

**TEXT LIGHT
WITHIN THE BOOK
ONLY**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_204191

UNIVERSAL
LIBRARY

OUP—552—7-7-66—10,000

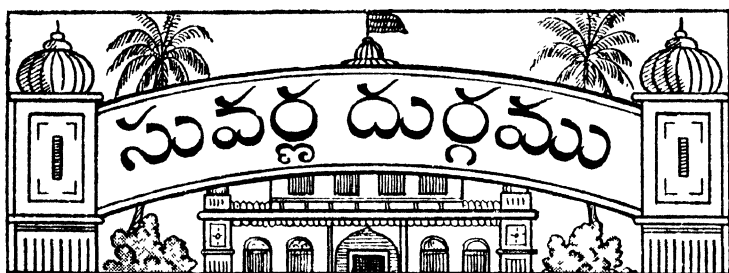
OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. **T 83/v 465** Accession No. **T 4597**

Author **అంజన నువ్వల**

Title **సువాగ్గి అంజన 1953**

This book should be returned on or before the date
last marked below.

(సాంఘిక నవల)

గ్రంథకర్త

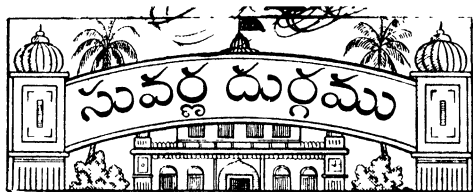
కవిభూషణ

అండిమెడ వేంకట సుబ్బారావు, B. A., B. Ed.,

Author of

KHILJI RAJYA PATHANAM, etc., etc.,

1953

(సాంఘిక నవల)

గ్రంథకర్త

కవిభూషణ

గుండిమెడ వేంకట సుబ్బారావు, B A., B. Ed.,

Author of

KHILJI RAJYA PATHANAM, etc., etc.,

All rights Reserved]

[Price Rs. 2-0-0

శేషసర్ (పింటింగ్) పైస్,
త నా లి.

ప్రీతి క

ఆంధ్ర మహాబలులారా !

ఇంతవఱకును, భగవంతుడు నా కనుగ్రహించిన శక్తివంతయు నాటక రచనమునందే వినియోగించుచు నచ్చితిని. గద్య కావ్య రచనమునైపు నాదృష్టియే మఱలకుండెను. అనేక మిత్రుల ప్రోద్బల సేతువుచే ఇప్పు డీ నవలా రచనమునకు సాహసించితిని.

ప్రపంచ నవలా వాఙ్మయమునందు ఉత్తమోత్తమ శ్రేణికి జెందిన 'ఈస్టిన్' అను ఆంగ్ల నవలారత్నమునందలి కథావిధానము నాధారముగా జేసుకొని నే నీ గ్రంథమును రచించితిని. పరమాద్భుతమైన మానుష ప్రకృతిని చిత్రించుటయే నా సంకల్పము. ఎంతవరకు కృతకృత్యుడ నైతి నో తెలియదు.

నాచే రచింపబడిన 'రాజాప్రతాప్, భీష్మరాజ్య పతనము, పృథ్వీపుత్ర, దుర్గాదాస్' ఇత్యాది గ్రంథములపట్ల వివిధ విశ్వవిద్యాలయములును, అశేషాంధ్రలోకమును జూపిన యపరిమితాభిమానమే యీ నా నూతన రచనకు సహితము లభించునను సంపూర్ణ విశ్వాసముతో దీనిని ఆంధ్ర సారస్వత ప్రపంచమున విడుచుచున్నాను.

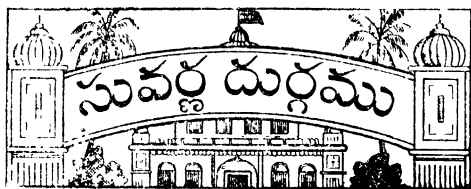
చిత్రపురము }
16-5-1953 }

ఇట్లు
బుధ విధేయుడు,
గుండిమెడ వేంకట సుబ్బారావు.

శ్రీ గుండేమెడ వేంకట సుబ్బారావు, B.A., B.Ed

గ్రంథకర్త

అధ్యాయము 1

సువర్ణదుర్గము ప్రకృతి సౌందర్యమునకే కాక ధనభాగ్య సౌభాగ్యమునకు గూడ ప్రఖ్యాతి వహించిన సంస్థానము. సంస్థానాధిపతియైన సంజీవరాయలు సమస్తైహిక సౌఖ్యములను సమగ్రముగ భోగించిన విలాస పురుషుడు. యౌవనమునందు కన్నుగానక విశ్వంఖలముగ వ్యవహరించిన యువకులకు కాలక్రమమున బట్టు దుర్గతియే సంజీవరాయలకు గూడ సంభవించెను. ఆ యౌవన ప్రాదుర్భావ మిప్పుడు లేదు. ఆ విలాస జీవన మిప్పుడు లేదు. సంపన్నాహినితో బాటు ఆతని దేహలత సహితము క్రమక్రమముగ గుష్కించి పోయెను. నిరాశాచ్ఛాయలచే ముఖము వివర్ణమై పోయెను. అంధ కారమునందు జ్యోతిని జూచియుండిన ఆ నేత్రములలోడనే యాతి డిప్పుడు జ్యోతియం దంధకారమును గాంచుచుండెను. చీకటి రాత్రులను పట్టపగళ్ళుగా మార్చియుండిన సంజీవరాయలకు ఇప్పుడు పట్టపగళ్ళే చీకటిరాత్రు లయ్యెను.

సంస్థానము ఋణగ్రస్త మగుచుండెను. సువర్ణదుర్గము మట్టి నిబ్బయగుచున్నదని యానోట నానోట గుసగుసలు వ్యాపింప సాగెను. ఋణమాత్రమైనను చిత్తనిశాంతి యెరుగని సంజీవరాయలకు పాపము, గోరుచుట్టుపై లోకటిపోటు నలె పక్షవాత మూని హించి మంచము పట్టించెను. చికిత్సార్థము పరివారముతో గూడ తన సువర్ణదుర్గమును విడచి యాతడు కలకత్తా నగరమునందు నివాస మేర్పరచుకొనెను.

ఒకనాటి సాయం సమయమున నాతడు మంచముపై బండు కొని గతించిన తన యావజ్జీవన శీలను స్మరించుకొనుచుండెను. అంతలో నొక సేవకుడు ప్రవేశించి, “మహాప్రభు! ఎవరో తమ దర్శనమునకై వచ్చి యున్నారు.” అని నివేదించెను. ఋణదాతల యొత్తిడి యధిక మగుచుండిన ఆ దినములలో నాతి జెవ్వరో తన్ను పీడించుటకే వచ్చియుండెనని యాతడు భావించి, “లోనికి దోడ్కొనిరమ్మ” అని హీనస్వరమాటో బల్కెను. ఉత్తరీక్షణముననే ఒక యిరువదియారేండ్ల యువకుడు ఆతని యెదుటకు గొని రాబడెను. సుందరమైన శరత్కల స్పృర్ణిమవలె ఆతని ముఖమండలము ప్రశాంత మందహాసవిలసిత్వమై యుండెను. తేజోవంతమై విశాలమై యున్న యాతిని ఫలభాగమున దర్పణమునందు వలె ఒక నిష్కల్మషమైన యంతరింగము ప్రతిఫలించు చుండెను. కనుకొలకలు నుండి యశాదార్యము తోలించూచుచుండెను. ఆపాదచు స్తకమును సువ్యక్త మగుచుండిన యొకానొక యవ్యక్త విశిష్టత అతి దొక యసామాన్య వ్యక్తి యని చెప్పకయే చెప్పుచుండెను.

సంతోషరాయలు ఆతని జూచి, “ఆర్యా! దయచేయుడు. చూచితిరా నా యవస్థ! ఈ స్థితియందు నేను యజ్ఞోచితముగ మిమ్ము సత్కరింపజాలక పోయినందుకు చింతించుచున్నాను.” అని పల్కెను.

“చింతింపకుడు. భగవత్సంకల్ప మనివార్యము.” అనుచు ఆ ప్రక్క నున్న సోఫాపై నాతి జేసీను డయ్యెను. అనంతరము వారిరువురు నిట్లు సంభాషించుకొనిరి.

“ఆర్యా! మీ నివాసము?”

“కల్యాణ నగరము.”

“సువర్ణదుర్గమునకు చేరువనున్న కల్యాణనగరమా?”

“అగును. అచ్చట నేనొక న్యాయవాదిని. నాపేరు కృష్ణ మోహన్.”

“సంతోషము. ఏదో విశేష ప్రయోజనము లేక మీరు నా యొద్దకు రారు.”

కృష్ణ:- చిత్రము. తమ సువర్ణదుర్గము విక్రయమునకు వచ్చుచున్న దని గాలివార్త నా కర్ణముల బడినది. నిజమే యగునా?

సంజీ:- (కొంచె మాగి) ఆర్యా, మన ప్రస్తుత సంభాషణము నందు మీ హృదయము నిష్కల్మష మనియే నేను భావించును.

కృష్ణ:- తమ యభిప్రాయము నాకు దెలియుట లేదు.

సంజీ:- ఓమించుడు. నా ప్రస్తుత పరిస్థితులు నా నీడను సహితము గాచే శంకింప జేయుచున్నవి. విశేషముగ ఋణగ్రస్తుడనై యున్నాను. నా రహస్యములను గనుగొనుటకు నా ఋణ దాతలు విశ్వప్రయత్నములు చేయుచున్నారు.

కృష్ణ:- ఆర్యా! నన్ను విశ్వసింపుడు. మోసమేమియో నేటివరకును నాకు దెలియదు. మోసగాండ్లు దైవమును మోసము చేయ లేరని నాకు దెలియును.

సంజీ:- సంకోషము. తెలియక శంకించినందుకు ఓమించుడు. ఇంక యధేచ్ఛగ మనము సంభాషించుకొనవచ్చును.

కృష్ణ:- తమ సునర్ణదుర్గము విక్రయింపబడ నున్నదని రహస్యముగ విని యుంటిని. అది నిజమైనచో నేను దానిని కొనదలచుకొని యున్నాను.

సంజీ:- అది యంత స్వల్ప విషయమా?

కృష్ణ:- శంకింపకుడు. నాకు ధనమునకు కొంతా పును. ఏదైన నొక శాశ్వత వసతిపై నేను నా ధనమును నెచ్చింపదలచియున్నాను. మా కల్యాణనగరమునకు చేరువ యగుటచే సునర్ణదుర్గము నాకు చాల సదుపాయముగ నుండును.

సంజీ - కృష్ణ మోహన్! నా పరిస్థితులు బాగులేవు. నేను ప్రస్తుతము దుస్తర మైన యార్థిక దుస్థితి యందు చిక్కువడి యున్నాను. నా యావదాస్తియందును ఈ సునర్ణదుర్గ మొక్కటే యింకను ఋణగ్రస్తము కాక మిగిలి యున్నది. ఈ విషయము లోకమున కింకను తెలియదు. దీనిని విక్రయించితి నని నా ఋణ దాతలకు తెలిసినచో ఈ మూలమున నాకు లభించు ధనములో నొక్క చిల్లి గవ్వయైనను వారు నాకు దక్కనీయరు. నేను కేవలము నిరాధారుడనై పోవుదును.

కృష్ణ:- తమ యభిప్రాయము గ్రహించితిని. ఈ వ్యవహారమున నా బాధ్యత నేను పూర్తిగా నిర్వహించెదను.

నంజీ:- సంతోషము.

కృష్ణ:- తాము దీనిని విక్రయింప నున్నారను విషయము తెలిసిన వరకు దీనిని తమ కుమార్తె పరము చేసిరిని భావించి యుంటిని.

నంజీ:- లేదు. పాపము, ఆ మాంసావిహీనశాలికకు నే నేమియును మిగుల్చలేదు. ఆమెకు తమ నరణము నెప్పుడైన నీయగలను కదా యని యశ్రద్ధ వహించితిని. చూచుచుండగనే కర్పూరము వలె సమస్తమైన యాస్తియు హరించిపోయినది. ఇప్పుడామె కేవలము నిరాధార. అసామాన్యమైన సౌందర్యమును భగవంతు డామె కనుగ్రహించి యున్నాడు. ఆమెకు వివాహము కాదను భయము లేదు. ఊర్జితమైన సంబంధము యామెకు లభింపగలదు. కాని, తండ్రినై యేకైక సంశాంకురమైన యా శాలికకు నే నేమియు నీయలేకపోతినికదా యను విచారము మాత్రము నన్ను దహించివేయుచున్నది.

కృష్ణ:- ఆర్యా! భగవత్సంకల్ప మెట్లున్నదో! మనము నిమిత్త మాశ్రితము కదా!

నంజీ:- కృష్ణారోహణ! ఈ సునర్ణదుర్గమును మీరు కొన్నచో, నా దొక్క ప్రార్థనము కలదు. ఈ వ్యవహారము మూడవ వానికి తెలియరాదు. తెలిసినచో నాకును నా కుమార్తెకును భిక్షాటనము తప్ప వేరుగతి యుండదు. ఒక్క చిల్లిగవ్వయైనను నా చేత బడదు. ఋణదాతలు వేయి కన్నులతో కనిపెట్టుకొని యున్నారు. ఈ సునర్ణదుర్గము ఇంకను నా స్వత్వమే యై యున్నట్లు కొంతకాలము వరకును లోకము భావించు చుండువలెను. ఇంకను మీ కభ్యంతర ముండదని యాశించును.

కృష్ణ:- (కొంచెము యోచించి) అట్లే కానిండు. ఈ వ్యవహారము గేపే స్థిరపటచుకొండము. ఇంక నాకు సెలవిండు.

అని సోపానమునకి లేచెను. సంజీవరాయలు ఆరాత్రి తన యాతిభ్యమును స్వీకరింపవలసినదని కృష్ణమోహనుని నిర్బంధించెను. అతని కోరికను నిరాకరింపజాలక ఆత డందుకు సమ్మతించెను.

ఆ రాత్రియే అనతి దూరమందున్న శోణాపురపు జమీందారిని గారి యింటికి విందున కాహ్వానింపబడి, సంజీవరాయల కుమార్తె స్వర్ణలత సిద్ధమగుచుండెను. నిర్ణీతసమయము సమీపించుచుండటచే తండ్రి యనుమతి గైకొనుటకై యామె యా గదిలోనికి ప్రవేశించెను. సర్వాంగ సుందరమై యున్న యా విగ్రహమును జూచినంతనే కృష్ణమోహన్ కన్నులు మిఱుమిట్లు గొల్పెను. ఇట్టి సౌందర్యము నాశ డీవరకు జూచి యుండలేను. పదియారేండ్ల సవయావన మిచ్చుని! జీవజ్యోతు లుట్టిపడుచున్న మనోహర నేత్రములు! సౌహృద్ధము, ముగ్ధత్వము, ప్రశాంతభావమును దాండవించుచున్న వదనబింబము! వెన్నెలులు కాయుచున్న మండహాసము! ఈశ్వర సృష్టియందు ని యట్టి పదార్థము కలదా యని కృష్ణమోహన్ దృగ్బలములు నిశ్శబ్దముగ నామెను ప్రశ్నించుచుండెను.

ఆమె ప్రవేశింపగానే సంజీవరాయలు చెంత జేర్చుకొని, “అమ్మా! వీరు కల్యాణనగరము నందలి యొక న్యాయవాది, కృష్ణమోహన్. నన్ను బాడగోరి పచ్చి యున్నాడు.” అని చెప్పి, కృష్ణమోహన్ తో, “ఆర్యా! ఈమెను నా యేకైక కుమార్తె, స్వర్ణలత! మాతృవిహీన శాలిక!” అని కన్నుల నీరు నింపుకొనెను. ఆ దివ్యసుందర నేత్రములయం దావిర్భవించుచున్న అశాకిక జ్యోతి యందు కృష్ణమోహన్ మనఃప్రాణ సర్వస్వమును నీనమై యుండెను. తెప్ప వాల్చక ఆత డామెవైపు జూచుచుండెను. శుణమాత్ర మాతని వైపు జూచి స్వర్ణలత, “నాన్నగారూ! వారు నాకై వేచుకొని యుందురేమో!” అని మృదుమధురమైన సాధుస్వరముతో తండ్రి యనుజ్ఞను కోరెను.

“అగును, అమ్మా! పోయి రమ్మ. బండి సిద్ధముగ నున్నది కదా! కృష్ణమోహన్! ఈ పాడుగోగము నన్ను లేవనిచ్చుట లేదు. నా బిడ్డను విధిలోని కంపకము పెట్టుటకై నను నేను నోచు కొన లేదు.” అని నిట్టూర్పు విడచెను.

అతని యభిప్రాయమును గ్రహించి, కృష్ణమోహన్, “అర్యా! అభ్యంతరము లేదేని నే నామెను బండి నెక్కించి నత్తును.” అని పత్కెను. సంజీవరాయలు కృష్ణజ్ఞతా సూచకముగ నాతనివైపు జూచెను. స్వర్ణలత మందహాసము జేసి తన సమ్మతిని వెల్లిబుచ్చెను.

చిత్రనర్థాలంకృతమై యున్న యొక చక్కని బోడుగుట్టముల బండి ద్వారముకడ వేచి యుండెను. కృష్ణమోహన్ సగౌరవముగ స్వర్ణలతతో మేడమెట్లు దిగి యామెను బండిపై నెక్కించెను. ఆ సమయమున ఏ గో విపరీతిభావము లా యునతీయనవల యంత రంగములందు పల్లసించినవో యూహింపజాలము. ఆమెను వీడ్కొల్పి కృష్ణమోహన్ తిరిగి మేడమీనికి వచ్చెను.

అ ధ్యాయము 2

బోడుగుట్టముల బండి వచ్చి యొక విశాలారామ పరివృత్తిమైన సుందరభవనపు ప్రాంగణమునందు నిలచెను. ఇరువదియేండ్ల జవ్వని యొకతె వికటహాసము జేయుచు ప్రాంగణద్వారమున నిలచి యుండెను. స్వర్ణలత మందహాసము జేయుచు “ఏలా! కొంచె మాలస్య మైనది. అస్సన్నుగారు నాపై నాగ్రహించుచున్నారేమో!” అనుచు బండిలోనుండి దిగెను.

“లేదు. ముద్దు పెట్టుకొందురు.” అని వికటహాస విన్యాసము లతో సీల స్వర్ణలతను లోనికి దోడ్కొని పోయెను.

మాడు ద్వారములు దాటి యొక విశాలమైన గదియందు వారు ప్రవేశించిరి. కన్నులు మిఱుమిట్లు గొల్పుచున్న దీపజ్యోతియం దాప్రదేశము పట్టపగలువలె నుండెను. ఏవైపుజూచినను భాగ్యలక్ష్మీ తాండవమే! చిత్రవిచిత్రములైన యాసనములు యథోచిత స్థలములయం దమర్చిబడి యుండెను. పుష్పమాలాలంకృతములైన భవన ద్వారములు నాల్గువైపులనుండియు నేత్రపర్వ మొనర్చుచుండెను. ఎదుట నొక చక్కని మయూరాసనముపై సుమారు ఎనుబదియేండ్ల వృద్ధాంగన యొకటి యాసీనయై యుండెను. స్వర్ణ

లతను దోడ్కొని లీల యామెను సమీపించెను. అంత నా ముదుసలి,
 “స్వర్ణా! ఇంత యాలస్యమైన దేమి?” అని ప్రశ్నించెను. స్వర్ణలత,
 “అమ్మమ్మా! నాయనగారిని జూచుట కెవ్వరో యొక భగవ్యక్తి
 వచ్చిరి. పాదు మాయింట నేటిరాత్రి యతిభులై యున్నారు. ఆ
 కారణమున నించుక విలంబమైనది. తీరింపుము.” అనుచు నామె
 చెంత నొక యూసనముపై గూరుచుండెను.

లీల యిరువదియేండ్ల వయస్సానన. శరీర సౌష్ఠ్యవమునకు గొఱత
 లేదు. కాని, ఆపాదమస్తకము దంభము, స్వాభిశయము ప్రతి రోమ
 కూపము నుండియు తొంగి చూచుచుండెను. ఆమె తల్లి చిఱుత
 ప్రాయమునందే మరణించుటచే. ఆమె మాతామహియైన నూ
 వృద్ధస్త్రీ యామెను తన చెంతనే యుంచుకొని చుత్వంతానరాగ
 ముతో నామెను చెంచి వివాహము జేసెను. ఆమె భర్త శేనేంద్ర
 రాయలు. ధారానగర సంస్థానమున కధిపతి. చురుకు. పుష్కలతా
 నము లేని సంజీవరాయలకు నన్నిహిత వారసుడు.

భోజనానంతరము అన్యోన్య సల్లాపములతో నత్యాసందముగ
 సుమా రొక గంట కాలము జరిగెను. ముగ్ధత్వమును సౌజన్యమును
 మూర్తీభవించిన స్వర్ణలతను జూచి యా స్పృహరా లెంతయో
 ఆనందించి, మనుమరాలివైపు జూచి, “లీలా! నీకును స్వర్ణకును
 గల తారతమ్యము జూచితివా?” అని మెల్లగా అతెన్నెను.

“తారతమ్యము లేకేమి? ఈ పక్షి ఆకాశ మార్గమున
 విహరించుచు భూమినిజూచి హసించును. ఆ పక్షి భూమిని విడచి
 పై కెగురజాలదు. ఇదియే తారతమ్యము.”

“మాటలకు కొఱత లేదు. భూమిని విడచి పై కెగురువాటికే
 యెన్నటికైనను నేలబడు ప్రమాదము. ఈ సత్యము గ్రహించుటకు
 నీ కింక నెంత కాలము పట్టునో! సౌజన్యము, సమ్రభావము లేవి
సంస్కారము సంస్కార మనిపించుకొనదు. చాల చదువు చదివితే,
 ఏమి ప్రయోజనము? స్వర్ణలతను జూచి సమ్రత్వము నేర్చుకొనుము.”

తన సమక్షమున స్వర్ణలతను గొప్ప జేయుచున్న తన మాతా
 మహివాక్యములచే లీల స్వాభిశయము రగుల జొచ్చెను. ఆమె
 ముఖము జేవురింప మొదలిడెను.

అంతలో ఆ వృద్ధాంగన పాత్రుడును, ఆమెకు ఏకైక-వారసుడును అగు రమాపతి యచ్చటకు వచ్చెను. ఆతః డొక సైనికోద్యోగియై యుండెను. ఇరువదియారేండ్ల నడి యశోవనము ! చూపుమాత్రముననే యెరుటివారి హృదయముల నాకర్షింప గల ప్రసన్నముఖవిలాసము ! వినువారిని వివశీకృతుల గావింపజాలు వాక్పాత్రురి! ఆతని ప్రత్యేకాణువునందును ఆకర్షణ శక్తి కలదు. కాని, ఆ శరీరమునందు స్పందించుచున్న హృదయము మాత్రము పాశానిర్మితము. అది స్నేహజ్యోతికి దావులేని గాఢాంధకార గహ్వరము. ఆ వ్యక్తి యొక్క బాహ్య ప్రకృతికిని, ఆంతరంగిక ప్రకృతికిని స్వర్గమునకును నగకమునకు గల భేదము కలదు.

“స్వర్ణా! ఈతడు నా పాత్రుడు రమాపతి. — రమా! ఈమె సువర్ణదుర్గపు జమిందారులైన సంజీవరాయల కుమార్తె స్వర్ణలత!” అని యా వృద్ధాంగన కావించిన యన్యోన్య పరిచయముచే నా యువతీయువకులు ఒకరివై పొకరు చూచి మందహాసము నసకొనిరి. ప్రాపంచికానుభవమున నింకను ప్రథమ సోపానమైన మెట్టిని స్వర్ణలతకు రమాపతి మందహాసము మరుగున నేమున్నదో యేమి తెలియును? స్వర్ణలత మందహాసవదనమున నాటకాని పోయిన రమాపతి దృష్టాంతములు విడిపడుటలేదు.

కాలాతీత మగుటచే స్వర్ణలతను ఆమెయింటి కంపకము పెట్టి రమ్మని వృద్ధహాత లీలతో జెప్పెను. ఇరువురును దమ యాసనములపైనుండి లేచుచుండగా స్వర్ణలత కంఠమునందు వ్రేలుచుండిన యొక చక్కని నవరత్న చక్రము తళుక్కుమని యా వృద్ధస్త్రీ దృష్టి నాకర్షించెను.

“స్వర్ణా! ఏదీ, ఆ చక్రము నిటు చూడనిమ్ము. ఎంత యండముగా నున్నది!”

“అమ్మా! నాతల్లి తన మరణశయ్యపై దీనిని నాకిచ్చినది.” అని తన మెడనుండి యాచక్రము వ్రేలుచున్న సువర్ణహారమును దీసి యామెచేత బెట్టెను.

“నీకున్న యాభరణ సర్వస్వము నిదియే గాబోలు!” అని లీల యొకసక్కెము లాడెను.

“మొదట నాక వజ్రహారమును గూడ ధరించితిని. కాని మరల తీసివైచితిని”.

“ఏమి?”

“ఏమో! ఆ యాడంబరత నాకు దుచింపలేదు. నా యాధరణములచే నేనితరుల దృష్టి నాకర్పించునేమో యని వెఱచితిని.”

“నెఱచితివా? సావము, నీవు ఇతరుల దృష్టి నాకర్పించుటయే లేదు!”

ఇంత నిశితముగ లీల పట్టుటకు గారణము లేకపోలేదు. అంతవఱకును రిమాపతిదృష్టి స్వర్ణలతనుండి మఱలనే లేదు.

“అమ్మా! ఇదిగో, మరల మెడలో వైచుకొనుము. ఎన్ని వజ్రహారములైనను దీని శోభ నీయజాలవు. లీలమాటల కేమిలే.” అనుచు నా వృద్ధాంగన యా హారమును స్వర్ణలత కందిచ్చుచుండ రమాపతి మధ్య సందుకొని యామెచేత బెట్టబోయెను. ఇట్లుచు కొనుటయందు ప్రమాదవశమున నా హారము నేలబడి యా సవరత్న చక్రము రెండు ముక్కలయ్యెను. తక్షణమాత్ర మివ్వరి నోటను మాట రాలేదు.

“దీని కుత్తరివాది యెవ్వరు?” అని వృద్ధమాత గర్జించెను. చక్రముతోబాటు స్వర్ణలత హృదయము పగిలినట్లయ్యెను. నేలబడి యున్న భగ్నచక్రమును పసి ఒక్కసారి కన్నులు మూసికొనెను. ధారాపాతముగ గన్నీరు కారజొచ్చెను.

“ఇంతటి మహాభరణము పగిలిపోయినదని యెఱ్ఱుచుంటివా?” అని లీల నవ్వసాగెను.

“స్వర్ణా! దుఃఖింపకుము. చక్రమును తిరిగి యతికించుకొన వచ్చును లేమ్ము.” అని వృద్ధమాత బుజ్జగించెను.

తన యకార్యమును గుర్తించుకొని శిలాప్రతిమవలె స్తాభించి నోట మాటరాని యున్న రమాపతిని జూచి కన్నీరు తుడుచుకొని, చిరునవ్వు బెచ్చుకొని స్వర్ణలత, “అయ్యా! విచారింపకు. ఈ ప్రమాదమునకు దా మొక్కలే కారణము కాదు. నేనుగూడ సమాన భాగహరిణినేకదా! అమ్మమ్మగారు చెప్పినట్లు దీని నతికించి

బాగుచేసుకొనవచ్చును” అని పల్కెను భగ్నచక్రమును హఠము నుండి విడదీసి, హఠమును మెడలో వైచుకొనెను.

“అభాజనుడా! ఎట్టి యకార్యము జేసితివి!” అని వృద్ధమాత రమాపతిపై గర్జించి, స్వర్ణలతను బండి నెక్కించి రమ్మని లీలతో జెప్పెను. రమాపతి కూడ ఆ పనికే సిద్ధపడి యామెతో ప్రాంగణ ద్వారములు దాటి బండియొద్దకు వచ్చి యామెను బండి నెక్కించెను. ఒకానొక అపరిచిత వ్యక్తిచే స్వర్ణలత బండి నెక్కించబడుటకు ఆ దినమున అది రెండవసారి. సన్నానప్పడు కృష్ణమోహణ, బోవు నప్పడు రమాపతి. తన యపరాధమును మిమ్మింపవలసినదని రమాపతి యప్పటికి స్వర్ణలతను పదిసారులు ప్రార్థించియుండును. దుఃఖమును దిగ మ్రింగుచు స్వర్ణలత పదిసారులులాని జింతింప వలదని వారిని యుండను. “నా యావజ్జీవమును నీకే సపర్యజేసి నను నేను కావించిన యపరాధము మాయదు.” అని యామెడు కడసారి తన విచారమును వెల్లిబుచ్చెను. భావగర్భితమైన యా వాక్యముతో లీల వికటహాసముతో బండి కదలిపోయెను.

బండియందలి యా యపరాధ సుందరితో అంత సమీపమున నెలచి అంత చనవుగ నూటాడుచుండిన రమాపతిని జూచి దారి బోవుచుండిన యొక వ్యక్తి “పాపము! ఆ యమాయికస్త్రీ యెవ్వరో! ఈ హృదయ విహీనునకు బలి కాబోవుచున్నది” అని నిట్టూర్పు విడచి తన దారిని బోయెను.

ఆ ధ్యాయము 3

కల్యాణనగరము కేవల మొక కుగ్రామమును గాదు, పట్టణ మును గాదు. మధ్యస్థమై యున్న యొక చక్కని జనపదము. గ్రామ వాసులయందు నాగరకు లనేకులు గలరు. గ్రామమునందలి పెద్దలు తరుచు కలసికొనుచుండు ఒక పురమందిరము కలదు. నాలుగైదు దేవాలయములు కలవు. ఆ చుట్టుపట్ల నున్న గ్రామ సముదాయ మున కంతకును అదియే వ్యవహార స్థలము. చుట్టును సుందరమాలైన పుష్పతోటలు. ధనధాన్య సమృద్ధి గలిగి యచ్చటి ప్రజాసేకము

ప్రశాంతముగ కాలము గడుపుచున్నారనుటకు గావలయు నిదర్శనము లన్నియు నచ్చట గలవు. సువర్ణదుర్గమును గొనదలచిన కృష్ణమోహన్ ఈ గ్రామ నివాసియే యని చదువరులకు జ్ఞప్తి యుండును.

అచ్చటకు సుమారు రొక యరమైలు దూరమునందు చుట్టును బ్రాకారము కలిగిన యొక చక్కని తోట కలదు. ఆ తోటయందొక సుందర భవనము కలదు. కల్యాణనగరపు ప్రధాన న్యాయాధిపతి యైన హరిహరరాయలు ఆ గృహ యజమాని. హరిహరరాయలు ఆ ప్రాంతపు న్యాయాధిపతులయందు పేరెన్నికగన్న యొక యసాధారణ వ్యక్తి. ప్రాణానసర ఘట్టములందైనను న్యాయపరిచాలనమందు 'మా' 'చా'లు తప్పని యచంచల స్వభావుడు. గృహ పరిచాలనమునందు సహితము ఆ తీక్షణతయే. స్నాన భోజనాది కములయందు ఏ వేళకు జరుగవలసిన పని యావేళకు జరిగి తీరవలయును. ప్రాణోపద్రవము సంభవింప నున్నను నిర్ణీత కార్యక్రమమునందు తలవెంట్రికనాసి మార్పుచకైనను అంగీకరించడు.

అట్టి యజమానితో నాతని భార్య కుముద్వతీదేవి యిరువది యైదేండ్లయి సంసారిము చేయుచుండెను. కుముద్వతీదేవి వివాహితయై భర్తయింటికి బోయెను. చిన్నకుమార్తె శాంతి యింకను అవివాహిత. పదునాడేండ్ల నవయశావని. కుమారుడు పరేంద్రుడు వారి తొలికానుపు.

గృహిణి యైన కుముద్వతీదేవి యత్యంత సాధుశీల. భర్త యనిన యపారమైన భక్తిగౌరవములతో బాటు అపరిమితమైన భయము. ఆశువు గీచిన గీటు దాటి యెటుగదు. సంతానమునందు, చిన్న కుమార్తె యగు శాంత మాత్రము సమయము వచ్చినచో కండ్లి యాజ్ఞను సరవజేయని స్వతంత్ర బుద్ధి కలది.

కుముద్వతీదేవి, పాపము, కొంతకాలమై వ్యాధిగ్రస్తురాలై క్రమక్రమముగ బీర్ణించి పోవుచుండెను. మరువరాని మహాఘట్టమై యొకటి సంభవించి యామె మాతృహృదయమును చూర్ణనిచూర్ణము చేయుచుండెను. ఏదో పరభ్యాసముగ దివాస్వప్నముల జూచుచు నొక మూల బడియుండును. క్షణక్షణమును ఉపచారములతో ఉప

శమన వాక్యములతో శాంత యామె నంటిపెట్టుకొని యుండనిచో నామె యేనాడో గుండెపగిలి మరణించి యుండెడిది.

“అమ్మా! నోరెండుచున్నది. ఎంతవేళ ధైర్యపడో చూడుము. ఏడుగంటలు కావలెను కదా.” అని యామె నిట్టూర్పు విడచెను. శాంత గోడనున్న గడియారమువైపు జూచి, “ఇంకను పావుగంట యున్నది. అయిన నేమి? ద్రాక్షరసము దెచ్చెద నుండుము.”

“వలదు. తెలిసినచో నాన్నగారు కోపపడుదురు. ఏడు కొట్ట నిమ్ము” అని దీనముగ బల్కెను. ఇంతలో సరిహారరాయలు తలుపు దెఱచుకొని లోనికి వచ్చెను.

శాంత, “నాన్నగారూ! అమ్మకు గొంట్లోకి యార్చుకొని బోవుచున్నది. కొంచెము ద్రాక్షరస మిత్తునా?” అని యడుగగా నాతడు గడియారమువైపు జూచి, ఇంకను బంగ్లదొంగు నిముషము లున్నది. ఏడు కొట్టనిమ్ము.” అని పల్కి, మూలనున్న చేతికట్టను దీసికొని బయటకు బోయెను.

తండ్రి మెట్లు దిగి, తోట దాటి, ప్రాకారద్వారము గడచి యావలకు బోయినంతవఱకు గనిపెట్టి, శాంత వడివడిగా వచ్చి భయములేదని చెప్పి పిల్లికి ద్రాక్ష పానీయము నిచ్చెను.

ఆనాడు శరత్కాలపౌర్ణమి. గవాక్షమునుండి సంపూర్ణచంద్ర మండలము దృష్టి నాకర్షించుచుండెను. మెల్లగా శాంతి గవాక్షము కడకుబోయి చంద్రకళా విలసితమైన బాహ్యప్రకృతి ననలోకించుచు నిలువబడెను. ప్రశాంతమై యుండిన యా జన్మని గృహవ్యధయము నందు అనేకములైన భావతరంగములు నేచి పడుచుండెను.

“ఇంకను దిరిగి రాకుండుటకు గారణమేమో! ఇంతి యాకస్మికముగ నాతడు కలకత్తా పోవలసిన పని గోమైయుండును! మూడు దినములైనది. ఇంకను తిరిగి రాలేదు. ఆ మధుర మందఃశాసమును జూచి మూడుదినము లైనది. ఇంకను రాకుండుటకు గారణమేమో!” అని తనలో తాను వితర్కించుకొనుచు తడేక భ్రాసముతో ప్రాకారమున కావలనున్న రాజమార్గమువైపు జూచుచుండెను. చూచుచుండగనే నిర్జనమై యున్న యొక గాటపై దూరమున శక స్వక్తి.

కాననచ్చెను. వెంటనే యామె తలుపు తెరిచుకొని బయల్వెళ్ళి ప్రాకార ద్వారము కడకు నడినడిగా బోయి యచ్చట నిలచి యా వ్యక్తి యెవ్వరూ యని చూచుచుండెను. మరి నాలుగైదు నిమిషములలో నా పురుషుడు సమీపించెను. ఆతని జూచినంతనే శాంత మహానందపరవశయై, “కృష్ణమోహన్ !” అని యాతని బలుకరించెను. “ఎవరు! శాంతా! ఇచ్చట నేమి చేయుచుంటివి? నోట కాయుచుంటివా?” అని కృష్ణమోహన్ మందహాసము జేయుచు ద్వారముకడ నిలచెను.

“ఎప్పుడు కలకత్తానుండి తిరిగి వచ్చితివి?”

“ఇప్పుడే వచ్చుచున్నాను. ఇంకను ఇల్లు చేరుకొనలేదు.”

“అంత తొందరగా కలకత్తా పోవలసిన పని యేమి వచ్చినది?”

“పని లేకయే పోవుదునా, శాంతా?”

“మరునాడే తిరిగి వచ్చెదవని మీ యక్కగారు చెప్పినారు.”

“అగును. అట్లే యనుకొంటిని. కాని, కలకత్తానగరము ఒక్క పనితో నన్ను విడచి పెట్టునా? అమ్మ తేమముగా నున్ననా?”

“అట్లే యున్నది. ఆ చేతిలోని వస్తువేమి?”

“అది నీకు సంబంధించినది కాదు. అమ్మకు సంబంధించినది.”

“కలకత్తానుండి అమ్మకోస మేదో వచ్చియుండువు.”

“అదిగో! నీకోస మేమియు వేలేదని కాబోలు మొగము వాడి పోయినది!”

“నాకోసమా! నీవు వచ్చితివి. అది చాలదా?”

“వెట్టిపిల్లా! ఇదిగో నీకోస మేమి తెచ్చితివో చూడు” అని కృష్ణమోహన్ ఒక చిన్న పెట్టెను తన జేబునుండి తీసి, అందుండి చక్కని రత్నపరికరముతో నిగనిగలాడుచుండిన యొక బంగారు గొలుసును దీసి ఆమె మెడలో వైచెను. ఆ ముహూర్తమునందు ఆమె హృదయము ఎన్నిసార్లు కొట్టుకొనినదో యూహింపజాలము. ఆనందాతిశయమున నామె నోట మాట రాకుండెను.

“ఏమి, శాంతా! ఈ గొలుసు నీకు వచ్చినదా? పద. అమ్మ యొద్దకు బోవుదము.” అని శాంత ప్రక్క నడున, కృష్ణమోహన్ నడినడిగా నడచి గృహము జొచ్చి కుముద్వతి యెదుట నిలచెను.

“కృష్ణా! ఎప్పుడు వచ్చితివి?”

“ఇప్పుడే వచ్చుచున్నాను. ఇంకను ఇల్లు చేరుకొనలేదు. నీ కొఱకు దెచ్చిన యీ పదార్థమును నీకిచ్చువఱకు నాకు తొందర యైనది. ఇదిగో, చూడు” అనుచు ఒక పేల్లని వస్త్రమునందు గట్ట బడియున్న యొక చక్కని కాశ్మీరశాలుషను బైక తీసి యిచ్చెను. కుముద్వతి బ్రహ్మనందనుది, “నాయనా! ఎంత చక్క గా నున్నది! ఎంత విలువైనదో!”

“అక్కఱో జెప్పకుమా. నలుబదియైదు రూప్యము లైనది ఇంత సొమ్ము నెచ్చించితినిని తెలిసినచో అక్క మండిపడును. శాంతవైపు జూచితివా? ఇప్పుడు శాంత యెట్లు కనబడుచున్నది?” అనినంతనే శాంత తన మెడలోనున్న బంగారు గొలుసును దీసి “అమ్మా! ఇదిగో కృష్ణమోహన్ నాకు దెచ్చిన వస్తువు. బాగు న్నది కదూ?”

“ఎంత బాగున్నది. కృష్ణా! మా సంతోషమునకు ఇంత సొమ్ము ఖర్చుపెట్టితివా?”

“లేనిచో, నీ పూరకున్నను శాంతి యూరకుండునా? నా ప్రేమచిహ్నములుగ మీ యిద్వరును వీటిని గ్రహింపుడు. అక్కకుగూడ నిట్టి శాలుషనే కొని పోచ్చితిని.”

“సంతోషము”.

“ఇంక నేను పోయి వచ్చెదను. ఇంకను నేను ఇల్లే చేరలేదు. అని యాతడు బయలుదేరెను. బాల్యమునుండియు అత్యంత స్నేహ ముతో నాత డా కుటుంబమునందు మెలగుచుండెను. కాలక్రమమున యుక్తనయస్కుడై ఉన్నత విద్యానంతరే, ప్రఖ్యాత న్యాయ వాదయై స్వకార్య కలాపములందు దెఱపిలేక యున్నను కృష్ణ మోహన్ దినమున కొక్కసారియైనను వీరి యింటికి వచ్చి యోగ షేషము లరయుట నూనలేదు. వారి యావత్ కుటుంబమునకును గూడ కృష్ణమోహన్ అనిన ప్రాణాధికమైన యనురాగము. అందు శాంత హృదయసరోజమున కాలడు బాలార్కుడే యని చెప్ప నగును.

అతని సంపకము పెట్టుటకు శాంతి తోటద్వారముః వజ్రకును వెంట నేగెను. అతని సన్నిధానమునందు ఆమె స్వర్గసౌఖ్యమునే యనుభవించు చుండెను. అతని హస్తస్పర్శ యామె కమ్మల సేవనము వలె నుండెను. ప్రాకారద్వారమును జేరుచు వారిట్లు సంభాషించు కొనిరి.

“శాంతా! అప్పు యారోగ్యము దినదినమును క్షీణించు చున్నట్లు కన్పడుచున్నది.”

“అగును. ఏవో స్వప్నములు : రాత్రింబగళ్ళు ఆమె రక్తమును ఆర్చి వేయుచున్నవి.”

“ఆనాటి ఆ సంఘటనము విషయమేయై యుండును.”

“అగును. ఆ హత్యాకాండమే. అన్నయ్య పలాయితుడై నప్పటినుండియు తుణతుణమును ఆమె శుష్కించి పోవుచున్నది. ఈ విషయమై యెట్టి ప్రసక్తియు నాన్నగారి చెవికి బోగూడదుకదా! లోలోన గుమిలిపోవుచున్నది.”

“అగును, పాపము.” అని కృష్ణమోహన్ తలవంచి యొక నిట్టూర్పు విడచెను. ఏనాడు ఆ హత్య సంభవించెనో ఆనాటినుండియు ఆనాటికందమై యుండిన యా భవనముపై నొక గాఢ విషాదచ్ఛాయ అనరించెను. ఆ కుటుంబమునందు శాంతి నశించెను.

“మోహన్ ! ఎన్నటికైన అప్పు హృదయమునకు స్వస్థత లభించునా ?”

“భగవత్సంకిల్ప మెట్లున్నదో ! మేఘములు చెదరవలెను కదా ! వేచుకొని యుండము.”

ఇట్లు సంభాషించుకొనుచు వారు ప్రాకారద్వారము కడకు వచ్చిరి. కృష్ణమోహన్ శాంతి చేయి బట్టుకొని, “ఇంక నేనింటి బోయెదను. ఇంక నాలస్యమగునేని అక్క ప్రశ్నపరంపరలకు నేను సమాధానము జెప్పజాలను. శాంతా, ఇంక లోనికి బొమ్ము.” అని యామె చేయి నొక్కి తలుపు దెఱచుకొని బయటకుబోయి గృహోన్ముఖుడై వడివడిగా నడువసాగెను. దృష్టిపథమునుండి తప్పి

పోవుచును శాంత యాతనివైచే జూచును నిలువబడి యుండెను. ఒకానొక మధురస్వప్నమునం దామె మైమఱచి యుండెను.

చంద్రప్రభావలసితమై ప్రకృతియంతయు నిశ్శబ్దమైయుండెను. రాజమార్గము నిర్మానుష్యమై యుండెను. ఇంకొక మార్గము నాను కొని యావలి ప్రక్క నున్న మామిడితోపునందు ఏగో చులికిడి వినవచ్చెను. ఈ చులికిడి వలన నామెను స్వప్నభంగ మయ్యెను. ఎదుటనున్న వృక్షసముదాయమునైపు ఆమె దృష్టి నుఱలెను. తెమ్మల సంకులనుండి భూమిపై బ్రసరించుచున్న చంద్రకాంతి యందు అన్నప్తముగ నొక స్వక్తి యామె దృష్టి నాకర్షించెను. ఆమె హృదయము ఒక్కసారిగ మ్రంగన ట్లయ్యెను. ఆపాదమస్తకము నామె తనూలత పులకాంకరితి మయ్యెను. మానస్సు పరిపరివిధముల బోయెను. చూచుచుండగనే చెట్లచాటునుండి యా స్వక్తి చేతులెత్తి, “రమ్మ, రమ్మ.” అని సౌంజ్ఞ చేయుచుండుట ఆమెను స్పష్టముగ గోచరించెను. అపూర్వమైన భయోత్పత్తియు ఆమెను వెనుకకు లాగుచుండినను, సహజముగ ధైర్యశాలిని యగుటచే చలంపక ఆవైపునకే జూచుచుండెను. “రమ్మ, రమ్మ, రమ్మ” అని యవిరాహముగ ఆ ఛాయాస్వక్తి సౌంజ్ఞ చేయుచునే యుండెను. కొలది కాలము క్రిందటనే సంభవించిన హత్య సంఘటనము ఒక్కసారి యామె యంతర్దృష్టియందు తిళుక్క మనెను. ఈ స్వక్తి యెవ్వరో ఆ సంబంధమే యై యుండు నని యూహను దట్టెను. ఏగో ధైర్యశాలినియో కాని, “కానిమ్మ, చూతిము” అని యామె మెల్లగా రాజమార్గము నతిక్రమించి యా తోటలో బ్రవేశించి యా మజ్జాస్వక్తి వైపునకు నడచి పోయెను.

అధ్యాయము 4

నిశ్శబ్దముగ నడుగులు లెక్కించుకొనుచు శాంత యా ఛాయా మూర్తిని సహింపించు చుండెను. ఇంకను ఆ స్వక్తి సౌంజ్ఞ చేయుచునే యుండెను. సమీపమునకు బోయి శాంతి నిలువబడి, యొక మ్రాని వెనుక కొత్తిగిలి నిలచియున్న యా స్వక్తితో “ఎవరు మీరు? ఏమి కావలెను?” అని గుప్తస్వరముతో బ్రశ్నించెను.

“శాంతా! నీవు నన్ను గుర్తించ లేనా?” అని యాతడు మెల్లగా బల్కెను.

గుర్తించెను. ఆ సుపరిచిత కంఠస్వరము నామె గుర్తించి మర్వారమైన హస్తాశిశయమును వట్టి పెట్టుచున్న భయోత్పతముతో ద్రుశ్చిపడెను. బాటబాట మని కన్నులనుండి యశ్రువర్షము కుటీసెను. పొలముకాపువలె దుస్తులు ధరించుకొని యాపుమారియున్న యాతని జూచి శాంత, “అన్నయ్యా! ఈ వేషమేమి? ఇంతకాలము నెచ్చట చాగియుంటివి?” అని యీవేదనముతో బ్రశ్నించెను.

“గుర్తించితివా, సోదరీ!”

“నేను గుర్తింపలేకుంటిని. కాని, నా హృదయము గుర్తించినది! అన్నయ్యా! ఇచ్చటకు నీవు వచ్చుట యెంత ప్రమాదకరమో తెలియునా? నీవు పట్టువడినచో — ప్రాణాపాయము!”

“అగును, ఉరికంబముపై — నాకు దెలియును. విభలేక వచ్చితిని. ప్రస్తుత పరిస్థితులయందు నీ జీవనయాత్ర అసాధ్యమైనది. ఇంతవఱకును నేను కలకత్తాలో ఒక గుఱ్ఱపుసాలలో నుంచిపని చేయుచుంటిని.”

“కలకత్తాలోనా?”

“అగును. ఈ గుఱ్ఱపుసేవయందు ఇంక నేనుండజాలను. నాకు మరియొక యవకాశము లభించుచున్నది. కొంచెము ధనమునూత్ర మనసరము. దాని నిమిత్తమే నేను ప్రాణములను బేగించి యిటు వచ్చితిని.”

ఆతని దినావస్థ నవలోకించి శాంత దుఃఖము నాపుకొన లేక యాతని శాగించుకొని యేడవసాగెను.

“అన్నయ్యా! అన్నయ్యా! ఆనాడు ఆదుబ్బుధి నీకేల కలిగెను? అది నీ స్వబుద్ధికాదు.”

“సోదరీ! ఆ హత్య నేను చేయలేదు. హంతకుడను నేను కాను.”

“ఏమీ! ఆ హత్య నీవు చేయలేదా?”

“లేదు, భగవంతుడు సాక్షి. ఆ హత్య జరిగినప్పుడు నే నా స్థలముందే లేను.”

ఈ పలుకులు వినుచు శాంత కొయ్యబారుచుండెను. శరీరము వణకజొచ్చెను.

“ఏమీ! ఏమీ! నీవు కేవలము నిర్దోషివా? నిర్దోషినా న్యాయస్థానము శిక్షించ నున్నది?” అని శాంత వెక్కిరిచె.

“సోదరీ! హంతకుడు గారి.”

“గారి యెవ్వరు?”

“నాకు తెలియదు. తెలుసుకొని గోరుచున్నాను. అమీనా స్నేహితుడు — ఎవరైన నేమి? నా నిర్దోషిత్యము తెప్పకొనిన ప్రయోజనము లేదు. నేనే దోషినని న్యాయస్థానము నిర్ణయించినది. పోనిమ్ము. నాపట్ల నాన్నగారి ప్రస్తుత వైఖరి యెట్లున్నది?”

“అణుమాత్ర మైనను మారలేదు. నీ పేరు ఉచ్చరింపరు. అన్యూ నుచ్చరింప నీయరు. పదియేండ్ల పిమ్మట వైన నీవు మఱల నాతని కంట బడినచో నిన్నుబట్టి న్యాయస్థానమున కొప్పగించెదనని యాతడు ఊడి న్యాయాధిపతుల యెదుట శపథము బూనెనట!”

“ఆతని ప్రకృతి నాకు తెలియనిదా? పోనిమ్ము. అమ్మ నొక సారి నేను చూడవలెను.”

“ఇప్పు డది యసాధ్యము. నాన్నగా రెచ్చటికో బోయి యున్నారు. ఇంటికి వచ్చువేళ యైనది.”

“సోదరీ! పడునెనిమిది మాసములైనది ఆమెనుజూచి! ఆమెను చూడక యే పోవలెనా?”

“అన్నయ్యా! ఏమి చేయుదము. విపరీత పరిస్థితులు!”

“సొమ్ముమాట యేమి? అయిదువందలు కావలెను!”

“అన్నయ్యా! సొమ్ము లభింపగలదు. కాని, ఇప్పుడుకాదు. రేపు రాత్రి నీవు మఱల నిచ్చటకు రమ్ము. — అన్నయ్యా! నీవు నిర్దోషివైనచో నీ నిర్దోషిత్యము నిప్పుడు నిరూపించుటకు గాదా?”

“అది యెట్లు సాధ్యమగును? నాకు సాక్ష్య మేదీ? ఇంతకును న్యాయవిచారణము పూర్తియై పదునెనిమిది మాసములైనది. నేను దోషినని నిర్ణయింపబడినది. మరియు, హంతకుడు గౌరి లోకులదృష్టి యందు లేనేలేడు కదా! పోనిమ్ము. నాప్రాప్తమున కెవ్వరేమి చేయగలరు?”

“అన్నయ్యా! నాకొక యుపాయము తోచుచున్నది. జరిగిన దంతయు కృష్ణమోహన్ తో జెప్పినచో ఆతడు ఊక్తితో శిక్షకు నీ నిర్దోషిత్వమును నిరూపించి నిన్ను గాపాడగలడని నాకు దోచుచున్నది. ఆతని ప్రజ్ఞావిశేషము నీకు దెలియును కదా!”

“అగును. ఆతని సహాయము దైనసహాయముతో సమానము.”

“అట్లే. తేపటిరాత్రివఱకు నీ వెచ్చట దాగియుండువు?”

“ఇచ్చటకు మూడుమైళ్ళ దూరమున నున్న యొక పల్లెకోన యందు దాగియుండెదను.”

ఇంతలో రాజనూర్గముపై దూరమున నొకవ్యక్తి వచ్చుచుండుట కనబడెను. శాంత భయసంభ్రమములతో, “అన్నయ్యా! ఆ వచ్చునది నాన్నగారే. నేను పోయెదను. రేపు రాత్రి తొమ్మిది గంటలకు దిరిగి యిచ్చటికే రమ్ము” అని శీఘ్రగమనమున నిశ్శబ్దముగ తిరిగి వచ్చి యిట్లు చేరెను. మరి యెదు నిమిషములలో హరిహర రాయలు ఇంట బ్రవేశించెను.

అధ్యాయము 5

కల్యాణనగరమున ప్రశాంతమైన యొక భాగమునందు కృష్ణ మోహన్ నివాసగృహము ప్రాకారావృతమై యున్నది. సుమారు దాని కెదుటి పట్టుననే యాతని కచేరీగృహ మున్నది. ఆ ప్రాంతము నందు పేరెన్నికగన్న న్యాయవాది యగుటచే కార్యకలాపములపై వచ్చిపోవు ప్రజానీకముచే నా గృహ మెప్పుడును కలకల లాడుచునే యుండును.

అతిశైశవమందే కృష్ణమోహన్ తల్లిదండ్రులు మరణించి యుండుటచే, ఆతని యేకైక సోదరి సులోచనాదేవి యాతని నత్యం

తాను రాగముతో బెంచి పెద్దనుజేసెను. కృష్ణమోహన్ యామెకు ప్రపంచము. తమ్ముని విడిచి పోజాలక ఆమె యవివాహితిగానే యుండిపోయినది. కృష్ణమోహన్ కు సహితము ఆమెయం దపరిమితమైన భయభక్తులు. ఆమె గీచినగీటు దాటడు. గృహయాజమాన్య మంతయు నామెదే. ఆతని యాదాయ న్యయములపై యామెదే సర్వాధికారము. ఇప్పు డామెకు నలుబది యేండ్ల నయస్సు. పూర్వార్థిమైన యావదాస్తియు, అఖండమైన కృష్ణమోహన్ ప్రస్తుతాదాయమును రాజభోగములకు దావిచ్చుచుండినను అత్యంత వివేక పరిశీలనముతో నామె గృహకార్యములను నడపుచుండెను. ఎట్టి పరమ రహస్యమైనను కృష్ణమోహన్ ఆమెతో దెప్పితరగదెను. దేని కైనను ఆమె యనుజ్ఞ కావలయును. కృష్ణమోహన్ కు కుమార్తె, కుమార్తె, కుమారులు, మిత్రుడు, స్వరము నామెయే యై యుండెను.

ఆనాటి యుదయమున కచేరీ గృహమందు లోపలి గదిలో కృష్ణమోహన్ కూర్చుండి తదేక దీక్షతో నేలకొనితములను జూచు కొనుచుండెను. చావడిలో గుమాస్తా విశ్వానరాయలు వచ్చిపోవు వారికి సమాధానము లిచ్చుచు తన పని తాను చేసుకొనుచుండెను. విశ్వానరాయలు పేరునకు దగిన న్యక్తి. ఏబదియేండ్లు దాటినవి. కృష్ణమోహన్ పై విశేషమైన యభిమానము. నిరంతరము నాతని శ్రేయస్సునే వాంఛించు నిష్కపటశీలుడు. సముద్రతరంగములవలె కచేరీ చావడిలోనికి వచ్చి పోవుచుండిన 'పాట్ల' నందడి కొంత కాలమునకు అణగిపోయెను. విశ్వానరాయలు బంటిగా కూర్చుండి యేదో వ్రాసుకొనుచుండెను. అంతలో గాంతి యచ్చటకు వచ్చి, "అయ్యా! కృష్ణమోహన్ లోన నున్నారా?" అని ప్రశ్నించెను.

"ఉన్నాడు. కూర్చుండుడు" అని యొక యాసనము జూపుచు లోనికిబోయి యామె రాక కృష్ణమోహనున కెఱిగించి, ఉత్తరక్షణముననే తిరిగివచ్చి, "అమ్మా! దయచేయుడు" అని యామెను లోనికి పిట్టాల్చెను. ఆమెను బాడగనే, కృష్ణమోహన్ విస్మయముతో, "ఏమి శాంతా! ఇటు వచ్చితివి? నాన్నగారు ఇంటియొద్ద లేరా?" అని ప్రశ్నించెను.

శాంతి:—“లేని సమయము జూచుకొనియే వచ్చితిని. ఒక వింత సమాచారమును నీకు జెప్పవచ్చితిని. ఇచ్చటి మన సంభాషణము నెవ్వరైన వినుట కవకాశమున్నదా?”

కృష్ణ:— అణుసూత్రమును లేదు. నిర్భయముగ జెప్పుము.

శాంతి:— ఇప్పుడు అన్నయ్య ఈ గ్రామ సమీపమునందున్నాడు.

కృష్ణ:— అన్నయ్య! నరేంద్రుడు!

శాంతి:— అగును. నిన్నరాత్రి నీవు నన్ను విడచిపోయిన పిమ్మట, నీవై పి జూచుచు నేను ద్వారముకడ చాల సేపకునెఱుకు నిలచియుంటిని. ఇంతలో మామిడితోటలో నలికిడి ధ్రువది. తిరిగి చూచితిని. చెట్లనుధ్యనుండి వెన్నెల వెలుగులో దృశ్య దృశ్యముగ నొక వ్యక్తి కానబడి, అవిరానుముగ సౌంజ్ఞ జేయుచు నన్ను బిలువసాగెను. మొండిసాహసము నహించి నేను మెల్లగ నా వ్యక్తిని సమీపించితిని. నా శరీరము బలద రించినది. వికారమైన నూలువేషముతో అన్నయ్య నా యెదుట బ్రత్యక్షమై యుండెను. ఈ పదునెనిమిది మాసములై యాసాడు కలకత్తానగరమునందుొక యశ్వశాలలో నజ్ఞాత వాసము జేయుచుండెనట! హత్యావిషయమునందు కేవలము నిర్దోషుని చెప్పుచున్నాడు. ఎవడో గౌరి యనువాడు హత్య గావించెనట!”

కృష్ణ:— గౌరియా? ఎవడా గౌరి?

శాంతి:— ఎవడో అమీనా స్నేహితుడట! తాను నిర్దోషినని భగవంతుడు సాక్షిగ జెప్పుచున్నాడు. ఆతని పల్కులయందు నాకు సంపూర్ణ విశ్వాసము కల్గినది. ఈ రాత్రి తిరిగి యాతడా స్థలమునకే వచ్చును. ఒక్కసారి నీ వాతని గలియగోరెదను. ఆతని నోటనే నీ నన్ని విషయములను విన్నచో, ఆతని రక్షణమునకు నీకేదైన నుపాయము తోచ గలదు.

కృష్ణ:— నరేంద్రు డిప్పు డిచ్చటకు వచ్చుటకు హేతు వదియేనా?

శాంతి:— కాదు, సన రక్షణ మింక నసాధ్య మనియే యాతని యభిప్రాయము. ఆయాశ యాతని కేమాత్రమును లేదు. కొంత

ధనసహాయము కావలసి వచ్చియున్నాడు. అయిదువందల రూప్యములు ప్రస్తుత మాతనికి లభించినచో ఒక మంచి జీవనోపాధి కనకాశ మున్నదని చెప్పుచున్నాడు. ఆతని రాక నాన్నగారికి దెలిసినచో వానికి ప్రాణోపద్రవము కదా! అమ్మ నన్ను నీ యొద్దకు బంపినది.

కృష్ణ:- ఇప్పుడే కావలయునా?

శాంత:- ఈ రాత్రి మఱల నాత డచ్చటకు వచ్చును కదా! నీవే స్వయముగ నాతని గలసి, మాటాడి, ఈయనచ్చును.

కృష్ణ:- అది చాల... ప్రమాదకరము... సరియే. వేసీరాత్రి వానిని గలసెదను. ఏ వేషము ధరించి యున్నాడు?

శాంత:- నిడుద మీసములతో నొక పొలముకాపునలె నున్నాడు. ఇచ్చటకు మూడు మైళ్ళ దూరమున నొక రహస్య స్థలమందు ఈ దినమంతయు గడపి, రాత్రి తొమ్మిది గంటల వేళకు తోటలోనికి వచ్చును.

కృష్ణ:- మంచిది. మన మీ రాత్రి వానిని గలయుదము.

శాంత:- కాని, ఆ వేళకు నాన్నగారు రింటియొద్ద నున్నచో, ఎట్లు?

కృష్ణ:- (ఇంచుక యోచించి) అది నాకు విడిచిపెట్టుము. ఇంక నేమైన చెప్పవలసి యున్నదా?

శాంత:- చెప్పవలసిన దంతయు జెప్పితిని. ఇంక నేను పోయెదను. నాన్నగారు వచ్చువేళ యైనది."

అని శాంత లేచి నిలచెను. కృష్ణమోహన్ ఆమెను ద్వారము దాకించి తలుపు వేసుకొనెను.

శాంత వచ్చుటయు బోవుటయు వీధి ద్వారమునుండి కృష్ణ మోహన్ సోదరి సులోచనాదేవి కనిపెట్టుచుండెను. పని ముగించు కొని యీత డింట నడుగుపెట్టినంత నే యామె, "కృష్ణా! శాంత యేల వచ్చినది?" అని ప్రశ్నించెను. ఎట్టి రహస్యమైనను ఆమెతో జెప్పటకు కృష్ణమోహన్ వెనుదీయకు. ఆమెయందట్టి గాఢవిశ్వాస మాతనికి గలదు. ఆమె సహితము ఆతని రహస్యముల నట్లే కాపాడుచుండును. శాంతివలన విన్న నృత్యంత మంతయును పూస

గ్రుచ్చినట్లు ఆత డామెతో జెప్పి, “అక్కా! ఈ రాత్రి లొమ్మిది గంటల సమయమున హరిహర రాయలు తన యింట లేకుండునట్లు మనము చేయవలసి యున్నది. నా కొక యూహ తట్టినది. ఈ రాత్రి మన యింట ఆ సమయమునకే ఒక విందు నేర్పరచి ఇచ్చటి న్యాయాధిపతుల నందరను ఆహ్వానింతము. హరిహర రాయలను బ్రహ్మేకముగ నే నాహ్వానించెదను. ఆతడు తిప్పక వచ్చును. తిరుపతి కార్యక్రమము నేను చూచుకొందును. ఏమందువు?” అని ప్రశ్నించెను.

“అట్లే కానిమ్ము. పాపము, ఆ కుటుంబమున కెట్టి యపఖ్యాతి వచ్చినది!” అని యామె యొక నిట్టూర్పు విడచెను.

ఆమె యంగీకారమును గైకొని, కృష్ణమోహన్ తిరిగిమే కచేరి గదిలోనికి బోయి, ఒక కాగితముపై నేదో వ్రాసి, దాని నొక ‘కనరు’లో జెట్టి, పై విలాసము తన పేరే వ్రాసి, దానిని గుమస్తా విశ్వానరాయలచేతి కిచ్చి, “ఈ రాత్రి మనయింట న్యాయాధిపతులకు విందు జరుగును. విందు ప్రారంభించు సమయమున ఈ లేఖను నీవే స్వయముగ దెచ్చి నాచేతి కందిమ్ము” అని యాజ్ఞాపించెను. పిమ్మట, అక్కగారితో విందు విషయమై జ్ఞప్తిపఱచి, కార్యంతరముపై వీధిలోనికి బోయెను.

అ ధ్యాయము 6

రాత్రి యెనిమిది గంట లైనది. ముగ్గురు న్యాయాధిపతులును ఒకరి వెనుక నొకరు కృష్ణమోహన్ భవనద్వారమున బ్రవేశించిరి. యథోచిత సత్కారములతో కృష్ణమోహన్ వారిని లోనికి దోడ్కొనిపోయి సుఖాసీనుల జేసెను. కొంతకాలము వారు పరస్పర సంభాషణములతో హాస ప్రతిహాసములతో గడుప జొచ్చిరి. ఇంతలో నొక సేవకుడు ప్రవేశించి కృష్ణమోహన్ తో “బాబూ! గుమస్తా విశ్వానరాయ తమకొఱకు వచ్చియున్నారు” అని నివేదించెను. మోహన్ లేచి చానడిలోనికి బోయి రెండు నిమిషములలో చేత నొక యుత్తరముతో దిరిగివచ్చి యతిథులతో,

“అకస్మికముగ నొక్క యరగంటపాటు నేను మిమ్ము విడువవలసి వచ్చుచున్నది. క్షమింతురా, అతి త్వరితముగ దిరిగి వచ్చెదను!” అని ప్రార్థించెను.

“నిర్విచారముగ బోయిరమ్ము. ఆరగింపుల యానందము ఆరగింపులలో లేదు. వాటికొరకు పేదయుండటముందే యానందమున్నది” అని పకపక నవ్వుచు హరిహర రాయలు అందఱి యంగీకారమును తానే జెలియజేసెను.

మరుక్షణముననే కృష్ణమోహన్ గృహము విడచి నడినడిగా తోటవైపునకు నడచిపోయెను. చంద్రకాంక్ష స్వతచ్ఛాపాయలయందు దాగుచుమాత్రం లాడుచుండెను. అంతయు నిశ్శబ్దముగ నుండెను. ఒక్కసారి తోటలోనికి దృష్టిపారించి, కృష్ణమోహన్ హరిహర రాయల ప్రాకారద్వారము జేరెను. వేయి కన్నులతో గనిపెట్టుకొని యున్న శాంత యెదురు వచ్చెను.

“శాంతా! ఇంకను రాలేదా?”

“తప్పక వచ్చును. వచ్చి సౌంజ్ఞజేయును.” అని అత్యంత సంధమముతో నాతని దోడ్కొని గృహము బోచ్చెను. ఆతని జూచి కుముద్వతీదేవి అప్రయత్నముగ కన్నీరు కార్చుచు నిలువబడెను.

“అమ్మా! ఇదిగో సొమ్ము. ఇది నీయెద్ద నుంచుము.”

“నాయనా! నా కుమారుని నేనొకసారి చూచుటకు వీలు లేదా? నేనుకూడ నీతో వత్తునా? లేక వానినే యిచ్చటకు దేగలవా?”

“వానినే యిచ్చటకు దెచ్చెదను. ముందు నేను వానితో గుంటి సంభాషించి, యనంతరము తోడ్కొని వచ్చెదను.”

ఇంతలో గవాక్షమునుండి యేక దృష్టితో తోటలోనికి జూచుచున్న శాంత ఆవేగముతో వచ్చి, “అదిగో! అదిగో! మోహన్! అటు చూడుము.” అని గద్దరికతో బల్కెను.

కృష్ణమోహన్ నిదానించి, “మంచిది. నేను వానిని గలసి వచ్చెదను. ఏ మాత్రమును మీరు కలవరము బొందకుడు.” అని

ధైర్యము జెప్పి బయటకు బోయెను. రెండు మూడు నిమిషములలో నాటడు న కేంద్రుని యెదుట నిలచెను. సహజముగా నాకర్షణీయమై యుండిన యాతని మూర్తి పడునెనిమిది మాసముల యజ్ఞాతవాసముచే పూర్తిగ మారిపోయెను. దానికి తోడు మారువేసము, నల్లని నిడునమీసములు, పొలముకాపు దుస్తులు. ఆ వ్యక్తి నట్టి నిదానించుచు కృష్ణమోహన్ కొంతసేపు నిలచి మందహాసముతో, “నకేంద్రా!” అని సంబోధించెను.

“గుర్తించితివా, మోహన్? నా రూపెట్లున్నది?”

కృష్ణ:-“ప్రశస్తయుగ నున్నది! ముద్దులు కట్టుచున్నది! ఆ కోర నిలుముచే చాలు, కోట్లకు పడగలెత్తుచున్నది!”

నరే:-“నన్ను చూచుటకు అమ్మ వచ్చునా?”

కృష్ణ:-“రాదు. నీవే అమ్మయొద్దకు బోవలెను. మీ నాన్నగారు ఇంటియొద్ద లేరు.”

నరే:- అట్లైన నడుపుము. విలంబమున కవకాశము లేదు. నేను శీఘ్రముగ తిరిగి పోవలెను. ఏ మైన ధనసహాయము లభించు నేమో యని వచ్చితిని.

కృష్ణ:- ధనసహాయము లభించగలదు. హత్యాసంబంధమైన యావద్ వృత్తాంతమును నాకు నీవు చెబుపగోరితి నని శాంత చెప్పినది. అంతయు నిచ్చటనే చెప్పము.

నరే:- నేను చెబుపగోర లేదు. శాంతయే చెబుపగోరినది. కాని, యేమి ప్రయోజనము? నా మాటల విశ్వసించు వారెవరు? నీవు సహితము విశ్వసించవు.

కృష్ణ:- అయినను విసగోరెదను. జరిగిన దంతయు సాధ్యమైనంత క్లుప్తముగ జెప్పము.

నరే:- నేను హమీర్ కుమార్తె యైన అమీనాను ప్రేమించి యున్నానని మనవా రెండు యభిప్రాయమై యున్నది. కానచ్చును, కాక పోవచ్చును. హమీర్ నా తుపాకి నొక పారి యడిగి యుండెను. ఆనాటి సాయంత్రమున నేను అమీనాను—కాదు, ఎవ్వరినో జూడబోనప్పుడు—

కృష్ణ:- ఇదిగో, నరేంద్రా! నీ న్యాయవాది యెరుటను, నీ వైద్యుని యెరుటను దాపరికము పనికిరాదు. నే నేమైన చేయగలనో లేదో తెలిసికొనుటకు ఉన్నది యున్నట్లు నీవు చెప్పవలసి యుండును. అటు కానిచో నే నేమియును విచారించుకొనలేదు.

నరే:- (తలవంచుకొని) మోహన్! ఉన్నది యున్నట్లు చెప్పెదను వినుము. నీవు నమ్మవేమో! భగవంతుని యెరుట సత్యము బలుకుచున్నాను. అమీనాను నేను ప్రేమించితిని.

కృష్ణ:- ఆమె నీ ప్రేమ నంగీకరించినదా?

నరే:- చెప్పజాలను. ఒకప్పు డిట్లే యగుపడుచుండెను. మరొక పుడు కొంచెము భిన్నముగ నగుపడుచుండెను. నాకంటె మరియొకనితో కలిసిమెలసి యుండుట కామె కెక్కున యభిలాష యున్నట్లు తోచుచుండెను.

కృష్ణ:- ఆతడెవరు?

నరే:- శారి.

కృష్ణ:- శారి? నే నెప్పుడును వాని పేరే వినియుండలేదే!

నరే:- నీవే కాదు, ఈ కల్యాణనగరమునందెవ్వరును వానిపేరు వినియుండరు. ఆ విషయమై వా డతిజాగ్రత్తగ న్యవహరించు చున్నాడు. ఏదో దూరప్రదేశమునుండి అతిరహస్యముగ ఆమె యింటికి వాడు వచ్చుచుండెను. చీకటి పడిన పిమ్మట అశ్వారూఢుడై వచ్చి గుట్టము నొక మ్రానికి గట్టి ఆమె యింట జొచ్చెడివాడు. ఆమె తండ్రి అమీన్ జాన్ ఇంట లేనిచో రెండుమూడు గంటలు ఇంటిలోనే గడపెడి వాడు; ఇంట నున్నచో ఇరువురును బయటకు జోయి వనవిహారము జేసెడివారు.

కృష్ణ:- సరియే. హత్య జరిగిననాటి విశేషముల చెప్పుము.

నరే:- ఆనాడు నే నామె యెద్దకు జోవుటకు ఆమెతో ముందే నిర్ణయించుకొంటిని. తన తుపాకి చెడి యున్నందున నా తుపాకి నొకసారి యిమ్మని అమీన్ జాన్ అడిగి యుండుటచే, దానిని పట్టుకొని ఆ సాయంకాలము నేను బయలుదేరితిని. ఎచ్చటకు

బోవుచున్నావని నాన్నగారు ప్రశ్నింపగా, స్నేహితుడు రామ్మయ్య కడకు బోవుచుంటినని బాంకి నడివడిగా వన మార్గమున హమీద్ గృహమునకు బోయితిని. వీధి గుమ్మముపై అమీనా నిలువబడి, “ఇప్పుడు వీలు కాదు. ఇంటికి మఱలి పొమ్ము” అని చెప్పెను. ఆపై మా యిద్దఱు కును కొంత సంభాషణము జరిగెను. ఆ సమయముననే రామసింగ్ ఆ మార్గమున బోవుచు నాచేత తుపాకి యుండుట నొకచెను. ఆయి యాజ్ఞానుసారము నేను మఱలి పోవుచు, “ఈ తుపాకి మీ తండ్రి కిమ్ము. జాగ్రత్తి సుమా! లోన తోటా నమర్చియున్నాను” అని మఱలి నచ్చితిని. కాని, నేను సరాసరి యింటికి రాలేదు. దాని యింట సప్పడు గౌరి ప్రవేశించి యుండునని నాకు గట్టి సందేహము కలెను. ఆ సందేహ నివృత్తికై నేను అచ్చటనే చెట్ల మరుగున నక్క- యుంటిని. రామసింగ్ తిరిగి వచ్చుచు నన్ను జూచి, “ఏల నిచ్చట నాగియున్నావు?” అని యడిగెను. కాని, నేను వాని కేమియు బ్రత్యుత్తర మియలేదు. తన దారిని నాను పోయెను. సుమారు ఇరువది నిమిషములైనది. తుపాకి ప్రేలిన శబ్దము వినవచ్చినది. అప్పుడు సూర్యాస్తమయ మగుచుండెను. శబ్దము వినబడిన యుత్తరిక్షణమే చెట్ల గుమిలోనుండి నెల్వడి దీక్షిత్ అమీన్ జాన్ గృహమువైపు బోవుట నేను చూచితిని. మరి రెండుమూడు నిమిషములలో ఆ గృహమునుండి రోజుకొనుచు గౌరి బయటకు లంఘించి నా ప్రక్కనుండి పరుగిడి పోసాగెను. వాని ముఖము జేవురించి యుండెను. దృష్టి చలించుచుండెను. నాకు ప్రత్యర్థి యైన యీ ధూర్త నెదుర్కొనుటకు హుంకించితిని. కాని ఘోరము చాలినది కాదు. మరి రెండు నిమిషములలో వాని గుట్టుపు డెక్కల చప్పుడు వినవచ్చినది. కన్నుమూసి పారిచినంత కాలములో నశ్వారూఢుడై వాడదృశ్యుడయ్యెను. వీడిగిత రోజుకొనుచు బోవుటకు గారణ మేమై యుండునా యని యోచించితిని. బహుశా అమీనాతో నేనో కలహము

సంభవించి కోపముతో బోవుచున్నాడేమో యని భావించి సరాసరి నే నా యింటికడకు బరుగున బోయితిని. ఇంట నడుగు జెట్టితినుో లేదో అమీన్ మృతశరీరముపై దొట్టిలి నేలబడితిని. ఆ శరీరము రక్తమయమై యుండెను. చావడి యంతయు రక్తపుమడుగై యుండెను. నా తుపాకి యా మృత శరీరము ప్రక్క బడియుండెను. గుండెలపైనున్న గాయము నుండి యింకను రక్తము కారుచునే యుండెను. “అమీనా” అని గట్టిగా బిలచితిని. ఎవ్వరును పలుక లేదు. ఆ యింట నెవ్వరి యలికిడియు లేదు. విపరీతమైన భయోత్సాహము కల్గి, లేచి, ప్రక్కనే పడియున్న నా తుపాకిని దీసికొని బయటకు ఒక్కటే గంతు వైచితిని. ఈవల బడితినుో లేదో రామసింగ్ కట్టెకుట గనబడెను. వానిని జూడగనే గుండె యాగిపోయినట్లైనది. శరవర్షము వలె నొక భావపరంపర నన్ను ఉట్టుతూ చూచి నది. చేతనున్న తుపాకి నిండిలోనికి విసరివైచి పరుగెత్తి సాగితిని. “నరేంద్రా! నరేంద్రా!” అని రామసింగ్ వెనుకనుండి కేక వైచుచుండెను. కాని నేను వెనుదిరగ లేదు.

కృష్ణ:- నరేంద్రా! నీవు చేసిన ఈ యొక్క యవివేక కార్యమే నీకు బ్రాహ్మపద్రవము దెచ్చినది. న్యాయస్థానమునందు రామసింగ్ స్పష్టముగ ఈ విషయము జెప్పినాడు. తుపాకి పట్టుకొని రోజు కొనుచు హత్యాగృహములోనుండి యీవలకు వచ్చితివి. రామసింగును జూచి తొట్టుపాటు పడి తుపాకిని పిరిగి యింటి లోనికి విసరివైచి పరుగెడ సాగితివి. అతడు నిలచుచున్నను ఆగక పరుగెత్తితివి. ఇంతకంటె నేరమునకు మునుపేమి కావలెను?

నరే:- నా కర్మము. నా పిరికితనమే సన్నింతకు దెచ్చినది. భగవంతుడు నన్నొక గొట్టెను జేయవలసి యుండెను. ఈ గొట్టె బుట్టుకు ఈ ప్రాప్తియే తగి యున్నది.

కృష్ణ:- సరియే, తరువాత నేమైనది?

నరే:- ఇంతలో దీక్షిత్ నా కెదురొచ్చెను. ‘గారిని నీవు చూచి నివా’ అని నేను వాని నడిగితిని. “ఏ గారియో, యెవ్వరును

నా కెదురుపడలేదని వాడు చెప్పెను. 'తుపాకి శబ్దము వినలేదా?' అని యడిగితిని. 'వింటిని. అది యీ వనములో వేటచేయుచుండిన రామసింగ్ తుపాకిశబ్దమై యుండును' అని వాడు బదులు చెప్పెను. గౌరిని వాడు చూడలేదనుట స్పష్టము. వానిని విడచి నేను నా దారిని బోయితిని.

కృష్ణ:- ఆరాత్రియే నీవు కల్యాణనగరమునుండి మాయమైపోతివా ?

సరే:- అగును. పోవుటకు ముందు మాత్రము, మరొకసారి అహినా నెట్లైన జూడగోరి యామె యింకికి బోయితిని. నన్ను జూడగనే యామె పిచ్చిపక్కవలె మొఱగ జొచ్చెను. ఆ యటపులకు ఇంకిలో నూగియున్న వారందఱును బయటకు వచ్చిరి. ఆమెయే నాపై దోషారోపణము చేసినచో, లోకుల మాట చెప్పనల యని నేనా ప్రదేశమును విడచి ఆరాత్రియే కలకత్తా నగరమునకు బోయి యజ్ఞానవాసము జేయ జొచ్చితిని.

సరేంద్రుడు తన కథను పూర్తిచేసెను. కృష్ణమోహన్ సరేంద్రుని నోట వెల్వడిన ప్రతివాక్యమును అత్యంత సావధానముగా వినుచు బ్రథానాంశములను గుర్తుపెట్టుకొనుచుండెను. తక్షణమాత్రమూగి, యాత డిట్లనియెను.

“సరేంద్రా! అట్లైన, ఆ సాయంకాలమున, ఆ గృహప్రాంతమునందు నలుగురు మాత్రమే యుండిరి. నీవు, దీక్షిత, రామసింగ్, గౌరి. ఈ నలుగురిలో నెవ్వరో యొకరు తుపాకి ప్రేల్చియుండవలెను. నీవు దూరమున చెల్లమరుగున నుంటిని. రామసింగ్ కాజాలడు. వానిని నీ వా త్తణమందే చెల్ల గుమిలోనుండి వచ్చుట జూచితివి. మరి దీక్షిత ?

సరే:- దీక్షిత కాడు. వాడు సహితము ఆత్తణమందు దూరమున నా దృష్టిపథమునందే యుండెను. నిస్సందేహముగ ఆ హంసకుడు గౌరియే. నీవు నన్ను విశ్వసింపవా?

కృష్ణ:- ఇంకను యోచింపవలసి యున్నది. ఆ గౌరి పేరే నే నిది వఱకు వినియుండలేదు. వానిని నీవు బాగుగ గుర్తింపగలవా?

నరేం:- గుర్తింపలేకేమి? సుమారు ఇరువదియైదేండ్ల ప్రాయము. మంచి పాడుగది. పలుచని శరీరము. నల్లని శిరోజములు. కుడిచేతి వ్రేలిపై నొక పెద్ద వజ్రపు టుంగరము! మంచి స్ఫుర ద్రూపి యనియే చెప్పవచ్చును. వేషమును బట్టి చూడ నేదో గొప్పయింటి బిడ్డ యనియే చెప్పవలెను. తిరిగిచూచుగా ముఖముపై దిగజారుచుండు ముంగురులను కుడిచేతితో మీది కెగ ద్రోచుకొనుచుండును. ఆ సమయమున ఆ వజ్రపు టుంగరపు కాంతి యెల్లర దృష్టి నాకర్షించుచుండును.

కృష్ణ:- (ఇంచుక యోచించి) వా డెచ్చటనుండి వచ్చుచుండెనో నీవేమైన గనిపెట్టితివా?

నరేం:- ఒకసారి మాత్రము ఎవో సందర్భమున, వాడు జమాల్ పురమునుండి వచ్చుచుండెనని అమీనా చెప్పియుండెను.

కృష్ణ:- జమాల్ పురమా? ... ఇచ్చటికి సుమారు రిరువదిమైళ్ళ దూరములో నున్నది.

నరేం:- కావచ్చును. నేను రూఢిగా జప్పజాలను.

కృష్ణ:- ఇప్పుడు అమీనా యెచ్చట నున్నది?

నరేం:- అది నా కళ్లు జేలియును? నే నా రాత్రినే పోయితినికదా!

కృష్ణ:- ఆమెకుండు నీతోనే పోయినదని యుచ్చట నందఱి యభి ప్రాయమునై యున్నది.

నరేం:- నాతోనా? రామ, రామ! ఆనాటినుండి ఆమెను గూర్చి నేను వినియైన యుండలేదు.

కృష్ణ:- పోనిమ్మ. ఇంక నాతో నీవు చెప్పదలచిన యంశములేమైన నున్నవా?

నరేం:- అంతయు జెప్పితిని. ఇందొక్క యుత్తిరిమైన మిథ్య లేదు. భగవంతుడే నాక్షి.

కృష్ణమోహన్ అతి మెలకువతో నాతని కథ యంతయు నాలించి, “మంచిది. రమ్మ. అమ్మ నొకసారి చూడుము.” అని యాతని దోడ్కొని గృహము జొచ్చెను.

ఇంట దాస దాసీ జనుల యలికిడి నేమియు లేదు. కుము ద్వతీయు, శాంతయు, వేయి కన్నులతో వారి రాకకై వేచుకొని యుండిరి. నరేంద్రుని కూడగనే కుముద్వతి తటాలున బోయి వానిని గొగిలించుకొని నోడువసాగెను. మంత్రపుత్రులను యన్యోన్య ప్రేమ సంభాషణములకు విడచి, కృష్ణమోహన్ నరేంద్రుని నోట తాను ఏనిన యావద్ వృత్తాంతమును విశ్లేషించుకొనుచు గృహము జేరెను.

“కాలహరణము జేసితిని. క్షమింప గోరెదను,” అని చేతులు జోడించుచు నాగిడు శౌరవనీయులైన యా యతిభుల యెదుట నిలచెను.

“ఏమియు కాలహరణము కాలేదు మోహన్ ! మా సంభాషణములలో నీవు పోయితి నెప్పుడో, వచ్చితి నెప్పుడో కూడ మీము గుర్తించలేదు.” అని హరిహర రాయలు మందహాసము జేసెను.

షడ్రోషేములైన భక్తిపానాదులతో నొక యరగంటలో విందు పూర్తి యయ్యెను. తదుపరి ధూమపానములతో, లోకాభిరామాంజలిములతో, హాస్య ప్రసంగములతో మత్తయొక గంట గడచిపోయెను. పిమ్మట గొరివనియులైన యా యతిభు లందఱును యథోచిత సత్కారములతో నీక్కిరిసి. కృష్ణమోహన్ తన కచేరి గృహములోనికి గోయెను. అంతివఱకును గనిపెట్టుకొని యున్న గుమాస్తా విశ్వాసరాయలను మాత్రము లోనికి బిలచి కూర్చుండ నియమించి, యిట్లు సంభాషించెను.

కృష్ణ:- విశ్వాస్, ఇచ్చటికి సుమా రిరువది మైళ్ళ దూరములో జమాల్ పురమను గ్రామము కలదు కదా !

విశ్వా:- అగును. ఆ గ్రామము నాకు కొంత పరిచితమే.

కృష్ణ:- అచ్చట గొరియను వ్యక్తి, యిరువది మైదేండ్ల ప్రాయపు వాడెవడైన గలడా? మంచి స్ఫురద్రూపి; పొడుగరి; పలుచని శరీరము; ప్రేళ్ల వజ్రపు టుంగరములతో, విశేష శాశ్వతంబరముతో ధగధగ లాడుచుండును. అట్టి యువకుడెవ్వడైన నా గ్రామమునందు గలడా?

విశ్వా:- గడచిన ఆదివారము నాడు నేనచ్చటనే యుంటిని. అట్టి వాడెవ్వడు నా దృష్టి నాకర్పించలేదే! ఏమీ! విశేష మేమైన గలదా?

కృష్ణ:- కలదు. ఆ నాటి హత్యా సంఘటనమునందు మన సరేంద్రుడు నిర్దోషియేమో అని నాకు సందేహము కలుగుచున్నది.

విశ్వా:- నిర్దోషియైనచో నదృశ్యుడై పోవుట యేల?

కృష్ణ:- కాదు. అందలి రహస్యమును నీకు జెప్పుచున్నాను. సరేంద్రుని నేను కలసితిని. ఆతని మాటలచుందు నాకు గొంత విశ్వాసము కలుగుచున్నది. హత్య గావించినది యెవడో గౌరియని చెప్పుచున్నాడు. ఈ విషయమై నేను రహస్య పరిశోధనము జేయదలచితిని. నీవు నాకు సహాయము జేయవలెను.

విశ్వా:- బాబూ! హృదయపూర్వకముగ నేను మీకు దోడ్పడెదను.

కృష్ణ:- సాధ్యమైనంత త్వరలో మిజిల్ నీవు జనూల్ పురమునకు వెళ్లి, అట్టి వ్యక్తి యెవ్వడైన నా ప్రాంతమునందు కలజేమో కనిపెట్టుము.

విశ్వా:- చిత్తము.

అని విశ్వాస్ బాబు సెలవుదీసికొని వెడలిపోయెను. అర్ధరాత్రి కావచ్చినది. విందు సంబంధమైన పత్ర పాత్రాదికముల సవరణ యింకను జరుగుచుండెను. పని ముగిసినపిమ్మట నొక్కసారి వినిపొమ్మని దాసి యైన మంజరికి కృష్ణమోహన్ కబురంపెను. ఒక పావుగంటలో నామె యాతని యెగుట నిలచెను. వారిరువురకు నిల్ల సంభాషణము జరిగెను.

కృష్ణ:- మంజరీ! అమీనా నీకు పరిచితయే కదా?

మంజ:- అగును.

కృష్ణ:- ఆమె సమాచార మేమైన దెలియుచున్నదా?

మంజ:-ఆమె సమాచార మెట్లు దెలియును బాబూ? తన తండ్రిని జంపిన సరేంద్రబాబుతో బాటు తానుకూడ మాయమైనది. ఎచ్చట నున్నదో!

కృష్ణ:- అమీనా నా యొక్క స్వల్ప సేవకు అమీనా యింటికే నచ్చు చుండెను కాదా?

మం:- (కొంచెము కలవరపడి) అతడు నచ్చుచుండుట తమరు దెలియునా?

కృష్ణ:- అప్పుడు తెలియదు. ఇప్పుడు తెలిసినది. అతడు జనూరీ పురమునుండి నచ్చుచుండెనట కాదా?

మం:- అట్లే పోయిని. ఒకసారి చూడెని ప్రసంగము రాగా 'అంత వానితో సంపర్కము నీకేల' యని నే నంటిని. మాకు ఆపై కొంత వాగ్వాదముపూడ జరిగినది.

కృష్ణ:- అమీనా ఉంటివి? ఎంతవాడు?

మం:- నాకు తెలియదు. అతడు కొప్పవాడని చూచుచున్నాను. నే నాతని నొక్కసారి మాత్రమే చూచితిని. అప్పుడు అతడు అమీనాతో గూర్చుండి యుండెను. చూడ దగిన మనిషియే. ప్రేమపై భగభగలాడుచున్న ఉంగరములు, ఇంక నేవేవో యలంకారములు, మెరిసిపోవుచున్న దుస్తులు, అతి ఛేదన గొప్పయినవాని యని యోచినది. అతడు ఒక సైనికోశ్యోగియట!

కృష్ణ:- ఎట్లు తెలిసినది?

మం:- అమీనా చెప్పినది.

కృష్ణ:- అతనితోడనే యామె పారిపోయినదేమా?

మం:- కాదు. సరేంద్రునితోనే పోయినదని నాకు గట్టి నమ్మకము. మన కల్యాణనగరమంతయు నదేమాట!

ఆమె 'గట్టి నమ్మకము' నుండి యామెను మరల్చుటకు కృష్ణ మోహన్ ప్రయత్నించలేదు. 'సరియే' అని యాతడు యామెను బంపి నైచెను.

అనేకములైన యాలోచనములతో నాతని తల బరువెక్కి యుండెను. నిద్రించుటకు బోయెనే కాని, చాల కాలము పడుకుని పట్టలేదు.

అచ్చట, సరేంద్రుడు ఒక యధిగంటలో తన తల్లితో సంభాషణము ముగించుకొని యా ద్రవ్యమును బట్టుకొని గృహము విడిచి వృక్షచ్ఛాయలయం దదృశ్యుడయ్యెను.

అ ధ్యాయము 7

సువర్ణదుర్గము రహస్యముగ కృష్ణమోహన్ కు విక్రయింపబడెనన్న విషయము ఇంతవఱకును లోకమునకు తెలియదు. సంజీవరాయలకు ఈ వ్యవహారమును గుర్చి తెలిచ్చిన వాగ్దానమును కృష్ణమోహన్ పూర్తిగ పాలించుచుండెను. సువర్ణదుర్గమున కిప్పుడు సర్వాధికారి కృష్ణమోహన్ అని పిట్టకైనను పిలిచెను. యథాప్రకారముగనే యా ప్రాంత ప్రజానీకము సంజీవరాయలనే యా సంస్థానమున కధిపతిగా గుర్తించుచుండిరి. చివర కాయని కుమార్తెయగు స్వర్ణలతకు గుంజ లోపలి గుట్టు తెలియదు. ఆ విధముగా సుమారు మూడు మాసములు గడచి పోయెను.

కలకత్తా నగరమునందు రోగిని కీర్తన పొందుచుండిన సంజీవరాయలు కొంతకాలము మార్పునకై సువర్ణదుర్గమునకు సపరివారముగ వచ్చెను. అతని రాకకు ఆ గ్రామమునందేగాక, పరిసర గ్రామములందు సహితము ప్రజాహృదయములకు పండుగవలె నుండెను. ముఖ్యముగ, నాగరికులైన కల్యాణనగర వాసులకు ప్రాంతీయ జమీందారుడైన అతని యెడల విశేష గౌరవప్రపత్తులుండెను. అనురాగమును అతని నివాస భవనము ఆ ప్రాంతమందలి పెద్దల రాకపోకలచే కలకల లాడుచుండెను. రోగగ్రస్తుడైయున్న యాసనిపట్ల వ్యక్తిగతముగ తన సానుభూతి జూపుటకు పెద్ద యని పించుకొనిన ప్రతి పౌరుడును చూచిపోవుచుండెను. పిన్నయయ్యన పెద్దలచేతి సహితము మన్ననలు పడయుచుండిన కృష్ణమోహన్ మాత్రము సన్నిహిత బంధువునలె విశేషకాల మాతనితో గడపుచుండెను. అది సంజీవరాయలకు సహితము మహానందప్రదముగ నుండెను. అతని పరివారి మంజులను కృష్ణమోహన్ పట్ల విశేష భక్తిగౌరవములు కల్గియుండెను. అతని ద్రుచ్చిన సహితము వారి భక్తివిశ్వాసములకు దగియుండెను. హరిహరిరాయల యింట నాతె దంతి చనవుగ మెనలుచుండెనో సంజీవరాయలయింట సహిత మూత డంత చనవుగనే మెనలుచుండెను.

ఒకసారి జమీందారుగారి కుమార్తె స్వర్ణలతతో కృష్ణమోహన్ చనవుగా మాటాడుచుండుట శాంతి కంటబడినది.

అది మొదలు ఆమె హృదయమునందు అనేకములగు వింతి వింతి భావములు పుట్టిల్లసాగెను. తన ప్రేమనిధానమైన కృష్ణమోహన్ హృదయము అన్యాయకాంతమైనదా యని యామె రేయింబవళ్లు తదేకధ్యానమై నిద్రాహారములకు దూరస్థ యగుచుండెను. ఒకసారి కృష్ణమోహన్ హృదయమును గుర్తింపదలచి, ఆమె యాతనితో, “మోహన్ ! జరిమిందారుగారి కుమార్తె స్వర్ణలతాదేవి చాల యంగకత్తెయట!” అని మందహాసము జేసెను. ఆ ప్రశ్నయందలి యంతిరాళమును కృష్ణమోహన్ గుర్తింపలేదు. “బేను. చాల యందకత్తె. ఆమె యపహాస సౌందర్యమునకు ఆమె సుగుణసంపత్తి వన్నె గుచ్చుచున్నది. ఆమె సోకసారి చూడగోరెదవా?” అని యచూచుకముగా నూరుబల్కెను. ఈ పల్కులు ముఖ్యులగులే శాంతిహృదయమున నాటుకొని పోయెను. ఆమె వదనబింబము కళా విహీనమై పోయెను. ఆతనితో నింక సాభాషణము సాగింపజాలక, ఏదో మిషుపై నామె యాతని సమీపమునుండి నెడలిపోయెను. ఆమె హృదయాకాశమునకు ఎట్టి ప్రళయమేఘములు ఘనీభ వించుచుండెనో, ఎట్టి ఘోరమూడుతిములు వీచుచుండెనో, కృష్ణమోహన్ కేమియు చెలియను. తన హృదయాకాశము మాత్రము అత్యంత నిర్మలమై, తేజస్వాంద్రమై యుండెను. అటు మాత్రమైన కలుషచింత లేని పవిత్రహృదయ మది ! ఇంతి వలనను కృష్ణమోహన్ కు స్వర్ణలతపట్లను, శాంత పట్లను సోదరీ భావము తప్ప అన్యభావము లేదు.

సంజీవరాయల ఆంతరంగిక వేదనకు దోడు ఆతని శారీరక వ్యధ దినదినమునకు తీవ్రతర మగుచుండెను. రేయింబవళ్లు ఆతనికి నిద్రలేదు. అవకాశము కల్గినపుడెల్ల కృష్ణమోహన్ - ఆతని యొద్దనే కాలము గడపుచు నాతని కించక మనశ్శాంతి జీకూర్చు చుండెను. ఆతని కేకైక ప్రాణబంధువై యుండిన స్వర్ణలత తన మనఃప్రాణ సర్వస్వము నాతనిపైనుంచి యాతనికి బరిచర్య జేయు చుండెను.

ఒక మాసము దినములు మాత్రము సువర్ణదుర్గమునం దుండి యంతటితో ఆ నివాసమునకును తనకును గల చిర కాల బంధమును

సడలించుకొని పోవుటకు ఆత డచటకు వచ్చి యుండెను. కాని, ఆ మానము దినములు గడువక పూర్వమే భగవంతు డాతనిని ప్రాపంచిక బంధనముల నుండియే సడలించి వైచెను.

ఆనాడు కృష్ణచతుర్దశి. కల్యాణనగరము నందలి యొక నిరుపేద గాయకుని సహాయార్థము ఏర్పరుపబడిన గానసభకు తండ్రి యనుజ్ఞ వైకొని స్వర్ణలత పోయి యుండెను. ఆమె యుష్టానుసారము కృష్ణమోహన్ సహిత మానసభకు బోయి యుండెను. సభ క్రిక్కిరిసి యుండెను. యుక్తాసనముపై స్వర్ణలత పరిజనముతో నాసీనయై యుండెను. కృష్ణమోహన్, తదితర భద్రజనులును యుష్కించినాసనము లలంకరించి యుండిరి. గానసభాకార్యక్రమము సక్రమముగ సాగుచుండెను. ఆ గాయకుని గానకళా ప్రదర్శనమునంగు విశేష మేమియు లేకుండినను, ఆతని పేదస్థితిపట్ల సర్వత్ర ప్రద్యోత మగుచుండిన సానుభూతిచే సభామండరము ప్రశంసాముగా నుండెను. సుమా రొక గంట కార్యక్రమము గడచిపోయెను.

అంతట, రోజుకొనుచు నొక సేవకుడు “కృష్ణమోహన్ బా బెచ్చట?” అని వగర్చుకొనుచు ద్వారము నద్ద నందడి చేయసాగెను. తన నిమిత్త మెవ్వరో వచ్చియున్నారని తెలిసి కృష్ణమోహన్ లేచి యానలకు బోయెను. సేవకు డాతని జూచినంతనే నమస్కరించి, “బాబూ! తక్షణము స్వర్ణలతాదేవిని దోడ్కొని రిండు. ప్రభువువారు డీవించునట్లు తోచెను. లక్షణము లన్నియు చాల విపరీతముగా నున్నవి.” అని పల్కెను.

“డాక్టరుగారు వచ్చియున్నారా?” అని యాత డడిగెను.

“వచ్చియున్నారు. ఏదో చికిత్స జేయుచున్నారు. కాని, ఆతని ముఖముపై నిరాశ కన్పడుచున్నది. తక్షణమే మిమ్మును, అమ్మగారిని, దోడ్కొని రమ్మని నన్ను బంసినారు. బండి వేచి యున్నది. దయచేయుడు” అని తొందర జేసెను.

కృష్ణమోహన్ తిరిగి లోన బ్రవేశించి, క్రిక్కిరిసియున్న ప్రేక్షక బృందము మధ్యనుండి త్రోవజేసికొని, స్వర్ణలత చెంతకు

బోయి, సకారముగ నామెతో నేమియో చెప్పి, ఆమెతోగూడ బయటకు వచ్చెను.

“నాన్నగారికి వ్యాధి విషమించి యున్నదట! తక్షణమే రమ్మని వార్త బంపిరే”

“ఏమి! ఏమైనది? నేను వచ్చునని కేమియును లేదే! ఇంతలో నేమి ముంచుకొని వచ్చినది?” అని యామె భయకంపితయై గద్గదికతో నాతని బ్రశ్నించెను.

“ఏకేష మేమియునై యుండిదు. ఆ వ్యాధి లక్షణమే యట్టిది. హఠాత్తుగ విషమించుచుండును. తిరిగి శాంతించుచుండును. ఏమియును భయపడవలదు.” అని ధైర్యము గొల్పుచు నామెను బండిలోని కెక్కించి, తాను ముత్తముపై గూర్చుండి, బండివానిని శీఘ్రముగ దోలుమని యాజ్ఞాపించెను. పది నిమిషములలో బండి వచ్చి భవన ద్వారమున నాగెను. అంతయు నిశ్శబ్దముగ నుండెను. కాని, ఆ నిశ్శబ్ద వాతావరణము స్థానాన్యముగ సర్ధరాస్రవేళ నుండునట్టిది కాదు. గవాక్ష ద్వారములనుండి వెలికి వచ్చుచున్న వెలుగునందేదో యొక అసామాన్యత, ఏదో యొక అవ్యక్త దైన్యత, ఏదో యొక అస్పష్ట భవన ప్రసారిత మగుచుండెను. అందలి యర్థము దృశ్యాదృశ్యముగ కృష్ణమోహన్ కు స్ఫురించెను. ఏదో యొక యపూర్వ యాతన స్వర్ణలత హృదయము నదలించుచుండెను. ఇరువురును వడివడిగా బండిదిగి లోన బ్రసరించిరి. అనంతవదనుడై యొక సేవకు డెదురువచ్చి, “ప్రభువువారు పరమపరించినారు” అని గద్గదికతో బత్తెను. పిడుగువంటి యీ వార్త కర్ణముల సోకినంతనే ‘ఆ!’ యని క్రెవ్వన నొక కేక వైచి యశిసుకుమార యగు నా బాలిక మూర్ఛాగతయై నేలగూలెను. ఆమె గోకైక ప్రాణబంధు వగు తండ్రి గణించెను. మహాసముద్రమున ఝంఝానిల మధ్యమున జిక్కువడియున్న యా నౌక కింక దిక్కె వ్యరు! తక్షణమాత్రము కృష్ణమోహన్ ఆమె దీనవదనముపై దృష్టినిల్పి, సేవకుల సహాయమున ఆమెను తన గదిలో మంచముపై బరుండబెట్టి, ఒక సేవకురాలి నచ్చట గాపుంచి, తాను మేడమీదికి బోయెను.

అ ద్యా య ము 8

అస్తమయముతో అంధకారమువలె సంజీవరాయల మరణ వార్త క్రమముగ సర్వత్ర వ్యాపించెను. అశ్వారోహులై వచ్చిన వారు, శకటారూఢులై వచ్చినవారు, కాలినడకను ధూళి ధూసరి తాంబూలై వగర్చుకొనుచు వచ్చినవారు, వందలకొలది భవనప్రాంగణమున గ్రిక్కిరిసి పోవుచుండిరి. సంజీవరాయల మరణమునకై సంతాపమును దెలుపుటకు వీరెల్లరును రాలేదు. ఋణగ్రస్తుడై మరణించిన సంజీవరాయల ఋణదాతలు వీరు. పదులిచ్చినవారు, వందలిచ్చినవారు, వేలిచ్చినవారు; ఇప్పుడు వారిగతి యేమికావలెను? వారి ఋణము లెట్లు తీరును? ఆతడు చిల్లిగవ్వయైనను మిగుల్పు లేదని కర్ణాకర్ణిగా దెలియుచుండెను. నానా దుర్భాషలతో, శాప వాక్యములతో, హుంకారములతో, ఝంకారములతో, ఆ గృహ వరణ మంతయు మారుమ్రోగుచుండెను. ఈ మహా సముద్రము నెదుర్కొనుటకు ఆ గృహమునం దెవ్వరు కలరు? దిక్కుమాలిన పక్షి, ఒక్క స్వర్ణలత తప్ప ఉత్తరవాది యింకెవ్వరు కలరు? తన తండ్రి ఇంత ఋణగ్రస్తుడై యుండెనని యా బాలిక యింత వఱకు నెఱుగదు. పితృమరణాఘాతముచే గ్రుంగిపోయి మూలబడియున్న యా సుకుమార బాలిక యీ ఋణదాతల యాగ్రహాలాపములు చెవిని సోకినంతనే గజగజ నవకసాగెను. ఋణక్షణమును వారి వికృత గర్జనములు అధికమగుచు మిన్ను ముట్టు చుండెను. కోపావేశమున గొండలు ఘాతుకులు అత్యాచారమునకు సహితము సిద్ధమగుచున్నట్లు కన్పడుచుండెను. ఈ ప్రమాదస్థితిని గుర్తించి యొక దాసి స్వర్ణలతను మేడపైకి దీసు కొని పోయెను. క్రింద ఆవరణ మంతయు నిందాఘోషములతో, రోషాలాపములతో వాతావరణమును ఘూర్ణిల్ల జేయుచున్న ప్రజా సంఘముతో నల్లకల్లోలముగ నుండెను. ఆ మాటల తుపానులో నుండి, “వాని ఛారసురాలైన ఆ పిల్ల యేదీ? దాగిపోయి నంతమాత్రమున తప్పిపోవు ననుకున్నదా?” అను మాటలు ఆమె కర్ణముల బడెను. ఆ మాటలు వినినంతనే ఆమె మేడ దిగివచ్చి చావడి యంతయు నిండి విక్రమించుచున్న జనసమృద్ధము

నెదుట నిలచెను. ఆ బాలిక యచ్చట బ్రత్యక్ష మైనంతనే యొక్కసారిగ సముద్రము నిశ్శబ్దమైనట్లయ్యెను. అందఱి దృష్టులును ఆమె బాష్పాకుల నేత్రములపై కేంద్రీకరించెను. రెండు మూడు నిమిషముల పఱకు ఎవ్వరి నోటను మాట రాలేదు. పిమ్మట, పెద్దమనిషివలె గన్పడుచున్న యొక వయోవృద్ధుడు ముందునకు వచ్చి, “అమ్మా! నీవేనా జమీందారుగారి కుమార్తెవు?” అని ప్రశ్నించెను.

“ఔను” అని యామె మెల్లగ దలవంచెను.

“వాపము, వివేకశూన్యుడై నీతండ్రి నిన్ను సహితము నిరాధారను జేసి విడచెనని వినుచున్నాము.” అని యాతడు కొంత మృదువుగా బల్కెను.

“దుర్మార్గుడు! తన తాతగారిసొమ్ము! ఈపీనుగ మా ఋణము దీర్చుటెట్లు? నీవు తీర్చెదవా?” అని గ్రుడ్లెఱ్ఱజేసికొని మఱియొకడు కఠినముగ బ్రశ్నించెను.

క్రమక్రమముగ నాల్గువైపులనుండియు ప్రశ్నపరంపరలు శరపరంపరలవలె నా సుకుమారిపై వర్షింపసాగెను. నోట మాటరాక, ఆమె యేకధారగ నట్టె యెడ్చుచు, కొంతసేపటి కా జనసమూహము నుద్దేశించి,

“అయ్యలారా! నేను కేవలము నిస్సహాయను! నాచేత నొక్క కాసైనను లేదు. నన్నేమి చేయుమందురో ఆజ్ఞాపించుడు” అని దీనముగ బల్కెను. దీనాలాపములకు గఱగిపోయెడి మృదుల హృదయ మొక్కటియు నా జనసమూహమునందు లేదు. ‘ఈమె నా ఋణమును దీర్చునా? ఈ మేజా నాది. ఈ సోఫా నాది. ఈ బీరువా నాది. ఈ కుర్చీలు నావి. ఇది నాది., అదినాది’ అని యెవరికి దొరికిన వస్తువులను వారు హక్కుపఱచుకొనుచు రాబందు మూకల వలె ఋణదాతలు గృహంగణమునందు గల ప్రతివస్తువుపైనను వ్రాలుచు భీభత్సము జేయుచుండిరి.

ఈ సమయమున తటాలున కృష్ణమోహన్ ఆ చావడియందు బ్రవేశించి యచ్చటి విపరీత దృశ్యమును గాంచి, “ఎవరు మీరు?

ఇచ్చట మీ కేమి పని యున్నది?” అని సింహగర్జనము జేసెను. ఆ గర్జనాధ్వనికి చేపల సంత వలె చెలరేగుచున్న యా వాతావరణ మంతయు నిశ్శబ్ద మయ్యెను. అందఱి దృష్టులును కృష్ణమోహన్ వైపు మఱలెను. ముకుళితమై యుండిన స్వర్ణలత ముఖపద్మము వికసింప నారంభించెను. సుమారు రెండు నిమిషములు ఆ యానత్ ప్రజానివహమునందును ఒకరివై పోకరు చూపులు తిప్ప యెవ్వరి నోటను మాట వెల్వడిలేదు. పిమ్మట, అంగోకడు ధైర్యము వహించి కృష్ణమోహన్ నో, “అయ్యా! డమిందారుగారు మీ స్నేహితులే యైనచో, మేమిప్పు డేమి కోరుచున్నామో మీ రెవ్వరయే యుందురు. మేము వారి ఋణదాతలము. ఋణ పరిష్కారము కై వచ్చితిమి.” అని చెప్పెను. అంత నాతడు “అయిన, మీ రిచ్చట నేమి పని యున్నది? మీ రి గృహమునందడుగు వెట్టుట మీ చట్ట నిబద్ధము! ఇంకను మీ రిచ్చట మసలితిలేని మీ యాపస్తంబుపై నేను చర్య దీసికొని వలసి వచ్చును.” అని కంఠముగా బల్కెను.

ఈ మాటలకు రిచ్చనడి యొకరిద్దరు, “అసగా? మీ యభిప్రాయ మేమి?” అని బొమలు ముడుచుకొనుచు బ్రతిపించిరి. అంతట కృష్ణమోహన్ అచ్చట నున్న యొక సోఫాపై నాసీనుడగుచు,

“మీకు ఇంకను దెలియక పోవచ్చును. ఈ సువర్ణదుర్గము యానత్ వస్తుసమేతముగ నాకు విక్రయింపబడినది.”

“ఎప్పుడు? ఎప్పుడు?”

“మూడు మాసములైనది. ఇప్పుడు దీని యధిపతిని నేనని యుర్తింతుడు.”

“అసంగనము! సువర్ణదుర్గము విక్రయింప బడినదట! మోసము!”

“అధిక ప్రసంగములు చాలించి, కచేరికి బోయి నిజానిజములు తెలిసికొనుడు. నేను కళ్యాణనగర వాసిని. నాపేరు కృష్ణమోహన్. నన్నెఱిగినవారు బహుశా మీలో కొందఱుందురు. నే నొక న్యాయవాది నని మీకు దెలిసినచో ఈ వ్యవహారమునందు

లోప ముండదని మీరు గ్రహించగలరు. సంజీవరాయలు ఇంత కాలము నిచ్చట నివసించియుండుట కేవలము నాయుంట నొక యుతిధివలెనే యని గ్రహించుడు. మీ రాతని ఋణదాతలైస, ఆతని యాస్తి యెచ్చటగలదో అచ్చటకు బొండు. ఇచ్చట మీకు బస లేదు.” అని స్పష్టముగ జెప్పెను.

సేరు జల్లిన నిప్పుకణములవలె నా జనసమృద్ధమంతయును చప్పున చల్లారిపోయి మసిబొగ్గుగమివలె నల్లబారెను. ఇంక నచ్చట నుండిన ప్రయోజనము లేదని చీమలబారువలె నా జనప్రవాహము ధుమ ధుమ లాడుచు వచ్చిన శ్రోతను బయటకు బోయిరి. ‘మొట్ట’ యని వారు పోవునపుడు హృదయాంతరాళమును భేదించుకొని పై కుబుకుచుండిన దుర్బర వేదనతో కన్నీరు గార్చుచు స్వర్ణలత, “అయ్యలారా! నేను ప్రస్తుతిము నిస్సహాయను. నిరాధారిను. నా తండ్రిపక్షమున నేను మీకు ఋణగ్రస్తురాలనై యున్నాను! ఎన్నటికైన భగవదనుగ్రహము కలదేని, నేను మీ ఋణమును సంపూర్ణముగ దీర్చుకొందును. నన్ను ఉమింపుడు, ఉమింపుడు” అని చేతులు జోడించి వెక్కి వెక్కి యేడువనారెను. ఆమె వాగ్దానము నా సమయమున విని విశ్వసించువారెవ్వరు? భీష్మరములతో, పూత్యారములతో, హాహాకారములతో గామూక యంతయు బయటకు బోయెను.

పిచ్చుట ఏకధారగ కన్నీరుగార్చుచు నొకమూల నిలచియున్న స్వర్ణలత యెద్దగు కృష్ణమోహన్ పోయెను. ఆమె దుఃఖము నుపశమింపజేయుగల శక్తి ప్రపంచమునగలదా యనిపించుచుండెను. ఇంక నామె కెవ్వరు దిక్కు? తనది యని చెప్పుకొనుటకు ఒక తన శరీరము తప్ప వేరేదియు నచ్చట లేదు అఖండైశ్వర్య వాతావరణమున, శండ్రి యపహాస ప్రేమసుధా తరంగములపై రాజహంసివలె విహరించుచుండిన యా బాలిక యొక్కసారిగ నిరాశాంధకారమున గూలబడెను. ఆమె కన్నులనుండి స్రవించుచుండిన బొప్పప్రవాహమునకు విరామము లేకుండెను. ఆమెను జూచినంతనే కృష్ణమోహన్ గుండె నీరైపోయెను.

“స్వర్ణా! స్వర్ణా! భగవత్సంకల్ప మనివార్యము! ధైర్యము వహించుము.” అని యాతడు మెల్లగా బల్కెను.

స్వర్ణ:- ఆర్యా! ధైర్యము కాక, ఇంక నాకేమిన్నది? జీవములు మాత్ర మింకను నాకు మిగిలియున్నవి. ఈ భవనము, వస్తువాహన సర్వస్వ సహితముగా, మీ స్వత్వముకదా! ఇంక నేనిచ్చట నిలచుటకు సహితము సధికారము లేదు.

కృష్ణ:- స్వర్ణా! అట్టి చింత యేమాత్రమును నలదు. నా స్వత్వ మును నేను నీయధీనము చేయచున్నాను. ఎంత కాలమైనను నీ విచ్చట యథాప్రకారముగ నిశ్శంకముక నుండవచ్చును. ఇచ్చటి ఖర్చు వెచ్చముల బాధ్యత నీకించుకంతయు లేదు. ఆ శక్తి భగవంతుడు నా కిచ్చియున్నాడు. పక్షిత్తులు చక్క-బడక ఎప్పటికి నాకే తీరున నుండవు. దుఃఖంపకము. మీ తిండిగారి సన్నిహిత వారిసుడైన దేవేంద్రరాయలు నేడు వచ్చును. ఆతడు తన గృహమునకు నిన్ను గోడ్డొని పోవునని తోచుచున్నది.

స్వర్ణ:- ఆర్యా! మీ ఆదరాభిమానములకు ఈ దరిద్రబాలిక కృతజ్ఞురాలు! కాని.....కాని.....వారి యింటనా నేను నివసించుట!

కృష్ణ:- పోనిమ్ము. ఆ విషయ మిప్పుడేలే? వారు రానిమ్ము. నీ యిష్ట మెట్లో యట్లే చేయుము. ప్రస్తుతము అన్యాయముచేసిన లేక నీ గదిలోనికి బోయి యింతుక విశ్రమింపుము. నేను త్వరలోనే మరల వచ్చెదను.

అని యామెను దూసి కప్పించి, తాను అనంతర కార్య కలాపమును నిర్వహించుటకు బయటకు బోయెను.

అ ధ్యాయ ము 9

ఆ మధ్యాహ్నము సుమాడు పెండు గంటలకు దేవేంద్రరాయలు సునర్ణదుర్గమునకు వచ్చెను. ఈతడు గతించిన సంజీవరాయలకు సన్నిహిత వారిసుడు. శోణాపురపు జమిందారిణియైన నృద్ధాంగన

యింట స్వర్ణలత విందునకు బోయిన సందర్భమున మనకు పరిచితమైన యామె దాహిత్రి లీల, ఈ దేవేంద్రరాయల పత్నియే.

బండ్లి దిగి, ప్రేత భూమివలె నిర్జీవమైయున్న యా భవనమునం దాతిడు ప్రవేశించెను. సరాసరిగ పోయి యాతిడు స్వర్ణలతను జూచి, ఆమె చెంతి గూర్చుండి, బొప్పినేత్రుడై, ఆమె నోదార్పనాగిను. వారిరువురును కొంతసేపు సంభాషించిన పిమ్మట ఆమెని రాక పోలిసి కృష్ణమోహన్ సగజీవరాయల స్వకీయ కార్యదర్శితో కలసి చుచ్చుటకు వచ్చెను. పరిస్థితు లన్నియు వారాతనికి తెలియ పడిరి. స్థిరాస్తు లన్నియు ఋణబద్ధములై యున్నవనియు, సునర్ణ దుర్గము కృష్ణమోహన్ కు విక్రయింపబడవనియు, ప్రస్తుతము ఖజానా సర్వసాధ్యమనియు, చివరకు ఏకైక పుత్రిక యగు స్వర్ణలతకు కొనైనను వ్రాయబడలేదనియు, ఆమె కేవల మిప్పుడు నిరాధారియై యున్నదనియు, దాసదాసీదసముల వేతనము లింకను చెల్లింపవలసి యున్నదనియు, శవదహనాద్యుత్తర క్రియ లింకను మిగిలియున్నవనియు, వారివలన నాతిడు పోలిసికొని నిష్ఠూరబోయెను.

“దుర్మార్గుడు! వివేక శూన్యుడు! సర్వనాశనము చేసి చివరకు చచ్చినాడు! ఆ పసిబాలిక గతి యేమి కానలెనని భావించెనో!” పరినోట మాటరాక, ఆగ్రహంతో కేకమున పిలిచి పెదవులు కంపించుచుండెను. “కానిండు. ఇంక నిప్పుడు చేయగలిగిన దేమున్నది? ముందు శవదహనము కానిండు. ఉత్తరక్రియలు కానిండు. కృష్ణమోహన్! మీ గుణవిశేషములను స్వర్ణలతవల్ల నిప్పుడే విని యుంటిని. మీ యాదరాభిమానములకు కృతజ్ఞుడను! ఈ పరిస్థితుల యందు మీ సహాయమును నే నర్థించుచున్నాను. ఈ యవశిష్ట కార్యభారమంతయు మీరే వహించి నాకు తోడ్పడ గోరుచున్నాను” అని ప్రార్థించెను.

శవదహనాది క్రియలన్నియు యథావిధిగా ఉన్నతశ్రేణి కనుగుణ్యముగా నెట్టి లోపములును కలుగకుండ జరిగిపోయెను. దాస దాసీ జనుల కీయవలసిన జీతము లన్నియు పూర్తిగ చెల్లింపబడుటయే కాక, అదనముగ నొక్కొక్కని కొక్కొక్క మూసపు వేతనము అధిక

మీయబడెను. ఇంక నొక్క స్వర్ణలత విషయము తప్ప వేరేమీయు లేదు. నిరాధార, నిస్సహాయ యగు ఆ బాలిక భావినివాసము దేవేంద్రరాయల గృహము తప్ప వేరేమున్నది? తక్షణమే యామెను తన ధారానగరమునకు పంపివేయుటకు అతడు సర్వ సిద్ధము చేసెను. కార్యాంతరముపై ఆతి డచ్చటనుండి కలకత్తా నగరమునకు బోదలచి యుండుటచే, తానే స్వయముగ నామెను తన యింటికి తోడ్కొని పోవుటకు వీలుకాకుండెను. చిన్ననాటి నుండియు నామెను కనిపెట్టుకొని యుండిన యొక దాసితో నామెను ధారానగరమునకు బంపుటకు సిద్ధపఱచెను.

ఆ సమయమున స్వర్ణలత యంతర్గోళమందు ఎట్టి భయంకర మైన నొక పాను రేగుచుండెనో చదువరు లూహించుకొనవచ్చును. ప్రేమనిధానమైన తండ్రిమరణము! సర్వసౌఖ్యనిలయమైన యైశ్వర్య శిఖరమునుండి పాతాళగహ్వరమునకు హఠాత్ పతనము! ఆనంద కందమైన స్వేచ్ఛావాతానరణమునుండి దుఃఖభూయిష్టమైన పరశంత్ర కారాప్రవేశము! అన్నిటిని మించినది ప్రత్యక్షహాలాహలయగు నీల యింటి నగము! కాని, పాప మా పరిస్థితియందు ఆ యసహాయ బాలిక యేమి చేయగలదు? ధారానగరమునకు బోవక తప్పదు. భగవంతునిపై భారమువైచి యామె యందుకు తలయొగ్గెను.

ఆ నివాసభవనమునకును ఆమెకును ఋణముతీరినది. బొట బొట కారుచున్న కన్నీటిని తుడుచుకొనుచు నామె ప్రయాణ శన్నాహ యయ్యెను. ఆమె ప్రయాణమునకు పూర్వమే తాను బయలు దేరుటకు సిద్ధము చేసుకొనెను.

“అమ్మా! నీవు నిశ్చింతగ ధారానగరమునకు పోమ్ము. నీ కేలోపమును కలుగదు. నేను నాపని చూచుకొని త్వరితగోచరము చేరెదను.” అని నచ్చజెప్పి, తాను బండినెక్కెను. బండి కదలిపోవు టకు పూర్వము అతడు కృష్ణమోహన్ చేయిబట్టుకొని, “అయ్యా! నేను మీ సహాయము నెన్నటికిని మఱువజాలను. సమయము చూచు కొని యొక్కసారి ధారానగరమునకు దయచేయుడు” అని ప్రార్థించెను. కృష్ణమోహన్ చిరునవ్వుతో నాతని యాహ్వానమును స్వీకరించెను. బండి కదలిపోయెను.

అతని సాగనంపి కృష్ణమోహన్ తిరిగి స్వర్ణలతకడకువచ్చెను. అత్యంత హృదయభారముతో నామె యాతని నుద్దేశించి, “ఆర్యా! ఈ యనాథ ప్రాణి కృతజ్ఞత సమస్కృతులు స్వీకరింపుడు” అని చేతులు జోడించెను.

కృష్ణ:- స్వర్ణా! నీ కృతజ్ఞతకు తగు పాత్రత నేనింకను పొందవలసి యున్నది. మనము కలియుట కిదియే కడసారియైనచో—

స్వర్ణ:- ఏమీ! ఇప్పుడిప్పుడే కదా ధారానగరమునకు మీ రాహ్వానింపబడితిరి. ఆ యాహ్వానమును మీ రంగీకరించితిరి కదా!

కృష్ణ:- అగును. కాని, ధారానగరము సువర్ణదుర్గము కాదుకదా! ఎప్పుడో! ఏమో! మన భవిష్యజీవన సూర్థము లొండొంటికి ఎంతదూరమున నుండునో! ఈశ్వర సంకల్పము మన మూహింపగలమా? భగవంతుడు నిన్ను సదా కాపాడుగాక! రమ్మ. బండి సిద్ధముగ నున్నది.

అని యామెను బండి నెక్కించెను. దిక్కులేని పక్షియై యేకాగినియై భవిష్యదంధకారమునందు జొచ్చుచున్న యా యనాథ బాలికను చూచుచు కృష్ణమోహన్ కంట తడిపెట్టుకొనెను. గొప్పకులనేత్రయై యామె తన్ను తాను మఱచి యా బండియందు కూలబడెను. బండి కదలిపోయెను.

కొంతసేపటి కించుక చైతన్యము కలిగి, కన్నీరు తుడుచుకొని ప్రక్కకు మఱలినంతనే తన యొడియగునున్న ఒక కాగితపు మడత యామెదృష్టి నాకర్షించెను. దానిని తీసి యామె పరీక్షింపగా అందు అయిదువందల రూప్యముల ‘నోటు’ ఒకటి యుండెను. ఆశ్చర్యచకితయై ఆమె యా పత్రమునుబట్టి, “ఇది అవశ్యము ఆ యుదారపురుషుడు నా సహాయమునకై విడచిపోయిన సొమ్ము! చెప్పినచో నేను గ్రహింపనని శంకించి యిచ్చుట పడవైచినాడు! ఇది నాకేల? ... నేను దీనిని స్వీకరింతునా? త్రిప్పివైచినచో అతని మృదుల హృదయమునకు బాధ కలిగింతునేమో! కాదు. దీనిని ప్రాణాధనముగా పదిలపఱచి, నేను నుత్తర నాతిని కలసినప్పుడు స్వయముగ సమర్పింతును.” అని యామె నిశ్చయించుకొని దానిని భద్రపఱచెను.

ఆ జోడు గుట్టముల బండి శీఘ్రగమనమున రాజమార్గమున బోవుచుండెను. తమ ప్రాకారద్వారము చెంత శాంత నిలచి యుండెను. కృష్ణమోహన్ ప్రేమరాజ్యమునందు తనకు ప్రతి పక్షురాలని తాను భావించుచుండిన స్వర్ణలతను చూచుటకే ఆ సమయమున నామె యచ్చట వేచుకొనియుండెను. కాని, బండి తలుపులు మూసియుండుటచే ఆమెను శాంత చూడలేక పోయెను. బండి చాలదూరము పోవునపుడు నామె యట్లే నిలచి యుండెను. ఇంతలో నామె తిండి హరిహర రాయలు కల్యాణానగరము వైపు నుండి వచ్చి ద్వారముకడ నిలచి యున్న శాంతను జూచి, “అమ్మా! కృష్ణమోహన్ ఇచ్చటకు వచ్చినాడా?” అని ప్రశ్నించెను.

శాంత:— లేదు.

హరి:—కల్యాణానగర మంతటను పుకారుగానున్నది. కృష్ణమోహనట-

శాంత:— (ఆత్రిముఠో) కృష్ణమోహన్? — ఏమి చేసెను?

మొదట మొరసిపట్టు స్వర్ణలత యామె గూంతురంగిక దృక్పథ మునందు ఒక్కసారి తళుక్కుమనెను.

హరి:— కృష్ణమోహన్ సునర్ణదుర్గమును కొనివైచెనట!

శాంత:— ఆ విషయము మనలో చెప్పనేలేదే!

హరి:— ఏమో, కావచ్చును. అతనికి ధనమున కేమియు కొంత లేదు కదా!

ఈ సంభాషణము జరుగుచుండగ నే సునర్ణదుర్గమువైపునుండి కృష్ణమోహన్ వడివడిగా వచ్చుచుండెను. వీరిని జూచి యాతడు మందహాసముతో పలుకరించెను. అంత హరిహర రాయలు, “మోహన్! సునర్ణదుర్గమును నీవు కొనివైచితివని గాలివార్తలు వచ్చుచున్నవి. నిజమేనా?

కృష్ణ:— (మందహాసముతో) నిజమే.

హరి:— ఆ విషయము మాతో చెప్పవైన చెప్పితివికావు!

కృష్ణ:— సంజీవరాయలు ప్రత్యేక ప్రార్థన ననుసరించి ఆ విషయము రహస్యముగ నుచితిని. ఇంక దాచవలసిన పనిలేదు కదా!

హరి:- గ్రహించితిని. పాపము ! ఋణవృథ అనుభవించినవానికే గాని తెలియదు ! ... పోనిమ్ము. ఆ రాజభవనము అన్య హస్తంగతుము కాకుండ నివేదించినందుకు సంతోషము !

శాంత:- అట్లయిన, ఇంక నూతన గృహప్రవేశమెప్పుడు మోహన్ ?

కృష్ణ:- (చిరునవ్వుతో) నూతన గృహప్రవేశమునకు నీకు తొందరగానున్నదా ? సుముహూర్తము కుదురినలెను కదా !

అని భావగర్భితముగ బదులుచెప్పి కృష్ణ మోహన్ హరిహర రాయల సెలవుతీసికొని నిజగృహభిముఖుడై పోయెను.

దేవేంద్రరాయలు స్వర్ణలతను ధారానగరమునకు పంపు నేర్పాటుజేసి, తాను కలకత్తానగరమునకు కార్యాంతరమునై పోయెనని చెప్పియుంటిమి. అతడు కలకత్తానగరమునందు తన భవనమును చేరగనే అచ్చట నాతని భార్య లీల ప్రత్యక్షమై యుండెను.

“లీలా ! నీవేల ఇచ్చటకు వచ్చితివి ?” అని యాతి డాశ్చర్య చకితుడై ప్రశ్నించెను.

లీల:- మీ రిల్లువిడచిన కొద్దికాలమునకే పిల్లవాడించుక అనారోగ్యముగ కన్పడెను. స్థాంతరమునకు తీసుకొనిపోవుట యుచితమని తోచి, ఇచ్చటకు దెచ్చితిని. మరియు, ఇచ్చటినుండి పోయి స్వర్ణలతను స్వయముగ పరామర్శించుటకుకూడ నిశ్చయించుకొని వచ్చితిని.

దేవ:- ఏల ? ఆమెయే మన ధారానగరమునకు పోయినదే !

లీల:- (చకితయై) అచ్చటి కేల పోయినది ?

దేవ:- చెప్పుకొనుటకు సిగ్గు ! జమీందార్ సంతోషరాయలు చివరకు బిచ్చగాని చావు చచ్చినాడు. పాప మా పసిబిడ్డను నిరాధారను జేసి పోయినాడు. ఇంటి దాన దాసీజనులకు నెలబడైములనుకూడ నే నీయవలసి వచ్చినది. శవదహనమునకు సహితము రాగిడబ్బు మిగులలేదు.

లీల:- అట్లయిన, ఇంక స్వర్ణలత యెచ్చటికి పోవును ?

దేవ:- ఎచ్చటికి పోగలదు ? ఇంకపై నామె మనయింటనే నివసించవలెను.

లీల:- మనయింటనా ! అట్లెన్నటికి జరుగనేరదు.

దేవే:- లీలా ! అన్యగతి లేదు. ఆమెను మనతోనే యుంచుకొనుటకు నిర్ణయించితిని. ఈసరికి ఆమె ధారానగరము చేరియే యుండును.

ఈ పలుకులు ములుకులవలె నామె కర్ణముల జొచ్చెను. ఆమె ముఖము జేవురించెను. రోమావేశమున నామె బామలు ముడివైచుకొని, “ఎంతమాత్రమును నే నామెను నాయింట నుంచుకొనజాలను. ఆమె ముఖము చూచిన నాకు మంట ! నాతో చెప్పకయే మీరు దాని కెట్లంగీకరించితిరి ?” అని తీవ్రముగ నాతనివైపు జూచెను.

దేవే:- అంగీకరించుటకు ఆమె నన్ను ప్రార్థించలేదు. నేనే స్వయముగ ఆ నిర్ణయము జేసితిని. మనము కాకున్న ఆమె కింక నిక్కెవ్వరు ? ఆమె యింక నెచ్చటకు పోవును ?

లీల:- నల్లకాటికి పోనిండు. నాకేల ? నా యొద్దమాత్ర మేమె యుండుటకు వలనుపడిదు.

దేవే:- లీలా ! శాంతముగ యోచింపుము. మనము కాకున్న ఇంక నీ ప్రపంచమున నా నిరాధారి పక్షికి దిక్కున్నదా ? ఇంతకును, ఆమె యీసరికి మన యిల్లు చేరియే యుండును. ఇప్పుడేమిను బయటకు వెడలగొట్టుదుమా ? అది లోకము సహించునా ?

ఈ వాక్యములచే అంధకారమయమైయున్న యామె హృదయ గహ్వరమునందు ఇంచుక జ్ఞానజ్యోతి పొడగట్టెను. నిరుత్తరమై ముఖము చిట్లించుకొని కొంత తడ వామె యత్లే నిలచియుండెను.

దేవే:- ఇంతకును, లీలా ! ఆమె మనయింట నెంతకాల ముండును ? వివాహ పర్యంతమే కదా ?

లీల:- ఆ దరిద్రురాలికి వివాహము ! సరియే. ఏ దరిద్రునకో ముడివైచి, క్షణములమీద నీ చీడ శాపుకొనవలెను. ఇంక చేసెడిదేమి ?

అని విధిలేక చికలహృదయముతో నామె భర్త సమక్షము నుండి వెడలిపోయెను.

అధ్యాయము 10

స్వర్ణలత ధారానగరము చేరిన పది దినములకు దేవేంద్ర రాయలు భార్యాపుత్రులతో నిల్లు చేరెను. వచ్చుచునే యాత డాదరణ పూర్వకముగ స్వర్ణలతను బలుకరించెను. లీల పలుకరింపు నందు మాత్రము అధికార గర్వమును స్వాతిశయమును సుస్వక్త మగుచుండెను. ఆమె వాయుస్పర్శ స్వర్ణలతకు అగ్నిస్పర్శవలె నుండెను. ప్రథమ సమావేశమే యిట్లున్నచో నింక నామె భావి జీవిత మా గృహమునం దెట్లుండునో యోచించుకొనవచ్చును. అది మొదలు రోసరొసలు, బుసబుసలు, దోషారోపణములు, రోషాలాప ములు, అనుక్షణమును పరంపరాగతము లగుచుండెను. పొగజెట్టిన గూడెమువలె నున్న యా వాతావరణమునందు ఆమె కూపిరి యూడి కుండెను. సగ్గుణరాశియైన స్వర్ణలతయందు లీల కింతటి ద్వేషము నకు హేతువేసి? ఆమెకు తాను చేసిన యపకారమేమి? అనూయా పిశాచము తన్నావహించినది. తన సౌందర్యముచే లోకము నాకర్షింపపడెనని యామె కాంక్ష! ఈ ప్రయత్నమునం దాయిగ్గాని అసభ్యతను సహితము పాటింపదు. చేపలను పట్టుటకు తన దృఢజ్ఞలము లనెడి గాలములను నలువైపులకు వేయుట కామె నెనుసీయదు. ఆమె స్వైరిణి యని చెప్పుటకాదు. కాని, పరిపురుషాకర్షణము లీల కొక నీల. ఇట్టి ఎన్నెల విసనకట్టకు సహజ సౌందర్యరాశి యగు స్వర్ణలత అనూయా హేతువగుటయం దాశ్చర్య మేమున్నది! ఆమె తన ప్రక్కనుండుట గురికరాయించెంత వజ్రశకల ముండుట వంటిది. అది యామె సహింపజాలదు. అమాయిక యగు స్వర్ణలత కామె సౌందర్యమే ప్రబల శత్రు వైనది. ఆమెయెడల సంపూర్ణమైన యాదరభావము గల గృహాయజమాని దేవేంద్రరాయలు నెలకు ముప్పదిరోజులు దేశాంతరమంటే గడపుచుండును. మేఘములందు మెఱుపువలె ఎప్పుడో యొకసారి ముఖము జూపి యుత్తరక్షణమే యదృశ్యుడగుచుండును. ఆ యొక్కక్షణము తప్ప వక్రిన కాల మంతయు స్వర్ణలతకు కత్తులపై నడకయేయై యుండెను. ఆ విషవాయు గోళమునుండి, ఆ జలావర్తమునుండి తొలగిపోవుటకు మార్గములేక,

వాప మామె రేయింబవళ్ళు అగ్రుధారాసి క్షయై నీణములు లెక్కించు
కొనుచుండెను. ఆమె భావిజీవిత మామె కంఠకార బంధురమై
యుండెను.

ఇట్లుండగా నొకదినమున తన మాతామహియైన యావృద్ధయు
నామె పొత్తుడును వారసుడునైన రమాపతియు ధారాగరమునకు
వచ్చుచున్నట్లును, అచ్చట కొంతకాల ముండుకట్టును నీలకు వార్త
వచ్చెను. పిడుగుపాటువలె నీ వార్త లీలను కల్లోలపఱచెను.
రమాపతి యచ్చటకు వచ్చును. పూర్వమొకప్పుడు రమాపతి
హృదయము స్వర్ణలతా సౌందర్యముచే నెట్లాకర్షింపబడెనో యామెకు
స్మరణకువచ్చెను. ఆ రమాపతివచ్చి తనయింట స్వర్ణలతను జూచును;
ఆనాడు స్వర్ణలతపై కేంద్రీకరింపబడి తనవైపునకే మరలనొల్లని
యాతని వీక్షణములు ఈనాడు మరలునా? ఆ యవనూనమును నీల
యెట్లు భరించగలదు. మస్కహమైన యొక మహావిపత్తు ఇప్పు డామె
నెదుర్కొన నున్నది. ఆమె హృదయమునందు ప్రళయవాయువులు
పేలి నారంభించెను.

ఆ మూడవనాడు నృద్ధాంగనయు రమాపతియు వచ్చిరి.
స్వర్ణలత వచ్చట చూచినంతనే రమాపతికి వైడిపంటవలె నుండెను.
ఆమెకు సంప్రాప్తమైన దీనానన్ధ కెంతయు సంతోషము జూపుచు దిన
మంతయు నామె చెంతనే గడపుచుండెను. ఆమెతోడనే ఆహార
శిహారములు చేయుచుండెను. అనూయాపరితప్త మగుచున్న లీల
హృదయమున కిది ప్రాణసంకటమై దుస్సహమగుచుండెను. గ్రావ
ద్రావ సంక్షుభితాంతరాళమైన యగ్నిపర్వతమువలె నామె పొగలు
గ్రక్కుచుండెను. ఏక్షణమున పతాలున పగిలి సర్వనాశిని మొన
రించునో యనున ట్లుండెను.

స్వర్ణలత ఆ గృహము చేరినది మొదలు పంచవర్ష ప్రాయుడైన
లీలకుమారున కామెయొద్ద విశేషమైన చేరిక కలెను. ఆమె నొక్క
క్షణమైనను విడిచి యుండెను. ఆ యరణ్యవాసమునందు స్వర్ణలతకు
ఆ శాఖ డొక్కడే యింనుక మనశ్శాంతికి హేళువగుచుండెను.
ఒకనా డామె యాశాఖనితో నచ్చటి కనతి దూరమునందున్న

యొక యారామమునకు విహరింప బోయెను. ఆమెతోబాటు రక్షా పతి నచ్చటకు బోయెను. అచ్చట వారు సుమారు చీకటి పడునకు విహరించి యింటికి వచ్చిరి. వారు బయట నున్నంత కాలమును ఇంటిలో లీల సిప్పలు త్రొక్కుచుండెను. అవిరామముగ అనేకములైన వికృతభావములు ఆమె హృదయగోళమును కల్లోల పరచుచుండెను. అసూయ ప్రభావ మెట్టివో యనుభవించిన వారికిగాని తెలియదు. అది జీవన్మరణ సంధివంటిది.

అట్టి సమీపావస్థయందు చిందులు త్రొక్కుచున్న లీల వారిల్లు చేరినతోడనే స్వర్ణలతను బిలిచి కన్నుల నిప్పులు గ్రక్కుచు, “ఇంతసేపకు నచ్చట నుంటివి? ఏమి చేయుచుంటివి?” అని గర్జించెను.

స్వర్ణ:- బాబుని దోడ్కొని యారామమునకు బోయి యుంటిని.

లీల:- ఈ కులటావృత్తికా నీవు నాపంచ జేరినది?

స్వర్ణ:- ఏలా! నీ యభిప్రాయము నాకు దెలియుటలేదు.

లీల:- ఛీ! స్వైరిణి! లజ్జలేశము లేక రమాపతితో నితకాలమును నీవు స్వైర విహరింపు చేయలేదా?

ఈ పలుకులు శూలములవలె స్వర్ణలత కోమలహృదయమున గ్రుచ్చుకొనెను. ఆమెనలెనే తాను సహిత మొక యున్నత కుటుంబమున జన్మించినది. ఉన్నత వాతావరణమున పెరిగినది. అట్టిగౌరవ హాని కలుగుచున్న యీ సమయమున చేతులు ముడుచుకొని యామె నిరుత్తరయై యనవరానమును దిగమ్రింగి యూరకుండగలదా? ప్రేటుపడిన నాగుపామువలె నామె గోషాదుణిత నేత్రయై లీలవైపు చూచి, “ఏమంటివి? కలటనా? అట్టి కులటావృత్తియు లెందైన నున్నచో అవి నీయగుచున్నవి. కులటావృత్తి, స్వైరిణివి నీవు. నేనుకాను.” అని నిర్భయముగ బయలుపెట్టిను. ఈ వాక్యములు చెవిని బడినంతనే లీల మంశిపడి, “ఏమీ! నోరు మూయుము” అని హుంకరించి చేయై చిక్కిన పాలుగారు ఆమె చెక్కిళ్లపై నాలుగైనుసార్లు కొట్టెను. ఆ దెబ్బలకు ఒక పెద్ద కేకవైది స్పృహతప్పి యామె కూలబడెను. చెంతనున్న పసిబాలుడు బావురు

మని యేడువసాగెను. ఆ బాలుని సానభూతిని సహితము దురాగ్ర
తామున లీల సహింపలేదు. “నోరుమూయుము” అని ఆ పసిబుద్ధులు
శంకునట్లు రెండుచరవులు చరిచి యీడ్చుకొని పోయెను.

ఆ రాత్రి యంతయు స్వర్ణలతకు నిద్రలేదు. కన్నులనుండి
స్రవించుచున్న శాష్పధారకు విరావము లేదు. ఇంక తానచ్చట
నుండుట యసాధ్యము. ఎచ్చటను బోవును? ఎచ్చట నామె
కాశ్రయము లభించును? తండ్రి గతించుటకు పూర్వమే తనకేల
మరణము సంభవింపలేదు? ఇంక తానేల జీవించవలెను? పరిపరి
విధములైన యిట్టి యాలోచనములతో నామె కా రాత్రి యెట్లో
గడచిపోయెను.

అనూయాగ్రస్త యగు నీల యూహించినట్లు రమాపతితో
నామె స్వైరవిహార మొనర్పలేదు. కాని యాతనిపట్ల నామె మనో
భావము ప్రేమకు చాల సమీపమే యని చెప్పవచ్చును. ఒకానొక
యజ్ఞాతబంధనము అత్యంత బలీయముగ నామె నాతనివైపు లాగు
చుండెను.

శెల్లవారెను. అనిద్రాదుణనేత్రములతో నామె లేచి,
ప్రాతఃకృత్యముల దీర్చుకొని, ఒంటిగా తన గదియందు కూర్చొని
యుండెను. ఇంతలో దివారాత్రములు తన ఇట్టు విడువని యా
బాలుడు తలుపు తెరచుకొని యామెయొద్దకు వచ్చి నవ్వుమొగ
ముతో “అక్కా! అమ్మ యెక్కడికో పోవుచున్నది. అదిగో
చూడు! ఇంక మనకు భయములేదులే.” అని గవాక్షము కడకు
తీసుకొనిపోయెను. బండిలో నీల కూర్చొని యుండెను. రమాపతి
మొత్తముపై నుండెను. చూచి, స్వర్ణలత బాలునితో “ఇంక మనకు
భయములేదు. క్రిందకు పోవుదము రమ్మ.” అని మేడమెట్లు దిగి
వసారాలోనికి వచ్చెను. వచ్చిన నాలుగైదు నిమిషములలో నొక
సేనకుడు వచ్చి “అమ్మా! మీ కొడుకెవ్వరో వచ్చి ద్వారముకడ
జేచియున్నారు” అని చెప్పెను.

“నా కొడుకా? నా కొడుకు వచ్చువా రెవ్వరు?...” అని
శోచి రమ్మ.” అని వానిని పువెను. ఉత్తరక్షణమే కృష్ణమోహన్

ఆమె యెదుట ప్రశ్నశ్రవణమయ్యెను. ఆశని జూచినంతనే ఆమె హృదయ మానందపారనశ్యమున నుప్పొంగి పోయెను.

“ఆర్యా! నేడెంత సుదీనము? దయచేయుడు” అని యభ్యుద్ధాన మొనర్చి యాసీను జేసెను.

కృష్ణ:- “స్వర్ణా! ఈ ప్రాంతమునకు కార్యాంతరమున వచ్చితిని. నిన్నొకసారి చూడక యే యెట్లు పోగలను? దేవేంద్రరాయలు గ్రామాంతర మేగియున్నారని వింటిని!”

స్వర్ణ:- అగును. వారు ఇంటిపట్ల నుండుటయే చాల యరుదు.

కృష్ణ:- పోనిమ్ము. నిన్ను చూచితినికదా! ఈ బాలు డెవరు?

స్వర్ణ:- దేవేంద్రరాయలు యేకపుత్రుడు. నన్నొక్క ఓణమైస విడువడు.

కృష్ణ:- అట్లనా, నాయనా! (అని బాలునెత్తి ముద్దుపెట్టికొని) స్వర్ణా! ఇచ్చట నీ కన్ని విధముల సదుపాయముగ నున్నదా? నాదృష్టికి నీ యూరోగ్య మంత సంతృప్తికరముగ నున్నట్లు తోచదు.

స్వర్ణ:- ఏమంత సంతృప్తికరముగ లేదు. నా కిచ్చట నింక నుండ వలెనని లేదు.

అని కన్నుల నీరు నింపుకొనెను. అంత నా బాలుడు కృష్ణ మోహనతో, “మా అమ్మ నిన్నరాత్రి అక్కను కొట్టినది. నాకెంతో యేడుపు వచ్చినది. అప్పుడు నన్నుకూడ కొట్టి యిడ్చివేసినది. అందుచేత అక్కకు ఇక్కడ నుండవలెనని లేదు.” అని బిక్కమొగముతో చెప్పెను. ఈపలుకులు వినినంతనే, కృష్ణ మోహన చకితుడై. “స్వర్ణా! నిజమేనా? కారణమేమి?” అని ప్రశ్నించెను.

స్వర్ణ:- (కన్నీటితో) నా దురదృష్టము! ఇంక నేనీ గృహమునందు వసించుట యసాధ్యము! ఈ విశాల ప్రపంచమున నాకింక తలదాచుకొనుటకు తావే లేనిచో, మరణము తప్ప మరి శరణ్యము లేదు.

ఈ మాటలు కృష్ణమోహన్ హృదయము ద్రవీభూతియు కాసాగెను. నోటమాటరాక క్షణమాత్ర మాతడు సూన్యవృత్తుల జూచి, పిమ్మట నామెతో, “స్వర్ణా! ఈ పరిస్థితులయందు నేనేమైన నీకు గోడ్పడుట కవకాశము లేదా?” అని యడిగెను.

“నాకు శోడ్పడగలవా రెవ్వరును లేరు. నేను హత భాగ్యను!” అని బొట బొట కన్నీరు గొర్చుచు నామె ముఖము త్రిప్పకొనెను.

కృష్ణమోహన్ యోచనా సముద్రమున మునిగి పోయెను. పరిపరాగతము లగుచున్న అనేక భావతరంగము లాతని నుట్టూత లొచ్చుచుండెను. నిరుత్తరుడై కొంతకాలపు ఆమె బాస్పికుల నేత్రములపై దృష్టి నిల్పి, చూత డామెతో “స్వర్ణా! సువర్ణదుర్గమునకు తిరిగి వచ్చెదవా?” అని యడిగెను.

స్వర్ణ:- ఎట్లు రాగలను?

కృష్ణ:- ఇచ్చరించిన వో దాని కధికారిణివై రాగలవు!

ఈమాటల యర్థ మామెకు సువ్యక్తముకాలేదు.

స్వర్ణ:- ఎట్లు? దానిపై నాకేమి యధికారమున్నది?

కృష్ణ:- నా కధికారమున్నదికదా! నా యధికారమునందు నీవు భాగహరిణివి కావచ్చును.

ఈ పల్కుల యంతరార్థము చాపనామె కింకను స్ఫురింపలేదు.

స్వర్ణ:- ఆర్యా! మీ మాటలు నా కర్థమగుటలేదు.

కృష్ణ:- స్వర్ణా! హృదయపూర్వకముగ నీ కంగీకారమైనచో నీవు నా గృహిణివై సువర్ణదుర్గమున కధికారిణివి కావచ్చును. ...స్వర్ణా! ఈ మాటలచే నీ హృదయమును నేను నొప్పించుట లేదుకదా?

ఈ పల్కులు వినినంతనే స్వర్ణలత కండ్లయెగుట చేతనా చేతనమైన ప్రపంచ మంతయు గిరగిరి పొరుగ సాగెను. సుశిఖాలియందు చిక్కువడిన పక్షినలె నామె హృదయము కొట్టకొనసాగెను. ఇంత వరకును కృష్ణమోహన్ పట్ల నామె హృదయము నిష్కల్మషమై యుండెను. అపారమైన గౌరవప్రసక్తియు, నిర్మలమైన భ్రాతృ

భావములేప్పు అన్యభావ మామె కాతనియెడ లేకు. ఆతనికి భావములు గృహిణి యగుటయో? ఏమి చెప్పటకును ఆమెకు నోరాడకుండెను.

ఇంతవరకును కృష్ణమోహన్ కు సహిత మామెయెడ నట్టి భావము పొడచూపలేదు. ఆ యుదారి మానసమున ఆమెపట్ల నిష్కలుషమైన బంధుప్రేమలేప్పు అన్యభావ మెన్నడును వేకుండెను. ఆ యసహాయశాలిక దీనానందయో యిష్టమై డాటని శృంగార పరివర్తనమునకు సోతువు. నిష్కలుషమైన యంతరాస్మిత్యో నాతిడు సాహసించి తన మనోభావాయము నామెకు వెల్లబుచ్చెను. ఆమె ప్రత్యుత్తరమునకై వేచుకొని యుండెను. ఏమి ప్రత్యుత్తర మిచ్చుటకును ఆమె యంతరంగము నిర్ణయింపజాలకుండెను. ఆమె స్వరాయ రాజ్యము నీవరకే రమాపతి యాక్రమించుకొనెను. ఆతని నందుండి యామె బహిష్కరింపజాలకు. ఇంక అందు కృష్ణమోహన్ కు స్థాన మెట్లు లభింపగలదు? నిరుత్తరయై స్వర్ణలత తలవంచుకొని యున్నది యెదుట శిలాప్రతిమవలె నిలచియుండెను.

ఇంతలో లీల తిటాలున ప్రవేశించి అంతా చనవుగా స్వర్ణలత చెంత నిలచియున్న యాయుపరిచిత వ్యక్తి యెవ్వరాయని చూచుచుండెను. స్వర్ణలత యిండుక ధైర్యము తెచ్చుకొని యాతనితో “ఈమెను ధారానగర జమీందారికి, లీల” అని యామెను కృష్ణమోహన్ కు పరిచితి మొనర్చెను.

అంత కృష్ణమోహన్ ఆమెతో “దేవేంద్రరాయలు గ్రామాంతర మేగియుండుట నా దురదృష్టము. నేను వారికి సుపరిచితుడను. నాపేరు కృష్ణమోహన్” అని తన్నెటుక పఱచుకొనెను.

లీల:—మిమ్ముగూర్చి వినియుంటిని. మీకును స్వర్ణలతకును ఇంత చనవున్నదని నాకు తెలియదు.

కృష్ణ:— ఇంతవఱకును అట్టి చనవులేదు. ఇప్పుడే దానికి ప్రారంభము. ఇప్పుడిప్పుడే అట్టి చనవు నాకు చేరుచుమని యామెను కోరుచుంటిని. ఆమె యిచ్చగించినచో నే నీమెను వివాహమాడదలచియున్నాను.

ఈ మాటలు లీల కపరిమితమైన యానందమును కలిగించెను. అనూయా జనితమైన యామె యాంతరంగిక గోగమున కిప్పు డొక సిద్ధాపథము అప్రయత్నముగా లభించినది. తన యింటినుండి తనకు కంటికలకయైయున్న స్వర్ణలతను తప్పించుకొనుట కిప్పు డొక మహావ కాశము లభించినది. మందహాసముతో నామె కృష్ణమోహన్ వైపు జూచి,

“ఆర్యా! అంతకంటె స్వర్ణలతకు మహాభాగ్య మేమి కలుగును?” అని పలికి యామెతో “స్వర్ణా! అంగీకారమేనా?” అని ప్రశ్నించెను. ఆమె ప్రశ్నకు స్వర్ణ ప్రత్యుత్తర మీయకయే, కృష్ణమోహన్ తో మెల్లగా “ఆర్యా! నేను యోచించుకొనుటకు కొంచె మవకాశ మిండు” అని ప్రార్థించెను. కృష్ణమోహన్ పుష్ప హృదయముతో, “అట్లేకానిమ్ము. నేను తిరిగి నాయంకాలము వచ్చెను.” అని యథాయోగ్యముగ లీల యనుమతి బొంది యచ్చటినుండి కార్యాతిరముపై వెడలిపోయెను.

అది మొదలు స్వర్ణలత హృదయరంగమునం గొక మహా యుద్ధము ప్రారంభమయ్యెను. దేవతా ప్రణిమానుడైన యుదార చక్రవర్తి కృష్ణమోహన్! ఆతని హృదయ మమృతతంభము! ఆ ప్రేమసుధారాశి నామె శౌగంధించుచున్నది. కాని ఆతని నామె ప్రేమించుటలేదు. రమాపతి యామె ప్రేమ సర్వస్వము నాకర్షింపు కొని యుండెను. ఎంత ప్రయత్నించినను ఆ యాకర్షణ శక్తినుండి యామె హృదయము మఱలుటలేదు. కృష్ణమోహన్ ప్రేమ ప్రసారమును తిరస్కరింపజాలదు. తన హృదయ సింహాసనముపై సుప్రతిష్ఠితుడై యున్న రమాపతిని అందుండి బహిష్కరింపజాలడు. నాయంకాలమైనది. ఆమె యింక నెట్టి నిర్ణయమునకును రాలేదు.

తన వాగ్దాసము ననుసరించి కృష్ణమోహన్ వచ్చుచుండుట గవాక్షమునుండి యామె చూచెను. చూచి వడివడిగా మేడ మెట్లు దిగి యాతని నెదుర్కొనుటకు క్రిందికి వచ్చెను. కాని ఇప్పు డాతని కేమి ప్రత్యుత్తర మీయవలెనో యామెకు తెలియదు. మెట్లుదిగి, వసారాలోనికి వచ్చినంతనే రమాపతి యామె కెదురుపడెను.

ఆమెను జూచి రమాపతి, “స్వర్ణా! ఇంకేమి! నీవు చాల యదృష్టవతివి! సువర్ణదుర్గమున కధికారిణివి కాబోవుచున్నావు! కృష్ణమోహన్ భర్తయగుట సామాన్యమా? నిన్ను నే నెంతయు సభినందించుచున్నాను.” అని మందహాసము చేసెను. స్వర్ణలత యెకసక్కెముగా “సంతోషించితిని. మీ యభినందనముల కింకను సమయము రాలేదు.” అని ముఖము త్రిప్పకొనెను.

“పోనిమ్ము, ఎప్పుడు సమయము వచ్చునో అప్పుడే స్వీకరింపుము. నే నెప్పటికైన నిన్ను అభినందించవలసిన వాడనే కాని, నీతోకూడి అభినందనములను అందుకొను వాడను కాను కదా! ఇంతవరకును ఏవేవో మధుర మధురస్వప్నములను గాంచుచుంటిని. కాని, అవి కేవలము స్వప్నములే యని నాకు తెలియును. నేనేమి మహేశ్వర్యవంతుడను కానుకదా!” అని పలుకుచు రమాపతి ముఖము త్రిప్పకొని యచ్చటనుండి వెడలిపోయెను.

ఉత్తరక్షణమే కృష్ణమోహన్ ప్రవేశించి యామెను సమీపించెను. స్వర్ణలత నోట మాట రాకుండెను. ఊణమాత్ర మూగి యాతడు మందహాసముతో “స్వర్ణా! అంగీకారమేనా?” అని ప్రశ్నించెను.

స్వర్ణ:- (భగ్నస్వరముతో) అంగీ ... కారమే! కాని ... కాని...
నే నేదో చెప్పవలె ననుకొంటిని ...

కృష్ణ:- సంతోషము! స్వర్ణా! చెప్పు. ఏమి చెప్పదలచితివి?

స్వర్ణ:- ఏమియును లేదు ... కాని ... కాని ... తీయింపుడు ...
ఆవేశముచే నా చిత్తము చలించుచున్నది.

కృష్ణ:- స్వర్ణా! అన్యచింతలను నీ హృదయమునుండి బహిష్కరింపుము. నిర్విచారముగ నుండుము.

అని యామెను బుజ్జగించెను. కాని, ఆమె హృదయగోళము నందు ఆక్షణమునం దెట్టి భయంకర వహ్నిజ్వాలలు చెలరేగుచుండెనో యాతని కణుమాత్రమును తెలియదు.

అసామాన్య పరిస్థితులను బట్టి, అతి నిరాడంబరముగ, క్షణములపై నా వివాహము జరిగిపోయెను. దేశాంతరమునున్న దేవేంద్ర రాయలు వచ్చునటకు సహితము వ్యవధి లేదు. ఆ వృత్తాంత మూహినికి కల తెలిపినచో లేదో కాని, కృష్ణమోహన్ గవిస్తరముగ దెలియజేసెను. ఈ పీడ యెంతవేగముగ వదలిపోవునా యని కల! ఈ దురస్థనుండి యెంతవేగ మా యభాగ్య కాలికను తప్పించునా యని కృష్ణమోహన్! ఇరువురి ప్రయత్నములును అగ్నికి వాయువునలె పరస్పరము తోడయ్యెను. ఒక్క రనూపతికి మాత్రము ఈ కార్యవేగము రుచింపకుండెను. సహజముగ నిత్యవిలాసనంత మగు నాతని వదనమును మాత్రము ఒకానొక యపూర్వచ్ఛాయ కళావిహీనము జేసెను.

ఆ మరునాడే కృష్ణమోహన్ స్వర్ణలతను దోడ్కొని సరాసరి కలకత్తా నగరమునకు బోవుచు, తాను ధారానగరమున ప్రత్యేక పరిస్థితులందు స్వర్ణలతను వివాహ మాడితి ననియు, పదిదినిములలో భార్యాసమేతముగ ఇల్లు చేరెద ననియు, అక్కగారికి జాబు వ్రాసెను. ఈ జాబు చూచినంతనే ఆమెకు కండ్లు చీకటులు గ్రవెను.

“ఎట్టి వా ప్రత్యేక పరిస్థితులు! నా యంగీకారము కూడ వాని కనసరము లేకపోయెనా? వాని కేమి పిచ్చియైతినదా? ఆ బంగారు పిచికను భరించగలననియే యామెను పెండ్ల డనా? వాని వివేక మేమైనది? రానిమ్ము. రానిమ్ము. కొంపకు వినాశకాలము రాబట్టియే వీ డీ పని చేసినాడు. నా సమ్మతి లేక కాలైన కదల్చని వాడు ఇంత స్వతింత్రి డయ్యెనా?” అని పిచ్చియైతిన దానివలె చిందులు త్రొక్కి త్రొక్కి, యా వింతసమాచారమును హరిహర రాయల యింట దెలియజేయుటకు ఆమె తక్షణమే బయలుదేరెను.

హరిహర రాయల కుటుంబ మంతకును ఆ వృత్తాంతము అత్యంత శ్చర్యము గలుగ జేసెను. ముఖ్యముగ శాంత హృదయముపై ఆ వార్త నిర్మలాకాశమునుండి పడుగు పడినట్లయ్యెను. ఒక్కసారిగ

ప్రపంచమంతయు నామె కింభకార మయ్యెను. తన మనఃప్రాణ సర్వస్వము నాతని కర్పించి యుండెను. ఆమెపట్ల నాతడు ప్రదర్శించుచుండిన ప్రేమాభిమానములకు మురిసిపోవుచుండెను. ఆతని సన్నిధాన మామెకు పెన్నిధానమువలె నుండెను. ఆతనితోడి సంభాషణ మామెను పరవశ మొనర్చుచుండెను. ఎన్నటికైనను ఆతడే తనకు భర్తయని సంపూర్ణముగ విశ్వసించి యుండెను. అట్టి కృష్ణమోహన్ తన్ను విస్మరించెనా ? అన్యకాంతకు తన హృదయము నర్పించెనా ? తన యాశీలన్నియు నిరాశలై పోయెనా ? స్వర్గసౌధమునకు తాను నిష్క్రమింపనుచుండిన రత్నసోపానము లన్నియు నొక్కసారిగ కూలి పోయెనా ? తన కిక ప్రపంచమున తావులేదు. మర్భరమైన హృదయ భారముతో, పొంగి పొరలి నచ్చుచున్న మహా దుఃఖముతో, తన ముఖము నచ్చుట చూపజాలక ఆమె యచ్చోటు విడిచి మేడమీదికి బోయి తన గదిలో మంచముపై గూలబడి, వెక్కి వెక్కి యేడువసాగెను. కన్నీరు వరదయై పారసాగెను. తన మనోవేదన నెవ్వరితో చెప్పకొనగలదు ? సుమా రొక గంటసేపు ఆమె యల్లేడ్చి యేడ్చి మెల్లి మెల్లిగ స్వప్నమయ ప్రపంచమున మేను మఱచెను. ఎన్ని మధుర మధురసంఘటనము లా స్వప్నరంగమున నామె నలరించి యుంచెనో యెవరి కెఱుక ! కన్నీటికాడల మరుగున తొలకరించుచుండిన ఆనంద కేళిలతో నామె లేచి మఱచుముపై గూర్చుండెను. కాని, చూచుచుండగనే స్వప్నానంద వికసితమైన యామె నదన మండలము తిరిగి మేఘుచ్చన్న మయ్యెను. స్వర్గసౌధమునుండి యొక్కసారిగ అగాధ సరకకూపమునం దామె కూలిపట్లయ్యెను. కృష్ణమోహన్ స్వర్గలత సాత్తు ! కృష్ణమోహన్ తన కింక జీవమునందు అందరాని యాకాశ కుసుమము ! ఎంత యాపుకొన యత్నించినను ఆగక ఏకధారగ నామె కన్నులనుండి బొప్పివర్షము నుఱచుసాగెను. ఇంతలో తల్లి పిలుపు ఆమె చెవిని బడెను. వడివడిగా లేచి, కన్నీరొత్తుకొని, లేని సంతోషము ముఖముపై తెచ్చుకొని, మేడమెట్లు దిగి క్రిందికి వచ్చెను.

అప్పటికి కుముద్వతీదేవి యెదుట కృష్ణమోహన్ పై నగ్ని వర్షము కుఱిపించుచున్న యాతని యక్కడను ఎఱ్ఱబారి శాంతించిన

యగ్నిపర్వతమనెడి నేడి నిట్టూర్పు లెగయించుచు కూర్చుండి యుండెను. “దుర్మాద్గుడు! వివేకశూన్యుడు! ఆమె యంతరమేమి? తన యంతరమేమి? ఆ మదపుటనుగను భరింపగలననియే తలపై నెక్కించుకొనెనా? అనుభవించును. సర్వనాశనముతోపాటు వానికి పశ్చాత్తాపము కలును.” అని ధుమధుమ లాడుచు, కాలాతీత మగుటచే లేచెను. నవ్వుమొగముతో శాంత యామెకడకు బోయి, “అమ్మా! పోనిమ్ము. ఆతని కామాత్రము స్వేచ్ఛలేదా? సువర్ణ దుర్గము నూతన వధూవరులచే నూతనశోభ గాంచగలదు” అని సాంత్యన వాక్యము లాడెను.

“శోభ! ఆ నూతన శోభ యెట్టిదో చూచెదవులెమ్ము.” అని, శాంత వెంట నడువ ఆమె గృహోన్ముఖ యయ్యెను.

శాంతహృదయము నామె యీవఱకే గుర్తించి యుండెను. కృష్ణమోహను నామె ప్రేమించి యున్నదని యామెకు జెలియును. ఆ ప్రేమపట్ల నామెకు సంపూర్ణ సానుభూతి యుండెను. యుక్త సహాయమున వారిరువురకును వివాహము చేయుట కామె వేచుకొని యుండెను. ఇంతలో నీ చిచ్చర పిడుగు వచ్చి పడెను. ఇంక చేయ నదేమి?

తమ్ముని జాబు ననుసరించి యామె సంసారమంతయు కల్యాణ నగరమునుండి సువర్ణదుర్గమునకు మార్చివేసెను. ఇది యామెకు రుచింపకున్నను, అతిడెట్లును సువర్ణదుర్గమునందే నూతన వధూ సహితముగా నుండక తీరడనియు, ఇంక తానొక్కడయే వేటింట నుండుట యవివేకమనియు నామె భావించెను. మరియు, ఆ క్రొత్త సంసారమును పగ్గములు పట్టియుంచవలసిన బాధ్యత తనదే యనియును తాను భావించెను. యథాయోగ్యముగ నూతన భవనమునందు సంసార సామగ్రి సంతయు నమచ్చెను.

పదియవనాడు నూతన వధూసమేతముగ కృష్ణమోహన్ సరాసరి సువర్ణదుర్గమునకే వచ్చెను. వచ్చినంతనే, లేని యానందము ముఖమునకు దెచ్చుకొని, వారి కభ్యుధాన మొనర్చి గృహప్రవేశము చేయించెను. అంతరాళమున మండుచుండిన అగ్నిహోత్రమును అతి

ప్రయాసమున చల్లార్చుకొనుచు, ఒక్క కఠినోక్తిచేనైన వారి హృదయములను నొప్పింపక, ఆ దినమంతయు నెట్లో గడపెను.

ఆజన్మపరిచితమైన యా గృహమునం దడుగు పెట్టగ నే, గతించిన తన యానజ్జీవన లీలయు స్వర్ణలత యంతర్దృష్టికి గోచరించెను. ప్రేమ నిధానమైన తండ్రి శయనాగారము కడకు బోయి దుఃఖము పట్టజాలక పెద్ద పెట్టున నేడువ సాగెను. ఎట్లో ఆమె దుఃఖము నుపశమింపజేసి కృష్ణమోహన్ సహస్ర విధముల ప్రేమోపచారములచే నామెకు మనశ్శాంతి గూర్చెను.

ఆ రాత్రి సావకాశముగ కృష్ణమోహన్ ఒక్క-గారి యెదుట గూర్చుండి, తన వివాహ కథా కాండము సంతయు పూసగ్రుచ్చి నట్లు ఆమెకు విన్నవించెను. మాటయందుగాని, ప్రవర్తనయందుగాని మార్దవమేమో యెఱుగని అతి స్వక్తి యామె! అయినను రెండవ నాటికే స్వర్ణలత ప్రశాంత మధుర మానసము ఆమె హృదయము నాకర్షించెను. విశ్వరూపుని పుట్టిపెరిగి, ఆడంబర వాతావరణమున కలవాటెవడి, చెప్పుటయే కాని, చేసి యెరుగని యాధిక్య గౌరవమున విహరించి యుండిన యా జమిందారుబిడ్డ, ఇంత నిరాడంబర జీవితము, ఇంత వినయ వినమ్రయు నగునని యామె భావించి యుండలేదు. సంసారము సర్వనాశనమై పోవునను కలవరము ఇప్పుడామెకు దూరస్థ మయ్యెను.

మరుసటి దినమంతయు సువర్ణదుర్గము సూతన వధూవరుల నభినందించుటకై వచ్చిపోవు బంధుమిత్ర సంఘములచే శోభాయమానమై యుండెను. ఆ ప్రాంతమునందు కృష్ణమోహను నెఱుగని వాడును, ఆతనితోడి పరిచయమునకు గర్వించనివాడును లేడు. ఇప్పుడు జమిందార్ కుమార్తెయైన స్వర్ణలతతోడి వివాహము ఆతని గౌరవమును ద్విగుణీకృతి మొనర్చెను. బంధుకోటియందగ్రగణ్యుడైన హరిహరరాయలు కూడ భార్యాప్రతికలతో నచ్చెను. కృష్ణమోహన్ యథోక్తముగ వారిని గౌరవించి స్వర్ణలతను వారికి పరిచయ మొనర్చి యామెచే వారికి నమస్కరింపజేసెను. పిదప ఆమెను శాంత కప్పించుచు, “శాంతా! ఇదిగో, నీ సోదరి స్వర్ణ!

ఈ స్వర్ణమునకు నీవు పరిమళమై మా కందరకు నానందము కలిగించుము.” అని మందహాసము జేసెను. శాంతయు మందహాసము జేసెను. కాని, ఆ మందహాసము మరుగున ఎట్టి మనోవేదన దాగి యుండెనో వా రెవ్వరికిని దెలియదు.

శాంత యా గృహమునం దడుగు పెట్టింది మొదలు స్వర్ణలత మందే యామె దృష్టి లగ్నమై యుండెను. ఆ సు సౌందర్యమును మనసార మెచ్చుకొనెను. ఆ ప్రశాంత నేత్రములందలి జగితను దృష్టి వాకర్షించెను. కాని... కాని... కృష్ణమోహన్ హృదయరాజ్య ముపై సర్వాధిపతికి యామె! నెవ్వరు? నిజ కేమున్నది? హతభాగ్య! భగ్నహృదయ!

అన్యోన్య విలాస సంభేషణములతో మహానందముగ వారు మమారు తండుగుంటల కాల మచ్చట గడపె. పిమ్మట యథోచిత ఫల్కరములంది వారు గృహోన్ముఖులైరి. కృష్ణమోహన్ ప్రత్యేక ప్రార్థనపై శాంత నాయంకాల మగునఱకు చచ్చటనే యుండెను. అన్యోన్యముగ, ఆనందముగ, శాంత స్వర్ణలతలతో కృష్ణమోహన్ ఆ నాయంకాల మంతయు గడపెను. చీకటి పడజొచ్చెను. శాంతను వారి యింట విడచినచ్చటకు కృష్ణమోహన్ స్వయముగ నామోహిత యులుదేరెను.

శీఘ్రగా రాజమార్గమున బోవక వారిర్వురును పోలము గట్లపై మండి అడ్డు బ్రోవను పోసాగిరి. దూరమున మందల మరలించు మండిన పసుల కాపరులు తిప్ప జనసంచార మేమియు లేకుండెను. తండుండి యొక్కొక్క పక్షుల గారు ఆ నిశ్శబ్ద వాతావరణమును శ్రేదించుకొని గగనమార్గమున బోవుచుండెను. చిత్రవర్ణాలంకృతమై యుండిన పశ్చిమాకాశము క్రమక్రమముగ నెల నెల బోవుచు భాసరచ్చాయావృత మగుచుండెను. అంధకారము చెట్ల గుముల మండి తొంగి తొంగి చూచుచుండెను. పోలము గట్లపై సుమారు వగము దూరము మానముగ గడచిపోయిన పిమ్మట, శాంత హృదయ మంతరాళము నదలించుచుండిన మనస్తాపము నడచుకొనజాలక, పొంగి పొరలి వచ్చుచున్న దుఃఖము నాపుకొనలేక, వెక్కి వెక్కి

యేడువ సాగెను. కృష్ణమోహన్ విస్మితుడై, “శాంతా! ఏమి? ఏమైనది? ఏడ్చుచుంటివేల?” అని యామెను నిలువరించి ప్రశ్నించెను. ప్రశ్నోత్తర మీయకనే యామె కన్నీరు తుడుచుకొనుచు వెళ్ళ-వెళ్ళి-యేడ్చుచుండెను.

కృష్ణ:- కారణమేమి శాంతా! నావలన నీకేమైన అపచారము కలిగినదా?

శాంతి:- (భగ్నస్వరముతో) అపచారమునకుగాని ఉపచారమునకే గాని నే నెవ్వరైనా? నేను భగ్నహృదయమైన మరణించినను నీ కేమి? నీ భార్య నీకు కలను కదా!

కృష్ణ:- (ఇందుక యోచించి) గ్రహించితిని. శాంతా, నీ మనో వేదనకు కారణము గ్రహించితిని. కాని నీ హృదయమునందు అట్టి విపరీత భావము ఎట్లుత్పన్నమైనదో నే నూహించ జాలకున్నాను.

శాంతి:- నీ హృదయమును నీవు నా కిచ్చియుండలేదా? నా ప్రేమ హృదయమును నీవు పరిగ్రహింపలేదా? ఈ సునర్లహారము నీ ప్రేమచిహ్నము కాదా?

కృష్ణ:- నిస్సంశయముగ ఈ సునర్లహారము నా ప్రేమ చిహ్నమే! నిస్సంశయముగ నేను నిన్ను ప్రేమించితిని. ప్రేమించుచున్నాను. కొనయూపిరి యుండుసంతనకు నేను నిన్ను ప్రేమింతును. ఇందుకు నా యంతరాత్మయే సాక్షి!

శాంతి:- అట్లయిన, ఈ వివాహ మెట్లు సంభవమైనది?

కృష్ణ:- ఈ వివాహమునకును మన యన్యోన్యప్రేమకును సంబంధము లేదు శాంతా!

శాంతి:- అనగా?

కృష్ణ:- ఈ వివాహము భార్యాభర్తాసంబంధము! ఇందు నర్తించు ప్రేమకును, మన యన్యోన్యప్రేమకును సంబంధము లేదు. భార్యాభర్తాప్రేమ ప్రేమసోపానపంక్తియందు అడుగుమెట్టు! మనప్రేమ పవిత్రమైన సోదరిసోదరప్రేమ! ఇంత కాలమును నేను నిన్ను నా సహోదరివలె ప్రేమించుచుంటిని. నీవు

సహితము నన్ను నీ సహోదరుని వలనే ప్రేమించుచుంటివని నా భావము! నిష్కల్మషమైన సోదరప్రేమ తప్ప అన్య భావము నీ యందు నా కెన్నడును లేదు.

శాంత:- మోహన్! ... మోహన్! ... నా ప్రేమహృదయము నీ కగోచరమయ్యెనా? ... నాకింక మరణము తప్ప మరి శరణ్యము లేదు ... నీ చేతులతో నీవే నన్నంతము చేసి వేయుము.

కృష్ణ:- శాంత! ఏమిది? నీ హృదయ మింత దుర్బలమైనదా? మఱచిపోమ్ము. నిష్కళంకమైన నా సోదరప్రేమను స్వీకరింపుము. నీ ప్రేమ పరివర్తనముచే నన్ను ధన్యుని జేయుము.

ఈ పల్కులకు ఝంఝామరుల్ ప్రసారముచే నుట్టుతలుగు కోమల వృక్షాగ్రమువలె శాంతహృదయము కంపింప సాగెను. కన్నులనుండి బాష్పవర్షము కుఱియుచునే యుండెను. నోట మాట రాక శిలాప్రతిమవలె నామె యట్టే నిలచియుండెను.

ఇంతలో సువర్ణదుర్గమునుండి శాంతను దోడ్కొని వచ్చుటకై హరిహర రాయలు పంపిన పరిచారిక దీపము పట్టుకొని వడివడిగా వచ్చుచు నచ్చట వారిని గలసెను. అంత, శాంత “మోహన్! పరిచారిక వచ్చినది కదా! ఇంక నీకేల శ్రమ?” అని మెల్లగా బల్కెను.

“కాదు. నిన్ను ఇంటి ద్వారముకడ విడచివచ్చెదను, రమ్మ.” అని పురోగమన మొనర్చి, వారి ప్రాకార ద్వారముకడ నాగి, “శాంత! ఇంక నేను పోయెదను. నీ హృదయవేదనను పూర్తిగ తుడిచివేయుము. సర్వేశ్వరుడు నిన్ను సదా కాపాడు గాక?” అని పల్కెను.

శాంత:- మోహన్! నేను నీ కపరాధ మొనర్చితినేమో! నీ హృదయమును వేధించితినేమో! నన్ను ఓమింపుము. నేనొక పిచ్చి దాసనైతిని. నా పల్కులను గణింపనని వాగ్దానము చేయుము.

కృష్ణ:- ఇదిగో, నా యంతరార్థా యా వాగ్దానము చేయుచున్నది. నిర్విచారముగ నుండుము. నీవుచు సువర్ణదుర్గమునకు వచ్చుచుండుము.

అని యామెను లోనికి బంపి, తాను గృహస్థముఁడై మఱి పోయెను. ఆరామద్వారముకడ ఆతనికై స్వర్ణలత వేయి కన్నులతో కనిపెట్టుకొని యుండెను.

స్వర్ణ:- మోహన్! ఇంత యాలస్య మైనదేమి?

కృష్ణ:- అనవసరమే! మార్గమధ్యమున వారి పరిచారిక యెదుట వచ్చెను. కాని, నేను సరాసరి యామెను వారింటివఱకు దిగజెట్టి వచ్చితిని.

స్వర్ణ:- ఆ కుటుంబమునందు మీ కంత చనవు కలదా?

కృష్ణ:- అగును. మాకు బంధుత్వము కూడ కలదు.

స్వర్ణ:- మోహన్! శాంత నిశ్చయముగ చాల చక్కనిది!

కృష్ణ:- సందేహమేమి? ఆమె చూపు ఎంత చక్కనిదో, ఆమె హృదయము కూడ అంత చక్కనిదే సుమా!

స్వర్ణ:- (చిరునగవుతో) అట్లనా?..... ఆమెను మీరు ప్రేమించుచున్నారన్నమాట!

కృష్ణ:- (నవ్వి) స్వర్ణా! ఎట్టి సందేహము నీకు కలిగినది!— నేను ప్రేమించినది ఇప్పటికి ప్రపంచమున కేల మొక్కతెయ్యే! ఎవరో తెలియునా?— ఇదిగో!

అని యామెను కౌగిలించుకొని లోనికి దోడ్కొని పోయెను.

అధ్యాయము 12

స్వర్ణలతా కృష్ణమోహనుల అన్యోన్య ప్రేమ ఫలముగా అచిరకాలమునందే స్వర్ణలత గర్భమునం దొక యాడశిశువు జన్మించి సునర్ణదుర్గమునకు మెటుగువెట్టెను. ఆ శిశువునకు నిరంతర పరిచర్య నిమిత్తము హరిహర రాయల యింటనుండిన చపల యను దాసి వారి యంగ్గకారముపై నియమింపబడెను. ఈమె కాక, ఆదినుండియు నా యింట నుండిన మంజరి యను దాసి యుండనే యున్నది. గృహ కార్యకలాపము జూచుకొనుటకు మంజరియు, శిశు పరిచర్య చేయుటకు చపలయు నిర్ణయింపబడెను.

చపల హరిహర రాయల యింట నున్నంతికాలమును, ఆమె కును శాంతకును అనుక్షణమును వాగ్వాదములే! ఆమె యనిన శాంతకు మంట! శాంత యనిన ఆమెకు మంట! ఈ మంట ఆ యింటనుండి విడిపడినను చపలకు చల్లార లేదు.

ఒక నాటి మధ్యాహ్నము ఇంటి చాకిరి యంతయు చక్క పెట్టుకొని మంజరి విశ్రాంతి నిమిత్తము చపలయొద్దకు నచ్చెను. చెంతనున్న ఊయలయందు శిశువు హాయిగ నిద్రించుచుండెను. ఇరువురును ఇష్టాగోష్ఠి చేసుకొనుచు చాలసేపు కూర్చుండిరి. ఇరువురు ప్రేమ ఇష్టాగోష్ఠికి లంకించుకొన్నచో ప్రపంచమంతయు సింహావ లోకనము చేయబడును. చీపురుకట్ట మొదలుకొని శ్రీరామచంద్రుని వరకు విమర్శింపబడని పదార్థ ముండదు. శాంతపై చపలకుగల మంట తీర్చుకొనుట కప్పుడు మంచి యనకాశము లభించెను.

“మంజరి! హరిహర బాబుగారి శాంతమ్మ సంగతి నీ వెటు గుడువా?”

మంజరి:— శాంతమ్మ నాకు తెలియదా?

చపల:— అది కాదు. లోపలి గుట్టు!

మంజరి:— ఏమది?

చపల:— మన బాబుగారికిని ఆమెకును గల సంబంధము!

మంజరి:— ఏమి సంబంధము?

చపల:— మననూ మననూ సంబంధము.

మంజరి:— (ముఖము చిట్టించుకొని) అనగా?

చపల:— బాబుగారిని శాంతమ్మ చాలకాలమై వలలో వేసికొన్నది, తెలుసా?

మంజరి:— ఛీ! నోరు మూయి.

చపల:— నా కళ్లతో నేను చూడ లేదా? ఆమె మెడలో నున్న బంగారు గొలుసు ఎవరిచ్చి రనుకొంటివి? మన బాబుగారే! వారి గుసగుసలు, వారి కిలకిలలు, వారి పెనగులాటలు, ఎన్ని సార్లు నేను విన లేదు, చూడలేదు? హరిహర బాబుగారింటికి మన బాబుగారు వెళ్లని రోజులేదు, తెలుసా?

మంజరి:- (కోపదృష్టితో) ఓహో! చాలించు. పెద్దకుండలకే యెసకు పెట్టుచుంటివా? నీ కేదో పోగాలము నచ్చుచున్నట్లున్నది.

చపల:- ఉన్నమాట చెప్పిన ఈ కాలమున పోగాలమే కదా? ఇంత యేల? మొన్న మొన్న — మన గాబు ఆమెను స్వయముగా వారింట దిగబెట్టుటకు పోవుచు — పోలము దారిలో — అప్పుడు నేను ఆమెకొఱకు దీపము పట్టుకొని యెదురు పడితిని — ఏవో గుసగుసలు! ఆమె యేడ్చు! బెక్కులు! కన్నీళ్ళు! గాబు గారి యోదార్పులు! అంతయు కనిపెట్టితిని. ఇవన్నియు నెందుకో తెలుసా! తన్నుకాక స్వర్ణలతమ్మను పెళ్ళి చేసుకొన్నందుకు. తెలుసా?

మంజరి:- ఇదిగో, చపలా! జాగ్రత్త! నోటికి వచ్చినట్లు ప్రేలితివేని ఈ యింటినుండి నిన్ను గెంటించి వేసెదను. గొప్పయిండ్ల మర్యాదలను నీవు గుర్తింపలేకున్నావు.

చపల:- నీవు నూలుకాదు లక్షచెప్పు. మన గాబుగారు పూర్తిగా శాంతమ్మ కొంగునకే ముడి. విధిలేక కాబోలు స్వర్ణలతమ్మను వివాహ మాడినారు.

మంజరి:- ఛీ! నీతో సంభాషించుటయే తప్పు! నీ ముఖము చూచిన పాపము వచ్చును. తిన్నయింటికి నిప్పు వెట్టుచున్నావు.

అని యచ్చటనుండి గిట్టున తిరిగి వెడలిపోయెను. ఈ సంభాషణమునందు విశేషభాగము ఆ ప్రక్క గదియందే ఇంచుక యుక్తస్థయై మంచముపై పడుకొని యున్న స్వర్ణలత కర్ణములందు బడెను. ఆమె నిద్రించుచుండెననియే యాదానీ లిద్దఱును భావించి యుండిరి.

చపల వాక్యములందు నిశ్చయభావము ప్రస్ఫుటమగుచుండెను. ఆమె యచ్చట నసత్యమాడవలసిన యగత్య మేమున్నది? తాను కండ్లార జూచితి ననుచున్నది. ఆనాడు శాంత నాతడు దిగబెట్టబోయినప్పుడు తిరిగి వచ్చుట చాల అలస్యమగుట వాస్తవమే. ఆమెతో నాతనికి మిక్కిటమైన చనవున్నది. ఆ చనవునకు కారణమదియే కాబోలును. ఆమెకు ప్రేమహృదయమును, తనకు కేవలము హృదయ విహీనమైన శరీరమునా? విధిలేక తన్నాతడు వివాహ

మాడెనా ? ... ఇట్టి మనోసంశయ పూహమునం దామె చిక్కువడి కొట్టుకొనుచుండెను. అప్రయత్నముగ కన్నీరు కారజొచ్చెను. ఈ క్షణమును బలీయమై యాక్రమించుచున్న యసూయా పితౄచ మొక ప్రక్కను, ఇంతవఱకును ఎట్టి సందేహలేశమునకు తావీయని తన భర్త ప్రణయానురాగ ప్రదర్శన మొక ప్రక్కను ఆమె కోమల మానసము వట్టూరి బూచుచుండెను. అసూయా ప్రభావము అనుభవించిన వారికి గాని తెలియదు ! అది యొక మహారోగము ! ఆ రోగగ్రస్తులకు నేత్రానరోధము కలుగును. తెలుపు నలుపుగాను, నలుపు తెలుపు గాను కానబడును. ఉన్నది లేనట్లును, లేనిది యున్నట్లును గోచ రించును. కేవలము అసంభవములు సంభవములుగాను, సంభవములు కేవల మసంభవములుగాను తోచును. అట్టి విపరీత వస్థయందు ఇప్పుడు స్వర్ణలత కలనరపడుచుండెను. అట్లే మంచముపై నామె పండుకొని పరిపరి విధముల యోచించుకొనుచుండెను. తన ముద్దుల బిడ్డను సహితము మరచి యుండెను.

చూచుచుండగనే సాయంకాలమైనది. తిలుపు తెరచుకొని కృష్ణ సోపాన్ లోనికి బ్రవేశించెను. కార్యాంతరములందు ఆతనికి తెరిపి చేపచ్చును ఆతని మనసంతయు అస్వస్థయై యున్న తన సతీమణి మీదనే యుండెను. సాధ్యమైనంత శీఘ్రముగ పని ముగించుకొని యాత డిల్లు చేరెను. తన రాకకు తదేక ధ్యానయై నిరీక్షించుచు, ఇల్లు చేరినంతనే యెట్టి యవస్థయందైనను ఎదురుపచ్చెడి ప్రియురాలు నేడు చాపచుట్టగ మంచముపై పడియున్నది. అత్యాత్రముతో నాత డామె చెంతకుపోయి, “స్వర్ణా! ఎట్లున్నది ? నీరసముగ నున్నదా ?” అని ప్రశ్నించుచు ప్రక్క గూర్చుండెను. ఆతని జూడగనే ఆమె బాటబాట కన్నీరు కార్చుచు వెక్కి వెక్కి యేడువ సాగెను.

“ఏమి స్వర్ణా! ఏమైనది ? ఏడ్చుచుంటివేమి !” అని యాతడు చేదుమాటలతో కన్నీరొత్తుచు ప్రశ్నించెను.

స్వర్ణ:- నేను నిర్భాగ్యురాలను. నేను మీ స్వచ్ఛంద హృదయ ముపై నొక తీరని భారమునై యున్నాను. మీ సౌఖ్యమున కంతరాయము కలిగించు చున్నాను. (అని వెక్కి వెక్కి యేడ్చుచుండెను).

కృష్ణ:- (విస్మితుడై) నీ యభిప్రాయ మేమి స్వర్ణా ?

స్వర్ణ:- మీ హృదయముపై నా కణుమూత్రము సధికారము లేదు.
హృదయ విహీనమైన మీ శరీరమే నాది.

కృష్ణ:- (కలనర పడుచు) నీ మనోభావమును నేను గ్రహింపజాల
కున్నాను. స్వర్ణా! నా హృదయముపై నీ కధికారము లేదా?
నా మనః ప్రాణ సర్వస్వముపై సర్వాధికారిణిని నీవు కావా?

స్వర్ణ:- కాను. నేను కాను. శాంత! శాంత!

కృష్ణ:- నీ పల్కులు వింతగా నున్నవి! స్వర్ణా! నీ వేమి కల గాంచు
చున్నావా?

స్వర్ణ:- మీరు శాంతను ప్రేమించుట లేదా? శాంతకు హృద
యార్పణము చేయలేదా?

కృష్ణ:- ఈ యపూర్వభావము నీ కెట్లు కలిగినది? ఈ దురభిప్రాయ
మును నీ మనసున కెక్కించిన దెవ్వరు?

స్వర్ణ:- శాంత మిమ్ము కామింప లేదా?

కృష్ణ:- ఆమె నన్ను కామించి యుండినచో, ఆమె యొక పిచ్చి పిల్ల
యని నేను భావించవలెను. ఆమె యంతటి యజ్ఞాని కాదని
నా యభిప్రాయము. నే నామెను ప్రేమించితి ననుట నేను నా
సోదరిని ప్రేమించితి ననుటయే. నా ప్రేమ హృదయ మెవ్వరికి
సమర్పితమైనదో, ఒక సంవత్సరమైనది—ఇంకను నీవు గుర్తింప
కుంటివా? నా ప్రేమకు ప్రమాణమింకను నీకేమి కావలెను?

ఈ పాత్రములు స్వర్ణలత హృదయమున గాఢముగ నాటు
కొనెను. ఒకానొక యుద్ధదాసి వికృతప్రలాపములకు విలువనిచ్చి
ప్రాణాధికముగ ప్రేమించుచుండిన ప్రియభర్త ప్రమాణవాక్యములను
తృణీకరించునా? కళావిహీనమైన యుండిన యామె వదన బింబము
మరల మెఱుగెక్కెను. తన పేదనలను చాటిన అయోగ్య భాషణ
ములకు సిగ్గుపడుచు నామె, “మోహన్! నా యాజ్ఞానమును
క్షమింపుడు. నేను మందబుద్ధివై నిష్కారణముగ మీ మానసమును
నొప్పించితిని. నా ప్రేమహృదయమే నాచే నట్టి నీచములగు సందేహ

వాక్యము లనిపించినది. మఱచిపొందు. నన్ను తమింపుడు” అని సాదములంటి ప్రార్థించెను.

“ఇట్టి విషవాయువు నీకెట్లు సోకినది స్వర్ణా! మన యభేద్య ప్రేమబంధమును భేదింప యత్నించిన యా నీచవ్యక్తి యెవ్వరు?” అని యామెను మరల మరల ప్రశ్నించెను.

“క్రొత్తదాసి చపల” అనుమాటలు ఆమె నాల్కచివరకు వచ్చెను. కాని, యవి పెదవులు దాటలేదు. ఒకానొక నీచదాసి అవినీతి ప్రలాపములకు చెవినిచ్చినది బయల్పడుట కామె లజ్జించెను. “అట్టి సాహసము నెవ్వరు చేయగలరు?” అని యామె బదులు పల్కెను.

“అట్లైన నీవు స్వప్నము గాంచితివా?”

“అగును మోహన్ ! ఈ యస్వస్థితియందు అప్పుడప్పుడు నాకు మతిభ్రమ కలుగుచుండును. శాలివి కల్గియే స్వప్నముల గాంచుచుండును. విచక్షణజ్ఞానము నశించుచుండును. అనరాని మాట లనినందుకు నన్ను తమింపుడు.”

“అట్టి స్వప్నములను నీవిక ముందెన్నడును కనవద్దు స్వర్ణా! నీకును నాకును నడుమ శాంత కెన్నటికిని స్థానము లేదని విశ్వ సింపుము.”

ఈ వాక్యములచే స్వర్ణలత హృదయభారము అప్పటికి పూర్తిగ తీరెను. కాని, ప్రశాంత సమయములందు ఛాయాయాపిణియై ‘శాంత’ యామె మానసవీధియందు తఱచు పొడగట్టుచునే యుండెను.

అధ్యాయము 13

బిడ్డకు రెండేండ్లు గడనక పూర్వమే స్వర్ణలతకు రెండవ కాన్పున పుత్రశిశువు జన్మించెను. అది మొదలు ఆమె యారోగ్యము దినదినమును క్షీణించ నారంభించెను. ఎన్ని సపర్యలు చేయుచున్నను. ఎట్టి యాషధ సేవనము జేసినను ఆమెకు గుణమిచ్చుటలేదు. వ్యయ ప్రయాసములకు లక్ష్యముచేయక ఆ ప్రాంతమునందలి ప్రసిద్ధ వైద్యుల నెందఱనో కృష్ణమోహన్ రావించి యామెకు చికిత్స చేయింపించెను

శిశు పరిచర్య పూర్తిగ నపలమై విడిచిపెట్టబడెను. అత్యంతానురాగమున మంజరియు బిడ్డలను కనిపెట్టుచుండెను. వారి చింత స్వర్ణలత కణుమూత్రమును లేకుండ నదుపాయములు చేయబడెను. వైద్యుల సలహాపై ఆమెకు సంపూర్ణ విశ్రాంతి కలుగజేయబడెను. స్వకార్య కలాపములందు ఊపిరి యాడకున్నను కృష్ణమోహన్ దినమునకు లెండు మూడు సార్లు ఇంటికి వచ్చి యామెను చూచి పోవుచుండెను. ఏమి చేయుచున్నను ఆమె యారోగ్యమునందు కొంచెమేనియు సుముఖత గోచరించుట లేదు. భయసంశయవిష్టుడై కృష్ణమోహన్ కలకత్తా నగరమునుండి యొక మహావైద్యుని దెచ్చి చూపించెను. అతడు పరీక్షించి, ఔషధ మేమియు నవసరము లేదనియు, సముద్ర తీరమునందు ఆగువారముల పాలు విశ్రాంతి తీసికొనినచో ఆరోగ్యము తప్పక బాగుపడుననియు చెప్పెను.

ఆతని సలహా ననుసరించి ఆమె నేదైన నొక సముద్రతీర ప్రదేశమునకు ఆరువారముల పాలు మార్చుటకు నిశ్చయింపబడెను. జగన్నాథ ఔత్తమైన పూరీ సముద్రతీరము నివాసయోగ్యముగ నుండునని అందుకు సర్వసన్నాహములును చేయబడెను. సంసార మంతయు నెత్తుకొని యచ్చటకు బోవుటకు కృష్ణమోహన్ అక్క గారు అంగీకరించలేదు. పిల్లల జంక్షూటము కూడ అచ్చట నల దని యామె వారించెను. కాని మాతృహృదయము దాని కంగీకరించునా? పిల్లలు తన చెంతినే యుండవలెనని స్వర్ణలత యెంతయో ప్రార్థించుపడెను. కాని వైద్యులు కూడ దాని కంగీకరించలేదు. చక్రవర్తి యాజ్ఞకై నను వ్యతిరేక ముండవచ్చును కాని, వైద్యుని సలహాకు వ్యతిరేక ముండజాలదు. చివరకు, పిల్లలను విడచి స్వర్ణలత యొక్కశయే పోవుటకును, ఆమె పరిచర్యకై తగు పరివారము వెంట బోవుటకును నిర్ణయింపబడెను. మంజరిని తన వెంట దోడ్కొని పోయి, చపలను ఇంట విడచుటయే తన యభిమతమైనను, తన ముద్దుల బిడ్డలను అయోగ్యురాలైన చపల చేతులయందు విడచిపోవుటకు ఆమె మనసాప్పినదికాదు. బిడ్డల తేమము నిమిత్తము మంజరి నింట విడచి చపలనే తన వెంట దోడ్కొని పోవుటకు నిర్ణయించెను.

ఆ మూడవనాడే పూరీ ప్రయాణము. అచ్చట ఆరువారముల యజ్ఞాతవాసము! ఆమెను స్వయముగ చోక్కొనిపోయి, అచ్చట ప్రశాంతమైన యొక నివాసగృహ మేర్పఱచి, సర్వసౌకర్యములను సమకూర్చి తిరిగి వచ్చుటకు కృష్ణమోహన్ బయలుదేరిన. బండి నెక్కుచు స్వస్థలత మంజరిని పిలచి, “మంజరీ! పిల్లలనెల్లు చూచెదవో! నేను వచ్చుపర్యంతము వారికి నీవే తల్లివి. నా దేహస్థితి నీకు తెలియునుకదా! నేను తిరిగి వచ్చెదవో! తేదో కూడ తెలియదు. నేను తిరిగి వచ్చుయోగమే లేనిచో, మంజరీ! నాబిడ్డల భారమంతయు నీదేసుమా! వారి నెల్లు పెంచి పెద్దలను జేసెదవో! నా భర్త ఆమాయకులు! నిష్కులుషమైన వారి హృదయము నెల్లు కనిపెట్టుకొని తిరిగెదవో! సమస్త భారమును నీపై విడిచి పోవుచున్నాను. నా యాత్మకు శాంతి కలిగింతునని వాగ్దానము జేయుము.” అని కండ్ల నీరు నింపుకొనెను.

“అమ్మా! నిశ్చింతగ పోయిరమ్ము. నీ బిడ్డలను నారెండు నేత్రముల వలె కాపాడుకొందును. ఆరు వారములును ఆరు ఘడియల వలె గడపివైచి పూర్ణారోగ్యవై మరలి రమ్ము తల్లీ!” అని బదులు పొందుచు మంజరియు కన్నీరు తుడుచుకొనెను. పిల్లలను చెంత జేరుకొని వారి చెక్కులపై ముద్దుల వర్షము కుఱిపించి, వారిని మంజరి కొప్పగించి భర్తతో కూడ నామె బండినెక్కెను. బండి కదలిపోయెను.

పూరీ సముద్రతీరము అత్యంత మనోహరముగా నుండును. జగన్నాథాలయ ప్రాంతమునందలి అనాగరక వాతావరణమునకును సముద్రతీరమునందలి నాగరకతా విశిష్టతకును హస్తీమనకాంతర భేదము కలదు. ఆలయ పరిసరములు దైవమునకు సన్నిధానమే యైనను దైవమునకు చాల దూరమని యనేకులు అనుభవజ్ఞులు చెప్పుదురు. దీప ప్రకాశము దూరమునకే కాని, దీపము క్రింద నుండునది నీడయే కదా! కార్యాంతరములపై కృష్ణమోహన్ ఈ నగరమునకు ఈ వఱకు రెండు మూడు సార్లు వచ్చియుండుటచే ఇచ్చటి ప్రకృతి యాతనికి కొంత పరిచితమే! సరాసరి యాతడు పరివారముతో సముద్రతీరమునకే పోయి, అచ్చట ప్రసిద్ధమైయున్న

యొక వసతిభవనమునం దొక పెద్ద గది నద్దెకు పుచ్చుకొని యచ్చట తాత్కాలికముగ విడిసి, స్నానభోజనాదికములైన పిమ్మట సావకాశముగా వేరొక నివాసగృహమును నిర్ణయించుకొనుటకై బయలుదేరినాడు. రెండు మూడు గంటలలోనే సర్వసౌకర్యములును కలిగి, సముద్ర పవనములు ధారాళముగ సోకునట్టి యొక ప్రశాంత భవనమును ఆరువారముల నివాసమునకు అద్దెకు నిర్ణయించుకొనెను. తక్షణమే సపరివారముగా స్వర్ణలత నచ్చట ప్రవేశపెట్టి, వస్తు సామగ్రి నంతయు యథాయోగ్యముగ నమర్చి రాత్రియంతయు నానందముగ నచ్చట గడిపెను. స్వర్ణలత ప్రత్యేక ప్రార్థనపై ఆ మరునాడు సహిత మౌతి జామెయొద్దనే గడిపెను. మూడవ దినమున అనేక విధముల నామెకు హైర్యము గొల్పి, రెండువారముల కొకసారి తాను వచ్చుచుండునని యామెకు వాగ్దాన మొనర్చి, తాను సువర్ణ దుర్గమునకు తిరిగి ప్రయాణ మయ్యెను. పోవునప్పుడు, “జాగ్రత్త సుడీ! నేను లేను కదా యని శాంతతో...” అని చిరునగవుతో స్వర్ణలత భర్తను హెచ్చరించెను. ఆ మందహాసము మరుగున నున్న ఛాయ కృష్ణమోహన్ విశాలదృష్టి నాకర్షింపలేదు. అది కేవలము హాస్యప్రసంగముగనే యాతనికి పొడగట్టెను. “భయము లేదులే!” అని నవ్వుచు నాతడు వెడలిపోయెను.

ఆ నాటి సాయంకాలమున స్వర్ణలత సముద్రతీరమునకు బోయి యచ్చట నొక యిసుకతిన్నెపై గూర్చుండి ఆ యనంత ప్రకృతి దృశ్యమును చూచుచుండెను. వెంటవచ్చిన పరిచారకుని మరియొక గంట పిమ్మట రమ్మని పంపివైచెను. సాయంసమయ విహారమునకై గుంపులు గుంపులుగా ప్రజాసమూహములు ఆ ప్రదేశమున జేరుచుండిరి. నానాదేశాగతులు! నానాప్రకార వేషధారులు! నానా భాషలు! నానావిధ గమన వైఖరులు! పక్షుల గుములవలె యే జాతికాజాతి కలసి విహరించుచుండిరి.

ఆ ప్రజాసంఘముల నడుమనుండి యొక వ్యక్తి రాచరీతితో ఏకాకియై స్వర్ణలతయున్న దిక్కునకు వచ్చుచుండెను. ఆతనిని స్వర్ణలత చూడలేదు. కాని ఆతని దృష్టి మాత్ర మామెపై ప్రసరించెను. “ఈ సుందరి యెవ్వరు? ఏకాకినియై యిచ్చట కూర్చుండి యుండుటకు

కారణ మేమి? అని యోచించుకొనుచు మెల్లగ నామెను సమీపించెను. ఆమె ముఖమును జూచినంతనే, ఆతడు చకితుడై వడివడిగా నామెచెంత కేగి, “స్వర్ణా!” అని పలుకరించెను. సముద్రసంగీతము నందు పరధ్యానయై యుండిన స్వర్ణలత తిరిగి చూచి, స్వప్నమునుండి మేల్కొంచిన దానివలె నాతనివైపు నిదానించి, విస్మయముతో, “రమాపతి!!” అని నోట మాటరాక యట్టే చూడసాగెను. ఆతని జూచినంతనే ఆమె హృదయాంతర్గతములై విస్మృతి గోళమునం దదృశ్యమగుచుండిన పూర్వఘట్టము లన్నియు నొక్కసారిగ ఆమె యంతర్నేత్రముల యెదుట చలన చిత్రములవలె గోచరించెను. ఒకప్పుడు తన ముగ్ధహృదయమునందు అప్రయత్నముగ ఆ వ్యక్తి యందు ప్రేమాంకురము లుత్పన్నములై యుండెను. వాతావరణము మాటుటచే ఆ ప్రేమాంకురములు క్రమక్రమముగ మాడిపోయెను. కాని, ప్రేమ బీజమునకు చావులేదు. కాలచక్రపు ఒత్తిడి తాత్కాలికముగ దాని సణచి యుంచగలదేకాని, చంపజాలదు. కృష్ణ మోహన్ ప్రేమ తేజఃప్రసారిమునందు అది యింతకాలమును నిద్రాణమై యుండెను. రమాపతిని చూచినంతనే అప్రయత్నముగ అది తిరిగి యుజ్జీవిత మయ్యెను. ఇప్పుడు స్వర్ణలత హృదయ గోళమునం దొక మహాసంఘర్షణము ప్రారంభమయ్యెను. పునర్జీవిత మగుచున్న యా పూర్వ ప్రేమాంకురము సణచివేయుటకు ఆమె తన యావచ్ఛక్తిని వినియోగించు చుండెను.

ఆమె ముఖమువైపు నిదానించి రమాపతి, “స్వర్ణా! నిన్ను గుర్తించుటయే కష్టమైనది! ఇంత శుష్కించి పోయితివేల? ఇచ్చటి కెట్లు వచ్చితివి?” అని ప్రశ్నించెను.

స్వర్ణ:- నా యారోగ్యము చెడినది. సముద్రతీరమునకు కొంత కాలము నివాసము మార్చమని వైద్యులు సలహా నిచ్చిరి. మొన్ననే నా భర్తయు నేనును ఇచ్చటకు వచ్చితిమి. నా నసతి సౌకర్యము లన్నియు నేర్పఱచి ఈ యుదయమే వారు తిరిగి సువర్ణ దుర్గమునకు నుఱలిపోయిరి.

రమా:- ఇచ్చట నీ వెంతకాల ముందువు?

స్వర్ణ:- ఆరు వారములు. మధ్య మధ్య వారు వచ్చిపోవుచుండురు.

రమా:- ఒంటరిగ నుండువా?

స్వర్ణ:-కొద్ది పరవారమున్నది. ఇద్దరు పరిచారకులు బున్నారు. ఇప్పుడే నన్నింటికి దోడ్కొని పోవుటకు పరిచారకుడు వచ్చును.

రమా:- ఇచ్చటకు నీ నివాస గృహ మెంత దూరము?

స్వర్ణ:- చాల సమీపమే. అదిగో, ఆ కనబడుచున్న మేడదో.

రమా:- రమ్మ. నేను నీకు తోడు వచ్చెదను.

ఆతనితోడు స్వర్ణలత హృదయమున కీడునే శంకింప జేయుచుండెను. ఆ యేకాంతివాసమునందు రమాపతి తన కంట బడుటయే దురదృష్టముగ నామె భావించుకొనెను. కాని, ఇప్పు డాతని తప్పుకొను మార్గము లేదు. ఆతనితోడు నిరాకరించుటకు తగు కారణము లేదు. బౌసనలేక, కాదనలేక, విధిలేక యామె యాతనితో గలిసి గృహోన్ముఖయై నడువసాగెను.

మార్గమధ్యమున తన ప్రస్తుతపరిస్థితులన్నియు నాతె డామెతో జెప్పెను. సైన్యమునందు తన యుద్యోగమును చాలించితి ననియు, తన చేత పడనుండిన యాస్తియంతయును దూరస్థమై పోయినదనియు, తన యార్థిక పరిస్థితి చాల నిరుత్సాహకరముగా నున్నదనియు, ఏమియును దోచక దేశాటనము జేయుచున్నా ననియు నాతడు వినరించెను. ఇట్లు సంభాషించుచు వారు కొద్దిదూరము సాగినంతనే పరిచారకు డెదురయ్యెను. కాని, ఇంటివఱకును స్వర్ణలత కాతడు తోడునచ్చి, మరల రేపు కలసెదనని చెప్పి వెడలిపోయెను. ఇంటిలోనికి రమ్మని యామె యాతని నాహ్వానింపలేదు.

అది మొదలు ప్రతిసాయంకాలమును సముద్రతీరమునం దాత డామెను కలసి సంభాషించుచు చీకటిపడువేళకు ఆమెను ఇంటి వఱకును సాగనంపి పోవుచుండెను. కాని, ఒక్కనాడైనను ఆతని నింటిలోనికి రమ్మని యామె కోరలేదు. ఆతని సహవాసము ఎంత హృదయానందకరముగ నుండినను, దానినుండి విముక్తయగుటకు స్వర్ణలత తన మనోబలమునంతయు వినియోగించు చుండెను. ఆతని

సహవాసము, ఆతనితోడి సంభాషణము ఆత్మద్రోహముగా తన యంతరాత్మ ఘోషించుచుండెను. ఆమె యొక మహాప్రవాహము నందు ఎదురీత యీదుచుండెను. సముద్రతీరమునకు పోవుటయే మానుకొనుటకు సంకల్పించుకొనెను. కాని, సముద్రపవనములే పరమాపథముగా దినదిన ప్రవర్ధిత మగుచున్న తన యారోగ్యము నకు భంగము కలిగించుకొనుట కామె యిష్టపడలేదు. ఇట్లు రెండు వారము లెట్లో గడచిపోయెను.

పడునైదవ దినమున కృష్ణమోహన్ సువర్ణదుర్గమునుండి వచ్చెను. అత్యానందముతో స్వర్ణలత యాతని కెదురేగి యభ్యుద్ధాన మొనర్చెను. ఆమెను చూడగనే ఆతని హృదయ ముప్పొంగి పోయెను. ఆమె ముఖమునందు నూతన తేజము చిందులాడు చుండెను. ఇంత స్వల్పకాలములో ఆమె యారోగ్యమునం దంత మౌర్దు కలుగుట ఆతని కాశ్చర్యము కలిగించెను. అన్యోన్య కుశల ప్రశ్నములతో, ప్రేమ సంభాషణములతో ఆ సతీపతి లిద్దఱును చాలవఱకు మహానందముగ గడపిరి. స్వర్ణలత యాతనితో రమా పతి యచ్చటకు వచ్చియున్నాడనియు, ప్రతిదినము నాతడు సముద్ర తీరమున తన్ను గలసి యోగక్షేమము లరసి యింటివఱకును దిగ బెట్టి పోవుచున్నాడనియు చెప్పెను. ఆ యపరిచిత స్థలమునం దొక పరిచిత వ్యక్తి సహాయము ఆమెకు లభించినందుకు కృష్ణమోహన్ సంతోషమునే వెలిబుచ్చెను.

ఇట్లు వీరు సంభాషించు చూడగనే రమాపతి యచ్చటకు వచ్చెను. కృష్ణమోహన్ గౌరవాదరములతో నాతని నాహ్వానించి, తన కృతజ్ఞత నాతనికి వెలిబుచ్చెను. ఈ రెండు వారములలోనే స్వర్ణలత యారోగ్యమునం దద్భుతమైన పరివర్తనము గోచరించిన దనియు, ఇంక నొక మాసము పాటు అచ్చటనే యామె వసించు ననియు, అచ్చట తానున్నంత కాలమును అనకాశము కలుగునపు డెల్ల ఆమె యోగక్షేమము లారయు చుండుమని రమాపతిని గోరెను. అట్టి యవకాశము లభించుట యొక మహాభాగ్యమని రమాపతి బదులు పత్కెను. ఈ మహాభాగ్యము తనపట్ల నొక మహా అభాగ్య

మని స్వర్ణలత హృదయము ఘోషించుచుండెను. ఆమె యంత రాత్మరమాపణిని దూరస్థుని జేయ గోరుచుండెను. తన యంత రాత్మకు విరుద్ధముగ నొక వికృతమేఘము క్షణ క్షణమును తన హృదయాకాశమున విస్తరించుచుండుట తాను గుర్తించుచుండెను. ఆ వికృతమేఘమును తొలగించుటకు నిష్పలప్రయత్నము చేయుచుండెను. తన భర్త నిరంతర సన్నిధానమే ఆ మేఘశకలమును పటాపంచలు చేయగల వాయు సంచాలనమని ఆమె భావించి, ఆ మానము దినములును భర్తను తన యొద్దనే యుండుడని ప్రార్థించెను.

“స్వర్ణా! అది నాకు మహానందమే. కాని, క్షణమేని విశ్రాంతి కవకాశి మీయని అత్యవసర కార్యభారము నా తలపై నున్నది. నేను పోనక తీరదు. నిర్విచారముగ నుండుము. రమాపతి యిచ్చట నుండునంత కాలము నీకు తోడై యుండును. నేను మరల రెండు వారముల పిమ్మట వచ్చెదను.” అని నచ్చజెప్పెను. పిమ్మట రమాపతి తన ప్రస్తుతపరిస్థితు లన్నియు నాతనికి వివరించి తన వ్యవహారము లందు తనకు శోడ్పడ గోరెను.

“తప్పక నాశ క్తికొలది తోడ్పడెదను. అనకాశము జూచుకొని సువర్ణదుర్గమున కొకసారి రండు” అని కృష్ణమోహన్ ఆతనికి ధైర్యము చెప్పి పంపెను. మరునా డుదయము ఆతడు తిరిగి సువర్ణదుర్గమునకు బోయెను.

దూర దేశమున, ఏకాంతవాసమున, సుందరియు జవ్వనియు నగు తన భార్యను, కేవలము పరిచయము తప్ప అన్యబాంధవ్యము లేని యొకానొక స్ఫురద్రూపి యగు నడివయస్కుని పరామర్శకు విడిచి, నిర్విచారముగ నాతడు పోయెను. స్వర్ణలతయందు తనకు గల యచంచల విశ్వాసము తన నిష్కలుష హృదయమునం దెట్టి సంశయమునకును తాపీయలేదు.

అధ్యాయము 14

యథాప్రకారముగా ప్రతి సాయంకాలమును స్వర్ణలత సముద్రతీరమునకు బోవుచుండెను. యథాప్రకారముగా రమాపతి యామె నచ్చట కలసి సంభాషించుచు నింటియొద్ద నామెను విడచి పోవుచుండెను. ఆతిని సహవాసము తప్పించుకొనుట కామె యనేక విధముల బ్రచుత్నించు చుండెను. వేళ తప్పించి పోవుచుండెను. ప్రాతమార్గమును విడచి క్రొత్తదారుల బోవుచుండెను. ప్రాత తావునగాక క్రొత్తతావుల విశ్రమించుచుండెను. ఏమిచేయుచున్నను మార్గమధ్యమునందే యాత డామెకు ప్రత్యక్షము! “నీవికనుండి నా కడకు రావలదు. నాతో సంభాషింపవలదు” అని తెగించి చెప్పి వేయుమని యామె యంతరాత్మ పోరుచుండెను. కాని, ఆమె హృదయము వెనుకకు లాగుచుండెను. ఈ యంతర్యుద్ధమునం దామె కేమి చేయుటకును దోచక నలిగి పోవుచుండెను.

ఒకనాటి సాయంకాలమున ఆమె యిసుకతిన్నెపై గూర్చుండి యుండెను. రమాపతి యెంత గూర్చుండి సంభాషించుచుండెను.

రమా:- స్వర్ణ! ఈ సంధ్యారాగ సువర్ణశోభయందు ప్రకృతి యంతయు నెట్టి బంగరుపూత పూయబడి యున్నదో చూచి తివా? ఇంత సుందరముగ ఈ దృశ్యము నిన్న కన్నడలేదు.

స్వర్ణ:- ప్రకృతి అత్యంత చంచల స్వభావము కలది. ఊణమున కొక వేషము ధరించుచుండును. ఈ సువర్ణశోభ యంతయు నింక నెంతకాలము? చూచుచుండగనే ఈ ప్రకాశ మంతయు నంధకారమునందు లీనమైపోవును.

రమా:- నీకు జ్ఞప్తి యున్నదా? ధారానగరమునందు ఇట్టి సంధ్యా సమయమునందే యొకనాడు మన మిద్దరిమును ఆరామము నం దొక వేదికపై గూర్చుండి యెన్ని మధుర స్వప్నములను గాంచి యుంటిమో నీకు జ్ఞప్తి యున్నదా?

స్వర్ణలత యేమియు బ్రత్యుత్తర మీయలేదు. ముఖము ప్రక్కకు ద్రిప్పుకొనెను. ఎన్ని అన్యోన్య విరుద్ధములైన వివరీత

భావము లామె హృదయమునం దావిర్భవించుచుండెనో, చెక్కుటద్దములందు తుణమున కొక వింత వర్ణము ప్రతిఫలించుచుండెను.

రమా:- స్వర్ణా! ఎంత మధురములైనను, అవి యన్నియు కేవలము స్వప్నములే యైనవి. నా చేతులార నేనే నిన్ను పోగొట్టుకొంటిని. నా యార్థిక పరిస్థితులకు నేను భయపడి, నిన్ను నాకిచ్చి వివాహము చేయుమని నేను దేవేంద్రరాయలను కోరలేదు. కోరియుండినచో నీవు కృష్ణమోహన్ గృహిణివై యుందువా?

ఈ మాటలకు స్వర్ణలత శోక ద్రోష్నిన త్రాచువలె చివాలున లేచి. “ఓమాపతీ! ఇట్టి అప్రస్తుత ప్రసంగమును నేను వినదలచుకొనలేదు.” అని తీక్షణముగ బల్కెను.

రమా:- స్వర్ణా! తుణకాల మోషిక పట్టుము. నేను నిన్ను గోల్పడుటకు కారణము నీకు తెలియ జేయుటకు చాలకాలమై వేచుకొనియుంటిని. మన మన్యోస్యమును ప్రేమించుకొని యుంటిమి. మన హృదయములే సాక్షులు. నిన్ను కృష్ణమోహన్ కు విడుచుటచే నేను నీ ప్రేమను తిరస్కరించిన వాడ నైతిని. నిన్ను నే నెంత ప్రేమించుచుంటినో, నీ వింకొకని భార్యవైన పిచ్చుట, ఇప్పుడు, నేను గుర్తించుచున్నాను. స్వర్ణా! ఆ ప్రేమయందు అణుమాత్రమైనను ఇంకను తగ్గలేదని మాత్రము విశ్వసింపుము.

స్వర్ణ:- (తీవ్రముగ) చాలించు, రమాపతీ!

రమా:- స్వర్ణా! నా పల్కులు నీ కిప్పు డేమియు ప్రమాదకరములు కాజాలవుకదా! ఇప్పుడు నీ వింకొకని సొత్తు వను విషయము నాకు తెలియదా! గతించిన దేమో గతించినది. మన జీవన మార్గము లప్పుడే యేర్పడి పోయినవి. ఇంక మనము కలియుట కేవల మసాధ్యము! కాని చేతులార నేను నీ ప్రేమ ధనమును గోల్పోయి కృష్ణమోహన్ చేత బడవైచినందుకు చింతించుచున్నాను.

స్వర్ణ:-రమాపతి! నిన్ను నీవు మఱచి మాటాడుచున్నావు. ఇట్టి ప్రసంగములకు నాయెదుట ప్రస్తుతము నీ కథికారము లేదని గుర్తింపుము.

అని చివాలున వెనుకకు దిరిగి గృహోన్ముఖయై సుడువసాగెను. రమాపతి వెంటబడి, బలాత్కారముగ నామె చేయి బట్టుకొని, “స్వర్ణా! నన్ను తమింపుము. నా ప్రలాపములను మఱచిపోమ్ము. యథాప్రకారముగ ఈ పరదేశవాసమున నన్ను నీకు సహాయము జేయనిమ్ము.

స్వర్ణ:- (చేయి విడలించుకొని) నీకు బంధుత్వగౌరవ మొసంగి నేను నీ సహచర్యమును ఇంతికాలమును సహించి యుంటిని. ఇదియూ దాని ఫలము? నాభర్త నీ సహాయమునకు తన కృతజ్ఞత తెలిపియుండెను. నీ ధూర్త హృదయము ఆతని కృతజ్ఞతకు తగియున్నదా?

రమా:- స్వర్ణా! నేను అపరాధిని! తుమాభిక్ష మర్థించుచున్నాను. అంతయు మఱచిపోమ్ము. నిన్ను ఇంటియొద్ద విడచి పోయెదను. అనుజ్ఞ నిమ్ము.

స్వర్ణ:- వలదు. నీ సహాయము నాకు వలదు. నీదారిని నీవు పోమ్ము. అని ముందునకు నడచిపోయెను. రమాపతియు నామె వెంట వెంట ఇల్లు చేరువఱకును బోయి, అచ్చట నామెను విడచి, తన దారిని బోయెను.

రమాపతి సమక్షమున తన హృదయము దుర్బలమై పోవుచున్నట్లు స్వర్ణలత గ్రహించెను. ఈ దుర్బల హృదయము ఎట్టి ప్రమాదమునకు లోనగునో యని యామె శంకించెను. ఆతని వాక్యములను నైతిక దృష్టిలో ప్రయత్న పూర్వకముగ నామె గర్హించుచుండినను, అందలి యొకానొక యద్భుతశక్తిమాత్రము ఆమె హృదయ వీణా తంత్రులను కదలించుచునే యుండెను. “ఇంక రమాపతిని దూరము చేయవలయును. ఆతని ముఖము కంట పడరాదు. ఈ నగరమునందు నే నింక నుండుట ప్రమాదకరము, నువర్ణదుర్గమునకు మరలిపోయెదను.” అని నిశ్చయించుకొని

వెంటనే భర్తపేర నొక జాబు వ్రాసెను. ఎట్టి పరిస్థితులందైనను, తక్షణమే వచ్చి తన్ను దోడ్కొనిపోవలసిన దనియు, తానింక నచ్చట నుండ ననియు, ఇంచుక ధనాభావముచేతగాని, లేకున్న తానే బడులు దేరి యీసరి కిల్లు చేరియే యుందు ననియు, ఆ జాబునందు వ్రాసెను.

ఆ మరునాడు రమాపతి యధాప్రకారము సముద్రతీరమునకు బోయెను. కాని స్వర్ణలత నచ్చటగానక ఆమె నివాసమునకు బోయెను. అచ్చటకూడ స్వర్ణలత యాతనికి దర్శన మియలేదు. అస్వస్థతగానున్నదని మిష పెట్టి యాతని పంపించి వైచెను.

మూడవనాడు, ఆమె జాబుననుసరించి కృష్ణమోహన్ వచ్చెను. ఆతని ముఖము కంటబడినంతనే స్వర్ణలత హృదయము నందలి భయోత్పాత మదృశ్యమయ్యెను. సంపూర్ణ వికసితమైన ముఖపద్మముపై హర్షాశుబిందువులు తళతళలాడ నామె యెదురువచ్చి యాతని గొగిలించుకొనెను. కృష్ణమోహన్ ఆమె చెక్కిలి యొత్తుచు, “స్వర్ణా! ఇంత యాకస్మికముగ నిచ్చటనుండి వెడలిపోవలసిన యావశ్యకత యేమికలిగినది? ఈస్వల్పకాలమునందే నీ యారోగ్య మెంత బాగుపడినదోచూడు! ఆరువారములును పూర్తిజేసినచో నింక నెంత బాగుండునో యోచింపుము. పోవుట కిప్పు డంతలోందర యేమివచ్చిపడినది?” అని ప్రశ్నించెను.

స్వర్ణ:- నా యారోగ్యము నిశ్చయముగ చాల బాగుపడినది.

కృష్ణ:- మరి నీకేమైన యసౌకర్యము కలుగుచున్నదా?

స్వర్ణ:- మీరు వేయికండ్లతో కనిపెట్టుచుండ నాకేమి యసౌకర్యము కలుగగలదు.

కృష్ణ:- అట్లయిన, ఇంత యాకస్మికముగ నీవు తిరుగుమొగము పెట్టుటకు కారణ మేమి?

స్వర్ణ:- ఏమో, నాకింక నిచ్చటనుండు తలంపు లేదు.

కృష్ణ:- నాకేమియు సర్థమగుటలేదు. స్వర్ణా! దీనికేదియో విశేష కారణమే యుండును. చెప్పుము.

ఆ కారణమేదో చెప్పివేయుటకు స్వర్ణలత మానసము తత్తరపడ సాగెను. “రమాపతి” అని నాలుక చివరకు వచ్చెను. కాని,

ప్రయత్నపూర్వకముగ నామె యా శబ్దమును వెలికి రానీయలేదు! తిరిగి దానిని హృదయములోనికి నెట్టివేసెను. ఆ సంఘటనమును ప్రయథర్త కర్ణములందు నైచి యాతని ప్రశాంత హృదయమును కలవరపరచుట కామె యిష్టపడకుండెను.

“ఏమియును లేదు. నా కిచ్చట విసుగుగా నున్నది.” అని యామె ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

కృష్ణ:-విసుగుగా నున్నదా?—లేదు, స్వర్ణా! ఏదో యొక విపరీత విషయము నిన్ను కలవర పెట్టుచున్నది. నిజము చెప్పుము.

నిజము చెప్పివేయుటకు మరల నామె హృదయము హుంకించుచుండెను. రమాపతి మరల నామె నాలుక చివరకు వచ్చెను. ఇంక నొక్క ఊణములో నామె హృదయమునందలి రహస్యము బయట పడును. ఈ శేషముహూర్తమందు దుర్నివార మైన విధివిధానము అడ్డువచ్చెను. ఆమెనోట మాట వెలువడక పూర్వమే కృష్ణమోహన్ తన జేబునుండి యొక జాబు దీసి యామె చేతబెట్టెను. ఆ లేఖ తన యక్కగారు స్వర్ణలతకు వ్రాసినది. అందు, గృహవిషయములను వివరించి, పిల్లల యారోగ్య విలాసములను తెలుపుచు, అప్పుడే తమతో నా దినమంతయు గడపుటకు శాంత వచ్చిన దనియు, అందుచే లేఖ సంతటితో ముగించితిని నినియు వ్రాసెను. ‘శాంత’ యను మాట చూచినంతనే లోకమంతయు నామె దృక్పథమునందు గిరగిర తిరుగ సాగెను. భర్తతో ప్రస్తుతము కావించుచుండిన సంభాషణమంతయు మరచిపోయెను. తాత్కాలికముగ శాంతినిచిన్న యొకానొక టుపాను తిరిగి యామె హృదయమునందు చలకేగ సాగెను. తన భర్తయందు తనకుండిన యుచుండల విశ్వాసము తిరిగి చలింపసాగెను.

“శాంతి సువర్ణదుర్గమునకు పోవుచున్నదా? నేను లేని సమయమున ఆమె యచ్చట గడపుచున్నదా?” అని యొక పెద్ద నిట్టూర్పు విడచి “ఇంక నే నిచ్చట నెంతమాత్రము నుండను. తక్షణమే పోవలయును.” అని నిశ్చయించుకొని భర్తతో “మోహన్! నాకు పిల్లలను చూడవలయునని యున్నది. అన్యాయచనము లేక నన్ను వెంటనే తీసుకొని పొందు” అని కన్నీటితో బ్రార్థించెను.

“సరియే, స్వర్ణా! నీ యశ్శ్రేష్ఠమెట్లొ యట్లే కానిమ్ము. మనము చేపే ప్రయాణమై పోవుదము.” అని చెప్పి యామె నోదార్చెను.

మరునాడు ప్రయాణము. గృహోన్ముఖ మగుచున్న స్వర్ణలత భావనాగోళమునందు రమాపతి మరెఱుకసారి తఱుకుమనెను. మస్సంకల్పుడైయున్న యాతని నుండి దూరస్థనై పోవుచుంటినను భావము కొంతవఱకు తనకు మనశ్శాంతి కలిగించుచున్నను, అంతర్గతమైన యొక యొకన్వణశక్తి రమాపతిని తన హృదయ మందిరము నుండి బహిష్కరించి చేయనీయకుండెను.

కృష్ణమోహన్ రాక నెఱింగి రమాపతి ఉదయముననే యాతని జూడవచ్చెను. గౌరవపురస్కరముగా కృష్ణమోహన్ ఆతని నాహ్వానించి, ఆ నాడచ్చటనే భండనము చేయవలసినదని కోరెను. రమాపతి యంగీకరించి, ప్రయాణ సమయపర్వంతము వారితోడనే గడపెను. ఆతని సహాయమునకు కృష్ణమోహన్ మరల మరల తన కృతజ్ఞతను వెల్లడించెను. అవకాశము జూచుకొని యొక్కసారి సునర్ణ దుర్గమునకు రావలసినదని యాహ్వానించెను. ఈ యాహ్వానము స్వర్ణలత హృదయాకాశమునందు మెఱుపు మెఱసి యంభకార మావరించిన ట్లయ్యెను.

అ ధ్యాయము 15

పునరాజ్ఞితమైన యారోగ్య భాగ్యముతో, కన్నబిడ్డల వీలా వీలాసములతో, నిశ్చలమై మనోభిరామమై యున్న ప్రియభర్త ప్రేమానురాగ చంద్రికలో, స్వర్ణలత మహోత్సాహమున కాలము గడపుచుండెను. తాత్కాలికముగ తన హృదయమున రేగియుండిన గాలిదుమారము పూర్తిగ శాంతించిపోయెను. ఇట్లు సుమా రొక మాసము దినములు గడచెను.

పిమ్మట, ఒకనాటి సాయంసమయమున బిడ్డలతో నానందముగ నామె యారామమునందు విహరించుచుండెను. ఇంతలో సేవకు డొకడు వచ్చి, “అమ్మా! ఎవ్వరో బాబుగారికొఱకు వచ్చి ద్వారముకడ వేచియున్నారు. ఈ చీటిని వారికి చూపుమని యిచ్చి

నాడు.” అని యొక చీటి నామె చేత బెట్టెను. ఆ చీటియందు “రమాపతి” అని పేరు వ్రాయబడి యుండెను. దానిని చూచినంత నే ఆమె ముఖము జేవురించెను. కొంతతడవు అచేతనయై శిలాప్రతిమ వలె నిలచి, పిమ్మట మెల్లగ సేవకునితో, “వారిని కచేరి గదిలోనికి దోడ్కొనిపోయి కూర్చుండబెట్టుము. బాబుగారు వచ్చు వేళయైనదని చెప్పుము.” అనిపల్కి వడివడిగా లోనికిపోయెను.

చంద్రకాంతి విలసితమైనరాత్రి యాకస్మికముగ ఆమెకు అంద కారబంధురమైనట్లు తోచెను. తుణతుణమును ఆమెకు హృదయభార మధికముకాజొచ్చెను. కాలప్రభాసమున హతాహతమై యదృశ్యమై పోయిన యా వింతరోగము తిరిగి యంకురితమై యామె మనశ్శాంతి నపహరింపజొచ్చెను. మంచముపై గూలబడి యామె పరిపరివిధముల యోచింపసాగెను. కొంతసేపైన పిదప, కుమార్తె లీల మెల్లగ తల్లి కడకువచ్చి, “అమ్మా! అతి డెవరు? అబ్బా! వానిని చూడగ నే నాకు భయము కలిగినదమ్మా! వానిని పొమ్మనిచెప్ప.” అని పత్కెను.

“నాన్నగారువచ్చి అతనిని పంపివేసెదరులే.” అని బిడ్డకు సమాధానమిచ్చి, “నాన్నగారు వచ్చుచున్నారేమో చూడు,” అని పంపివేసెను. ఆ శిశుహృదయమునందలి భయోత్పాతమునకు కారణ మామె యెట్లూహించగలదు? తుణమున కొకరీతి, వెలుగులో చీకటి, చీకటిలో నెలుగు, ఆమె యంతర్నీత్రమునకు గోచరించు చుండెను.

ఇంతలో కృష్ణమోహన్ వచ్చి, సరాసరి కచేరిగదిలోనికి జోయి యచ్చట వేచుకొనియున్న రమాపతిని అత్యంతాదరముతో పలుకరించి, సుమా రొక యరగంట యాతనితో సంభాషించి, పసిబాలు నెత్తుకొని, లీల చేయిబట్టుకొని మేడమీదికి స్వర్ణలతకడకు వచ్చెను. స్వర్ణలత లేచి, తన హృదయమునకు తాళమువైచి, మందస్థితవడనయై యాతని కెదురేగెను.

కృష్ణ:- స్వర్ణ! నా యాహ్వానము ననుసరించి రమాపతి వచ్చి యున్నాడు., తన వారసత్వమునకు సంబంధించిన చిక్కులు పరిష్కరించుటకు నా సహాయము నాశించుచున్నాడు. అవి

యొక్కనాటితో తీరునవికావు కదా! ఇచ్చట నొకటి రెండు వారములపాటు ఉండుమని నేను చెప్పినాను. మన కంత సహాయము చేసినవానికి మన మీ మాత్రము ప్రాశ్నపకారము చేయుట విధికదా!

స్వర్ణ:- విధియే. ఈయొకటి రెండు వారములును మన యింటనే యుండుమని చెప్పినారా?

అని యింతుక హీనస్వరమున ప్రశ్నించెను.

కృష్ణ:- మరి యెచ్చట నుండును? ఉండనిమ్ము. చోరుడును, జారుడును, క్రూరుడును కాడుకదా! (అని పకపక నవ్వెను).

స్వర్ణ:- కాదు...కాని...సరియే...ఉండనిండు.

అని యింక నాతని యెదుట నుండజాలక, ఏదో మిషిపై అచ్చటినుండి వెడలిపోయెను. ఆమె హృదయము నాత డేమాత్రమును గ్రహించలేదు. గాలిక లీలమాత్రము తిండితో “నాన్న గారూ! ఆ క్రొత్తాయనను చూచిన నాకు భయమువేయుచున్నది.” అని పల్కెను.

“క్రొత్తాయన కాడమ్మా, భయ మెందుకు? మనవాడే!” అని యామెను బుజ్జగించి; బాలుని చపల కందిచ్చి తాను మరల రమాపతి యొద్దకు బోయెను.

రెండు మూడు దినములలో రమాపతి అందఱుకును సుపరిచి తుడై స్వేచ్ఛగ గృహమునందు సంచరింపజొచ్చెను.

ఆ మూడవనాడు ఆదివారము. సెలవు దినము. హరిహర రాయల భార్య కుముద్వతియు, కుమార్తె శాంతయు, సువర్ణదుర్గము నకు వచ్చిరి. దూరమునుండియే వారిని జూచి కృష్ణమోహన్ సకుటుంబముగ వారి కెదురేగి తోడ్కొని వచ్చి యారామ వేదికపై నాసీనుల జేసెను. అది యొక బంధువర్గ సమ్మేళనము. అతివిలాసముగ వారందరును ముట్చుటలాడుకొనుచుండిరి. దూరమునుండి రమాపతి అది యంతయు జూచుచుండెను.

“ఏరెవ్వరు? ఆ జవ్వని సౌందర్యము చూడదగియే యున్నది. దావునకు పోయి చూచెదగాక!” అని మెల్లగా వారిని సమీపించెను.

ఆతడు సమీపించగనే కృష్ణమోహన్ యథాయోగ్యముగా ఆతని వారికి పరిచయ మొనర్చెను. స్వల్పసమయము మాత్ర మాత డచ్చట నిలచి పిమ్మట బాలు నెత్తుకొని దూరముగా బోయెను.

కుముద్వతియు, స్వర్ణలతయు, తన యక్కగారును కలసి యేదో సంభాషణమందు లీనమైయుండగా, కృష్ణమోహన్ శాంతతో సంభాషణమున కుపక్రమించెను.

కృష్ణ:- శాంత! అమ్మ యారోగ్య మేమియు తృప్తికరముగా లేదు. శాంత:- ఎట్లుండును? రాత్రింబగళ్ళు ఒకటే ధ్యాసము. రాత్రి యంతయు స్వప్నదృశ్యముల భయోత్పాతములు! పగ లంతయు మనోవిచారము! దిగులు! ఆరోగ్యమింక నెట్లుండును? నిన్నరాత్రి యొక భయంకర స్వప్నమును జూచెనట! అందు ఆ హంతకుడు తనకు కనబడెనట. వాడు ప్రస్తుత మీయూరనే యున్నాడట!

కృష్ణ:- వింతయైన స్వప్నమే! ఆ హంతకు డెట్లున్నాడని యామె చెప్పుచున్నది?

శాంత:- ఏదో యొక యున్నత్రేణికి చెందిన స్త్రీ యున్నాడని చెప్పినది. అంతకు మించి యేమియు చెప్పజాలకున్నది. ఆ రాత్రి అన్నయ్య కూడ అట్లే చెప్పలేదా? ఏమో స్వప్నములు కూడ ఒక్కొక్కప్పుడు సత్యములగుచుండునుకదా! ఏమో, ఆ హంతకుడు ప్రస్తుతము మన గ్రామమునందే యున్నాడేమో! మోహన్! అన్నయ్య మనకు కనబడి సూమారైదేర్లు గడచిపోయినవి! మనముచేసిన దేమి?

కృష్ణ:- శాంత! రహస్యపరిశోధనమునకు కాలపరిమితి నిరూపింప జాలము. ఇప్పటికి నా ప్రయత్నము లేమియు ఫలించలేదు.

శాంత:- మోహన్! ఇంక చేయగలిగిన దేమియులేదా? ఆ నిరపరాధి యజ్ఞతవాసమునందే మరణపర్యంతము కుమిలిపోవలసినదేనా?

కృష్ణ:- ఈశ్వరేచ్ఛ. కాలము, కర్మము, కలసిరానలెను. అది లేనిచో మన మెన్ని ప్రయత్నములు చేసినను నిష్ఫలములే యగును.

ఈ రహస్యసంభాషణమునందు చీనమై వారిరువురును అప్రయత్నముగ నచ్చటినుండి మెల్లగనడచి యాత్మోటయంగొక మూలనున్న వేదికయొద్దకు సోయిరి. అచ్చటికి సుమా రియవది గజముల దూరమందున్న యొక పెద్దబండరాతిపై రమాపతి కుండ్చుండి బాలునాడించుచుండెను. కాని యీతడు వెనుతిరిగియుండెను. మఱియు అన్యమనస్కుడై యుండెను. శాంత యీతనిజూచి త్రుళ్ళిపడి, “మోహన్ ! ఈతడు మన సంభాషణమును విన్నవేదుగదా !” అని ప్రశ్నించెను.

“వినియుండడు. విన్నను ప్రమాదములేదు. ఈ విషయము నందు ఆతని కేమి శ్రద్ధయుండును?” అని యీతడు సమాధానమిచ్చెను.

నిజమే. రమాపతికి ఆ విషయమునం దేమి శ్రద్ధయుండును? కాని, ఈ యువతీ యువకుల యన్యోన్యతను మాత్ర మాతడు గమనింపకపోలేదు. మరియు, నీరువురును ఏకో రహస్య సంభాషణము గావించుకొనుచు వేదికనుండి లేచి దూరమేగుటయు, అచ్చట చెట్లమరుగున అతి సమీపవర్తులై యుండుటయు, క్రేగంటి చూపులతో స్వల్పలత కనిపెట్టుచుండెను. ఇదియంతయు పూర్వ నిర్ణీతమైన యొక పన్నాగమని యీమె భావించుకొని చంచల మనస్కుడై లోలోన కుమిలిపోవుచుండెను. అత్యంత ప్రయాసమున దుర్భరమైన తన మనోవేదనను అడచుకొనుచుండెను.

ఇంతలో చీకటిపడువేళ యైనది. కముద్వతీ దేవి గృహోన్ముఖయగుటకు లేచెను. బండి సిద్ధముచేయుటకు శాంతి ప్రాకార ద్వారముకడకు బోయెను. ఆ ముహూర్తమునందే ఇద్దఱు యువకులు మేలి దుస్తులు ధరించుకొని యతి విలాసముగా రాచనీవిలో రాజహార్గమున నడచి పోవుచుండిరి. ఇద్దఱును ఉన్నత శ్రేణికి చెందిన వారుగా కన్పట్టుచుండిరి. అందొకడు హరిహర రాయల సహోద్యోగి కుమారుడైన హరీంద్రుడు. ఈతని శాంతి గుర్తించెను. పెండవన్యక్తి కేవల మపరిచితుడు. ఆతని జూడగనే శాంతి హృదయమునం దొకానొక యనిర్వాచ్యమైన చైతన్య ముద్భవించెను. తుణమాత్ర

మున సహస్రభావము లొక్కమారుగ నామె హృదయమునందు తలలెత్తెను. అయిదేండ్ల వెనుక, ఆనాటి రాత్రి, అభాగ్యుడైన తన యన్న నరేంద్రుడు వర్ణించిన హంతకుడు శారి యీ వ్యక్తియం దామె యంతర్నేత్రములకు గోచరించెను. నూటికి నూఱుపాళ్లు వాడే వీడని యామె యంతరంగము ఘోషించెను. “ఆ హంతకుడు ప్రస్తుత మీయూరనే యున్నాడు, నేను చూచితిని,” అని తల్లి యుద్ఘోషించిన తన స్వప్నగత వృత్తాంతము తలపునకు నచ్చి తన సందేహమును బలవత్తర మొనర్చెను. తన సందేహ నివృత్తికి సాధన మేమి? రెప్పవేయక ఆమె యా నూతన వ్యక్తివైపు చూచు చుండెను.

ఇంతలో హరీంద్రు డాతని నుద్దేశించి “శారీనాథ్ ! మన సైనిక స్కంధావారము లండలి దుమారమునకును ఇచ్చటి యీ ప్రశాంత వాతావరణమునకును ఎంత తేలికతమ్యమో చూడు,” అని పల్కెను. ఈ పల్కులను శాంత స్పష్టముగా వినెను. “ఇంక సందేహమేమి? అన్నయ్య వర్ణించిన సైనికోద్యోగి శారియే యీ శారీనాథ్ ! వాడే వీడు !” అని రూఢి చేసుకొని యే పనిమీద ద్వారము కడకు పోయినదో ఆ పని ముగించి వడివడిగా తిరిగి వచ్చి కృష్ణమోహన్ చెంత నిలచి, యెఱ్ఱైనను ఆ వార్త యాతని చెవిని వేయుటకు తత్తరపడుచుండెను. కుముద్వతీదేవిని తిరిగి యింటికి వీడ్కొల్పు సందడిలో అందఱును నీనమై యుండిరి. ప్రక్కనుండి శాంత మెల్లగా కృష్ణమోహన్ భుజము తట్టి, “అత్యనసర విషయము. కొంచెము ప్రక్కకు రమ్ము.” అని రహస్యముగ చెప్పెను. కృష్ణమోహన్ ఆమెతో గలసి కొంచెము ప్రక్కకు తొలగెను.

శాంత:- మోహన్ ! నీవు నమ్మక తప్పదు. ఆ హంతకు డీ గ్రామము సందేయిప్పు డున్నాడు.

కృష్ణ:- (చిరునగవుతో) అమ్మకు రాత్రి స్వప్నమైన, నీకు పగలే స్వప్నము కల్గినదాయేమి ?

శాంత:- స్వప్నముకాదు. ప్రత్యక్షము ! ఇప్పుడిప్పుడు, ఈ ప్రాకార ద్వారము ప్రక్కనుండి వాడు పోవుచున్నాడు. ఈ కండ్లతో

నేను వానిని చూచితిని. ఇప్పు డిప్పుడు హరీంద్రునితో గలసి
వాడు పోవుచున్నాడు.

కృష్ణ:- ఏ హరీంద్రుడు?

శాంత:- నాన్నగారి సహోద్యోగి కుమారుడు హరీంద్రుడు.

కృష్ణ:- సైనికోద్యోగిగా పోయిన హరీంద్రుడా?

శాంత:- అగును. ఆ హంతకుడు గౌరి యని అన్నయ్య చెప్పలేదా?
హరీంద్రుడుకూడ వీనిని 'శారీనాథ్' అని సంబోధించుచున్నాడు.
నేను స్పష్టముగ వింటిని.

ఈమాటలు విని కృష్ణమోహన్ కొంతసేపు యోచనా
పూర్వకముగ నడచి, "శాంతా! ఇంకను పరిశీలింపవలసి యున్నది.
సరాసరి వానిమొదలకు బోయి నేరారోపణము చేయలేముకదా!"
అని మందహాసము చేసెను.

శాంత:- ఇంతకన్న మన కవకాశ మేమి కల్లును? కుండేలు వంట
యింటికి వచ్చినది! పట్టెదవో, విడచెదవో, నీదేభారము!
నేనేమి చేయగలను!

కృష్ణ:- శాంతా! పట్టుటకు తగిన పరికరములు సమకూర్చుకొన
వలెనుకదా! ఈ యవకాశమును నేను పోవిడువననిమాత్రము
వాద్యము చేయుచున్నాను.

ఇట్లు సంభాషించుకొనుచు వారిరువురును సుమారు మూడు
గజముల దూరము సాగిపోయిరి. అచ్చట నొక మలుపునందు
రమాపతి నిలచియుండెను. ఆతని జూచి శాంత కలవరపడెను.
కృష్ణమోహన్ ఆతని బలుకరించి, త్వరలోనే వచ్చి కలసెదనని
యాతనితో బెప్పి వెనుకకు మఱలెను.

శాంతా కుముద్వత్తులు గృహోన్ముఖులై వెడలిపోయిరి.
అందరికంటెను ముందు స్వర్ణలత ఇంటి నసారాపైకి వచ్చి గవాక్షము
చెంత నిలచియుండెను. ప్రత్యక్షముగ తాను చూచియుండిన
శాంతా కృష్ణమోహనుల రహస్యవర్తనము ఆమె హృదయగోళము
నడలించుచుండెను. ఇంతలో రమాపతి మెల్లగా నచ్చటకు వచ్చి
"స్వర్ణా! ఆ శాంత యెవరు? వారిరువురకును అపరిమితమైన

పరిచయమున్నట్లు కనబడుచున్నది! రెండుసార్లు వారు రహస్య సంభాషణములు గావించుకొనుచుండ నేను చూచితిని! నీవు చూడ లేవా?" అని ప్రశ్నించెను.

ఈమాటలు విననియట్లు నటించుచు స్వర్ణలత యింనుక తీట్టిముగా, "ఏమనుచున్నారు!" అని ప్రశ్నించెను.

"ఏమియును లేదు. ఆ శాంతా కృష్ణమోహనుల పరిచయము గూర్చి ప్రశ్నించితిని. ఊహించుము. నీ హృదయమును వేధించితి నేమో!" అని యచ్చటనుండి మెల్లగ వెడలిపోయెను.

అ ధ్యాయము 16

కర్మబంధములను నడలించుకొని స్వేచ్ఛావిహారము జేయగల ప్రాణి యీ యనంత సృష్టియం దొక్కటియు లేదు. సూర్యచంద్ర గ్రహ తారాగతుల నరికట్టగల శక్తి యుండిన నుండునేమో కాని. ఘటనాచక్రము నరికట్టగల శక్తి బ్రహ్మాండమునందు లేదు. 'బుద్ధి' కర్మానుసారిణి' అను వాక్యము ముమ్మాటికి సత్యము! కర్మ సనుసరించి బుద్ధి చరించును. బుద్ధి ప్రసారము ననుసరించి ఘటనాచక్రము పరిభ్రమించును. ఈ మహా సత్యమునకు స్వర్ణలత జీవన లీలయే తారాణము.

శాంతా కృష్ణమోహనుల హత్యరహస్య పరిశోధన ప్రయత్నమంతయు కర్మనిహితమైన స్వర్ణలత కల్పనాదృష్టికి ఒకానొక రహస్య ప్రేమనాటకమునందలి నాయికా నాయక పాత్ర ధారిణిమువలె గన్పట్టుచుండెను. సహోదరుని జీవనరక్షకై శాంతా కృష్ణమోహన్ సహాయ మపేక్షించి పొందుచున్న హృదయ క్లేశ మంతయు ఆమె దృష్టికి విరహవేదననలె దోచుచుండెను! నిష్కల్మష హృదయమైన కృష్ణమోహన్ పరోపకార ప్రయత్నమంతయు ఆమె దృష్టికి శాంతామోహతరంగిణిపై నావయాత్రినలె గోచరించుచుండెను! ఇం డాశ్చర్య మేమియును లేదు. కర్మవాశ నిబద్ధయై ఘటనాచక్రములపై స్వర్ణలత భావ్యంధకారమునం దొకానొక నిర్ణీత ప్రదేశమునకు ఈడ్చుకొని పోబడుచున్నది!

ఆనాడు మొదలు రాత్రింబవళ్లు ఆ సూతనన్యక్తి గారీనాథ్ శాంతి దృక్పథమునందు గాఢముగ హత్తుకొని యుండెను. అనేక విధముల, అనేక రహస్యవాదముల, గారీనాథ్ పూర్వోదంతమును తెలుసుకొనుటకు బ్రయత్నించుచుండెను. అప్పుడప్పుడు తానే పురస్కరించుకొని హరింద్రుని యింటికి బోయి, అచ్చట అభిప్రాయుండిన గారీనాథుని పూర్వజీవిత విశేషములను ఒక్కొక్కటిగ సేకరించుచుండెను. సేకరించిన ప్రతి విశేషమును ఎప్పటికప్పుడు ఏదో యొక విధముగ రహస్యముగ కృష్ణమోహన్ చెవిని వేయుచుండెను. ఈ ప్రయత్నమునందు ఏదో మిష పెట్టి యామె తఱచుగ సుచర్లదుర్గమునకు బోవుచుండెను. కృష్ణమోహన్ తో రహస్య సంభాషణములు చేయుచుండెను. సుచర్లదుర్గమునందు తఱచు జరుగుచుండిన యీ రహస్య సమ్మేళనములను స్వర్ణలత కనిపెట్టుచుండెను. కాని, అందలి యంతరార్థము మాత్రము ఆమెకు దెలియక దుర్భరమైన మనోవేదనకు లోనగుచుండెను. ఆమె హృదయ గర్హ్వరమునందు భయంకరమైన యనూయా నుహా సర్పము వేయి పడగలెత్తి బుసకొట్టుచుండెను. ఆ భయంకర సర్పమునకు అవకాశము గొరకినపుడెల్ల రహాపతి నాగస్వర మామచుండెను. ఒకటికి పదిచేర్చి వీలు కలిగినపుడెల్ల ఆమె హృదయ చెవిని వేయుచుండెను. పాపము, అమాయకుడైన కృష్ణమోహన్ కు తన పరోక్షమున రగులుచుండిన అగ్నిహోత్రపు వేడిమి లవమాత్రమును సోకలేదు. తన ప్రియసఖి మనఃకాసారమునందలి మధురాస్మృతియు ఊణఊణమును ఎట్లు కాలకూట విషముగ మారిపోవుచున్నదో గూతని కణుమాత్రమును తెలియదు.

ఒకనాటి యుదమున కల్యాణనగరమునందలి తన కచేరిగది యందు ఒంటిగా కూర్చుండి యేవో కాగితములు పరిశీలించుచుండెను. ఇంతలో గుమస్తా విశ్వానరాయలు వచ్చి “ఎవ్వరో గారీనాథుడట, తమ దర్శనమునకై వచ్చియున్నాడు” అని నివేదించెను. ఆ పేరు విని కృష్ణమోహన్ ఇంచుక విస్మితుడై యోచించి, “లోనికి బంపుము” అని పత్కెను. ఉత్తర ఊణమే గారీనాథ్ లోన బ్రవే

శించెను. అతని నించుక నిదానించి, ఆసీనుజేసి, “ఆర్యా! తాము వచ్చినపని సెలవిండు” అని కోరెను.

శారీ:— నేను ఒకవిషయమున తమ సలహాకోరి వచ్చితిని.

కృష్ణ — సంతోషము. కాని, తమింపుడు. నా సలహా కోరువారి చరిత్రాదికములు ముందుగా నేను తెలుసుకొనవలయునుగదా!

శారీ:— సందేహమువలదు. నాకు ధర్మమునకు కొంతలేదు.

కృష్ణ:— (నవ్వి) నా యభిప్రాయ మది కాదు. నా సలహా కోరువారు స్థితిపరులలో కారో నే నెన్నడును గమనించువాడను కాను. వారి గుణశీలములే నాకు కావలయును. తాము కేవలము నా కపరిచితులగుటచే ఆవిషయము నాకు దెలియనిది గదా!

శారీ:— గ్రహించితిని. నా గుణశీలములకు ప్రమాణ మెట్టియగలనో తోచకున్నది. నేనొక పైనికోద్యోగిని. ఇంతవఱకు ఎవ్వరిచేత మాటపడలేదు. ఈ విషయము మీకు పరిచితుడైన నా సహోద్యోగి హరీంద్రునకు బాగుగా తెలియును. అతని సలహామీదనే నేను తమయొద్దకు వచ్చితిని.

కృష్ణ:— సంతోషము. ఏవిషయమున నా సలహా కావలయునో చెప్పుడు.

ఈ ప్రశ్నోత్తరములయందు ఇరువురును ఒకరినిమించి యొకరు అతి మర్యాదగ నే ప్రవర్తించిరి. అపై శారీనాథుడు తన ప్రస్తుతపరిస్థితి యాతనికి విపులముగ చెప్పెను. కృష్ణమోహన్ తనకుదోచిన సలహా నిచ్చెను. కాని, యది కేవలము తాత్కాలిక మనియు, తదనంతర పరిస్థితులనుబట్టి మార్పవలసినచో మార్పుకొనవచ్చుననియు జెప్పెను.

పిమ్మట, ఇష్టాగోష్టిలోబడి, కృష్ణమోహన్, “ఆర్యా! సుమారు ఏ డెనిమిదేండ్ల క్రితము మీ రీ కల్యాణపురమునకు వచ్చి యుంటిరా?” అని ప్రశ్నించెను.

శారీ:— (ఇంచుక సేపూరకుండి) బాగును. లోకమున కావిషయము తెలియకపోవుటయే నాకోరిక. కాని, తమతోడెప్పుటకు నేను సంశయింపవలసిన పనిలేదు. ఈ పురమునందుండలేదు. కాని, యీ ప్రాంతమునం దుంటిని. క్రిందుమీదు తెలుగని యశావన

ప్రాదుర్భావముచే...కొంత విలాసజీవనము గడపితిని...అది యొక పెద్ద గాధ! తలచుకొనిన నా కిప్పు డేవగింపు కలుగు చున్నది!

ఈ మాటలకు తన హృదయమునందు శాంత నాటిన సందేహ బీజములు ఒక్కసారిగ మొలక లెత్తెను. ఆతడే యా హంతకుడని యాతనికి ప్రస్ఫుటమగుచుండెను.

కృష్ణ:- అగును. ఆ విలాస జీవనమున కథానాయకి 'అమీనా' కాదా?

శారీ:- (విస్మితుడై) ఎవరు?—అమీనా! ఆ పేరే యింతవఱకు నేను వినియుండలేదు.

కృష్ణ:- సుమారు అదే సమయమున ఈ ప్రాంతమునం దొక హత్య జరిగియుండుట మీకు తెలియదా? అమీనా తండ్రి—

శారీ:- ఓహో, ఈ హత్యావిషయమే కాబోలు మొన్న హరీంద్రుడు నాతో చెప్పుచుండెను. ఆమె తండ్రి—

కృష్ణ:- హత్యగావింపబడెను. ఆ హంతకుడు—

శారీ:- న్యాయాధిపతి హరిహరరాయల కుమారుడు నరేంద్రుడట! ఆత్మహత్య డదృశ్యుడై పోయినాడట! అది మొదలు ఆ స్త్రీ కూడ అదృశ్యమై పోయెనట!

కృష్ణ:- అగును. ఆమె మీకు తెలియునా?

శారీ:- తెలియదు. హరీంద్రు డీ కథ చెప్పువఱకు ఆ పేరే నాకు తెలియదు.

కృష్ణ:- ఆమె యనుగ్రహమునకు అనేకులు ప్రాకులాడుచుండిరట! కాని, శారీ యను నాత డామెకు ప్రియుడై యుండెనని వింటిమి. ఆ శారీయే మీరేమో యని—

శారీ:- ఏమో, నేనేయైయుండిన అప్పుడు గర్వించి యుండెడివాడ నేమో?

కృష్ణ:- అట్లయిన, మీ విలాసనాటకమునందలి కథానాయకి వేటాక తె యన్నమాట!

గారి:- ఆమె యొక సంసారిణి! భర్తతో నామెకు సంభవించిన కలహము నాధారము చేసుకొని నేను...పోనిండు ఆ విషయ మిప్పుడేల? పిమ్మట ఆ భార్యాభర్తలకు సంధి జరిగినది. నాకు ద్వాసము కలిగినది. ఆ నాటకము తలపునకు వచ్చినపు డెల్ల నాకు లజ్జ పొడముచుండును. ఇంక నాకు సెలవిండు. సమస్కారము.

అని లేచి వెడలిపోయెను. ఇదిని తోడి సంభాషణానంతరము కృష్ణమోహన్ సందేహ మధికమయ్యెను. అతని ధోరణి సత్యా స్యా మిశ్రమపాకమునలె నాతనికి పొడగట్టెను. వాడే వీడగునా, కానా యను సందేహమునం దాతని బుద్ధి చలింపసాగెను. దృశ్యా దృశ్యముగ వాడే వీడని యాతని మనసునకు తట్టుచుండెను. దీర్ఘ లోచనాపరుడై సుమారొక యరగంట యూత డట్లే కుర్చీపై చేరబడి యుండెను. పిమ్మట గుమస్తా విశ్వాసరాయలను పిలిచి తన మనో భావముల నాతనికి వెల్లడించి, కనిపెట్టుచుండుమని చెప్పి, భావి కార్యక్రమము నాలోచించుచు గృహోన్ముఖుడై పోయెను.

ఆ సాయంసమయమున తండ్రి యింటలేని సమయము జూచు కొని, శాంతి హాస్యరహస్య సంబంధమున అన్యవసరముగ కృష్ణ మోహన్ తో కలియగోరి సువర్ణగుర్గమునకు బోయెను. ద్వారము వద్ద నొక సేవకుని జూచి, “బాబుగా గేమి చేయుచున్నారా?” అని ప్రశ్నించెను.

“బాబుగారింక నింటికి రాలేదు. ఈ పాటికి రావలసినది. ఎందు కాలస్యమైనదో! లోనికి దయచేయుడు” అని పల్కెను.

శాంత హీనస్వరముతో “సరిలే, మరల వచ్చెదను.” అని లోన ప్రవేశింపకయే మరలిపోయెను. ఆమె వచ్చుటయు, మరలి పోవుటయు, మేడపై గవాక్షముకడ భర్తరాకకై నిరీక్షించుచుండిన స్వర్ణలత కనిపెట్టుచుండెను. ఆ సమయముననే ఆ రామవేదిక చెంత చెట్లమఱుగునుండి యది యంతయు కనిపెట్టుచుండిన రమాపతి దృఙ్జాలములుమీది గవాక్షమువైపుమరలి స్వర్ణలతదృష్టి నాకర్షించెను. తక్షణమే స్వర్ణలత ముఖమునంచుకొని పెద్ద నిట్టూర్పు విడచెను.

శాంత మెల్లగ గృహాన్ముఖయై పోవుచు మార్గమధ్యమున కృష్ణమోహనుని గలసెను.

శాంత:- మోహన్ ! నీకొఱకు వచ్చియుంటిని. హతాశుడై తిరిగి పోవుచుంటిని. భాగ్యవశమున నిన్ను చూడగల్గితిని. ఒక పెద్ద వార్త తెచ్చియున్నాను.

కృష్ణ:- ఏమది ? గౌరీనాథ్ సంబంధమేనా ?

శాంత:- కాదు, అన్నయ్య వార్త !

కృష్ణ:- సరేంద్రుని సమాచారమా ! ఓహో, ఎంత కాలమునకు ! ఏమది ?

శాంత:- ఇదిగో, ఈ పత్రము చూడుము.

అని సయ్యెడ మఱుగునుండి యొక పత్రమును దీసి యీతని చేతి కిచ్చెను. అం దిట్లుండెను. ఎచ్చటనుండియోలేదు. సంతకము లేదు.

“రెండు మూడు రోజులలో వచ్చుచున్నాను. అదే స్థలమున కలియవలెను. అదే సమయమున నా కొఱకు చూచుచుండుము. నే నెవరినో నీకు తెలియును.”

కృష్ణ:- శాంతా ! ఈ పత్రము నీ కెట్లు చేరినది ?

శాంత:- అక్కయ్యనుండి నా ప్రత్యేక విలాసమునకు వచ్చిన యొక జాబునం దీ పత్రము కూర్పబడి యున్నది.

కృష్ణ:- సరియే, మీ యక్క-ద్వారా ఈ జాబును నీ కంద జేసినాడు. మంచిది. మంచిసమయమునకే అది వచ్చుట తటస్థించుచున్నది. గౌరీనాథుని గూర్చిన సందేహమును సరేంద్రుడు స్వయముగ తీర్చగలడు. ఆతని రాక కనిపెట్టుచుండుము. వచ్చిన తక్షణము నాకు దెలియజేయుము.

శాంత:- తప్పక ! మోహన్ ! భగవంతుడే స్వయముగ వాని నిచ్చుటకు గొనివచ్చుచున్నాడని తలంతును.

కృష్ణ:- దీని పరిణామ మెట్లుండునో చూతము. ఈశ్వరేచ్ఛ ! ఇంక నేను పోయెదను.

అని యామెను వీడ్కోల్చి, తాను వడివడిగా నిల్లుచేరెను. మార్గమధ్యమున జరిగిన యీ సమ్మేళనమును, సంభాషణమును గవాక్ష ద్వారమునుండి స్వర్ణలత తదేక దృష్టితో జూచుచుండెను. చెట్లచాటునుండి రమాపతియు నేకాగ్ర దృష్టితో కనిపెట్టుచుండెను.

భోజన సమయమున యజమానురాలైన తన యక్కగారు కృష్ణమోహనుని జూచి, “ఇంత యాలస్యమైనదేమి?” అని ప్రశ్నించెను.

కృష్ణ:- అత్యవసర కార్యములు వచ్చిపడినవి. ఇంచుక యాలస్యమైనది.

అక్క:- శాంత యేల వచ్చినది ?

కృష్ణ:- ఏదో స్వంత గోల !

అక్క:- ఏమది ?

కృష్ణ:- (నవ్వుచు) వచ్చినవారి రహస్యము లన్నియు వెళ్లబెట్టెడి న్యాయవాది యెందుకైన పనికివచ్చునా ?

అక్క:- అదికాదు. కొన్నాళ్లయి శాంత తల్లిచుగా వచ్చి నీతో సంభాషించుచుండుట నేను చూచుచున్నాను. మరల— ఆ వెనుకటి కథ యేమైన సాగుచున్నదా యేమి?

‘వెనుకటి కథ’ యనుటయందు ఆమె యభిప్రాయమేమో కృష్ణమోహన్ కు మాత్రము తెలియును. కాని, పాపము, స్వర్ణలత కండలి యంతరార్థ మేమి తెలియును! శాంతాకృష్ణమోహనుల వెనుకటి యన్యోన్య ప్రణయసంపర్కమే యని యామె భావించెను.

కృష్ణ:- ఏదో, ఇప్పు డది యేల ? వృత్తిరహస్యములు బహిరంగముగ చెప్పుమందువా? ఏమందువు రమాపతి !

అని యాతనివైపు చూచి నవ్వెను. ఆతడు సహిత మొక వికటహాసము జేసి స్వర్ణలత ముఖమువైపు జూచెను. ఆమె హృదయమునందు అగ్నిజ్వాలలు రగులుచుండెను. ఒక్క మాటయైనను ఆమెనోట వెలువడుటలేదు. ఏమిచేయుచుండెనో యామెకు చైతన్యము లేదు.

ఆ సాయంకాలము, ఆమె తన హృదయవేదనను భరింపజాలక, ఏకాకియైయున్న సమయము జూచి, భర్తను సమీపించి,

“మోహన్ ! ఆ శాంతకు మీతో నేమిపని యున్నది ?” అని ఖండితముగ బ్రశ్నించెను.

కృష్ణ:- అది యొక రహస్య విషయము స్వర్ణా !

స్వర్ణ:- ఆ రహస్యము నాకు తెలియరాదా ?

కృష్ణమోహన్ కొంతనడి నిరుత్తరుడై యూరకుండెను. ఆ రహస్య మామెకు తెలుపుట యుక్తమో కాదో యోచించెను. అత్యంత నిశితావస్థకు వచ్చుచున్న యారహస్య పరిశోధనమును ఆపట్టున భార్య కర్ణములవైసను వైచుట ప్రమాదకరమని యాతని బుద్ధికి గోచెను.

“స్వర్ణా ! ఆ నిఘోష రహస్యము నీ విప్పుడు తెలుసుకొన వలసినది కాదు. కాలక్రమమున నీకే దెలియును. ఇప్పుడు పోలీసి నచో నీ వానందింపజాలవు.”

అని యాతడు సమాధానము జెప్పెను. కాని, ఆ సమాధానము ఆమె హృదయమున కెక్కలేదు. ఆమె హృదయమునందు విక్రమించుచున్న యసూయా పిశాచపు బాడ నాతిడు గుర్తించ లేదు. ఒకప్పు డామెను కలనరపరచి యుండిన యనుమానము ఎన్నఁచో నిర్మూలమైనదని యాతడు విశ్వసించి యుండెను.

అ ధ్యాయము 17

ఆ రహస్యలేఖ తనకు జేరిన నాటి రాత్రినుండియు వరుసగ మూడు రాత్రులు శాంత యేకైక ధ్యానయై గవాక్షము నంటిపెట్టు కొనియే యుండెను. ఆమె దృష్టి సంతయు నెదుటి మామిడి తోట లోనికే కేంద్రీకరింపబడి యుండెను. అది మూడవరాత్రి. చంద్రాస్తమయమున కింకను బారెడుమేర యుండెను. తోటలో నించుక యలికిడి యయ్యెను. చెట్ల మరుగునుండి యొక ఛాయావ్యక్తి యామెకు దృగ్గోచరమయ్యెను. అమెగుండె దడదడ కొట్టుకొన సాగెను. ఆనాడు తండ్రి హరిహరరాయలు ఇంటియొద్దనే యుండెను.

చావడిలో గూర్చుండి పొగమబ్బులు విడచుచు నేదో గ్రంథమును చదవక దీక్షతో చదువుకొనుచుండెను. ఆతని దృష్టి యేమాత్రము చలించినను కార్యభంగము నిశ్చయము. పైపై ప్రాణాంతికమైన పరిస్థితి యేర్పడును. అయినను, అత్యంత సాహసము వహించి శాంతి మెల్లగ నిశ్శబ్దముగ చావడిలో నుండి బయటకు నడచి ప్రాణము లరచేత బట్టుకొని ప్రాకారద్వారము గడచి తోటలోనికి బోయి యా ఛాయావ్యక్తి యెదుట నిలచెను.

“శాంతా!” అని నరేంద్రుడు పలుకరించెను.

“అన్నయ్యా! వచ్చితివా! నాన్నగారింట నున్నాడు. రెండు నిమిషములలో నేను మఱలిపోవలెను. నీవువచ్చిన సమాచారము కృష్ణమోహన్ కు చెప్పెదను. లేపు సరిగా ఈ సమయమునకే మరల ఇచ్చటకు రమ్మ. కృష్ణమోహన్ నిన్ను కలియును. అధికము మాటాడుట కనకాశము లేదు. పోయెదను. తప్పక రమ్మ,” అని చెప్పి వడివడిగా మరలి వచ్చెను. ఆమె గుమ్మమెక్కుచుండగా, “శాంతా!” అని తండ్రి గర్జించెను.

“వచ్చుచున్నాను” అని యామె లోనికి వచ్చెను.

“చూడు, అమ్మ కౌషధమిచ్చువేళ యైనది” అని యాతడు గడియారము జూపెను.

“ఇచ్చెదను” అని యామె లోనికిబోయి, తల్లితో నరేంద్రుని తాను చూచినవచ్చిన వృత్తాంతము జెప్పెను. ఆ రాత్రి యంతయు మాతా పుత్రిక లిరువురకును నిద్రలేదు. ఎప్పుడు జేల్లవారును, ఎప్పు డీవృత్తాంతము కృష్ణమోహన్ చెవిని వేయుదును, అని శాంత తీక్షణములు లెక్కపెట్టుచుండెను.

మరుసటి ఉదయమున హరిహర రాయలు యిల్లువిడచి పోవగనే యామె కృష్ణమోహన్ క చేరియింటికి వడివడిగా బోయెను. అచ్చట గుమస్తా విశ్వాసరాయ లెదురువచ్చి. “అమ్మా! బాబుగారు కార్యాంతరమున పోయియున్నారు. వచ్చుసరికి సాయంకాల మగును. నావలన కాదగిన పని యేమైన కలదా?” అని యడిగెను.

“అతినితో స్వయముగ కొంత మాటాడవలసివచ్చితిని. పోనిమ్ము మరల నచ్చెదను” అని భగ్నోత్సహియై యామె పోబోవుచుండగా కృష్ణమోహన్ గుట్టపుబండి యెదురయ్యెను. అందు స్వర్ణలత పుత్రికాసహితముగ నెచ్చటికో పోవుచుండెను. భర్త కచేరి ముంగిట శాంతను జూచి యామె ముఖము చిట్టించుకొని, కృత్రిమమైన మండ హాసముతో నామెను పలుకరించి పోయెను. ఆ కృత్రిమ మండ హాసము చాటున నేమున్నదో, పాపము, శాంతకు తెలియదు. తన ప్రవర్తనము స్వర్ణలత కసూయాపేక్షకు వగుచున్నదని యామె యెన్నడును భావించి యుండలేదు. కృష్ణమోహన్ హృదయము నామె తెలుసుకొని, స్వర్ణలతకై తన ప్రేమను బలిదానము చేసికొని చాలకాలమైనది!

ఆ నాయుంకాలము కృష్ణమోహన్ సమయము గనిపెట్టి, శాంతి యాతని గలసికొని నరేంద్రుని రాక ఆతని కెఱిగించెను. ఆ రాత్రియే సుమారెనిమిదిగంటలకు నరేంద్రు నాతడు కలియవలెను. ఆ రాత్రియే గౌరీనాథుని తన కచేరి గృహమునకు రిప్పించి, యచ్చట రహస్యముగ నరేంద్రుని కాతని జూపి, తన సందేహనివృత్తి జేసికొన వలెను. ఆ స్వల్ప సమయమునం దాతడు చేయవలసిన దశంగ మెంతో యున్నది.

“నరేంద్రుని రాక గనిపెట్టి, యాతడు వచ్చిన వెంటనే సరాసరి నా కచేరి యింటికి పంపుము. వచ్చునప్పుడు ఏమియు జంక వలదని చెప్పుము,” అని శాంతతో జెప్పి యామెను పంపివైచెను. పిమ్మట, తనపై రానున్న వ్యాజ్యమునకు సంబంధించిన యొక ప్రధాన విషయము నాతనితో జెప్పవలసి యున్నది కావున, రాత్రి తొమ్మిది గంటలకు తన కచేరి యొద్దకు రావలసినదని గౌరీనాథున కొక చీటివ్రాసి హరేంద్రుని యింటికి బంపెను.

ఆ రాత్రియే సకుటుంబముగ నాతడు చేరువ గ్రామమందున్న యొక సంపన్న మిత్రుని యింటికి విందున కాహ్వానింపబడి యుండెను. ఆ విందునకు తాను రాజాలనని చెప్పి తన కుటుంబమును మాత్రము పంపుటకు వడివడిగా నింటికి బోయెను. అచ్చట నందఱును విందునకు ప్రయాణ సన్నద్ధులై యాతనికొఱకు నిరీక్షించుచుండిరి.

“మోహన్ ! విందుమాట మరచితిరా మేమి?” అని స్వర్ణలత పాచ్చరించెను.

“స్వర్ణా! ఆకస్మికముగ నొక పెద్ద పని వచ్చిపడినది. నేను రాజాలను. మీరందఱును వెళ్ళుడు. నన్ను తమించుడని వారితో చెప్పుడు.” అని యాతడు పల్కెను.

స్వర్ణలత నిస్తబ్ధ యయ్యెను. ఆమె ముఖము నెలనెల బోయెను. ఆ యుదయమే భర్త కచేరి యింటిముంగిట తాను శాంతను జూచుటయు, ముందు విందునకు బోవుద మని నిశ్చయించుకొని యాకస్మికముగ నిప్పుడు తాను రాజాల ననుటయు, ఆమె మనోవీధి యందు ముడిపడి పరిపరి విధములైన యూహవాయువులను శోకెత్తెను. ఆమె యంతర్నేత్రమునకు సహస్రముఖయై శాంతయే గోచరించుచుండెను. వివర్ణమైన యామె ముఖమును జూచి కృష్ణమోహన్ “స్వర్ణా! అది యొక సామాన్య విషయమై యుండిన మన గుమస్తా కప్పజెప్పి నచ్చెడివాడను. అది యట్టిదికాదు. నేను స్వయముగ చేయవలసిన ఒక అత్యవసర కార్యము.”

స్వర్ణ:- పోనిండు. అది చూచుకొని కొంచె మాలస్యముగ నైన రాలేరా?

కృష్ణ:- సాధ్యము కాదు స్వర్ణా! ఇంతకును నా కావిందు ప్రాప్తము లేదు. మీరందఱును వెళ్ళిరండు.

అని వారిని వీడ్కొల్పి తాను తిరిగి కల్యాణనగరము నందలి తన కచేరి గృహము జేరెను.

ఎనిమిది గంటలైనది. ఒక్కడే తన గదియందు కూర్చుండి యేదో పత్రమును చదువుకొనుచు నరేంద్రుని కొఱకు నిరీక్షించుచుండెను. మఱి పదునైదు నిమిషములకు బయటి తలుపు తట్టబడినది. కృష్ణమోహన్ ఆత్రముతో బోయి తలుపు దెరచెను. అదే విగ్రహము! అదే వేషము! అవే కోరమీసములు! ముఖమును సగము కప్పివేయుచున్న తలకట్టు! భయవిహ్వలములై యున్న దృగ్జాలములు! ఆతని లోనికి రమ్మని, తలుపు బిగించి, తన గదిలోనికి

నోడ్కొనిపోయి కూర్చుండబెట్టి, “నరేంద్రా! నీకు పరిచితులవలెన నీ కంట బడిరా?” అని ప్రశ్నించెను.

నరేం:- నేను ముఖమెత్తి జూచిన కదా! వంచిన ముఖము తిరిగి యిప్పుడే యెత్తితిని!

కృష్ణ:- నీ జీవన పరిస్థితు లిప్పు డెట్లున్నవి?

నరేం:- ఎట్లుండవలెనో యట్లే! అజ్ఞాతవాసము చేయుచున్న గానిన జీవన మెట్లుండును?

కృష్ణ:- ఆ ముప్పైతలగుడ్డ తీసివేయుము.

నరేం:- (మెల్లగ తీసివేయుచు) ఎవరైన వచ్చెదరేమో!

కృష్ణ:- భయములేదు. ద్వారములు బంధింపబడియున్నవి. నరేంద్రా! నీవు రాకరాక చాల మంచి సమయమునకే వచ్చితివి. ఆ హంతకుడు ‘గౌరి’ యని నీవు చెప్పియుంటివి. ఆ పేరు గలవాడే, నీవు చేసిన స్వరూపాది వర్ణనముతో సరిపోవుచున్న యొక వ్యక్తి యిప్పు డీ గ్రామమునందున్నాడు. హరింద్రునితోపాటు సైనికోడ్యోగిగా నున్నాడట! ప్రస్తుత మాతని యింటనే యున్నాడు. ఈ ప్రాంతమునందే యేడెనిమిదేండ్ల క్రిందట నేడో స్త్రీసహవాసము చేసి యుండెనట! వాడే ఏడని నాకు సందేహము కలుగుచున్నది! ఆ సందేహ నివృత్తి నీ వల్లనే కాగలదు. నీవు వానిని పోల్చుగలవు కదా?

నరేం:- పోల్చలేకేమి? వాడు నాకళ్ళలో నిల్లు కట్టుకొనియున్నాడు.

కృష్ణ:- ఈ యేడెనిమిదేండ్లలో వాడేమైన మారియుండిన?

నరేం:- ఏడెనిమిదేండ్లు కాదు, ఏడెనిమిది యుగములైనను నేను వానిని పోల్చుగలను.

కృష్ణ:- మంచిది. ఇప్పుడు వారిచ్చటకు వచ్చును. ఇదిగో, ఈ గదిలో నిన్నుంచెదను. ఆ కవాలమునందున్న ఆ చిన్న రంధ్రము ద్వారా వాని ముఖమును నీవు బాగుగ పరిశీలింపుము. గదిలో ఏమాత్రమును శబ్దముచేయరాదు సుమా! ఆపాదశిరఃపర్యంతము వానిని నీవు బాగుగ పరిశీలింపుము.

న రేం:- అట్లే చేయుదును. ఇంక నెంత సేపటికి వాడు వచ్చునో ?

కృష్ణ:- వచ్చువేళ యైనది.

అనుచుండగ నే వీధిద్వారమునుండి పిలుపు వినబడెను.

“ అదిగో, వచ్చినాడు. నీ వీ గదిలోనికి బామ్ము. బాగ్రత్త ! ఏమియు శబ్దము చేయరాదు.” అని నరేంద్రుని గదిలోనికి బంపి, తిలుపు తాళమువైచి, పోయి వీధిగుమ్మము వెనుక గోరీనాథుని లోనికి దోడ్కొనివచ్చి, గది కభిముఖముగానున్న కుర్చీపై నాసీను జేసెను.

గోరీ:- ఆలస్యమైనదేమో, శుమింపుడు. నా నిమిత్తమే యింత రాత్రి నటకు తా మిచ్చట నుండవలసి వచ్చినదేమో !

కృష్ణ:- అయిన నేమి ! కార్యముపట్ల సమయాసమయ విచారము గనుపించువాడను కాను. మీపై రానున్న వ్యాజ్యమును గూర్చి కొంత సమాచారము తెలిసినది. వెంటనే దానిని మీకు తెలియజేయ గోరితిని.

గోరీ:- ఏమైన ఆశాజనకముగ నున్నదా ?

కృష్ణ:- అంత తృప్తికరముగ లేదు. వారు మిమ్ము రచ్చకీడ్చుటకు కృతనిశ్చయమై యున్నారు.

గోరీ:- న్యాయము నా పక్షమున లేదా ?

కృష్ణ:- అయ్యో ! న్యాయమునకును చట్టమునకును ఒక్కొక్కప్పుడు అన్యోన్య వైరుధ్యము కలుగును.

గోరీ:- నాకేమైన ప్రమాదము కలుగనా ?

కృష్ణ:- ప్రమాదకరమైన పరిస్థితియే. కాని, మీ క్షేమమునకై నేను కొంత యత్నించుచున్నాను. ఒకటి రెండు రోజులలో మీకు మరల కబురంపెడను.

పిమ్మట నిరువురును లేచి నిలచిరి. ఏదో ప్రసంగముతో గది కభిముఖముగా నాతిని నైదారు నిమిషములు నిలబెట్టి, యాపై నాతిని ద్వారమువరకు వీడ్కొల్పి, తిలుపు విగించి, లోనికి వచ్చి, నరేంద్రుని గదితిలుపు తీసెను.

కృష్ణ:- నరేంద్రా ! వాడేనా ఏడు ?

న రేం:- కాడు. వానికిని వీనికిని పోలికయే లేదు. వెలుగునకును చీకటికిని ఎంత భేదమో వీనికిని వానికిని అంత భేదము కలదు.

కృష్ణ:- నీవు పొరపడుట లేదు కదా?

న రేం:- ఎంతమాత్రమును పొరపడలేదు. వీడు వాడుకాడు.

దీనితో కృష్ణమోహన్ సందేహము నివృత్తియయ్యెను. ఒక పెద్దభారము తీరినది. గౌరీనాథుని జూచినప్పటినుండియు నాతనియెడల నొక సద్భావమే యాతని హృదయమునందు కన్దెను. ఈ సద్భావమునకు భంగము కలుగ లేదుకదా యని యాతడు సంతోషించెను.

అప్పటికి సునూరు పదిగంటలైనది. నరేంద్రునితో గలసి వారి యింటివైపు బోయెను. ప్రాకారద్వారము చెంత శాంత నిలచి వారి రాకకై యెదురు చూచుచుండెను.

కృష్ణ:- శాంతా! నాన్నగారింకను రాలేదా?

శాంత:- లేదు. వారు పురమందిరమునుండి యట్లే యెన్నరియింటికో విందునకు బోయిరట! నర్తమానము నచ్చినది. ఎంత యదృష్టమో చూడు!

కృష్ణ:- అదృష్టమే!

శాంత:- అన్నయ్య గారిని పోల్చినాడా?

కృష్ణ:- చూచినాడు. ఎంతమాత్రమును వీడు వాడుకాడని చెప్పుచున్నాడు.

శాంత:- వాడు కాడా?

న రేం:- కాడు శాంతా! వాని చూపు, వాని వైఖరి, నాకు తెలియదా?

కృష్ణ:- పోనిమ్ము. ఆ విషయము తేలిపోయినది. మంచిదేకదా! ఈ సందేహము వలన, చేయుచున్న పరిశోధన యాగిపోయినది. ఇంక, ఆ యెలుకకై ఇతరత్ర వెళుక వచ్చును. పద, నరేంద్రుని అమ్మ కప్పగింతము.

అని మువ్వరును లోన బ్రవేశించిరి. కుమారుని చూడగనే తల్లికడుపు తఱుగుకొని పోయెను. బాట బాట కన్నీరు కార్చుచు నామె యెదురునచ్చి నరేంద్రుని కౌగిలించుకొని యేడువ సాగెను.

“అమ్మా! విలంబమున కవకాశములేను. మీ సమావేశము త్వరలోనే ముగియవలెను. నేను తోట గుమ్మముకడ నిలచి హరి హర రాయల రాక కనిపెట్టుచుండెదను. త్వరలో ముగించుడు.” అని చెప్పి కృష్ణమోహన్ బయటకు పోయెను. ఇంచుక సేపు అన్నతో సంభాషించి, శాంతకూడ బయటకు వచ్చి యాతని గల సెను. ఇరువురును తోట గుమ్మమునద్ద నిలచి సంభాషించుచుండిరి.

విందునకు బోయియుండిన స్వర్ణలత మనస్సర్వస్వము కృష్ణ మోహన్ పైనే యుంచెను. ఎట్లో యీ విందు నిర్బంధము నుండి నెలువడి యీమె పిర్చి గుట్టపుబండిపై గృహోన్ముఖ యయ్యెను. సుమా రొక యరమైలు బండి నడచినదో లేదో రమా పతి యెదురై బండి నాపి యీమెను పలుకరించెను.

స్వర్ణ:- రమాపతీ! ఇంత రాత్రివేళ ఇచ్చట నుంటివేమి?

రమా:- మీకు విందులు, కాని, నాకేమున్నది? ఏమియు తోచక వెన్నెలలో నిటు విహరింప వచ్చితిని.

స్వర్ణ:- ఇంకను మోహన్ ఇంటికి రాలేదా?

రమా:- లేదు. ఇంటికన్న గుడియో యతినిక పదిలముగా నున్నది. గుడిలోని దేవత విడిచిన కదా ఇంటిక వచ్చుట! (అని పకపక నవ్వి) ఇప్పుడిప్పుడే నేను వారిద్దరిను హరిహర రాయల యీరామద్వారముచెంత నొకరి నొకరు ముడివైచుకొని సంభాషించుకొనుచుండగా నూచితిని.

ఈ మాటలు చెవిని బడినంతనే యీమె యీపాదమస్తకమును వణకసాగెను. రెండు చెవులయందును రెండు మహానముద్రములు ఘూర్ణిల్ల సాగెను. యీవల్ ప్రపంచమును కండ్లయెదుట కుమ్మరి యీవమువలె తిరుగసాగెను. అగ్నిజ్వాల లన్నివైపులనుండియు తన్ను చుట్టుముట్టుచున్నట్లయ్యెను.

“అమాయిక నైన నన్ను నమ్మించి మోసపుచ్చితివి! నా సహజ ప్రేమవాహిని సరిగట్టితివి! అసత్య ప్రేమదుమారముచే నాకన్నులు కప్పివైచితివి! నాజీవితము సభోగతిపాలు జేసితివి! నీచాత్మా! మాయావీ! నీకు తగిన శిక్షావిధానము భగవంతునిచేత

లేచా?" అను గంభీర శబ్దములు తన యంతరంగమునందు ప్రతిధ్వనించుచుండెను. ధారాపాతముగ కన్నీరు పాటజొచ్చెను.

గద్గదికతో నామె, "రమాపత్రి! ఇంకను విహరించెదవా. లేక, ఇంటికి వచ్చెదవా? వచ్చినచో బండి నెక్కుము" అని చెప్పెను.

"చాల రాత్రి యైనది. ఇంటికి వచ్చెదను." అని యాతడు బండినెక్కి మొత్తముపై గూర్చుండెను. బండి వడివడిగా సాగి పోవుచుండెను. హరిహర రాయల యారామద్వారము ప్రక్కనుండి బండి పోవుచుండగా స్వర్ణలత వంగి యారామమువైపు దృష్టి సారించెను. నిర్మలమైయున్న యా చంద్రకాంతియందు శాంతాకృష్ణ మోహనులు ఒక నేడికపై గూర్చుండి సంభాషించుకొను చుండుట యామెకు విస్పష్టముగ గోచరించెను. ఇంక ప్రత్యక్షమునకు ప్రమాణమేల? అత్యంత కోమలమైన యామె స్థూదయము క్షణములో పాపాణ మయ్యెను. కన్నులనుండి బొప్పి బిందువులకు మారు నిప్పు కణములు రాల జొచ్చెను.

"ఈ మాయా రాక్షసునిచే నీవు వంచింపబడితివి! ఈ యధమాధమునిచే నీ ప్రేమధన మపహరింపబడినది! నీ నిష్కల్మష ప్రేమ హృదయమునం దీ నీచాటినీచునకు స్థానము కలదా? తొలగింపుము. పదాసాత మొనర్చి బయటకు పారద్రోలుము. దుఃఖభాజనమైన ఈ మార్గమును విడచి సుఖంపుము." అని తన యంతరాత్మ ఘోషించుచుండెను. బండి యింటిముంగిట నాగెను. బిలమునుండి వెల్వడి, పొదలోన ప్రవేశించు నాగసర్పమువలె నామె బండిలోనుండి యీవలకు వచ్చి గృహము జొచ్చెను.

అధ్యాయము 18

సుమా రథరాత్ర మైనది. ఇంకను హరిహర రాయలు ఇల్లు చేర లేదు. శాంతామోహను లక్ష్మే ఆ యారామమునం దాతని రాకను కనిపెట్టుటకై విహరించుచుండిరి. శల్లియొద్ద సెలవుగైకొని న రేంద్రుడివలకు వచ్చి చెల్లెలిని కౌగిలించుకొని, కృష్ణమోహన్ కు కృతజ్ఞతాభివందన మొనర్చి, ద్వారము దాటి చెల్లుగుములలో నదృశ్యుడయ్యెను.

అప్పటికే చాల విలంబమైనందున కృష్ణమోహన్ తిరిగి యింటిలోనికి బోనోల్లక శాంతను లోనికి పెట్టుమని చెప్పి తాను గృహోన్ముఖుడై పోయెను.

ఆత డిల్లు చేరుసరికి స్వర్ణలత తనగదియందు మేజాప్రక్క గూర్చుండి తదేకధ్యానయై యేదో వ్రాయుచుండెను. గదిలోనికి బోయి యాత డామెను బలుకరించి, “స్వర్ణా! ఇంకను నిద్ర పోలేదా?” అని యడిగెను.

స్వర్ణ:- (ముఖమెత్తకండనే) లేదు. ఇంకను నిద్ర వచ్చుటలేదు.

కృష్ణ:- నేను చాల యలసివచ్చితిని. నిద్ర ముంచుకొని వచ్చుచున్నది.

స్వర్ణ:- మీరు పోయి నిద్రింపుడు.

ఆమెవైఖరి యాతని కించుక వింతగొల్పెను.

“స్వర్ణా! నీవు నాపై నాగ్రహించిన ట్లున్నది! నేనేమి చేయుదును! తప్పని కార్యభారము ఆకస్మికముగ తలపై బడినది. నీతోగలసి విందునకు రాజాలకపోతిని. కన్నులు మూతబడుచున్నవి. గేపుదయము మాటాడుకొండము. అర్ధరాత్రి దాటిపోయినది. నీవు కూడ వచ్చి పండుకొనుము” అని ముంగురులు నిమిరుచు బత్కెను.

ఆమె ప్రత్యుత్తర మీయలేదు. దించియున్న ముఖము మీది కెత్త లేదు. ఉదయమున సమాధానపర చెదనని యనుకొనుచు నాతడు తన గదిలోనికి బోయి విశ్రమించెను.

మరియొక గంట గడచిన పిమ్మట స్వర్ణలత లేచి, పెద్దదాసి మంజరి నిద్రించి యున్న గదికి బోయి యామెను మెల్లగ లేపెను. కన్నులు నులుపుకొనుచు మంజరి లేచి యామెను జూచి,

“ఏమమ్మా! ఇంతరాత్రివేళ నిండు వచ్చితిరి?” అని యడిగెను.

స్వర్ణ:- మంజరీ! నాకు నిద్ర పట్టుటలేదు. ఏవేనో వింత వింత భావములు నా హృదయమును కలవరపరచుచున్నవి. నాకొక భీతావహముకల్గి నీ యొద్దకు వచ్చితిని. నీవు నాకొక వాగ్దానము చేయవలెను. ఏ కారణము చేతనైన నాకేమైన సంభవించిన, నాఫిల్లలకు తల్లిలేని కొఱత తీర్చెదనని వాగ్దానము జేయుము.

“నే నక్కా! స్వర్ణ—నీ గదిలో పండుకొనినదా?” అని యాతడు ప్రశ్నించెను. ఆమె తలుపు తెరిచుకొని యీవలకు వచ్చి, “స్వర్ణ! నా గదికి రాలేదే! ఏమి?” అని యడిగెను.

కృష్ణ:- ఆమె యెచ్చటను కానవచ్చుట లేదు. నా గదిలోనికి రాలేదు.

అక్క:- అన్ని గదులును చూచితివా?

కృష్ణ:- చూచితిని. ఎచ్చటను లేకు.

అక్క:- ఏమైనది! పిల్లల గదిలో చూచితివా?

కృష్ణ:- చూచితిని.

అక్క:- మంజరి యించుక అస్వస్థయై యున్నది. ఆమె గదికిపోయిన దేమో చూతిము రమ్ము.

అని యిరువురును మంజరి గదికిబోయి తలుపు తట్టిరి. ఆమె తలుపు తెరిచెను. గది యంతయు చీకటిగా నుండెను.

కృష్ణ:- మంజరి! స్వర్ణ యెచ్చటకు వచ్చినదా?

మంజ:- (భయాశ్చర్యములతో) అమ్మగారా! వచ్చియుంటిరి బాబూ! చాల సేపైనది. వచ్చి నన్ను లేపినారు.

కృష్ణ:- లేపినదా? ఏల? ఏమి కావలసి వచ్చినది?

ఈ ప్రశ్న కామెనోట సమాధానము వెల్వడలేదు. ఒకానొక యభూత చైతన్య మామె నానపించెను! భూగర్భము పగిలి పాతాళ గహ్వరమునం దామె కూలబడుచున్నట్లయ్యెను! పరిపరి విధములైన యూహాతరంగములు పరంపరాగతములై యామె హృదయ సాగర మందు ఘుర్జిల్ల సాగెను. భూతిగ్రస్తురాలివలె నిర్విణ్ణయై తిప్పవేయక ఆతని ముఖమువైపు జూచుచుండెను.

కృష్ణ:- మంజరి! అట్లు చూచెదవేమి?

మంజ:- (గద్గదస్వరముతో) బాబూ! బాబూ! సర్వనాశనమైనది! సర్వనాశన మైనది! అంతయు నా కిప్పుడు తెలియుచున్నది.

అని బొట బొట కన్నీరు గాఢ్చుచు నిలువబడెను. సహజమైన మానసిక ధైర్యమును చిక్కబట్టుకొని కృష్ణమోహన్ “మంజరి! ఏమి సంభవించినది?” అని ప్రశ్నించెను.

మంజు:- బాబూ! నేను పరమ నిర్భాగ్యురాలను! మూఢురాలను!
ఆమె మాటల యందలి భావమును నేను గుర్తింపజాలకుంటిని.

కృష్ణ:- ఏమన్నది?

మంజరి:- నెల్ల బారిన ముఖముతో, ఎట్టి బారిన కండ్లతో, ఆమె నాయెదుట నిలచి, 'మంజరీ! నా కేమైన సంభవించినచో, నా పిల్లలకు తల్లి లేని కొఱత దీర్చెదనని వాగ్దానము చేయుము. ఎన్నటికిని పిల్లలను విడచిపోవనని వాగ్దానము చేయుము,' అని నా చేయి బట్టుకొనెను. ఆమాటల యర్థము నా కిప్పుడు తెలిసినది! బాబూ! మనము దురదృష్ట నంతులము! ఆమె మనలను విడచిపోయినది. ఇంక నామెను మనము చూడ జాలము. (అని భోరున నేడ్వసాగెను.)

కృష్ణమోహన్ పొంగి పొరలి వచ్చుచున్న మహాదుఃఖము నాపుకొనుచు, గడ్గదికతో, "కారణమేమైన చెప్పినదా?" అని బాష్పాకులనేత్రుడై ప్రశ్నించెను.

మంజు:- లేదు. కాని, నాకు తెలియును. ఈమెయే, ఈమెయే, యామె యంత్ర నిశ్చయమునకు కారణము.

అని యక్కగారిని జూపెను.

"నే నేమి చేసితిని?" అని యామె కండ్లెట్టి జేసెను.

మంజరి:- ఆ మేకపిల్లపై మీరు పులివలె పడని దినము కలదా? ఆమె హృదయమునందు మీరు చిచ్చు నెట్టితిరి. ఈ పర్యవసానము నకు కారకులు మీరు!

ఈ నిందావాక్యముల కామె యేమి చెప్పటకును దోచక నివ్వెరపోయి చూచుచుండెను.

"అక్కా! భగవంతుడు నిన్ను క్షమించుగాక!" అని కృష్ణ మోహన్ నడివడిగా స్వల్పలత గదిలోనికి బోయెను. గది యంతయు నెప్పటి వలెనే యుండెను. ఆమె యాత్మహత్య చేసికొని యుండునను భావమే యాతని హృదయమున జనింపలేదు. దీపము చేతబట్టి గది యంతయు చూచుచుండెను. దీపపు కాంతియందు ఆమె మేజాపై

నొక పత్రము కానవచ్చెను. కంపించుచున్న చేతులతో నాతడొక పత్రమును విప్పి చూచెను. అది స్పష్టముగ నామె చేవ్రాలు. అం దిట్లు వ్రాయబడి యుండెను.

మోహన్,

ముందు ముందు ఎప్పుడైన నా పిల్లలు, 'మాతల్లి యెచ్చట నున్నది?' అని మిమ్మడిగినచో, వారితండ్రిచే నామె గృహమునుండి వెడలినపబడినదని చెప్పుడు. ఎట్లు మీరు నన్ను వెడలించితిరో ఆ విషయము కూడ మీ రిచ్చగించినచో, వారితో చెప్పుడు. 'ఆమెకు ద్రోహము చేసితిని! ఆమెను వంచించితిని! ఆమె ప్రేమ హృదయము నందు చిచ్చువెట్టితిని, మిమ్ము మాతృవిహీనులను జేసితిని.' అని వారితో చెప్పుడు. సెలవు.

ఇట్లు

స్వర్ణ

ఈ లేఖ నాతడు చూడుసార్లు చదివెను. అందలి యంశము లాతని కేమియు సర్థము కాలేదు. తా నామెను గృహమునుండి వెడలించెనా? తా నామెకు ద్రోహము చేసెనా? ఆమెను వంచించెనా? ఆమె ప్రేమ హృదయమునందు తాను చిచ్చువెట్టెనా? అంతయు నాతని కయోమయమై యుండెను. ఈ లేఖాంశములను బట్టి తన యక్కరిగారిపై మంజరి చేసిన నిందారోపణము నిష్కారణమని ఋజువగుచున్నది. తానే చానికి కారణమని నిరూపింపబడుచున్నది. అది ఎట్లో ఆతని నిష్కళంక హృదయమునకు తోచకుండెను. ఆ లేఖను మరల మరల చదివెను. ఆతని యోచనాశక్తి స్తంభించిపోయెను.

ఆ లేఖను చేతబట్టి, అప్రయత్నముగ కన్నులనుండి స్రవించుచున్న గాష్పములవైన నొత్తుకొనక, పిచ్చియైతినవానినలె తిరుగ సాగెను. ఆతడొక విచిత్ర స్వప్నమునందు లీనమై యుండెను. గృహమంతయు నల్లకల్లోలముగా నుండెను. పరిజనమంతయు కలవర పడుచుండిరి. ఇంతలో, "రమాపతి యేదీ? రమాపతి కానవచ్చుట లేదు! ఆతని గది శూన్యమై యున్నది!!" అను కేకలు వినవచ్చెను.

కృష్ణమోహన్ కు స్వప్న భంగ మయ్యెను. అతని కన్నుల యెదుట నొక యవనికపై స్వర్ణలతా సహితముగ రమాపతి భవిష్యదంధకార మునందదృశ్యుడై పోవుచున్న భావచిత్రమువిస్పష్టముగ గోచరించెను.

“కృష్ణమోహన్ ! కన్నీడుచూచి నీ హృదయము కరగి పోయినది! అధఃపతితులకు నీ విశాలహృదయమునందు స్థానమిచ్చితివి! ప్రేమసాధమునందలి తుదిమెట్టు మెట్టితివి ! ఈ మాయాప్రపంచపు రీతి గుర్తింపజాలకుంటివి ! అనుభవింపుము, అనుభవింపుము.” అని తన హృదయాంతరాళమునుండి యొకానొక యార్తనాదము విస్పష్టముగ నాతనికి వినవచ్చుచుండెను.

కొంతసేపు అట్టే శూన్యదృష్టితో నాతడు నిలచి, పిమ్మట మెల్లగ తన గదిలోనికిబోయి తలుపు బిగించుకొనెను. తూర్పు జెల్ల వారుచుండెను. కాని సునర్ణదుర్గము నావరించిన యంధకారచ్ఛాయ మరింత గాఢము కాజొచ్చెను.

అ ధ్యాయము 19

ఆ నాడు మొదలు పెక్కు రాత్రులవఱకు కృష్ణమోహన్ కు కంటికి కూర్కులేదు. ఆ సోరపానములందు శ్రద్ధలేదు. కార్యకలాపములందు చలనములేదు. “ప్రపంచమున ప్రేమకు స్థానములేదా? మాధుర్యమునకు తావు లేదా? లోకమంతయు మాయామయ మేనా?” అను సమస్యలతో నాతని నిష్కల్మష మానసము నిబిడి కృతమై ఘూర్ణిల్లుచుండెను. అతని మహోదార హృదయమునందు స్వర్ణలతపట్ల ఆగ్రహోద్రేకము, అసహ్యత, ద్వేషభావమునకు మోటు, అధఃపతితయైనందుకు, మాయాజాలనిబద్ధ యైనందుకు, జాలియు దుఃఖమును ఉప్పొంగుచుండెను. తొల్లి యామె దీనావస్థ నవలోకించి యే యుదార హృదయముతో నాత డామెను భార్యగా పరిగ్రహించెనో, ఆ యుదారహృదయముతోడనే యిప్పు డామె యధోగతి కాతడు జాలిపడుచుండెను. తన ప్రేమహృదయముపై పదాఘాతముచేసి యిప్పు డామె పోయినది. ఇంక నాతని హృదయముపై నామె కెట్టి యధికారమును లేదు. ఆ నారీభూతమును

పూర్తిగ విస్మరించి పునర్వివాహము చేసికొనినచో ఆతని కట్టి యాక్షేపణయు నుండదు. కాని ఆత డందు కంగీకరించ లేదు. ఆమె కొకసారి యర్పించివైచిన తన హృదయమును ఆమె జీవించి యుండు నంతవఱకు అన్యస్త్రీ కర్పింప నొల్లకుండెను.

సువర్ణదుర్గమును పరిత్యజించి పోయిన పిమ్మట కొంతకాలము నఱకు స్వర్ణలత వృత్తాంత మేమియు దెలియలేదు. క్రమక్రమముగ నేవేవో యస్పష్టవార్తలు వచ్చుచుండెను. కొంతకాలము రమాపతితో నానాదేశములందును స్వైరవిహారము చేసి ననియు, కాలక్రమమున నొక బిడ్డనుకూడ కాంచె ననియు, పిదప నిష్కరుణముగ నా నూయావిచే పరిత్యజింపబడి, నిస్సహాయయై, బిడ్డ మరణింపగా ఏకాకియై, నిరుపేదయై యెచ్చటనో భూతలనరకము ననుభవించుచున్నదనియు ఏవేవో వార్తలు వచ్చుచుండెను. ఆ దుఃఖవార్తలను విని యాత డెంత దుఃఖించెనో దైవమునకే తెలియును. కాని ఆమెను తీరిగి తన గృహమునకు దోడ్కొనివచ్చు నుద్దేశము మాత్ర మాతనికి లవలేకమైన లేదు.

ఇట్లు కొంతకాలము గడిచిపోయెను. యథాప్రకారముగ కృష్ణమోహన్ దైవందిన వ్యవహారములు సాగిపోవుచుండెను. ఒకనాడు ప్రాతఃకాలమున గుమాస్తా విశ్వాసరాయలు వివర్ణనదనుడై కన్నీటితో ఆనాటి వార్తాపత్రికను కృష్ణమోహన్ కందిచ్చుచు,

“కీర్తి శేషులైన జమీందార్ సంచీవరాయల యేకైక సంతానమైన స్వర్ణలతాదేవి మొన్న ఆదివారమునాడు శ్రీనగర సమీపమునందు సంభవించిన రైలుప్రమాదమునందు గాయపడి మరణించెను.”

అని యా పత్రికయం దొక చివరనున్న వార్తను ఆతనికి జూపెను. ఆవార్త కంటబడగనే పత్రికను చేతినుండి జారవిడచి యాతడు కుర్చీపై చేరబడెను. ధారాపాతముగ కన్నులనుండి జాషునర్షము కుటియసాగెను. సూన్య దృష్టితో సుమారొక గంటవఱకు తడవలేక కూర్చుండి యుండెను. కార్యాధ్యతై తన్ను జూడవచ్చిన వారి నేకులు వీధిచావడియందు వేచుకొని యుండిరి. గుమాస్తా విశ్వాసరాయలు వారిని లోనికి విడువలేదు. “ఆనంద

కండమైన సంసారమును పరిత్యజించినది. పవిత్రములైన యనురాగ బంధములను త్రెంచుకొనినది. తాత్కాలికోద్రేకమున వివేక శూన్యమై మాయాజాలమునందు చిక్కువడినది. సర్వనాశనమైనది. ఆ యమాయిక బాలిక నిర్మలాత్మకు శాంతి చేకూరుగాక!" అని సర్వేశ్వరుని బ్రార్థించి, అంతటితో ఆ విషాదగాధకు స్వస్తిచెప్పి, తిరిగి కృష్ణమోహన్ ఈ చేతనా ప్రపంచమున ప్రవేశించెను. యథా ప్రకారము కార్యకలాపమునందు నిమగ్ను డయ్యెను. ఆ మరునాడు దేవేంద్రరాయల యొద్దనుండి యొక జాబు వచ్చెను. పత్రికా ప్రచురితిమైన స్వర్ణలతామరణవార్తనే తెలుపుచు, ఆత డా లేఖతో, మరణ సమయమున స్వర్ణలత స్వహస్తములతో తనకు వ్రాసి పంపిన యొక పత్రమును గూడ పంపెను. ఆ పత్రమునం దిట్లు వ్రాయబడి యుండెను—

“మహాపరాధము చేసినతిని. దైవము నాకు తగిన శిక్షయే విధించెను. నా యపరాధమును తుడిపు డని కొనయూపిరిగో నా ప్రియభర్తను నా బిడ్డలను ప్రార్థించుచుంటినని చెప్పుడు.”

ఇట్లు

స్వర్ణ.

ఈ పత్రమును జూచుకొని కృష్ణమోహన్ ఆ దినమంతయు కచేరి గృహమునకే పోవక మానము వహించి తన గదియందే యుండెను. ఏ మాలోచించుచుండెనో భగవంతునకే యెఱుక.

సూర్యాస్తమయము వఱకు నిర్మలముగా తేజోవంతముగా నుండిన యాకాశమంతయు అస్తమయానంతరము గాఢ మేఘుచ్ఛన్న మయ్యెను. ఉఱుములతో మెరపులతో గొప్ప వర్షము ప్రారంభమై నిరంతరాయముగ కుఱియసాగెను. రాత్రి సుమారు పదిగంటలు కావచ్చెను. కృష్ణమోహన్ తన గదియందు ఏకాకియై దీపము నెదుట గూర్చుండి యేదో పత్రమును చదువుకొనుచుండెను. ఆతని చెంతనే కొంతసేపు కూర్చుండి యిష్టాగోష్ఠియందుండిన యాతని యక్కడ తన శయనాగారమునకు బోయెను. వర్షము కొంచెము శాంతించిన ట్లుండెను. గవాక్షము తెరచి కృష్ణమోహన్ ఒక్కసారి

బయటకు జూచెను. గవాక్షము తొలుచబడగనే ఆ యంధకారము నుండి “మోహన్ ! నన్ను లోనికి రానిమ్ము. చలిశాధచే చచ్చి పోవుచున్నాను.” అను దీనాలాపములు చెవినిబడెను. ఆ యర్థ రాశ్రోతేళ ఆ జడివాసలో నీదులాడుచు ఆశ్రయ భిక్ష మర్థించుచున్న యా దీనవ్యక్తి యెవరు? అప్రయత్నముగ కృష్ణమోహన్ శరీర మా పాద మస్తకమును పులకాంకరితిమయ్యెను. కాని ఆ కంఠ స్వరము మాత్ర మాతనికి పరిచితమైనట్లే యుండెను.

“ఎవరు నీవు?” అని యాతడు ప్రశ్నించెను.

“నేను సరేంద్రుడను” అని యావ్యక్తి బదులు పత్కెను.

అంత కృష్ణమోహన్ మహాశ్చర్య చకితుడై గభాలున తిలుపుతొలచి, వానిని లోనికిజేర్చి, తిరిగి తలుపుబిగించి, “సరేంద్రా! ఎంతప్రమాదకరము! సంతసేపై వచ్చితివి?” అని ప్రశ్నించెను. చలిచే గజగజ వణకుచు, “చెప్పెదను. చలి! చలి! ఏదైన ఒక పొడి వాతి నాకిమ్ము” అనుచు నేల గూర్చుండెను. పిమ్మట కృష్ణమోహన్ వాని తడిగుడ్డలను విప్పించి, పొడివస్త్రములను కట్టించి, కొంతసేద దీర్చెను. అట్లుపై వారిద్వరు నిట్లు సంభాషించుకొనిరి.

కృష్ణ:- సరేంద్రా! ఎచ్చటినుండి వచ్చుచున్నావు? ఎంతసేపై వచ్చితివి?

సరే:- చాలసేపై వచ్చి యీ కిటికీ ప్రక్క వర్షములో నిలచియుంటిని. నీచెంత మీ యక్క-గా రుండుట కనిపెట్టి నిన్ను పిలువలేదు. సరాసరి కలకత్తానుండి వచ్చుచున్నాను. రక్షకభటాలు నన్ను వెంటాడుచున్నారు. ఆ శౌరి రక్షకభటాలను నాపై ఉసి గొల్పినాడు.

కృష్ణ:- ఎట్లు?

సరే:- పదిదినముల క్రిందట నేనును గౌరియు హఠాత్తుగ నెదురు పడితిమి. నన్ను చూచినంతనే గౌరి చకితుడై వివర్ణుడగుట నేను గుర్తించితిని.

కృష్ణ:- నిన్నాత డెట్లు గుర్తించెను?

న రేం: - అప్పుడు నేను మారువేషము ధరించియుండలేదు. తమసరి మరియొకసారి మేము తారసిల్లితిమి. అప్పుడు వానితో మరియొక దుర్మార్గుడుకూడ నుండెను. ఈసారి తీక్షణముగా గౌరి నావైపుజూచి, “నీ వెవ్వడవో నాకు తెలియును. బ్రతుకు పేరు వాశించెదవేని, నా కంటబడకుము” అని కండ్లెఱ్ఱి జేసి తనదారిని పోయెను. తిరిగి, మొన్న చీకటిపడువేళ మేము మరల తారసిల్లితిమి. అంత, వాడొక రక్షకభటుని పిలచి నావైపు జూపుచు నేమేమో చెప్పెను. తక్షణమే, అపాయమును గంగొచ్చి, నేను తప్పుకొని జనసమృద్ధమునందు కలిసిపోయి నివాసమును చేరుకొని, మారువేషము ధరించుకొని కలకత్తా విడచి సరాసరి కాలినడక నిలువచ్చితిని. చేత నొక్క కాసైనునులేదు. ఇంక నేను కలకత్తాలోనుండక వేరొక చోటికి పోవలెను.

కృష్ణ: - సరియే. ఆ గౌరి కలకత్తాయందు నివసించుచున్న గృహమును నీవు కనిపెట్టజాలక పోతివా?

న రేం: - ప్రయత్నించితిని. కాని, అసాధ్యమైనది.

కృష్ణ: - కలకత్తాయందు వాడో పేరుతో న్యవహరించు చున్నాడో యేమైన తెలుసుకొనలేదా?

న రేం: - ఎట్లు తెలుసుకొనగలను?

కృష్ణ: - ఇందుక ప్రయత్నించినచో తెలుసుకొని యుందువు. వానితో గలసి తిరుగుచున్న వ్యక్తి —

న రేం: - ఆ వ్యక్తియో? వీనిని మించిన విషకీటకము నాడు. వారిద్వారకును అత్యంత సన్నిహితమైన మైత్రి కలదు.

కృష్ణ: - వాని పేరు తెలియునా?

న రేం: - వానిపేరు రమాపతి.

కృష్ణ: - (త్రుప్తిపడి) రమాపతియో?

న రేం: - అగును.

కృష్ణ: - నీకు బాగుగా తెలియునా?

న రేం: - ఏమియు సం దేహములేదు. రమాపతిని నేనెఱుగనా?

కృష్ణమోహన్ మనస్సారసమందు సహస్రభావతరంగములు లేచి పడజొచ్చెను. ఒక్కంతసేపు నిశ్శబ్దముగ నాతడు కన్నులు మూసికొనెను. ఇంతలో గది తలుపు తీవ్రముగా తట్టబడెను. నరేంద్రునకు మీదిప్రాణములు మీదికే పోజొచ్చెను. శరీరము ముచ్చెమటలు పోసెను. కృష్ణమోహన్ ఆతని భుజముపై దట్టి, “భయపడవలదు. ఇచ్చట నీ కెట్టి భయమునులేదు. మా అక్క తలుపుదట్టుచున్నది. ఈ ప్రక్క గదిలోనికి నీవు పొమ్ము.” అని వానిని పంపి, తాను మెల్లగ తలుపు తెరిచి బయటకు వచ్చి, “అక్కా! ఏమి కావలెను?” అని యడిగెను.

“నీ గదిలో మాటలు వినవచ్చినవి. ఎవ్వరితో ఈ యర్థరాత్రి వేళ ఆరహస్య సంభాషణము” అని ముఖము బిగించుకొని యామె లోనికి పోసాగెను.

కృష్ణ:- అక్కా! ఎవ్వరో తెలిసినచో నీవు సంతసింపజాలవు. కుక్కలచే వెంటాడబడుచున్న యొక లేడి! నిర్భాగ్యజీవి! గ్రహించితివా?

ఆమె కేమియు నర్థముకాలేదు. అట్టే యాతని ముఖమువైపు జూచుచు నిలువబడెను.

కృష్ణ:- అక్కా! నరేంద్రుడు! ఈ జడివానలో, ఈ చిమ్మచీకటిలో, తలదాచుకొనుట కీ విశాలప్రపంచమున వీని కెచ్చటను తావు లేదు.

ఆమె నోట మాదుమాట రాలేదు. తలుపు తెరిచుకొని యాతనితో లోన బ్రవేశించెను. తలుపు తిరిగి వేయబడెను. ప్రక్క గదిలోనికి బోయి కృష్ణమోహన్ నరేంద్రుని దోడ్కొనివచ్చి యామె యెదుట నిలిపెను. నిశ్చేష్టయై యామె వానివైపు కొంతవడి నిదానించి,

“నరేంద్రా! ఇచ్చటికిప్పు డేల వచ్చితివి? ఎంత ప్రమాదము! నీకేమి పిచ్చియై తినదా?” యని ప్రశ్నించెను.

“ఇంచుక ధనసహాయము కోరి వచ్చితిని. నా పరిస్థితియంతయు మోహన్ కు తెలియును. ఇప్పుడే నేను పోయెదను.”

“ఎచ్చటికి పోయెదవు?”

అంత కృష్ణమోహన్, “అక్కా! ఈ జడివానలో, ఈ యర్థ రాత్రివేళ వీ డెచ్చటికి పోవును? మనయింటనే వీనిని గుప్తముగ నుంచవలయును. అక్కా! వీనిని దాచియుంచు భారము నీచే,” అని ఆమెకు వాని నొప్పగించెను. ఆమె యిండుక యోచించి, “సరే వీనిని నా గదికి తగిలియున్న పంచలో పరుండబెట్టెదనులెమ్ము. దాని లోనికిబోవుటకు నా గదిలోనుండి తప్ప వేఱుమార్గములేదు. కావున, వాని యునికి నెవ్వరును గుర్తింపలేరు. ఉదయమైన పిమ్మట చూచు కొందము. చాల రాత్రియైనది. నీవింక పరుండుము,” అని యామె వానిని వెంటబెట్టుకొని మేడమెట్లెక్కి తనగదిలోనుండి పోయి యూచిన్న పంచలో వానిని పరుండజేసి, తలుపు బిగించి తాను విశ్రమించెను. ఆరాత్రి, పాపము, నరేంద్రునకు కన్నులు మూత బడలేదు. కన్నుమూసినచో గౌరియు ఆ రక్షకభటుడును వాని యంత ర్నేత్రమునకు గోచరించుచుండెను. కృష్ణమోహన్ సహితము పరిపరి విధముల యాలోచనములతో నా యనశిష్ట రాత్రి యంతయు గడసెను.

తెల్లవారగనే ఆతడు నరేంద్రు డున్న గదిలోనికి బోయి, వానికి ధైర్యము గొల్పుచు నచ్చటనే వానితో చాలసేపు సంభాషించుచు గూర్చుండెను. ఆతని యక్కగారు గృహపరిచారకుల కంట నరేంద్రుడు పడకుండ వాని యవసరము లన్నియు తానే స్వయముగ నిర్వర్తించు చుండెను. ఇంతలో, “కృష్ణమోహన్” అను గంభీర మైన పిలుపు మేఘగర్జన వలె క్రిందినుండి వినవచ్చెను. ఆ పిలుచునది నరేంద్రుని తండ్రి హరిహర రాయలు. ఆ కంఠధ్వని వినవచ్చినంతనే నరేంద్రు డులికిపడి గజగజ వణక నారంభించెను. కృష్ణమోహన్ సహిత మిండుక చలించెను. కాని, ఉత్తరక్షణమే స్థిమితుడై నరేంద్రునితో, “ఏమియును భయపడకుము. ఇచ్చటనే యుండుము. నేను పోయి మీ తండ్రిని సాగనంపి వచ్చెదను,” అని పల్కి వడి వడిగా మేడమెట్లు దిగి హరిహర రాయల కెదురేగి మందహాసముతో పలుకరించి తన గదిలోనికి దోడ్కొనిపోయి కూర్చుండజేసి సంభాషణమున కుపక్రమించెను.

కృష్ణ:- ఇంతవేకువనే మీ రిచ్చటకు వచ్చుటకు ఏదో విపరీత కారణమే యుండవలెను. మీ ముఖమునందు అశాంతి కూడ కానబడుచున్నది ! విశేషమేమి ?

హరి:- ఈ జాబు చూడుము.

అని జేబులోనుండి యొక పత్రమును దీసి యాతనికిచ్చెను. కృష్ణమోహన్ ఆ జాబు సత్యాత్రముతో జదివెను. లేఖకుని సంతకము లేదు. 'ఒక స్నేహితుడు' అనినూత్రము వ్రాయబడియున్నది. హరిహర రాయల నుద్దేశించి యున్నది. హరికుడైన తన కుమారుడు సరేంద్రుడు కల్యాణపురమునకు వచ్చుచున్నాడనియు, తాను ప్రమాదము తప్పించుకొనుటకు ఆ యూరినుండి వెడలిపోవుట యుక్తమనియు వ్రాయబడియున్నది. జాబును కడముట్ట జిదివి కృష్ణమోహన్ "ఆర్యా! ఈదొంగ జాబునకేనా యింత కలవరి పడుచున్నారు? ఇది నాకే వచ్చినచో దీనికి తక్షణము అగ్నిసంస్కారము చేసి యుందును."

హరి:- (జేపురించిన మొగముతో) దీనిని వ్రాసిన దెవ్వరు? ఆ ద్రోహి, హంతకుడు, తిరిగి యీ గ్రామమునకు వచ్చుచున్నాడా?

కృష్ణ:- అయ్యా! ఎంత పిచ్చివాడైనను ఆ నుట విశ్వసించునా?

హరి:- (వినిపించుకొనకయే) వాడీ గ్రామమునకు వచ్చి నా కంట బడి తిరిగి ప్రాణములతో పోగలడా?

కృష్ణ:- మీ రూరికే కలవరపడుచున్నారు. మీ ప్రకృతి వానికి దెలియదా? కోరికోరి మృత్యుముఖమున జొరబడుట కెవ్వరిచ్చగించును? ఈ లేఖ కేవలము మిమ్ము రేకెత్తించుటకు సృష్టింపబడిన యొక దొంగజాబు. పుత్రునకే పరమశత్రువై యున్న మిమ్ము రెచ్చగొట్టి యానందించుటకు వాడెవ్వడో యిది వ్రాసినాడు. తీసికొనిపోయి నిప్పులో పాతవేయుడు.

హరి:- ఏమైనను సరే, వాని రాకను వేయి కన్నులతో కనిపెట్టుచుండుడని రక్షకదళాధికారి కిప్పుడే చెప్పెదను.

కృష్ణ:- ఆపనినూత్రము చేయకుడు. ఏమైనను వాడు మీకు పుత్రుడు కాడా? పుత్రునిబట్టి మృత్యుముఖమున వైచు తండ్రిని జూచి

యెవ్వరైన హత్యంతురా? నేను కళనముగ బల్కుచున్నానని అన్యథా తలంపకుడు. వాడు దోషియని మీ న్యాయస్థానము నిర్ధారణ చేసినది. నిర్దోషులైన అమాయకులను ఎండటను మీ న్యాయస్థానములు శిక్షించుచున్నవో న్యాయవాదులమైన మాకు తెలియును. జేపు అవకాశము లభించినచో వాని నిర్దోషిత్వమే ఋజువుకాగలదేమో. తండ్రియైన మీరు వాని కామాత్ర మవకాశము నీచురా?

ఈ పల్కులు హరిహర రాయల వేడిమి నించుక మాత్రము తగ్గింపగల్గినవేమో! ఆతడు మారుమాటాడక, ఆజూబును తిరిగి మడచి జేబులో నుంచుకొని, “అయిన, ఈ వ్రాత యెవ్వనిదైయుండునో నీ స్పృహింపలేవా?” అని యడిగెను.

“అసాధ్యము. ఆ తుంటరి యెవ్వడైన నేమి? దానిని బుగ్గిచేసి దానిమాటయే మఱచిపొండు.” అని కృష్ణమోహన్ బదులు చెప్పెను. అంత హరిహర రాయలు మారుపలుకక యెడో గొణుగుకొనుచు లేచి వెడలిపోయెను.

ఆతని నంపకము పెట్టి కృష్ణమోహన్ తిరిగి నరేంద్రునియొద్దకు వచ్చెను. కుక్కిన పేనువలె కూలబడియున్న నరేంద్రు డాతని జూచి, ‘ఏమి విశేషము?’ అని ప్రశ్నించెను. జరిగిన దంతయు వివరింపగా నరేంద్రుడు, “ఆ జూబు నిస్సందేహముగా గారి వ్రాసినదే. నన్ను వాడు పసిపట్టియే యున్నాడు” అని వెలవెల పోసాగెను. కృష్ణమోహన్ వానికి ధైర్యము గొల్పి,

“నీ విచ్చటనే యుండుము. ఈసారి మీ యమ్మను చూచు తలంపు కట్టిపెట్టుము. నేను సావకాశముగ పోయి శాంత నిచ్చటకు దోడ్కొని వచ్చెదను.” అని పల్కి వానిని తన యక్కరక్షణమందు విడచి, మేడదిగి తన గదికి పోయెను. పిమ్మట భోజనానంతరము ఆతడు హరిహర రాయల గృహమునకు బోయెను. హరిహర రాయలింట లేకుండెను. యథాప్రకారముగ శాంతాకుముద్వతుల మన్నన లంది, తన యక్కగా రించుక యస్వస్థయై యున్నదనియు, శాంతను చూడగోరుచున్నదనియు చెప్పి, కుముద్వతీదేవి యనుమతి బడసి

శాంతను దోడ్కొని నిజగృహమునకు మరలి వచ్చెను. అచ్చట నిర్బంధింపబడి యున్న సోదరుని జూచి శాంత ఆశ్చర్యచకితయై కించి తొలము నోట మాటరాక ఉద్వేగ జన్యములైన బాష్ప బిందువులతో పలుకరించుచు సోదరుని కాగిలించుకొనెను. పిమ్మట కృష్ణమోహన్ వారిరువురను అన్యోన్య సంభాషణములకు విడిచి, తాను కార్యాంతరముపై వెడలిపోయెను.

కలకత్తానుండి గౌరియు తానును ఎట్లు ముహూర్త ముఖముఖ తటస్థమైరో, యెట్లు వాడు తిన్న బెడరించెనో, యెట్లు తానచ్చటనుండి పలాయితృడై వచ్చెనో, యా విశేషము లన్నియు నరేంద్రుడు శాంతతో వివరించెను. పిమ్మట తల్లి యంభోగ్య స్థితియు, తండ్రి మనోవైఖరియు, మొదలగు అనేక గృహ విషయములను గూర్చి వారు ముచ్చటించుకొనిరి. అన్యోన్య ప్రేమ భాషణములతో బాష్పజల సేచనములతో, వారు సూర్యాస్తమయము వఱకును, గడిపిరి. అంత, కార్యకలాపములను ముగించుకొని కృష్ణమోహన్ తిరిగి వచ్చి, వారిని కలసెను. ఆ దినమంతయు ఆ గృహ కలాప మంతయు, భోజన పానాదికములతో సహా, ఆ చీకటి గదియందే గడచిపోయెను. ఒక్క మంజరికి తప్ప తదితర దానదాసీగణమున కారహస్య సమావేశ మేమియు తెలియదు. విశ్వాస పాత్రయైన మంజరికి మాత్రము స్వయముగ కృష్ణమోహన్ నరేంద్రుని రాక దెలిపి వానియం దామెకు సానుభూతి జనింపజేసెను.

ఆ దిన మంతయు ఆకసము మేఘాక్రాంతమై యుండెను. రాత్రియైనంతనే గాఢాంధకారము నలుదిక్కులను గ్రమ్ముకొనెను. నరేంద్రునిచే మరల తన వేషమును ధరింపజేసి, రహస్యముగ మేడ నుండి దింపి, యాతనికి కావలసిన ధనమిచ్చి, తానెచ్చట నుండు నదియు నేదో విధముగ తనకు తెలుపుచుండవలసిన దని చెప్పి, కృష్ణమోహన్ వానిని తోటగుమ్మము వరకును వీడ్కొల్పి, ఆ యంధకార జగతి కప్పగించి వచ్చెను.

పిమ్మట, దుఃఖాతి రేకముచే వగర్చుచున్న శాంత నోదార్చి, యామెను స్వయముగ వారియింట దిగబెట్టి వచ్చుటకు ఆమెతో

గుట్టపు బగ్గిపై బయలుదేరెను. ఆమెతో కలసి పోవుచున్నంత కాలమును వారిరువురి యంతరంగములందును ఏ యే భావములు ఏకమించు చుండెనో వారికే యెఱుక. ఎట్టి సంభాషణమును లేదు. బండి హరిహర రాయల ఆరామద్వారముకడ నాగెను. ఇరువురును బండిదిగి లోనికిగిరి. హరిహర రాయ లింకను ఇంటికి రా లేదు. కుముద్వతి దేవి విశ్రమించి యుండెను. ఆమెవిశ్రాంతికి భంగము చేయు నొల్లక వారిరువురును గవాక్షమున కెదురుగా చావడిలో సోఫాపై కూర్చుండిరి. అంతయు, నిశ్శబ్దముగ నుండెను. సుమారు పది నిమిషములైన పిమ్మట, ఆ నిశ్శబ్ద నాతావరణమును భేదించుచు కృష్ణ మోహన్ శాంతివైపు జూచి “శాంతా! నీవు నన్నింకను ప్రేమించుచుంటివా?” అని ప్రశ్నించెను.

శాంత:- (దీర్ఘ నిశ్వాసముతో) మోహన్ ! ప్రేమించుటకు నాకేమి యధికారము కలదు? ఆనాటి సంధ్యాకాలమునందు నా ప్రణయాగ్నిపై చచ్చిరు జల్లి నీవు కావించిన యుపదేశమును మరిచిపోతివా?

కృష్ణ:- అగును. అదియంతయు నాకు జ్ఞప్తియున్నది. కాని, శాంతా! ఆ నాటి పరిస్థితి యిప్పుడు లేదు. వివన్నయైన యొకాకొక నిర్భాగ్య బాలిక నుద్ధరించుటకై అప్పుడు నేను నా హృదయంతర్గత ప్రేమను బలిదానము చేసితిని. ఆమె నుద్ధరించితిని. ఆపై నా హృదయ సర్వస్వము నామె కర్పించితిని. విధి ప్రోక్తముగ నన్నామె విసర్జించినది. అయినను, ఆమె జీవించి యుండునంతవఱకు నా హృదయమును అన్యాక్రాంతము జేయుటకు నే నంగీకరించలేదు. ఇప్పు డామె మరణించినది. నా హృదయమునకు తిరిగి స్వేచ్ఛ లభించినది. ఒకప్పుడు బలిదానము చేయబడిన ప్రేమ తిరిగి యిప్పుడు నా హృదయ గోళమును విద్యోత మొనర్చుచున్నది. సంపూర్ణ హృదయముతో నేను నిన్ను ప్రేమించుచున్నాను. శాంతా! నీవు నన్ను పరిగ్రహింతువా?

శాంత:- (బొట బొట కన్నీరు గార్చుచు) మోహన్ ! నీవు సత్యము పల్కుచుంటివా? నన్ను నిశ్చయముగ ప్రేమించుచున్నావా?

కృష్ణ:- శాంత! నా హృదయమున కీశ్వరుడు సాక్షి!

శాంత:- మోహన్! నా జన్మము ధన్యమైనది! నీ వాక్రమించిన ఈ హృదయ సింహాసనముపై యింకొకనికి స్థానములేదు. ఈ పదిసంవత్సరములును నేను అవివాహితనై యుండుటకు కారణము అదియే! ఇప్పుడికి ఈశ్వరానుగ్రహము కల్గినది. నేను ధన్యవైతిని!" (అని బూటబూట కన్నీరు గార్చెను.)

అంత కృష్ణమోహన్ పవిత్ర ప్రేమహృదయముతో నామెను కౌగలించుకొనెను. చావడిలోని గిడియారము పదిగంటలు కొట్టెను. ఆ సుముహూర్తమున వారిరువురరను ఆంతరంగిక వివాహము జరిగిపోయినది.

ఇంతలో కుముద్వ్యతీదేవి వేల్కొనెను. సక్రమముగ నామెతో కృష్ణమోహన్ ఈ యన్యోన్య వివాహ నిశ్చయమును తెలియజేసెను. ఆమె యానందమునకు పారములేదు. మరియొక పావుగంటలోనే హరిహరరాయ లిల్లుచేరెను. కృష్ణమోహన్ తన యల్లుడుకానున్న విషయము తెలిసి యీత డానందభరితుడయ్యెను. సర్వకాల సర్వావస్థలందును ధుమధుమలాడుచుండు నాతిని ముఖమున ఆనందమును ఉత్సాహమును నీపించుట కదియే తొలిసారియై యుండును.

అ ధ్యాయము 20

శాంతాకృష్ణమోహనుల వివాహ మప్యంత వైభవముగ జరిగి పోయెను. స్వర్ణలతానిర్గమనము మొదలు వివాదచ్ఛాయావృత్తిమై వెల వెల బోవుచుండిన సువర్ణదుర్గము తిరిగి నన్యప్రభావలసితిమై కల కల లాడజొచ్చెను. ఆ పూర్వసంఘటనములెల్ల కాలప్రవాహమున కొట్టుకొనిపోయెను. స్వర్ణలతా విలాసకండమై యుండిన యాభవన మిప్పుడు శాంతావిలాస నిలయ మయ్యెను. ఎట్టి సంపూర్ణ హృదయముతో స్వర్ణలతా సహవాసమును అనుభవించెనో అట్టి సంపూర్ణ హృదయముతోడనే కృష్ణమోహన్ ఇప్పుడు శాంతా ప్రణయసౌఖ్యము ననుభవించుచుండెను. వారి యన్యోన్యతా ఆదర్శనీయమై యుండెను.

స్వర్ణలత స్మృతిచిహ్నములుగ నామె యిద్దఱు బిడ్డలు, చంద్రమోహనులుమాత్రము పూర్వసంఘటనములను మఱువనీయక ఆ భవనమునందు మెసలుచుండిరి. పోవుటకు పూర్వము స్వర్ణలతకు తాను చేసిన వాగ్దానమును దాసి మంజరి సంపూర్ణముగ పాలించుచు, ఆ పసిబిడ్డలను కంటికి తెప్పవలె కనిపెట్టుకొని యుండెను. కన్నతండ్రి యైన కృష్ణమోహన్ వారిని ప్రాణాధికముగ ప్రేమించుచు ముద్దు ముచ్చటలు చెల్లించుటయందు వింతలేదు. కాని, సవతిబిడ్డలైన యా పసివారలయందు శాంతి ప్రదర్శించుచుండిన యాదరాభిమానములు ప్రశంసార్హములు ! తల్లిని గోల్పోయిన లోపము కానరాకుండు ఆమెయే వారికి తల్లియై, కన్నతల్లికంటె నధికముగ వానిని జూచు కొనుచుండెను. ఆహారపానీయము లందును, వస్త్రభూషణాదుల యందును ఆమె హృదయమున వారిదే యగ్రస్థానము.

లీల ఆరోగ్యవతియైన బాలికయే కాని, చంద్రమోహన్ మాత్రము అనారోగ్యముచే కృశించుచుండెను. శాంతాకృష్ణ మోహనుల మహానంద జీవితమునందు ఆ పసిబిడ్డలుని అస్వస్థతయే అప్పుడప్పు డించుక అశాంతి హేతువై యుండెను. ఇట్లొక సంవత్సరము గడచిపోయెను.

బిడ్డల కంతకంతకు జ్ఞానోదయ మగుచుండెను. వారి కెట్టి లోపమును లేకుండ పరిచర్యల జేయుటకు మంజరి కనిపెట్టుకొని యుండినను, వారి మానసిక వికాసమునకును విద్యావ్యాసంగములకును మరియొక స్త్రీ ప్రత్యేకముగ నియమింపబడుట అవసరమని శాంతాకృష్ణమోహనులు భావించిరి. అందు నిమిత్తము ఉత్తమ వంశీయులు, విజ్ఞానవతియు నగు నొక స్త్రీ కొఱకు కృష్ణమోహన్ ప్రయత్నింప నారంభించెను. నానాప్రాంతములందున్న తన మిత్రులకు అట్టివ్యక్తయెచ్చటనైన తటస్థించినచో తనకు దెలుపుడని తెలియ వ్రాసెను. స్వల్పకాలములోనే, ఢిల్లీ నివాసియగు నొక మిత్రుడు అట్టి యొగ్య స్త్రీ యొకని తనకు తటస్థమైన దనియు, పంపుమన్నచో పంపెననియు జాబు వ్రాసెను. తనకు సంత్రిప్తి కలిగినచో తక్షణమే పంపవలసినదని కృష్ణమోహన్ ప్రత్యుత్తరము వ్రాసెను. తిరుగుటపాయందు, రానున్న రవివారము నాటి మధ్యాహ్నముసరికి ఆమె

సువర్ణదుర్గమును చేరగల దనియు ఆమెను యథాయోగ్యముగ నాదరించ వలసిన దనియు, ఆ విశ్రాంతి యొద్దనుండి జాబు వచ్చెను. ఆ ప్రకారముగ ఆమె రవివారమునాటి మధ్యాహ్నము బండి దిగెను. పరిచారకు లిద్దఱు పోయి ఆమెను సువర్ణదుర్గమునకు దోడ్కొని వచ్చిరి. శాంత కృష్ణమోహను లామె కెదురేగి సగం వముగ లోని కాహ్వనించిరి.

దూరప్రయాణపు బడలికచే గావలయు నామె ముఖమండలము నిస్తేజమై చాల కలతబడి యుండెను. తలపై మేలి ముసుగు వేణీబంధమును గప్పివైచెను. మబ్బు రంగు గల కళ్ళ జోళ్ళు 'నేత్ర ద్వయమును మఱుగు పరచెను. సహజ కోమలమైన యా సువర్ణ తనూలత చాల కృశించి యుండెను. పరిచారిక లిద్దఱు వచ్చి యామెకై ప్రత్యేకించబడిన మేడమిది యొక గదిలోని కామెను దోడ్కొనిపోయి, యామె తెచ్చుకొనిన స్వల్ప వస్తుసామగ్రియు నా గదిచుండు చక్కగా నమర్చిరి. పిమ్మట స్నానభోజనాదులను యథా విధిగా నేర్పరచిరి. అనంతరము వారు "అమ్మా! మీ రించుక విశ్రమించుడు. సాయంకాలము అమ్మగారు వచ్చి మిమ్ము కలియుదురు." అని చెప్పిపోయిరి.

ఆమె పర్యంకముపై చేరబడెనేగాని, ఆమె కన్నులు మూత పడలేదు. కన్నులనుండి యేకధారగ కన్నీరు పారజొచ్చెను. కారణ మామెకే తెలియును. సాయంకాలము వఱ కామె యట్లే యుండెను. అంతట శాంత యామె గదికి వచ్చి బాష్పాకలనేత్రయై యున్న యామెను జూచి విస్మితయై, "ఏమమ్మా! ఏమైన బాధగా నున్నదా?" అని ప్రశ్నించెను. శాంతను జూచి యామె వడివడిగా లేచి, కన్నులు తుడుచుకొని, చిరునవ్వు తెచ్చుకొని "అమ్మా! ఏమియును లేదు. కన్నులు కొద్దిగా మండుచుండుటచే కన్నీరు వచ్చుచున్నది. ఈ కంటి మంట నాకు వైసగ్గికమే. అందుకే యీ కళ్ళజోళ్ళు సదా వాడుకొనుచున్నాను." అని తలయెత్తకయే బదులు పల్కెను. అంత శాంతి యొక కుర్చీపై గూరుచుండి యామెను కూర్చుండుమని యామెతో సంభాషణ కుపక్రమించి, "అమ్మా! నీ పేరేమి?" అని

యడిగెను. అంత నామె “దేవీ! నాపెరు హేమ” అని బదులు చెప్పెను.

శాంత:— నీ నివాస స్థలము?

హేమ:— బహు దూరము. మా పూర్వులు తొల్లి యీ ప్రాంతపు వారే. కాని, అనేక కారణాంతరములచే నేను ప్రస్తుతము ఉత్తర దేశమున కాశీప్రాంతమునందు నివాసము చేయుచుంటిని.

శాంత — నీ బంధు వర్గము—

హేమ —ఎవ్వరును లేరు. అండఱు నేను పోగొట్టుకొన్న యభాగినిని. ప్రస్తుతము నే నేకాకిని. మరణము రాక జీవించుచున్నాను. ఒకప్పుడు ఒక సంపన్న గౌరవ కుటుంబమునకు చెంది భోగ భాగ్యము లనుభవించి యుంటిని. భర్తకు బహిఃప్రాణమునై సంసార సౌఖ్యము ననుభవించి యుంటిని. రిశ్నిములవంటి బిడ్డలను కనియుంటిని. ఇప్పుడు ... ఇప్పుడు ... సర్వశూన్యమై శరీరమాత్రావశేషమై మరణమునకై వేచుకొని యున్నాను.

అని కన్నుల నీరు నింపుకొనెను. అంత, శాంత, “హేమా! దుఃఖాకులముగ దోచుచున్న నీ పూర్వచరిత్రమును స్మరణకుదెచ్చి నేను నీ కంట నీరు తెచ్చితిని. నన్ను తీమింపుము. ఈ గృహమందు నీవు స్వగృహమునందునలెనే నిశ్చింతగ నుండవగును. నా సవతి బిడ్డ లిద్దఱు కలరు. ఒక బాలిక, ఒక బాలుడు. వారిద్దఱును నీ చేతులయందు బెట్టుచున్నాము. తల్లిలేని బిడ్డలు, నిర్దాక్షిణ్యముగ వీరి తల్లి వీరిని పరిత్యజించినది. స్వైరిణియై, విదేశగామినియై యెచ్చటనో రైలుప్రయాణమున మరణించినది. ఆ దుర్మార్గురాలికి భగవంతుడు తగిన శిక్షయే విధించినాడు.” అని చెప్పెను.

శాంత యీ మాటలు చెప్పుచున్నంత కాలమును హేమ దుర్వారమైన దుఃఖావేశముచే గుండె లాల్చుకొని పోవుచుండ, కన్నీరు తుడుచుకొనుచునే యుండెను. అతి కష్టముపై నామె నోరు విప్పి “అమ్మా! నేను బిడ్డలను పోగొట్టుకొనిన తల్లిని! నిర్భాగ్యురాలను! వారు తల్లిని పోగొట్టుకొనిన బిడ్డలు! ఇట్లు

వారిలో నన్ను గూర్చుట భగవదేచ్ఛ! ఇంకపై వారే నా బిడ్డలు. నేనే వారి తల్లిని!” అని గద్గదికతో మారుపల్కెను.

అంత శాంతి మంజరిని బిలచి బిడ్డలను దోడ్కొని రమ్మని పంపెను. తోటలో నాడుకొనుచున్న బిడ్డల నిద్దలను మంజరి తోడ్కొని వచ్చెను. ఆ పసిబిడ్డల ముఖబింబములు కంటబడి నంతనే హేమ హృదయము తఱుగుకొనిపోయెను. ఉచ్చాస్వస నిశ్వాసములు బంధింపబడినట్లయ్యెను. పొంగి పొరలి నచ్చుచున్న మహాదుఃఖమును మహాకష్టమున మఱుగుపఱచుకొను చుండెను. ఇంత దుఃఖమునకు కారణమేమో యామెకే జిల్లియును. శాంతి వా రిద్దలను చెంతజేర్చుకొని, ముంగురులు నిమురుచు, “లీలా! చంద్రమోహన్! ఇదిగో ఈమెను చూచితిరా? నేనెంతో ఈమె కూడ మీ కంతే! ఈమె మీకేమికావలసిన అది గుచ్చును. ఈమెనుకూడ ‘అమ్మా’ అనియే పిలువనలెను. మీకు ఆటలు, పాటలు, చదువు అన్నియు నీమె నేర్పును. లీలా! మోహన్! ఈమె మీకు నచ్చినదా?” అని చెక్కిళ్ళు నిమురుచు నడిగెను. లీల:- అమ్మా! ఈమెను చూడగనే నాకెంతో యానందముగా నున్నది.

మోహన్:- అమ్మా! నేనెప్పుడును ఈమెను విడువనే విడువను.

అని పిటాలున లేచి యామె యెండిలో గూర్చుండెను. ఒడి యందు గూరుచుండిన యాబాలుని హేమ తన బిగి కౌగిటజేర్చుకొని, “నాయనా! నేను మీ యమ్మనుకదూ? నన్ను నీ వెప్పుడును విడచి యుండవుకదూ?” అని యశ్రునర్షముతోబాటు ముద్దులనర్షమును గుఱిపించెను. ఇంతలో లీలకూడ వచ్చి యామె యెండిలో గూర్చుండెను. అంత శాంత, “అమ్మా! ఇంకపై ఈ యిద్దఱు బిడ్డలును నీ బిడ్డలు. ఇట్టి యనురాగమార్తియైన యుత్తమజనని వీరికి లభించినందుకు మాకెంతయు ఆనందముగా నున్నది. మా ఇంట నీ కెట్టిలోపమును కలుగదు. నీవు నాకొకసోదరివి. ఈ గృహము నీది. ఈ పరిచారకులు నీపరిచారకులు. నీ పూర్వజ్ఞేశము అన్నియు పూర్తిగ మఱచిపోయి మాతో హాయిగ సుఖంపుము” అని యామె నోదార్చి యచ్చోట విడచి తన గదికిబోయెను.

అది మొదలు బిడ్డలు యాహార విహారము లందును, విద్యా వ్యాసంగము లందును సేమ యత్యంతాసక్తయై వారిని కనిపెట్టుకొని యుండెను. మంజరి యామె సహచారిణీయై పరిచారికయై యామె నంటిపెట్టుకొనియే యుండెను. కుమారి లీలవిషయమై వారి కేమియు చింత లేదు. మోహన్ ఆరోగ్యస్థితి నిరంతరాండోళనకరమై యుండెను. ఒకనాడు కలకలలాడుచు లేచి విహరించినచో వారము దినములు జ్వరగ్రస్తుడై తేవులువిప్పక మంచము నంటిపెట్టుకొని పడి యుండును. ఆ గాలుని యారోగ్యమునకై కృష్ణమోహన్ ఎట్టివ్యయ ప్రయాసములకై నను నెనుదీయకుండెను. ఎండతెండగో వైద్యులను రావించుచుండెను. ఎన్నెన్నో బౌషధము లిప్పించుచుండెను. కాని, గాలుని యారోగ్యమునగ దేమియు మెఱుగు లేకుండెను. దినదినమును కృశించిపోవుచుండెను. అహోరాత్రములు సేమ వాని పజ్జనేయుండి సపర్యలు చేయుచుండెను. ఒక్కొక్కరాత్రి యామె సంపూర్ణ జాగరణమే చేయుచుండెడిది. సదా యామెనోట, “నాయనా! తండ్రి! మోహన్! ఏమికావలెను? ఎట్లున్నది?” అనుమాటలే! కించితోక్కలము కన్నులు మూతపడినను, ఆ స్వల్ప నిద్రాసమయము నందు సహితము ఆమాటలే ఆమె పలునరించుచుండెను. గాలుని పట్ల తాను ప్రదర్శించుచుండిన ప్రేమాభిమానములు చూచినచో ఈమె వానికన్నతల్లియూ యనిపించును.

అవకాశ మేచూత్రము కల్గినను కృష్ణమోహన్ వచ్చి గాలుని పజ్జనే గూర్చుండి మధురవాక్యములతో వానిని బుజ్జగించు చుండెను. పాపము, నిద్రాహారములను సహితము విడచి వానికి బరిచర్య చేయుచుండిన సేమను జూచి, “సేమా! నీ యారోగ్యము భంగము జేసికొనకుము. భగవదేచ్ఛ యెట్లున్నదో యట్లు జరుగును.” అని యనేక పర్యాయము లాతడు హెచ్చరించెను. ఆ మృదుమధురవాక్యములకు ఆమె హృదయాంతరాలమునగ దేమి ప్రళయము సంభవించుచుండెనో గాని, బొటబొట యామె కన్నుల నుండి యశ్రుబిందువులు రాలుచుండెను. ఆతని సమక్షమునగ దామెకు ప్రపంచమంతయు సంధికార మగుచుండెను. ముఖమెత్తి యొక్కసారియైనను ఆమె యాతనితో భాషింపజాలకుండెను.

తీరిక కల్గినపుడెల్ల కృష్ణమోహన్ అక్కగారు ఆమెయొద్దకు వచ్చి యేదో లోకాభిరామాయణము పారాయణముచేయుచుండెను. తన యింటికి కళంక మాపాదించిన ఆస్వర్ణలతను గూర్చియే తటచుగ నామె యుపన్యసించుచుండెను. “ఆ దుర్మార్గురాలికి అట్టి అమృతకుంభమైన భర్త యెట్లు దక్కును? వజ్రపురునుకలవంటి యిట్టి బిడ్డ లెట్లు దక్కును? కళంకిని! స్వైరిణి! ఇట్లు విడిచిపోయినది! ఇంటికి శని విరుగుడైనది! సేమా! అట్టి రాకాసి భార్యను, అట్టి రాకాసి తల్లిని ఎచ్చట నైన నీవు కనివిని యుంటివా?” అని యడుగుచుండును. ఏమియు ప్రత్యుత్తరము నీయజాలక సేమ గుటకలు మ్రింగుచు దిగజారిపోవుచున్న హృదయమును చిక్కబట్టికొనుచు, “అమ్మా! అట్టి వివేకహీనులను భగవంతుడే శిక్షించును,” అనుచుండును.

“భగవంతుడు! ఏడి భగవంతుడు? దిక్కుమాలిన చావు చచ్చినదట! అది యొక శిక్షయా? బ్రతికియుండి సశరీర నరకము ననుభవించినప్పుడు కదా ఆక్షుద్రురాలు తగిన విధముగ శిక్షింపబడుట!”

అని యాగ్రహవేశమున లేచి యువ్వోలు విడచి రివ్వున బోవుచుండును. స్వర్ణలత మాట యేమోగాని, అట్టి భయంకర యాతన తా ననుభవించుచున్నట్లు సేమ పొడగట్టుచుండెను. ఆమెను జూచు ప్రతివారికిని, ఆమె కణుమూత్రమైన మనశ్శాంతి లేనట్లును, ఊణఊణమును బిందు బిందువుగ నామె రక్తము ఏదో యజ్ఞాతి దుఃఖాన్నిచే ఉఛ్వాసరూపమున శోషింపబడుచున్నట్లును తోపక మానదు. లోలోన ఆమె యెంత క్రుంగిపోవుచున్నను, తన యాంతరంగిక వేదనకు కారణమును మాత్రము ఆమె యెవ్వరికిని తెలుపలేదు. బిడ్డల వ్యాసంగము తప్ప అన్య వ్యవహారములం దామె కల్పించుకొనక, శాంతాకృష్ణమోహనులకే గాక సువర్ణదుర్గము నాశ్రయించుకొని యున్న ప్రతి ప్రాణికి నామె ప్రీతిపాత్రయై, సగౌరవముగ, గోప్యముగ కాలము గడపుచుండెను.

అ ధ్యాయము 21

ఇంతలో రాష్ట్రమునందలి ప్రజాప్రతినిధి సభయందు కల్యాణ నగర నియోజకవర్గమునకు ప్రతినిధిగా నుండిన యొక సభ్యుని మరణముచే ఒక స్థానము ఖాళీయయ్యెను. ఆ స్థానము పూరించుటకు ప్రభుత్వముచే ప్రత్యేకముగా ఎన్నిక నిర్ణయింపబడెను. ఈ యెన్నికకు కల్యాణనగరమునందలి యానల్ ప్రజానివహమును, నగరము నందలి న్యాయాధిపతులు మొదలు అంగడిలోనికిరాయి వర్తకులవరకు, ఏకగ్రీవముగ కృష్ణమోహన్ అభ్యర్థిగా నుండవలయునని నిశ్చయించిరి. ప్రశాంతమైన న్యాయవాదివృత్తికి భంగముకలిగించుకొని, అశాంతియుతిమైన గాజకీయ వాతావరణమునందు ప్రవేశించుటకు కృష్ణమోహన్ ఇష్టపడకున్నను ప్రజాసంఘపు ఒత్తిడిని ద్రోసిపుచ్చ జాలక అందు కంగీకరించెను. కల్యాణనగరమునందు అభ్యర్థిగా కృష్ణమోహన్ నిలచినప్పుడు, ఇంక రెండవవాడెవ్వడైన ప్రత్యర్థిగా నిలచుట సూర్యచండలముతో దీపపుబుడ్డి పోటీచేయుటయే! కాని, అట్టి దీపపుబుడ్డి యొకటి యిప్పు డా సూర్యచండలముతో పోటీకి నిలచినది! ఎవరు? రమాపతి! కృష్ణమోహన్ సంసార పుష్ప వనమును కూకటివ్రేళ్లతో పెకలించివైచిన ఘాతుకుడు! ఆనంద కండమైన కృష్ణమోహన్ హృదయమంగిరమునందు నిప్పురగిలించిన ఘోరరాక్షసుడు! అట్టి రమాపతి ఇప్పుడు కృష్ణమోహన్ కు ప్రతిద్వంద్వయుగుట యీశ్వరలీలవలె పొడగట్టును.

“ఏముఖముతో తిరిగి యాదుర్మార్గుడు కల్యాణనగరము నందు కానిడగలడు? ఆ పాపిష్టిముఖమునుజూచి కల్యాణనగర వాసులు సహింపగలరనియే ఆ మూర్ఖుడు భావించెనా? లజ్జలేశము లేని పశువు! వాని ధైర్యమునకు సంతసింపవలెను! బలే! బలే!” అను శబ్దములు కల్యాణనగరము నల్లడలను ప్రతిధ్వనింపజొచ్చెను.

రమాపతి కృష్ణమోహన్ కు ద్రోహ మొనర్చి, స్వర్ణలతను తరలించుకొనిపోయి స్వైరసంచార మొనర్చి, చివర కామేశు సహితము ద్రోహ మొనర్చి, ఒక యుద్ధరాత్రమునం దామెను నిష్కరుణముగ బరిత్యజించి తన దారిని బోయెను. పిమ్మట అంతవఱకును

చిక్కులలో బడి తనకు చిక్కకుండిన పిత్రీయమైన యాస్తినితయు నెట్లో చిక్కించుకొని, కలకత్తా నగరము చేరుకొని తలయెత్తుకొని తిరుగ నారంభించెను. అచ్చట వానికి దగిన మిత్రవర్గమే కానికి లభించెను. ఇంతలో కల్యాణనగరమునందు జరుగనున్న ఈ యెన్నిక విషయ మెఱిగి తన మిత్రులచే బ్రోత్సహింపబడి యాత డిప్పుడు కృష్ణమోహన్ కు ప్రత్యర్థిగా నిలచెను. ఆ విశ్వాసఘాతకుడు తనకు ప్రతి ద్వంద్వంగా కల్యాణనగరమునందు నిలచుట కృష్ణమోహన్ కు మిక్కిలి యాశ్చర్యము కలిగించెను.

న్యాయవాది వృత్తికి అంతరాయము కలిగించు రాజకీయము లందు కృష్ణమోహన్ ప్రవేశించుటకు, ఎంత మాత్రమును సుముఖముగ లేకుండిన ఆతని యక్కడ, ఇప్పు డా చుర్రార్థుడు రమాపతి యాతనికి ప్రత్యర్థిగా నిలచియున్నాడని తెలిసి తన యభిప్రాయమును మార్చుకొనెను. ఆ నీచుడు ఓడింపబడి పరాధవింపబడి కుక్కవలె కల్యాణనగరము నుండి తఱుమగొట్టబడవలె నని యామె గట్టి పట్టు పట్టెను.

ఎన్నిక యనిన నామాన్యముకాదు. అది అభ్యర్థియొక్క ధనమనః ప్రాణ సర్వస్వమును పిల్చి పిప్పిచేయు నొక పెద్ద పీడ. ఈ రోగబాధ అనుభవించినవోగికే తెలియును. ఎన్నిక పూర్తయగు పర్యంతము నిద్రాహారము లుండవు. రక్తము శోషించుకొని పోవును. శారీరక మానసిక విశ్రాంతి క్షణమాత్రమేని యుండదు. ఉచితానుచిత జ్ఞానము నశించును. కాని, ఈ దురవస్థ తానొక యభ్యర్థి యయ్యెను కృష్ణమోహన్ కులేదు. ఈ యెన్నిక ఆతని కొక వినోదమువలె నుండెను. కాలు కడపకుండ, పెదవులు మెదపకుండ, ఈ యెన్నిక యందు విజయార్జనము చేయగలశక్తి యాతని కుండెను. ప్రజాశక్తియే ఆ శక్తి! ప్రజాసంఘమే ఆ విజయమును సాధించి తన పాదముల మ్రోల పడవైచును. కల్యాణనగరము నందును ఆ పరిసరముల యందును ఆతని కున్న గౌరవప్రతిష్ఠ లట్టివి!

కాని, రమాపతి విషయ మట్టిది కాదు. పరగ్రామవాసి! మరియు ఆ ప్రాంతమునం దంతటను తన పూర్వప్రవర్తనముచే నొక శత్రువునలె, ఒక నీచాతినిచ ప్రాణివలె, ద్వేషింపబడుచుండిన

యొక ద్రోహి! కల్యాణ నగరమునందు వానికిని వాని పరివారము నకును, తాత్కాలికముగ బసచేయుటకైన నెచ్చటను తగిన గృహము దొరకలేదు. ఎట్లో అత్యంత కష్టముపై ఊరి చివర నొక చిన్న కొంప దొరకినది. ఒక వింత జంతువును చూచుటకు నచ్చు నట్లు ప్రజలు వానిని చూచుటకు ఆ యింటిముందు మూగుచుండిరి. ఈ మూకయంతయు తన గొప్పయే యనుకొని రమాపతి బయటకు వచ్చి తన్ను బలపఱచుడని వారి కుపన్యాసము లిచ్చుచుండుటయు, నవ్వలతో, కేకలతో, అప్పుడప్పుడు రాళ్లనర్పణముతో ఆ యుపన్యాసము లంతయు లగుచుండుటయు, ఆ దినములలో ఆ నగరమునందొక కొత్త సందడిగా నుండెను.

కృష్ణమోహన్ అట్టి సభలను గూర్చుటకు గాని, అట్టి యుపన్యాసము లిచ్చుటకు గాని యెట్టి యవసరమును లేకుండెను. ఉచ్చ శ్రేణికి జేరిన మిత్రవర్గముతో నాత డప్పుడప్పుడు సాయంకాలమున మందహాసవదనముడై గ్రామ సంచారము చేయుటయు, అప్పట్టిన ప్రజా సంఘము లాతనికి అడుగడుగునకు అభినందన ధ్వానములు చేయుచుండుటయు, తన వసతి యింటిలోనుండి రమాపతి చూచుచు ఉడుకు చుండెడివాడు.

ఒకనాటి సాయంకాలమున రమాపతి తన యింటిముంగిట మూగిన జనసమూహమునకు చాల ఆర్భాటముతో నుపన్యసించుచుండెను. జనసమూహమునుండి ఫీల్డారిములు, కంకారములు చెలరేగుచుండెను. కార్యభారము నెట్లో నడలించుకొని ఆ దినమున కృష్ణమోహన్ గుమస్తా విశ్వాసరాయలు ఆ మార్గమున బోవుచు వినోదార్థము అచ్చట నొక మూల నిలచి వినుచుండెను. అతనిచెంత కల్యాణనగరమునందలి మరియొక ప్రఖ్యాత న్యాయవాదియైన బాలచంద్రదేవ్ గుమస్తా అభిరామసింగ్ కూడ నిలచియుండెను. ఇంతలో బహుకాలమై విదేశగమన మొనర్చి, యప్పుడే తిరిగి వచ్చుచున్న దీక్షిత ఆ ప్రక్కనుండి బోవుచు వారి దృష్టి నాకర్షించెను. బహుకాలానంతరము పునస్సమావేశ మగుటవలన అన్యోన్య కుశల సంభాషణములతో అచ్చటనే వారు చాలసేపు నిలచిపోయిరి.

గుమికూడియున్న ఆ జనసమూహమును జూచి దీక్షిత్, “ఇది యేమి?” అని ప్రశ్నించెను.

విశ్వా:- ఇది యొక యెన్నిక సభ.

దీక్షిత్:- ఓహో, అగునగును. ఇప్పుడే వినియుంటిని. కృష్ణమోహన్ కు ప్రత్యర్థిగా నెవ్వడో రమాపతి యట !

విశ్వా:- అగును.

దీక్షిత్:- ఏదీ ఆ ముఖమెట్టిదో యొక సారి చూచి సంతోషించెదను.

అని వారిద్వారతో గలసి కొంచెము దాపునకు వచ్చి చూడ సాగెను. వానిని చూడగానే అతని ముఖలక్షణములందు ఒక వింత మార్పు దొచ ముఖము చిట్టించుకొనుచు,

“వీడు ? వీ డిచ్చటి కెట్లు వచ్చెను?” అని యాశ్చర్యముతో బ్రశ్నించెను.

విశ్వా:- ఎవరు ?

దీక్షిత్:- ఆ యువన్యాస మిచ్చుచున్న వ్యక్తి !

విశ్వా:- వాడే అభ్యర్థి రమాపతి !

దీక్షిత్:- (ఆశ్చర్యముతో) రమాపతియూ ? వానిపేరు రమాపతియూ?

ఈ సమయముననే రమాపతి దృష్టి దీక్షిత్ వైపు మరలెను.

దీక్షిత్ చేయెత్తి మందహాసముతో నాతనిని సౌంజ్ఞాపూర్వకముగ బలుకరించెను. రమాపతి ముఖము ఒక్కసారి వివర్ణమైనట్లు కనబడెను.

విశ్వా:- దీక్షిత్ ! నీకు వీడు పరిచితుడా ?

దీక్షిత్:- కొద్దిగా — ఒకప్పుడు.

అప్పుడు అభిరామసింగ్ నవ్వుచు, “బాను. అల్లప్పుడు ! ఈ రమాపతి అప్పుడు రమాపతి కాడు. ఏమందవు దీక్షిత్ ?” అని ప్రశ్నించెను. ఆ ప్రశ్న కించుక చకితుడై దీక్షిత్ “ఆ యప్రస్తుత ప్రసంగము నీకేల?” అని తీక్షణముగ జూచి, విశ్వాసరాయలకు పోయెదనని సౌంజ్ఞ జేసి వడివడిగా ఆ స్థలమునుండి వెడలిపోయెను.

అంత విశ్వాసరాయలు అభిరామసింగుతో, “అభిరామ్ ! ఇదియొక అంతర్నాటకమువలె నున్నదే ! విశేషమేమి ?” అని ప్రశ్నించెను.

అభి:- (నవ్వుచు) ఏమి విశేషము ! ఈ పెద్దమనిషి రమాపతి అప్పు డింత పెద్దమనిషి కాడు.

విశ్వా:- నీకు వీడింతకుముందు తెలియునా ?

అభి:- తెలియకేమి ? నాకేల యని ఇంతకాలమును నేను నోరుకట్టు కొని యుంటిని. ఆ రహస్యము నీకిప్పుడు చెప్పెదను వినుము. బహుకాలము పూర్వము ఈ సమీపవనమునందలి యొక గృహమునందు ఒక హత్య జరిగి యుండెను. జ్ఞప్తియున్నదా?

విశ్వా:- అగును. జ్ఞప్తియున్నది.

అభి:- ఆ హత్యగావింపబడినవాని కుమార్తె 'అమీనా' అను నామము అచ్చట నొక శృంగార నాటక మాడుచుండెనని నీవు విని యుందువు.

విశ్వా:- (అతిశ్రద్ధతో) అగును. వినియుంటిని.

అభి:- ఆ శృంగార నాటకమునందలి కథానాయకుడు నీడు ! అప్పుడు వీనిపేరు రమాపతికాదు.

ఈ మాటలు వినినంతనే విశ్వాసరాయల శరీరము లడునూదు లతో గ్రుచ్చబడుచున్నట్లుండెను. తన పాదములక్రింది నేల పాతాళములోనికి క్రుంగిపోవుచున్నట్లుండెను. ఒక్కొక్కసేపు దిగ్భ్రమచెందిన వానివలె చూచి, విశ్వాసరాయలు, “అభిరామ్ ! అప్పుడు వానిపేరేమై యుండెను ?” అని ప్రశ్నించెను.

అభి:- అప్పుడు వీని పేరు గౌరి. ప్రవీడినము వా రెచ్చటనుండియో చీకటిపడువేళ అశ్వారూఢుడై వచ్చుచుండెడివాడు. అశ్వమును ఆ వనమునం దొక చెట్టునకు గట్టివైచి సరాసరి అమీనాయంట జొచ్చుచుండెడివాడు. అమీనా ఒక విధముగ వానికి గుత్తయై యుండెను.

విశ్వా:- ఇదియంతయు నీకెట్లు తెలిసెను ?

అభి:- ఆ దినములలో నేనుకూడ ఆ శృంగార నాటకమునం దొక పాత్రధారినే ! ఈ గౌరియు, ఆ హంతకుడు నరేంద్రుడును లేకుండిన నా పాత్ర కొంత రాణించి యుండెడిది.

విశ్వా:- ఆ గౌరి యీ రమాపతియే యని అప్పుడు నీకు తెలియునా ?

అభి:- తెలియదు. గౌరి యను పేరుతోనే వాడప్పుడు మెలగుచుండెను. వాడే వీడని యిప్పుడు తెలిసినది! ఊణముక్రిందట దీక్షిత్ కూడ వానిని జూచి ఆశ్చర్యచకితుడగుట యిందువల్లనే!

విశ్వా:- వానికిని దీక్షిత్ కును కల సంబంధమేమి?

అభి:- విశేషమేమియు లేదు. వేటచేయు నిమిత్తము తఱచుచు దీక్షిత్ ఆ ననమునందే సంచరించుచు గౌరిని పలుసార్లు చూచుచుండెడివాడు. ఆ పరిచయమువల్లనేకదా యిప్పుడు సాంజ్ఞామూలమున గౌరిని పలుకరించినాడు!

విశ్వా:- అగును, పలుకరించినాడు. ఆ పలుకరింపును వాడు నిరసించినట్లు వాని ముఖవైఖరి కనుపట్టినదేమి?

అభి:- నిరసించడా? పూర్వపు దుష్ప్రవర్తనమును స్మరింపజేయునట్టి పలుకరింపు వానికి రుచించునా? అప్పుడు గౌరి! ఇప్పుడు రమాపతి! ఇంతకును, వీనిపేరు గౌరియా లేక రమాపతియా?

ఈ సంభాషణానంతరము విశ్వాసరాయలకు మరి యచ్చోట పాదము నిలువలేదు. ఎంత శీఘ్రముగ బోయి యీ వింత నృత్యంతమును కృష్ణమోహన్ చెనిని వేయుదునా యని యూతిడు తహతహ యాడెను. ఎట్లైతే అచ్చటనుండి విడివడి, ఏకధాటిని కృష్ణమోహన్ కచేరి గృహమునకు వచ్చి యూతిని యెదుట నిలచెను. నగర్బుచ్చున్న యూతిని జూచి కృష్ణమోహన్, “విశ్వాస్! ఏమి విశేషము? అని యడిగెను.

విశ్వా:- విశేషమే! విశేషములలో విశేషము! ఆ దుర్మార్గుడు గౌరిని నేను కనిపెట్టితిని. వాడెవడో తెలియునా?

కృష్ణమోహన్ దిగ్భ్రాంతుడై యూతిని ముఖమువైపు తేరి చూడసాగెను.

విశ్వా:- వాడెవడో తెలియునా?—రమాపతి!

కృష్ణ:- నా కేమియు నర్థమగుటలేదు.

విశ్వా:- ఆ నాటి గౌరి, యీనాటి రమాపతి! ఇది చూడ!

కృష్ణ:- నీ కెట్లు తెలిసెను?

పిమ్మట విశ్వాసరాయలు జరిగినదంతయు చెప్పెను. పరచేశ వాసమునుండి చిరకాలమునకు తిరిగి వచ్చుచు దీక్షిత్ వానిని

గుర్తించి పలుకరించుటయు, వాడు వినర్థు డగుటయు, తదుపరి అభి రామసింగ్ వివరించిన విశేషము లన్నియు పూసగ్రుచ్చినట్లు అందు కృష్ణమోహన్ చెవిని వైచెను.

కృష్ణ:- నేనొకసారి గౌరి విషయమై ప్రస్తావింపగా దీక్షిత్ వాని గూర్చి తన కేమియు తెలియదని చెప్పినే?

విశ్వా:- దాని కేదెయో కారణ ముండి యుండును. అతడు వానిని పలుకరించుట నేను చూచితిని. అభిరామ్ చూచినాడు.

కృష్ణ:- ఆ పలుకరించుట రమాపతిగా పలుకరించెనా? లేక గౌరిగా పలుకరించెనా?

విశ్వా:- నిస్సందేహముగ గౌరిగానే పలుకరించెను. వాడే రమా పతియని నేను చెప్పగా వాని ముఖమునం దాశ్చర్యము కన్ప డెను. వారిద్వరి నడుమ తప్పక ఏదో రహస్య మున్నది!

కృష్ణ:- (సందేహముతో) గతసారి నరేంద్రు డిచ్చటకు వచ్చినప్పుడు గౌరియు రమాపతియు మిత్రు లనియు వానిచెంత నేనిని తాను స్వయముగ చూచితి నని చెప్పినే!

విశ్వా:- నరేంద్రుడు సొరపాటు పడియుండును. 'నా కన్నులను, నా చెవులను నేను విశ్వసించనా?

కృష్ణ:- మంచిది, విశ్వాస్! ఈ సందేహనివృత్తి ఒక్క- నరేంద్రుని వల్లనే కావలసియున్నది. బహుకాలమై మనము చేయుచున్న రహస్య పరిశోధనము ఫలోన్ముఖ మగుచున్నట్లే యోచు చున్నది. నరేంద్రునియొద్ద నుండి మొన్ననే చండీపురము నుండి రహస్యలేఖ వచ్చినది. తక్షణమే వానిని రప్పించుదము. ఆపై కర్తవ్యము మనకే గోచరించును. నీవు వేయికండ్లతో దీక్షిత్ కార్యకలాపములను రహస్యముగ కనిపెట్టుచుండుము.

అని తక్షణమే లేచి గృహమునకుబోయి, ఈ యావత్ వృత్తాంతమును శాంతి కెఱిగించెను. ఆమె హృదయావేగమును ఎవ్వరు వర్ణింపగలరు? ఇరువురును యోచించుకొని చండీపురము నందు అజ్ఞాతవాసమునం దున్న నరేంద్రుని తక్షణమే రమ్మని యొక రహస్యలేఖ ఆత డిచ్చిన విలాసమునకు వ్రాసిరి.

అధ్యాయము 22

ఆ మూడవనాటి రాత్రి సుమారు తొమ్మిదిగంటలైనది. చీకటి రాత్రి. ఆకాశము మేఘాక్రాంతమై యుండెను. హోరుమని వీచుచున్న గాలిలో వృక్షాగ్రము లల్లల నాడుచుండెను. సువర్ణ దుర్గపు పరిసర ప్రాంత మంతయు నిర్మానుష్యమై యుండెను. కృష్ణ మోహన్ గవాక్షమునుండి మాత్రము దీపపుకాంతి నిబిడీకృతమై యున్న యంధకారమును భేదింప యత్నించుచుండెను. ఆ చీకటిలో నొక వ్యక్తి టోటవాకిలి తెఱచుకొని మెల్లగ లోన బ్రవేశించి యొక మ్రానిచెంతి నిలచి గవాక్షమువైపు చూచుచుండెను. మూడు రాత్రులై టెప్పపాటు లేక యెదురు చూచుచుండిన రెండు ప్రేమమయ నేత్రము లీ ఛాయావ్యక్తిని గుర్తించెను. ఉత్తరక్షణమందే శాంత గదితలుపు తెఱచుకొని నిశ్శబ్దముగ వచ్చి సరేంద్రు నెదుట ప్రత్యక్ష మయ్యెను.

శాంత:- అన్నయ్యా! వచ్చితివా? నీ రాక యెవ్వరును కనిపెట్టలేదు కదా?

సరే:- లేదు. — మోహన్ ఇంటియొద్ద లేడా?

శాంత:- ఉన్నారు. త్వరలోనే ఇచ్చటకు వచ్చెదరు.

సరే:- శాంతా! నీ వివాహవార్త తెలిసి యెంత యానందించితి నో దైవ మెఱుగును. ఆ మహోత్సవమును జూచు భాగ్యము నాకు లేదు.

శాంత:- అన్నయ్యా! దయామయుడగు సర్వేశ్వరుడు నా హృదయ మును గుర్తించి నన్ను ధన్యను జేసెను. ఒక్క నీ విచారము తప్ప అన్య విచారము మాకు లేదు.

సరే:- భగవదేచ్ఛ! అమ్మ యారోగ్య మెట్లున్నది?

శాంత:- అట్లే యున్నది.

సరే:- ఈసారి నేను తప్పక ఆమెను చూడవలెను.

శాంత:- అవకాశము లభించిన అటే చేయవచ్చును.

సరే:- శాంతా! ఇంత హఠాత్తుగ నన్ను రప్పించుట కేమి కారణము?

శాంత:- కొంచె మోపికపట్టుము. ఇచ్చట జరుగనున్న ప్రజాప్రతినిధి యెన్నికవిషయమై వింటివా ?

సరే:- వింటిని. కృష్ణమోహన్ నిలచియున్నాడట! ఆతనికి ప్రతి పక్షుడై రమాపతి నిలచియున్నాడట! వానికి ఆ గౌరవహయము కాబోలును!

శాంత:- ఏమో !

ఇంతలో కృష్ణమోహన్ వచ్చి వారిని గలసెను.

కృష్ణ:- (చిరునవ్వుతో) సరేదా! ఈసారి వేషము మార్చి నట్లున్నదే!

సరే:- అగును. ఈ వేషముల మార్పుతోనే నా నిర్భాగ్యజీవనము గడచిపోవుచున్నది! ఎప్పుటికి విముక్తియో తెలియకున్నది.

కృష్ణ:- పాలము, కర్ణము, కలసిరావలెను కదా!

సరే:- మీ వివాహమహోత్సవముజూచు భాగ్యము లేకపోయినది. కాని, ఆనోట ఆనోట విని మిక్కిలి యానందించితిని. ప్రజా ప్రతినిధిసభకు నీ విప్పు డభ్యర్థిగా నిలచితి వనికూడ విని యుప్పొంగితిని. నీకు ప్రత్యర్థిగా రమాపతి నిలచియున్నాడట!

కృష్ణ:- అగును. రమాపతి నెఱుగుదు ననియు, వాడు గౌరి మిత్ర వర్గములోనివాడనియు, వాడును గౌరియు కలసిపోవుచుండగా చూచితి ననియు నీవు చెప్పితివి. ఈ రమాపతిని ఎట్లు నీవెఱుగుదునో చెప్పుము.

సరే:- ఒకసారి గౌరియు వీడును గలిసిపోవుచుండిరి. ఆ చెంత నే నేనొక మూల నిలచి యుంటిని. “వాడెవ్వడో నీకు తెలియునా?” అని నా ప్రక్కనే నిలచియున్న యొక బండివాని నడిగితిని. అంత వాడు “వాడెవడో నాకు తెలియదు. కాని వాని ప్రక్కనున్నవాడు రమాపతి” అని చెప్పెను. ఇంక తెలియుట కేమున్నది? వానికి తెలియనివాడు గౌరి! నాకు తెలియనివాడు రమాపతి!

కృష్ణ:- సరియే. ఈ విధముగనే నీవు రమాపతి నెఱుగుదువన్న మాట!

నరేం:- అగును. అంతకు ముందు వాడు నాకు తెలియడం.

కృష్ణ:- ఇప్పుడు తెలిసినది! నీవును ఆ బండివాడును కూడ పొరపడి నాడు. గౌరి కాక ఆ రెండవవాడెవ్వడని నీవు బండివాని నడిగితివి. వాడు, నీ వెవ్వని గూర్చి యడుగుచుంటివో తెలియక గౌరిని చూపుచు వాడు రమాపతి యని చెప్పినాడు. నీకు గౌరియు, వానికి రమాపతియు, అయిన వ్యక్తి యొక్కడే! గ్రహించితివా?

నరేంద్రుడు వెల్లబోయెను.

కృష్ణ:- అభిరామసింగ్ గౌరిని జూచియుండెనా?

నరేం:- చూడకేమి? ఆ దినములలో అమీనా కొంపచుట్టు తిరిగిన వారిలో అతడొక్కడు కదా!

కృష్ణ:- ఇంక దీక్షిత్?

నరేం:- అతడు కూడ ఆ వనములో వేటాడుచు చాలసార్లు గౌరిని చూచియే యుండుననుటలో సందేహములేదు.

ఇంక కృష్ణమోహన్ కు పూర్తిగ సందేహనివృత్తి యయ్యెను.

కృష్ణ:- నరేంద్రా! ఇప్పుడు నీ వాకపని చేయవలసియున్నది.

నరేం:- ఏమది?

కృష్ణ:- ఇప్పు డింకను పదిగంటలు కాలేదు. ఈ కల్యాణనగర రాజమార్గమున చివరి యింటిలో, ఆ రమాపతి బసచేసి యున్నాడు. సుమా రథరాత్రివఱకును వాడు వాని బృందముతో ఆ యింటి నసారాపై నిలచి ముంగిట మూగుచుండు ప్రజలకు ఉపన్యాసము లిచ్చుచుండును. ఇప్పుడే నీ వచ్చటకు పోయి, ఆ వ్యక్తిని జూచి, వాడు గౌరి యగునో కాదో స్థిరపఱచుకొని రమ్మ. ఈ వేషమునందు నిన్నెవ్వరును గుర్తింపజాలరు. పోయిరమ్మ. నీకొఱకిచ్చటనే వేచికొనియుందుము.

తక్షణమే పొంగిపోరలుచున్న హృదయోద్రేకముతో ఆ యంధకారమునందు పోయి, రాజమార్గము చివరి నున్న ఆ వనశిగ్రహమున కెదుట సమీపముననున్న యొక చెట్టుచాటున నిలచెను. ఇంటి ముంగిట సమర్పబడియున్న దీపపు కాంతియందు ఒక చిన్న

మూక చేరియుండెను. దీపముచెంత నిలచి రమాపతి గంభీరముగ నుపవ్యసించుచుండెను. వాని చెంతనున్న వ్యక్తి ఆనాడు కలకత్తా యందు గౌరిచెంత తాను చూచియున్న వ్యక్తియే. ఉపన్యాసకుని చూచిన తక్షణమే సరేంద్రుడు వాడే గౌరి యని గుర్తించెను. రమాపతి వాడేయగునో కాదో తెలియగోరి ఆప్రక్కను నిలచియున్న వ్యక్తిని “ఆ యుపన్యాసకు డెవరు?” అని ప్రశ్నించెను.

“ఏమయ్యా! నీ దీయూరుకాదా?” అని యాతడు తిరుగు ప్రశ్న వైచెను. సరేంద్రునికి ముచ్చెమటలు పోసెను. “కాదు. కార్యంతరమున నీ గ్రామమునకు వచ్చితిని.” అని మెల్లగా పల్కెను.

“వాడే కృష్ణమోహన్ ప్రత్యర్థి రమాపతి.” అని యా వ్యక్తి బదులు పల్కెను.

“ఓహో! అట్లనా!” అని మెల్లగ తలయూపి, సరేంద్రుడు ఆ ప్రదేశమును విడచి బ్రతుకు జీవుడై యని వెనుకూడక వడిచిగా వగర్చుకొనుచు సువర్ణదుర్గమును చేరెను. వానికొఱకు శాంతా కృష్ణమోహను లెదురు చూచుచుండిరి. శోట్రుపడుచు వచ్చి యాతడు వారిని సమీపించి. గద్దదస్వరముతో, “మోహన్! చూచితిని, వాడే! వాడే! ఆ గౌరియే యీ రమాపతి! ఏమియు సందేహము లేదు.” అని పల్కెను. ఉద్రేకవశమున కంఠస్వర ముతో బోలు వాని కరచరణములు సహిత మించుక కంపించు చుండెను. శాంతాకృష్ణమోహనులు వాని చేతులు పట్టుకొని, “భయపడకుము. నీ వేమియు పొరపాటు పడలేదు కద?” అని ప్రశ్నించిరి.

“ఏమియును పొరపాటు లేదు. అదే సజ్రపు టుంగరము! ముంగురులు పై కెగ ద్రోయుటయందు అదే చేతివినరు! ఏమియు సందేహము లేదు. వాడే! వాడే! ఇంక నీదే భారము మోహన్!” అని యాతడు దీనస్వరముతో బల్కెను.

కృష్ణ:- సరేంద్రా! ఇంతవఱకును కథ బాగుగనే నడచినది. కాని, ఇంకపై నడపించుటయే కష్టము. నేను ఈ అభియోగము నందు పూనుకొనజాలను.

న రేం:- (దీనముగ) మోహన్ ! నీవు పూనుకొని పనిచేయుకున్న ఇంక నాకు దిక్కెవ్వరు ? నీవు స్వయముగ పూనుకొనుటకు ప్రతిబంధక మేమి ?

కృష్ణ:- వాడు రమాపతి యగుటయే.

న రేం:- రమాపతియై యీ ఘాతుకుడు నీకు గావించిన ఘోర ద్రోహమునకు ప్రతీకారము చేయుటకు ఇంతకన్న అవకాశ మేముండును ?

కృష్ణ:- వాని హత్యానేరమునకు నేను వానిని ఉరికంబమెక్కించగలను. కాని, నాకు వాడు చేసిన ద్రోహమునకు నేనేమియు చేయదలచుకొనలేదు. ఆ శిక్షాక్రమమును భగవంతునకే విడచుచున్నాను. ఈ యవకాశమును గ్రహించి నేను వానిపై చర్య తీసుకొనినచో లోక మన్యథా భావించును. కావున నేను పూనుకొనుట కంగీకరించను.

న రేం:- పోనిమ్మ. నా చెల్లెలు శాంత పూనుకొనినచో ?

కృష్ణ:- శాంత నీకు చెల్లెలే కాని నాకు భార్యకాదా ? ఆమె సహితము బయల్పడరాదు.

న రేం:- ఇంక నా కెవ్వరు కలరు ? తండ్రి నాకు పరమశత్రువు కదా ? తల్లి మంచముపట్టి యున్నది కదా ?

కృష్ణ:- ఎవ్వరును వద్దు. నీవే స్వయముగ పూనుకొనుము.

న రేం:- పరిహాసము చేయుచుంటివా, మోహన్ ? నేనే బయల్పడుటయూ ? అది ఉరిత్రాటికి తల యందిచ్చుట కాదా ?

కృష్ణ:- కాదు. నేను చెప్పినది వినుము. రెండుమూడు దినముల వఱకు నీవు ఈ సమీపముందే యెచ్చటనో రహస్యముగ దాగి యుండవలెను. అట్టి రహస్య ప్రదేశ మొకటి నీకిది వఱకు ఈ ప్రాంతమున నుండెనుకదా ?

న రేం:- ఉన్నది.

కృష్ణ:- అచ్చటనే దాగియుండుము. ఈ కల్యాణ నగరమునందు బాలచంద్రదేవ్ అను నొక న్యాయవాది కలడు, తెలియునా ?

న రేం:- ఎఱుగుదును.

కృష్ణ:- నాకు బదులుగ ఆతడు నీ పక్షమున పనిచేయును.

నరే:- నే నాతనియొద్దకు పోవలయునా ?

కృష్ణ:- ఇప్పు డనసరములేదు. రేపురాత్రి ఎనిమిదిగంటల సమయమునకు నీ విచ్చుటకు రమ్ము. ముందు నే నాతని గలసి ఈ వ్యాజ్యమున కాలని సిద్ధముజేసెదను. పిమ్మట నీవు సరాసరి యాతనికడకు బోయి సమస్త విషయములను దాపరికము లేక చెప్పుము. ఏమియు భయపడవలదు. నీ కపాయము రాకుండ జూచు శాధ్యత నాకున్నది కదా ?

నరే:- (మందహాసము జేయుచు) మోహన్ ! నన్ను దరిజేర్చు భారమంతయు నీ దేకదా ! నాకేమి భయము ? అట్లే చేసెదను.

కృష్ణ:- మంచిది. ఇంక నీ వారహస్యప్రదేశమునకు బొమ్ము. రేపు రాత్రి మరల కలసుకొందము.

అప్పటి కర్ధరాత్రియైనది. ఆ సమావేశానంతరము నరేంద్రుని హృదయభారము తగ్గినదో హెచ్చినదో చెప్పజాలము. ఒక పెద్ద నిట్లూర్పుతో శాంత యాతనితో నాలుగడుగులు నడచి, యాతని నాయంధకారమున నిడచి, భర్తతో గృహము జూచెను. పిమ్మట, చాలసేపటివఱకు భార్యాభర్తలు తమ గదియందు సంభాషించుకొనుట మేడమిది తన గదినుండి అనిద్రావస్థయందుండిన హేమ వినుచునే యుండెను.

మరునాటి యుదయముననే కృష్ణమోహన్ తనతోడి న్యాయవాదియైన బాలచంద్రదేవ్ గృహమునకు బోయెను. బాలచంద్రదేవ్ ఆతని కెదురేగి సగౌరవముగ లోనికి దోడ్కొనిపోయి యాసీను గావించి, “ఆర్యా ! మీరాక కేదియో విశేష కారణమే యుండవలయును. సెలవిండు.” అని సభినయముగ నర్థించెను.

కృష్ణ:- అగును. ఒక విశేష కారణమే తలపించినది. ఇచ్చట మన సంభాషణము రహస్యముగానే యుండునా ?

బాల:- సందేహములేదు. సెలవిండు.

కృష్ణ:- నేను మీయొద్దకు కార్యార్థినై వచ్చితిని. కాని, ఆ విషయము మీతో జెప్పుటకు పూర్వము మీరు నాకొక వాగ్దానము జేయవలయును.

బాల:- సెలవిండు.

కృష్ణ:- నేను చెప్పబోవునది ఒక వేళ మీ కంగీకారము కానిచో, నేను విచారింపను కాని, దానిని గుప్తముగ నుంచెదనని మాత్రము మీరు వాగ్దానము చేయగోరెదను.

బాల:- తప్పక అట్లే యుంచెదను. బహుశః, అది మీరు స్వీకరింప గోరని యొక యభియోగమై యుండును.

కృష్ణ:- అగును.

బాల:- ఏమది ?

కృష్ణ:- బహుకాలము క్రిందట ఈ పరిసర వనమందిరమునందు సంభవించిన ఒక హత్యావిషయము.

బాల:- (విస్మితుడై) ఓహో! ఆ హత్యావిషయమా? నాకు జ్ఞప్తి యున్నది. హరిహర రాయల కుమారుడు న రేంద్రుడే ఆ హంత కుడని ఋజువుచేయబడినది. దానిసంబంధ మింక నేమున్నది ?

కృష్ణ:- ఉన్నది. ఇంత కాలమైన పిమ్మట కొన్ని విశేషములు బయటపడి నవి. ఆ హంతకుడు నరేంద్రుడు కాడనియు, మరియొక డనియు, ఇప్పుడు స్పష్టమగుచున్నది.

బాల:- అట్లు మీకు స్పష్టముగ గోచరించుచున్నదా ?

కృష్ణ:- అగును. కొన్ని దేండ్ల క్రితమే అజ్ఞాతవాసమునందున్న నరేంద్రుడు నన్నొకసారి కలసి తాను నిరపరాధి ననియు, ఆ హంతకుడు గౌరి యను పేరుగలవా డొకడనియు చెప్పెను. అతడు చెప్పిన విషయములనుబట్టి అది యధార్థమే యని నాకు తోచినది. తదుపరి దానిని ధ్రువపరచుచు మరికొన్ని ప్రమాణములు నాకు క్రమక్రమముగ గోచరించినవి. ఇప్పుడు అతడు కేవలము నిర్దోషియని నేను నిస్సందేహముగ చెప్పు గలను. ఆ గౌరి నివాసాదికములు నేనెఱిగియుండినచో, చాల కాలము క్రిందటనే నేను వానిని రచ్చ కీడ్పించి యుండును. ఇప్పుడు అన్నియు తెలిసినవి.

బాల:- ఇప్పుడు వాడు మీ కంటబడెనా ?

కృష్ణ:- అగును. ప్రస్తుతము వా డీ గ్రామమునందే యున్నాడు. కాని, ఇప్పుడు నేను స్వయముగ వానిపై చర్యసాగింపజాలను.

బాల:- కారణము ?

కృష్ణ:- కారణము ముందు ముందు మీకే తెలియగలదు. నేను పని చేయజాలనని నరేంద్రునితో జెప్పితిని. మీయొద్దకు వెళ్ళమని చెప్పితిని. తాను మిమ్ము కలియుటకు పూర్వము, నేను మిమ్ము కలసి ఆ విషయమై మాటలాడుదునని వాగ్దానము జేసితిని. మీరు సమ్మతించినచో ఆతడు మిమ్ము కలసి తన కథయంతయు నిరవశేషముగ విన్నవించుకొనును. అది మీరు వినిని పిదప, ఒకవేళ మీరంగీకరింపనిచో, ఆతని రాక మాత్రము రహస్యముగ మీరుంచెదరుగాక యని నేనర్థించుచున్నాను.

బాల:- ఆర్యా! సందేహింపకుడు. నేను వాగ్దానము జేయుచున్నాను. ఆతని నోట అంతయు విన్నపిదప, నాకు విశ్వాసము కలిగినచో, తప్పక నేనాతని పక్షమున పనిచేయుదును.

కృష్ణ:- సంతోషము. నరేంద్రుడు మిమ్ము జూచుట కెప్పుడు వీలగునో చెప్పుడు.

బాల:- ఆత డిప్పు డీ గ్రామమునం దున్నాడా?

కృష్ణ:- లేడు. కాని, మీరు కోరిన సమయమునకు వాని నిటకు రప్పించెదను. ఈ రాత్రి మీ కవకాశముండునా?

బాల:- మంచిది. ఈ రాత్రి తొమ్మిది గంటలకు రమ్మనుడు. ఆతని కేమియు అపాయముండదు.

కృష్ణ:- మంచిది. ఇంక నాపని తీరినది. ఈపై వాని కార్యభారము మీది.

అని మందహాసము జేయుచు లేచెను. బాలచంద్రదేవ్ ఆతని వీధిద్వారము వఱకు అంపకముపెట్టి నచ్చెను.

అ ధ్యాయము 23

ఆ రాత్రి యథోక్తముగా నరేంద్రుడు ఎనిమిదిగంటలవేళకు సువర్ణదుర్గమునకు వచ్చి శాంతాకృష్ణమోహనులను గలసెను. కృష్ణమోహన్ వానికి ధైర్యము గొల్పి వెంటనే బాలకృష్ణదేవ్

గృహమునకు బంపెను. వాని రాకకై యెదురుచూచుచుండిన యా న్యాయవాది వానిని లోని కాహ్వానించి కూర్చుండ నియమించెను. అట్లుపై వానినోట యావద్ వృత్తాంతమును విని, చాలవఱకు సంతృప్తుడై యిట్లు ప్రశ్నించెను.

“నరేంద్రా! నీవు చెప్పిన దంతయు విశ్వసించుచున్నాను. కాని, ఆ గౌరియే యీ రమాపతి యను నిర్ధారణమేమి?”

నరేం:- అయ్యా! ఆ విషయమున దీక్షిత్ సాక్ష్యమును గ్రహింప వచ్చును. ఆత డిష్టపడకున్న, అభిరామసింగ్ సాక్ష్యమును గ్రహింపవచ్చును.

బాల:- అభిరామసింగ్ ఈ విషయ మెఱుగునా? ఆ, ప్రస్తుతము నాయొద్దనే పనిచేయుచున్నాడు.

నరేం:- ఆతడు బాగుగా నెఱుగును. ఆ దినములలో అభిరామసింగ్ గౌరిని చాలసార్లు చూచియుండెను. ఆ గౌరియే యీ రమాపతి యని యాతడు గుర్తించినట్లు నేను వినియున్నాను.

బాల:- అట్లనా?—మంచిది. ఇప్పుడే యాతని రప్పించి తెలుసు కొనెదను.

నరేం:- (భయముతో) వలదు. నేనుండగా వలదు. నేను వెడలి పోయిన పిమ్మట ఆతని రప్పింపుడు.

బాల:- (చిరునవ్వుతో) భయపడకు నరేంద్రా! చిలుక నుంచిన పంజరములోనికి పిల్లిని రానిత్తునా? నీవీ ప్రక్కగదిలోనికి పోయి కూర్చుండుము.

అని యాతని బంపి, అభిరామసింగును తోడ్కొని రమ్మని యొక పరిచారకుని బంపెను. పది నిమిషములలో అభిరామసింగ్ వచ్చెను.

బాల:- అభిరామ్! ఒకటి రెండు ప్రశ్న లడుగుటకు నిన్ను బిలిపించి తిని. ఈ రమాపతి పూర్వ మింకేమైన పేరుతో వ్యవహరించి యుండెనా?

అభి:- ‘గౌరి’ యను పేరుతో వ్యవహరించి యుండెను.

బాల:- ఎప్పుడు?

అభి:— బహుకాలము క్రిందట. ఈ సమీప వనమందిరమునకు హత్య యొకటి జరిగియుండెను కదా! ఆ దినములలో, ఆ వనమందు ప్రతి సాయంకాలమును కేను నీనిని చూచుచుంటిని.

బాల:— అచ్చటికి వా డేల వచ్చుచుండెనో చెప్పగలవా ?

అభి:— (నవ్వుచు) చాలమంది యువకులు అచ్చటి కేల పోవుచుండిరో, అందుకే నాడు సహిత మెచ్చట నుండియో వచ్చుచుండెను. హత్యగావింపబడిన అమీర్ జాన్ కుమార్తె అమీరా కొఱకు!

బాల:— నీవేల ప్రతి సాయంకాలము వచ్చటకు పోవుచుంటివి ?

అభి:— (నవ్వుచు) అందుకే!

బాల:— మి యందఱకు అమీరా ఆతిథ్య మిచ్చుచుండెనన్నమాట!

అభి:— అంత యదృష్టము అప్పుడు పొందినవాడు ఒక్క గారియే!

బాల:— సరియే. వాడే యీ రమావతి యనుటలో నీ కేమియు సందేహము లేదు!

అభి:— ఏమియు సందేహము లేదు.

బాల:— న్యాయస్థానమునందు ప్రమాణము జేసి యీ విషయము నిపు చెప్పగలవా ?

అభి:— తప్పక చెప్పగలను.

బాల:— మంచిది. ఇంక నీవు పోవచ్చును. మన సంభాషణము అత్యంత రహస్యముగ నుండవలయును సుమా !

“చిత్తము” అని యభిరామసింగ్ వెడలిపోయెను. పిమ్మట చాలరాత్రివఱకు బాల వంద్రదేవ్ న రేంద్రునితో సంభాషించుచుండెను. ఆతడు చెప్పిన సమస్తవిషయములను వ్రాసుకొనెను. పిమ్మట, “న రేంద్రా! నీవింక పోవచ్చును. నీవిముక్తికై నేను యథా శక్తి ప్రయత్నించెదను.” అని యాతనికి ధైర్యముగొల్పి పంపివైచెను.

ఆ మరుసటి దినమంతయు నాతడు ఈ ప్రయత్నమునందే నిమగ్నుడై యుండెను. కృష్ణమోహన్ యొక్క కచేరి గృహమునకు బోయి యాతనితో సుమారు మూడుగంటలసేపు రహస్యముగ సంభాషించెను. కావలసిన సర్వసామగ్రియు సిద్ధముజేసుకొని యా మరునాడు న్యాయస్థానమునకు బోయి అమీరుజాన్ హత్యనేరమును

పునర్విచారణము జేయుటకు అంకురార్పణ మొనర్చెను. ఈ కార్య కలాప మంతయు అతిరహస్యముగ జరుపబడెను. నగరవాసు లెవ్వరికిని ఆ విషయమే తెలియదు.

ఆ మరునాడే ఎన్నిక. పురమందిరమునందు ఎన్నిక జరుగును. కల్యాణనగరమంతయు చాలసందడిగా నుండెను. ఇరుపక్షములవారును విరామములేక నగరవీధులలో గుంపులు గుంపులుగా తిరుగుచుండిరి. వారివరణ మంతయు “కృష్ణమోహన్ కు జై! రమాపతికి ఛీ!” అను నినాదములతో నిండియుండెను.

సాయంకాలమైనది. రమాపతి మిత్రవర్గముతో గలసి పుర మందిరమువైపు కాలినడకను పోవుచుండెను. ఒక యల్లరిమూక యేవేవో చిల్లరచేష్టలతో, పరిహాసములతో, అట్టహాసములతో, వారివెంట నంటియుండెను. పురమందిరపు పరిసర ప్రదేశమంతయు ప్రజాసంఘములచే క్రిక్కిరిసియుండెను. ఇరుకెలంకలభవనప్రాంగణములు, మేడలు, మిద్దెలు, అన్నియు స్త్రీజన సమృద్ధముచే కిటకిటలాడుచుండెను. కృష్ణమోహన్ కచేరి చానడి యందు కృష్ణమోహన్ కుటుంబ మంతయు ఆ వేడుక జూచుటకై వచ్చి కూర్చుండి యుండిరి. వారిలో సేమసహితము వచ్చి యుండెను. ఆ వేడుకచూచుట కామె కెట్టి యుత్సాహమును లేకుండెను. రోగగ్రస్తుడై యన్న బిడ్డను విడచి యింట నుండజాలక వారితో నచ్చటకు నచ్చెను. గ్రామమంతటను మహోత్సవమువలె నుండెను. కాని, ఆమె హృదయమునందు మాత్రము ఒక భయంకర మైన తుపాను రేగుచుండెను. కృష్ణమోహన్ అక్కగారు ఆమెను జూచి, “సేమా! లజ్జలేశములేని ఆ నరపశువు రమాపతికి నేడు బహిరంగముగ కానున్న శుద్ధతొరమును జూచి యానందించుటకు వచ్చియున్న ఆ జనసమృద్ధమును జూడుము.” అని హెచ్చరించెను. సేమ, “అమ్మా! విశేషమేమున్నది? ఎవరికైన కర్మఫలము ననుభవింపక తప్పదు.” అని హీనస్వరముతో మారుబల్కెను.

“కృష్ణమోహన్ కు జై!” అను ప్రజాఘోషములు మిన్ను ముట్టుచుండెను. త్రోసికొనుచు గుంపులు గుంపులుగా ప్రజలు పుర

మందిరపు ఆవరణములోనికి జొచ్చుచుండిరి. వసారాపై నొక ప్రక్క రమాపతి తన మిత్రవర్గముతో నిలచియుండెను. ముఖముపైకి చూచుచుండిన ముంగురులను ఊహణమును పై కేగి త్రోసికొనుటయందు తన ప్రేలినున్న వజ్రపు టుంగరము తిట్కు తిట్కు మనుచు చూపరుల దృష్టి నాకర్షించుచుండెను.

ఇంతలో ఒక రక్షక శాశ్వతోద్యోగి మూకను త్రోసికొనుచు వడివడిగా వచ్చి రమాపతిని సమీపించి యాతని భుజముపై జేయి వైచి, “అయ్యా! ఈ ఊణమునుండియు మీరు మాఫైదీ!” అని పల్కెను. ఈ పల్కులు వెల్వడిసంతనే ఆ సమీపమందున్న ప్రజా సమూహ మంతయు నిశ్శబ్ద మయ్యెను. క్రిమక్రమముగ ఆ యావరణ మంతయు నిశ్శబ్దమై పోయెను. కొన్ని ఊణములవఱకు రమాపతి నోటమాట రాలేదు. ఈ నిర్బంధమునకు కారణము ఎవ్వరు నూహింప జాలకపోయిరి. రమాపతి మానసము పరిపరి మార్గముల పడుగులిడ సాగెను. ముఖము జేపురించెను. ఆగ్రహవేళమున నాతిడు “ఎవరు నీవు?” అని యా యుద్యోగిని ప్రశ్నించెను. ఇంతలో నిద్దఱు రక్షక భటులు వచ్చి యాతని చేతులకు సంకెలలు బిగించిరి. ఇది చూచుచున్న ప్రజాసమూహ మంతయు విస్మయభరిత మయ్యెను. రమాపతి మిత్రవర్గము సుమా రొక పదిమంది గూరక్షకోద్యోగిని “ఏమిది?” అని తీవ్రముగ ప్రశ్నించిరి. అంత నాతిడు, “అయ్యా! ఇండఱిలో ఈతని శృంఖలా బద్ధుని జేయనలసి వచ్చినందుకు చింతించుచున్నాను. ఇదిగో, న్యాయస్థానపు ఆజ్ఞాపత్రము! అయ్యా! రమాపతీ! అమీర్ ఖాన్ హత్యాసందర్భమున మీపై ఇప్పుడారోపింపబడిన హత్య నేరమునకు నేను మిమ్ము నిర్బంధించుచున్నాను. తాణాకు దయ చేయుడు,” అని సగౌరవముగనే పల్కెను. రమాపతి ముఖము వివర్ణమయ్యెను. చిక్కిన నెత్తురు లేదు. ముంజేతికి తగిలియున్న యినుప సంకెళ్ళను జూచి ప్రేలినున్న వజ్రపు టుంగరము కలకల నవ్వుచుండెనో, వలవల యేడ్చుచుండెనో చెప్పజాలము. ముఖముపై నొకానొక బిభీషిక, ఒకానొక ప్రేతకళ తాండవింప సాగెను. ఉద్రేక పూరితములైన శూన్యదృష్టులతో నలువైపులను జూచుచు నిలువ బడెను. సమావేశమైన సమగ్ర జనసమూహపు దృష్టియు నాతనిపై

కేంద్రీకరింపబడెను. ఒక పెద్ద నిట్టూర్పు విడచి, సమీపమునందే నిలచియున్న దీక్షిత్ వైపు జూచి, రమాపతి “ద్రోహీ! దీనికి కారణము నీవు!” అని గ్రుడ్డెత్తి జేసెను.

ఈ మాటలకు, “లేదు. ప్రమాణము చేసెదను,” అని దీక్షిత్ ప్రత్యుత్తర మిచ్చెనో లేదో, ఇంతలో మరియొక రక్షకోద్యోగ వచ్చి దీక్షిత్ భుజముపై చేయివైచి, “అయ్యా! అమీర్ జాన్ హత్యసంబంధమున మీరు రమాపతికి సహకారులైన నేరముపై ఇప్పుడు మీరు నిర్బంధింప బడినారు,” అని యాజ్ఞాప్రతిమును జూపెను. తక్షణమే యిద్దరు రక్షక భటులు వచ్చి యాతని చేతులకు బెడీలు వైచిరి.

“అయ్యా! ఆ విషయము నా కేమియు తెలియదు. నేను ప్రమాణము చేసెదను,” అని దీక్షిత్ బిక్క-మొగముతో చెప్పుకొనెను.

“కావచ్చును. న్యాయస్థానమునందు మీ రది ఋజువు పరచుకొనుడు. అంతవఱకును మీరు మా నిర్బంధమునందుండక తప్పదు. అయ్యా! మేమేమి చేయగలము?” అని సశౌరవముగ బదులు పల్కెను.

అనంతరము శృంఖలా బద్ధులైన యా యిరువురు ఖైదీలతో ఆ రక్షకోద్యోగులు రాజమార్గమున క్రిక్కిరిసియున్న ప్రజానీకమును భేదించుకొనుచు తాళవైపు నడువసాగిరి. ఎన్నిక వినోదమును చూడవచ్చిన యా జనసమూహ మంతయు ఈ యంతర్నాటకమును జూచుచు ఆ ఖైదీలవెంట గుంపులు గుంపులుగా పోవసాగిరి. వారి యానంద వికటాట్ట హాసములతో, ఉద్రేక భాసణములతో, వాయు మండలము నిబిడికృత మయ్యెను.

ఈ యావద్ విశేషములను తమ కచేరి చావడినుండి చూచుచుండిన శాంతయు, కృష్ణమోహన్ అక్కగారును, ఆనంద పారవశ్యమున మైమరచి పోయిరి. నిరుత్సాహియై యేదో మరొక లోకమునందున్న పేమనుజూచి, శాంత, “పేమా! ఇంతకాలము నకు దైవానుగ్రహము కల్గినది! నిష్కారణముగ హత్యానేర

మారోపింపబడి, విదేశేగామియై, అజ్ఞాత వాసము జేయుచున్న నా సోదరుడు నరేంద్రుడు తిరిగి తలయెత్తుకొని మామధ్య తిరుగు శుభ సమయము వచ్చినది! ఓహో! ఎన్ని దీర్ఘవర్షములు నిష్కారణ యాతనకు వాడు పాల్పడెను! వాని విముక్తికై నా వివాహమునకు పూర్వము ఎన్నిసార్లు నేను కృష్ణమోహన్ సహాయ మపేక్షించి యాతనితో రహస్య సంభాషణములను జేసియుంటిమి! మా రహస్య సమావేశములకు లోక మన్యథా తలంచునను భీతి సహితము నాకు లేకుండెను! ఆ పూర్వసంఘటనము లన్నియు తలచుకొనిన ఇప్పుడు నా శరీరము జలదరించుచున్నది!” అని యానందోద్రేకమున జెప్పసాగెను. ఆ వాక్యములు వినుచున్నంతకాలమును పేను ముఖమునం దొక విపరీతమైన యావేగము స్ఫురించుచుండెను. ఏనో యొక మహాపరాధమును తాను కావించినట్లు ముఖలక్షణములు పొడగట్టుచుండెను. ఆమె యంతర్నేత్రముల యెదుట యేమేమి దుఃఖకర దృశ్యములు పొడగట్టెనో గాని, చూచుచుండగ నే యామె కన్నులనుండి బాష్పధారలు ప్రవింపజొచ్చెను. అన్యాయకాంత చిత్తయై యున్న శాంత యది కనిపెట్టనేలేదు.

ఇంతలో కృష్ణమోహన్ అచ్చటకు వచ్చి, మందహాసము జేయుచు, “శాంతా! మీరిప్పుడు కండ్లార జూచిన వినోదములు నేను తిరిగి చెప్పనవసరము లేదుకదా! మీరు చూడని విషయము చెప్పెదను. ఎన్నిక కార్యక్రమము పూర్తియైనది.”

శాంత:— ఏమైనది? ఎవరు నెగ్గిరి?

కృష్ణ:— ఎవరు నెగ్గిన నీవు సంతోషించెదవు?

శాంత:— (నవ్వుచు) ఆ రమాపతి నెగ్గిన నేను సంతోషించెదను. వాని చేతికి బేడీలు వేయించినారే, పాపము! మీరే గెలిచినారా?

కృష్ణ:— శాంతా! నేను గెలుచుట యేమి? వాడే నన్ను గెలిపించినాడు!

ఇచ్చట నీ సంభాషణము జరుగుచుండగ నే, “కృష్ణమోహన్ కు శై!” అను కేకలు నగరమం దంతటను మారుమ్రొగుచుండెను.

విజయఘోషములతో నభినందించుటకు యావద్ బంధు మిత్రవర్గమును అచ్చటకు వచ్చిరి. తదనంతరము అందరును కలసి ప్రజాసంఘముల విజయ వాద్యములతో సువర్ణదుర్గమును జేరుకొనిరి. అంతకు బహుకాలము పూర్వమే దీక్షిత్ రమాపతిలు ప్రజాసంఘముల ఛీత్కారములతో, పరిహాస వికటనాదములతో కారాగృహమును జేరుకొనిరి. కృష్ణమోహన్ కంఠమున పుష్పహారములు ! రమాపతి ముందేతుల ఇనుప సంకెలలు !

ఈ దృశ్యమును, ఆ దృశ్యమును కూడ చూచుచు నివ్వెరపడి యొక యింటిముంగిట వన్నెలవినవకట్టవలె నిలచియున్న యొకానొక స్త్రీ, జనసమూహపు దృష్టి నాకర్షించుచుండెను. ఆమె పూర్వ హత్యాకాండమున కథానాయికయైన అమీనా ! హత్యగావింపబడిన అమీన్ బాన్ కుమార్తె ! ఏ వ్యక్తి కారణమున ఇంత కాలమును నరేంద్రుడు అజ్ఞాతవాసమున తలదాచుకొని యున్నానో, ఏ వ్యక్తి కారణమున ఇప్పుడు రమాపతి కారాగృహ ప్రవేశముచేసి యున్నానో, ఆ వ్యక్తియే యామె ! హత్యజరిగిననాటి రాత్రియే యామె యంతర్ధానమయ్యెను. నరేంద్రునితోగలసి యామెయెచ్చటికో పరారియైపోయెనని కల్యాణనగరవాసు లందఱును తలంచుచుండిరి. తిరిగి యింత కాలమునకు ఈమె కల్యాణనగరమున ప్రత్యక్షమయ్యెను. ప్రాతపరిచయస్థులనేకులామెనుజూచి యిచ్చుక విస్మయమునందుండియే చూపులతో నామెను పలుకరించి పోవుచుండిరి. కాని, ఎవ్వరి పలుకరింపులను ఆమె స్వీకరించుటలేదు. ఇంతలో నొకవైపు నుండి అభిరామసింగ్ మెల్లగ నామెచెంతకు వచ్చెను. ఆతనిజూచి యామె తిరస్కార నూచకముగ పెడమొగము పెట్టెను. అంత అభిరామసింగ్, “అమీనా ! ఎంత కాలమునకు తిరిగి నీవు కంటబడితివి ! నీవు నరేంద్రునితోగలసి యెచ్చటికో పరారియైతివని అందఱును భావించిరి.

అమీనా:- (ముఖము చిట్లించుకొని) నేను నరేంద్రునితో గలసి పోయినా ? నాతండ్రిని చంపిన నరేంద్రునితోనా ?

అభి:- నా యభిప్రాయము మాత్రమది కాదు. పోనిమ్ము. ఎచ్చట నుండి యిప్పుడు నీ రాక ?

అమీనా:- నేనిప్పు డొక జమీందారణియొద్ద పనిచేయుచున్నాను. ఆమె దేశియాత్రి చేయుచు ప్రస్తుతిము ఈ యూరి పొలిమేర నున్న బంగాళాయందు బస చేసియున్నది. కల్యాణనగరమునం దీసంఘడి యేమా యని చూడవచ్చితిని.

అభి:- చూచితివా?

అమీనా:- చూచితిని. కాని, ఆ రమాపతికి అన్వాయము జరిగినది. అంతి పెద్దమనిషిపై అట్టి యపనిందవైచి బేజీలు వేయుట తగదు.

అభి:- ఆ పెద్ద మనిషి మీ తండ్రిని చంపిన పెద్దమనిషి యని రేపు ఋజువు కానున్నది!

అమీనా - అసత్యము! నా తండ్రిని చంపిన ద్రోహి నరేంద్రుడు!

అభి:- సత్యాసత్యములు రేపు న్యాయస్థానమున తేలిపోవా? నీవు కూడ రేపు న్యాయస్థానమునకు వత్తువుకదా!

అమీనా:- ఏల? నాకేమి సంబంధము?

అభి:- నీ తండ్రిని చంపిన నేరముకదా! నీ సాక్ష్యము కూడ పనికి వచ్చును.

అమీనా:- నాకేమియు తెలియదు. నేనేమియు సాక్ష్యము చెప్ప జాలను.

అని యింక నాతనితో సంభాషణమును చాలించి, నడివడిగా ఆ స్థలమును విడచిపోయెను. అభిరామసింగ్ తక్షణమే పోయి, తన యధికారియైన న్యాయవాది బాలచంద్రదేవుతో అమీనా ప్రస్తుతిము గ్రామమందున్న వార్తను తెలిపి తదనంతర కార్యక్రమము నాతనికి వీడచెను.

అమీనాకు ఆనాటి రాత్రియంతయు నిద్రలేదు. మరునాడు జరుగనున్న న్యాయ విచారణమునందు తనకెట్టి నిర్బంధము కలుగునో యని యామె భయపడెను. మరునాడుదయము ఏదో విష జెప్పి తన యధికారిణి యనుజ్ఞబొంది గ్రామాంతరము బోవుటకు ఆమె బయల్పడటి కొంచెము దూరము సాగినంతనే యొక రక్షక భటుడు వచ్చి యామె చేయి బట్టుకొనెను.

“ఎవరు నీవు? చేయి విడువుము,” అని యామె గర్జించెను.

“ఓహో! పతివ్రతాశిరోమణీ!!” అని వాడు నవ్వుచు, “రమ్ము, రమ్ము. ఈ నాటి విచారణమునందు నీవు సాక్ష్యము చెప్పవలసియున్నది. ఇదిగో, న్యాయస్థానపు ఆజ్ఞ! రమ్ము, పోవుదము.” అని పల్కెను. ఈ మాటలకు నీడు జల్లిన నిప్పువలె అమీనా చల్లబడి నోట మాటరాక నిలచిపోయెను.

“ప్రయోజనములేదు, నచ్చితీరవలెను,” అని వాడు తొందర జేసెను.

“నా కేమియు దెలియదు. నేను సాక్ష్యము చెప్పజాలను,” అని యామె మారుబల్కెను.

“అది యంతయు నాకు దెలియదు. ముందు నడువుము. లేదా, బలవంతముగ నేను నిన్నీడ్చుకొని పోవలసి యుండును.” అని బింకముగ చెప్పెను. చేయునదిలేక, ఎఱ్ఱబొరిన ముఖమును వంచుకొని, తొక్కువాటుతో, రక్షకభటునితో గలసి న్యాయస్థానమునకు నడచెను. అచ్చట నొక చిన్న గదియందు, ఇద్దఱు రక్షకభటుల కాపుదలక్రింద నామె నుంచిరి.

తన తండ్రిని జంపిన హంతకుడు గౌరియని యామె యెన్నడును భావించియుండలేదు. ఆ హంతకుడు సరేంద్రుడే యని యామె నిశ్చితాభిప్రాయము. ఆ నేరమునకు ఇప్పుడు గౌరిని, అనగా, రమాపతిని నిర్బంధించుట అన్యాయమనియే యామె భావించుచుండెను. అంతయు ఆమె కగమ్యగోచరమై యుండెను.

అధ్యాయము 24

ఆనాటి న్యాయ విచారణమును జూచుటకు నగరము నందలి భద్రజనుల నేకులు వచ్చియుండిరి. ఆవరణమంతయు సామాన్య జనసంఘములచే కిటకిట లాడుచుండెను. న్యాయస్థానమునం దొక నియమిత స్థలమునందు శైవీలిద్దఱును నిలచి యుండిరి. న్యాయవాదులందఱును యుక్తాసనములపై నాసీనులై యుండిరి. రమాపతి పక్షమున వాదించునచ్చిన రహీంసాహెబును, సరేంద్రుని పక్షమున

వాదించవచ్చిన బాలచంద్రదేవును ముఖాముఖి గూర్చుండి యుండిరి. వేదికపై న్యాయపీఠమునందు న్యాయాధిపతి హరిహర రాయలు మొగము బిగించుకొని యాసీనుడై యుండెను. అంతయు నిశ్శబ్దముగా నుండెను. విచారిణము ప్రారంభమయ్యెను.

బాలచంద్రదేవ్ నిలచి తన యభియోగమును న్యాయపీఠము సమక్షమున వివరించి, అమీర్ జాన్ అను వ్యక్తిని హత్య గావించినది పూర్వవిచారిణమునందు అపరాధిగా భావింపబడిన నరేంద్రుడు కాడనియు, గౌర యను పేర ఆ సమయమున వ్యవహరించుచుండిన యీ ఖైదీ రిమాపతి యనియు, తాను ఋజువుచేయ సిద్ధముగా నుంటి ననియు చెప్పి కూర్చుండెను. ఆనాటి గౌరయే యీనాటి రమాపతి యని ఋజువుపరచుటకు ప్రథమసాక్షిగా అభిరామసింగ్ బోనెక్కెను. ఆ సాక్షివిచారిణమును న్యాయమూర్తి హరిహర రాయలే స్వయముగ జరిపెను.

హరి:— ఈ ముద్దాయి రమాపతి గూర్చి నీకేమి తెలియును?

అభి:— విశేష మేమియు తెలియదు. ఇతడు ‘గౌర’ యను పేర న్యవహరించు చున్నప్పుడు నే నీతని నెఱుగుచును. అమీర్ జాన్ గృహమునకు ఈతడు తఱచు పోవుచుండెను.

హరి:— ఆతనిపేరు గౌర యని నీ కెట్లు తెలిసినది?

అభి:— అమీర్ జాన్ కుమార్తె అమీనా చెప్పినది.

హరి:— ఆమెకును నీకును పరిచయ మున్నదా?

అభి:— చిత్రము.

హరి:— ఈతని సంబోధించి నీ నెప్పుడైన మాటాడి యుంటివా?

అభి:— రెండు మూడు సార్లు ఆమె యింటి ముంగిటనే మాటాడి యుంటిని.

హరి:— ‘గౌర’ యని యాతని నింకెవ్వరైన సంబోధింపగా నీవు విని యుంటివా?

అభి:— వినియుంటిని. ఆ రెండవ ముద్దాయి దీక్షిత్ సంబోధించుటయు ఈతడు మారు పల్కుటయు వినియుంటిని. మరియు, హత్య గావింపబడిన అమీర్ జాన్ ఒకసారి, “ఈ గౌర నా గడప

‘క్రిస్టి నచో నేను సహింపను’ అని అమీనాతో చెప్పుచుండగా నేను వింటిని.

హరి:- సరియే. గౌరి ఆ యింటికి తటచుగా నేల పోవుచుండెనో చెప్పగలవా ?

అభి:- అతడు అమీనాను ప్రేమించి యుండెను. నేనుకూడ అదే పనిమీద అచ్చటకు పోవుచుంటిని.

హరి:- ఆ న్యవహారమున మీ యిద్దఱకు నేమేని నైరము తటస్థించినదా ?

అభి:- ప్రయోజనమేమి ? ప్రథమ శాంబూలము ఈతని దేయగుటచే నే నీతనితో కలహించిన లాభమేమి ?

హరి:- హత్యజరిగిననాటి సాయంకాలము నీవీతని నచ్చట చూచితివా ?

అభి:- లేదు. ఆనాడు నే నచ్చటకు పోలేదు.

హరి:- ఈతడే హత్య చేసియుండునను సందేహము నీ కెప్పుడైన కలిగినదా ?

అభి:- ఎప్పుడును కలుగలేదు.

హరి:- ఇప్పుడు, ఇంతకాలము గడచిపోయిన పిమ్మట, ఆ గౌరియే యీ రమాపతి యని నిస్సంశయముగ చెప్పగలవా ?

అభి:- నిస్సంశయముగ చెప్పగలను.

హరి:- అసంభవము. ఈ మధ్యకాలమున ఒకసారియైన నీ వీతని జూడకయే ఆ విషయ మెట్లు చెప్పగలవు ?

అభి:- చూడకయే నేను చెప్పట లేదు. ఒకసారి చూచితిని.

హరి:- ఎప్పుడు ? ఎచ్చట ?

అభి:- హత్యనంతరము సుమారు పదునెనిమిది మాసములై యుండును, కలకత్తాయందు జూచితిని.

హరి:- పొరపాటు పడితివేమో !

అభి:- (నవ్వుచు) ఏమియు పొరపాటు లేదు. ఆ గౌరియే !

హరి:- ఆ గౌరియే యీ రమాపతి యని యెప్పుడు తెలిసికొంటివి ?

అభి:- ఇప్పుడు, ఈ యెన్నిక సందర్భమున అతని చూచునట్లుక, ఈతనికి రమాపతి యని మరియొక పేరు కలదని నాకు జెలియదు.

హరి:- మంచిది. ఇప్పటికి నీవు పోవచ్చును.

అభిరామసింగ్ బోను దిగి బయటకు పోయెను. పిమ్మట, అమీనా విచారణము ప్రారంభమయ్యెను. బాలచంద్రదేవ్ నిలచి యామెను ప్రశ్నింపజొచ్చెను.

బాల:- నీవు అమీన్ జాన్ కుమార్తె అమీనా?

అమీనా:- అగును.

బాల:- ఆ శౌరికిని నీకును—

అమీనా:- (ముఖము చిట్టించుకొని) అదిగో, ఆవిషయము మీకేల?

బాల:- ప్రమాదములేదు. అమీనా! అడిగిన ప్రశ్నకు సమాధాన విమ్ము. ఇంతి చక్కని ముఖమును జూచి యెవ్వరు ప్రేమించరు? శౌరి నిన్ను ప్రేమించెను. ప్రతి సాయంకాలమును నీయొద్దకు వచ్చుచుండెను. అగునా?

అమీనా:- (తన యందము కొనియాడబడినందుకు మురిసి) అగును. అయిన?

బాల:- అది, నిన్ను ప్రేమించిన చాలమందికి కన్నెట్టనై యుండెను; కాదా?

అమీనా:- కావచ్చును.

బాల:- కానచ్చును. నెమిలియు నెమిలియు జతకూడుచుండ కాకులకు కన్నెట్ట! దానికేమికాని, ఆ శౌరికి రమాపతి యను నామాంతర మున్నదని అప్పుడు నీకు తెలియదు; కాదా?

అమీనా:- తెలియదు. తనపేరు శౌరి యని యాతడు చెప్పెను.

బాల:- ఆతని నివాసస్థలము?

అమీనా:- తెలియదు. ఆ విషయము నేనడుగలేదు, ఆతడు చెప్పలేదు. ఏదో పరిసర గ్రామమే యని నేననుకొంటిని.

బాల:- పోనిమ్ము. ఆతని యసలుపేరు రమాపతి యని తరువాత నెంత కాలమునకు నీవు తెలుసుకొంటివి?

అమీనా:- స్వల్పకాలమునకే. కొన్ని మాసములై యుండును.

బాల:- మీ తండ్రి హత్య జరిగిన కొద్దికాలమునకే యనుకొందును.

అమీనా:- అగును.

శాల:- అగును. క్రొత్తరికమున కొంత దాపరికము కాని, కలసి మెలసి యున్న పిమ్మట అసలు పేరు దాచవలసిన యవసర మేమున్నది? సరియే ఆ హత్య జరిగిన నాటి సాయంకాలమున గౌరి కాక, ఇంక నెవ్వరైన ఆ వనమునం దుండిరా?

అమీనా:- నరేంద్రుడుండెను. మరియు, దీక్షిత్, రామసింగ్ కూడ నుండిరి.

శాల:- దీక్షిత్, రామసింగ్, కూడ నీ కొఱకు —

అమీనా:- ఛీ! వారా?

శాల:- పోనిమ్ము. ఆ సాయంకాలము నీయింట గౌరియుండెనా, లేక నరేంద్రుడా?

అమీనా ఈ ప్రశ్నకు కొంచెము సంకోచింప సాగెను. ఏమి చెప్పిన ఏమి ప్రమాదమో! అంత న్యాయాధిపతి హరిహర రాయలు ఆమెతో, “సాక్షి! ప్రమాణము చేసితివి. నిజము చెప్పుము. నరేంద్రుడు అప్పుడు నీ యింటిలో లేడా?” అని తీవ్రముగ ప్రశ్నించెను?

అమీనా:- (ఉలికిపడి) లేడు. గౌరి యుండెను.

శాల:- అప్పుడు నరేంద్రు డెచ్చట నుండెను?

అమీనా:- నాకు తెలియదు. అతడు మా యింటికి వచ్చెను కాని, నేనాతని బంపివైచితిని. ఆ వనమునందే యెచ్చటనో యుండి యుండును.

శాల:- అతడు నీ యొద్ద నొక తుపాకి విడిచిపోయెనా?

అమీనా:- అగును. దానిని మాతండ్రి కిమ్మని చెప్పెను. అందుతోటా అమర్చబడి యున్నదని కూడ చెప్పిపోయెను. నేను భద్రముగ దానిని తలుపు వార నుంచితిని.

శాల:- సరియే. లోన నీవును గౌరియు నుంటిరి. ఎంతకాలమునకు నీ తండ్రి మీ యొద్దకు వచ్చెను?

అమీనా:- నా తండ్రి మా యొద్దకు రానేలేదు. అతని మృతశరీరమును మాత్రమే నే నటుపిమ్మట జూచితిని.

శాల:- ఎంతకాలము మీరిద్దరు నింటిలో నుంటిరి?

అమీనా:- స్వల్పకాలమే. పిమ్మట పెరటివైపు వనములో కొంత కాలము విహరించుటకు పోయితిమి. కొంత తడవైన పిమ్మట గారి వెడలిపోయెను. నేను మరి కొంతసేపు అచ్చటనే యొక చెట్టుకొమ్మ నానుకొని యేదో యోచించుచు నిలచియుంటిని. బాల:- ఇంతలో తుపాకి ధ్వని వినబడినది !

అమీనా:- అగును.

బాల:- అది మిమ్ముల నే ప్రేలినదని నీకు తెలియదు !

అమీనా - తెలియదు. ఎవ్వరో వనములో వేట చేయుచుంటిరని యనుకొంటిని.

బాల:- మరల గారి మీ యింటిలోనికి పోయియుండెనుకదా, ఏదైన మరచి యది తెచ్చుకొనుటకు పోయెనా ?

ఇదియొక గడుసుప్రశ్న. ఒకప్రక్క విసురు! తగిలిన తగులును, లేకున్న లేదు ! కాని, బాగుగనే తగిలెను.

అమీనా:- అగును. అతడు తన యుత్తరీయమును ఇంటిలోనుంచి తెచ్చెను.

బాల:- దానికొరకు అతడు తిరిగి యింటిలోనికి బోయెను సరియే. హత్యనంతరము నిన్నుమరల కలసినప్పుడు నరేంద్రుడే మీ తండ్రిని హత్యజేసెనని నీకు రూఢిగా చెప్పియుండును.

అమీనా:- చెప్పెను. కాని, అతడు చెప్పినేల ? నాకు తెలియదా ? అది యందరకును తెలియును.

బాల:- అగును. నరేంద్రుడు హత్యగావించుచుండగా చూచితిని గారి నీతో చెప్పియుండెనా ?

అమీనా:- అతడు తన యుత్తరీయమును తీసుకొని కొంతదూరము పోయినపిమ్మట మాయింటిలో మాతండ్రితో యెవ్వరో కలహించుచున్నట్లు వినెను. ఇంతలోనే తుపాకి శబ్దము వినవచ్చెను. ఏదో ప్రమాదము సంభవించె ననుకొనెను. కాని, నా తండ్రియే చంపబడెనని యనుకొన లేదు.

బాల:- అని గారి నీతో చెప్పెను. ఎప్పుడు ?

అమీనా:- ఆ రాత్రియే, అర్ధరాత్రివేళ !

బాల:- అర్ధరాత్రివేళ తిరిగి యాతడు నీయొద్దకు వచ్చెనా ?

అమీనా:- వచ్చెను. వచ్చి, నాయంకాలము ఇంటిలో జరిగిన ఆ కలకల మేమి యని నన్నడిగెను. ఎవ్వరో తుపాకితో నా తండ్రిని చంపెనని చెప్పితిని. అప్పు డాతడు, 'నరేంద్రుడే ఆ పని చేసియుండును. ఆ కలకలమందు నరేంద్రుని కంఠధ్వని నాకు స్పష్టముగ వినబడినది' అని చెప్పెను.

బాల:- ఆతని మాటలయందు నీకు పూర్తిగ విశ్వాసము కలిగినదా?

అమీనా:- కలుగకేమి? ఆ నరేంద్రుడే హంతకుడనుట కెట్టి సందేహమును లేదు.

బాల:- సరే. అదిగో, ఆ ముద్దాయిని చూడుము. అతడేనా గౌరి?

అమీనా:- అగును. అయిన నేమి? అతడు హంతకుడని చెప్పటకు వీలులేదు.

బాల:- అగును. గౌరియే రమాపతి యని నీవు చెప్పగలవు కాని, అతడే హంతకుడని యెట్లు చెప్పగలవు? సరియే. అది యుండనిమ్ము. గౌరితో నెంతకాలము నీవు కలకత్తాలో నుంటివి?

ఇది యొక గడుసు ప్రశ్న. తగిలిన తగులును. లేకున్న లేదు. ఈ ప్రశ్నకు అమీనా శెల్లబోయి చూచుచుండెను.

బాల:- హత్యాసంతరము నీ వీడ్పలమును విడచి గౌరిని కలియుటకు కలకత్తా పోయితివి కదా! అచ్చట ఆతనితో నెంతకాల ముంటివి?

అమీనా:- నేను గౌరితో కలసి కలకత్తాలో నుంటినని యెవరు చెప్పిరి?

బాల - నేను చెప్పుచున్నాను. అమీనా! అయిన దేదో అయి పోయినది. ఇంకను దాపరిక మేల? లేదన్న ప్రయోజన మేమి? అందు దోష మేమున్నది? మేము మాత్రము మా మిత్రులను చూచుటకు పోవకుండుమా? మిత్రులతో కొన్నాళ్ళు నివసింపకుండుమా?

అమీనా:- (ముఖము జేవురింప) చాల బాగున్నది!

అంత హరిహర రాయలు, “సాక్షి! నిజము చెప్పవలెను. నీవు గౌరితో నుంటివా, లేక న రేంద్రునితో నుంటివా?” అని ఖండితముగ ప్రశ్నించెను. ఆ ప్రశ్నయందు విస్పృష్టముగ నొక యుద్రేక భావము ప్రస్ఫుట మగుచుండెను. నరేంద్రుడే దోషియని తన హృదయమునందు సుస్థిరమైయుండిన నిశ్చితాభిప్రాయమే యందుకు కారణము.

అమీనా:- (ఆవేశముతో) నేను — నరేంద్రునితో నుంటినా? దానికన్న అసత్యము వేరొకటి లేదు. హత్యజరిగిన నాటి నుండియు నేను నరేంద్రుని చూడలేదు. ప్రమాణము చేయుచున్నాను. ఆ హంతకుని నే నీ జన్మమున చూడగోరుదునా?

ఆమె వాక్యములు విన్నవారికి ఆమె పల్కినది యధార్థమని తోచక మానదు. హరిహర రాయల దృగ్జాలములు విస్మయోత్తేజితము లయ్యెను. ‘నరేంద్రుడు దోషి కాడా? తన యభిప్రాయము నిరాధారమా? నిర్దోషి పట్ల తానింత కాలమును నిష్కారణ ద్వేషము వహించి యుండెనా?’ ఈ విజ్ఞాన ఆతని నేత్రములందు సువ్యక్త మగుచుండెను. అంతవరకు ఆచంచల పామాణమై యున్న యాతని హృదయము ఇంచుక చలింపసాగెను.

బాల:- పొరపాటు, అమీనా! నీవు నరేంద్రునితో ఎంత మాత్రము నుండజాలవు. నీవు గౌరితోనే యుంటి వన్నమాట!

అమీనా:- (తలవంచుకొని) అగును.

బాల:- మంచిదే. అట్లతనితో రెండు మూడేండ్లుంటివా?

అమీనా:- మూడేండ్ల వర కుండలేదు.

బాల:- సరే, సుమారు రెండేండ్లుండి యుందువు.

అమీనా:- అయిన దోషమేమి? నేను కలకత్తాలో నుండగా, అప్పుడప్పుడు పరిచయమునుబట్టి ఆతడు నన్ను చూచుటకు వచ్చుచుండెను.

బాల:- ఏమియు తప్పులేదు. సరే, అమీనా! ఇప్పటికే అట్లనుకూర్చివైన నిన్ను చాల శ్రమపెట్టితిని. ఇంక నీవు పోవచ్చును.

పంజరమునుండి విడిపడిన పక్షివలె అమీనా జోనులోనుండి యీవలకు వచ్చి చరచర జైటకు పోయెను.

అంత గాలచంద్రదేవ్ తడనంతర విచారణమునకు తిరిగి అభిరామసింగును పిలిపించెను.

శాల:- అభిరామ్ ! హత్యానంతరము పదునెనిమిది మాసముల పిమ్మట నీవు కలకత్తాయందు గౌరిని చూచితినిని చెప్పియుంటివి.

అభి:- అగును.

శాల:- అది, అమీనా ఆశనితో నక్కడ నున్న కాలమునందై యుండును. — అప్పుడు నీవు అమీనానుకూడ చూచి యుంటివా ?

అభి:- చూచియుంటిని.

శాల:- ఎప్పుడు, ఎట్లు చూచియుంటివో కొంచెము చెప్పుము.

అభి:- ఒక సాయంకాలము నేను కలకత్తాలో సంచరించుచు, ఆకస్మికముగ నొక యింటిముంగిట అమీనాను చూచితిని. నన్ను జూచి యామె పలుకరించి, “ఈ గృహమందే నేను నివసించుచున్నాను. లోనికి రమ్మ” అని నన్నా హ్వనించెను. ఏదో అల్పాహారము సహితము నాకిచ్చెను.

శాల:- ఆ యింట గౌరిని నీవు చూచితివా ?

అభి:- అప్పుడు చూడలేదు. కాని యొక గంట పిమ్మట అతడచ్చటకు వచ్చుట చూచితిని.

శాల:- ఎట్లు ?

అభి:- చీకటిపడు వేళకు నాతో సంభాషణము ముగించి యామె నన్ను సాగనంపెను. నేను లోనుండి బయటకు వచ్చితిను లేదో, ఒక గుఱ్ఱపుబండి యింటిముంగిట నాగెను. దానిలోనుండి గౌరి దిగి, బండివానితో కొంత చర్చ జరిగిన పిమ్మట వానిని పంపి, ఆయింట జొచ్చెను.

శాల:- అమీనా న రేండ్రునితో పరారియై పోయినదని నీ వదివరలో వినియుండలేదా ?

అభి:- వినియుంటిని.

శాల:- మరి, ఇప్పుడా విషయము అసత్యమని నీవు తెలిసికొనినప్పుడు దాని నేల ప్రకటించలేదు ?

అభి:- దానితో నాకేమిసంబంధము ? మరియు, ప్రకటించిన ప్రయోజనమేమి ? నరేంద్రునిపై హత్యానేర మారోపింపబడినది. ఆ నేరముతోపాటు ఈ నేరముకూడ ఆతని తలమీదనే యుండ నిన్నుని నే నూరకుంటిని.

అంతట ముద్దాయిపక్షపు న్యాయవాదియైన రహీంసాహెబ్ లేచి “ఓయీ ! గౌరి నచ్చినప్పటికి చీకటిపడినదని చెప్పితివి. ఆ చీకటిలో నీవు గౌరి నెట్లు గుర్తింపగల్గితివి ?” అని యడ్డుప్రశ్న వైచెను.

అభి:- ఆ యింటిముంగిట నొక పెద్దదీపము వెలుగుచుండెను. మరియు ఆతని కంఠస్వరము నాకు పరిచితమే కదా ?

రహీం:- ఆతడు నీతో మాటాడెనా ?

అభి:- లేదు. కాని, బండివానితో అద్దెనుగూర్చి కయ్యమాడుట విని యుంటిని కదా ?

రహీంసాహెబ్ మరి ప్రశ్నింపక కూర్చుండెను. అభిరామసింగ్ సాక్ష్యము పూర్తియయ్యెను. పిమ్మట కృష్ణమోహన్ గుమస్తా విశ్వాసరాయలు పిలువబడెను. ఆతడు ప్రమాణముచేసి, రెండు దినములక్రిందట రమాపతికిని దీక్షితకును జరిగిన యొక వాగ్వాదమును తాను వింటినని చెప్పి యా వివాద మంతయును ఈ క్రింది విధముగ ఉన్నది యన్నట్లు వివరించెను.

“ఆకస్తికముగ వారిద్దరును కలిసికొనిరి. అంత దీక్షిత రమాపతితో “ఏమయ్యా ! నేను పలుకరించినను పెడ మొగము పెట్టితివి ! నన్నింత శీఘ్రముగ మరచిపోయితివా ?” అని యడిగెను. అంత రమాపతి కోపముతో “ఓహో ! నీవెన్నడనని నిన్ను జ్ఞప్తి యుంచుకొనవలసిన యవసరము నాకున్నది ?” అని నిర్లక్ష్యముగా బలికెను. అప్పుడు దీక్షిత — “నా యవసరము అమీర్ జాన్ హత్య జరిగిన నాటితోనే తీరిన దనుకొంటివా ? నిన్నిప్పుడు ఉరికంబముపై కెక్కించగలనని నీకు తెలియునా ?” అని కొంచెము ఘాటుగా పలికెను.

దానికి రమాపతి, “మూర్ఖా! నేనే ఉరికంబ మెక్కినచో నాలో నీవు కూడ ఎక్కవా? నేను నీకిచ్చిన నూరు రూప్యముల పురిస్కారము నీ తలపై లేదా?” అని బదులు పత్కెను.

“ముష్టి నూరు రూప్యములు! నా నోరు కట్టుటకు నీవు నాచేత బెట్టిన ముష్టి నోటు నీ తొండర పాలులో అనాలోచితముగ నేను గ్రహించినందుకు ఎంత పరితపించు చుంటినో దైవ మెఱుంగును. నీగుట్టు దాచియుంచుటకు నేను నిష్కారణముగ ఆ సర్వేంద్రుని బలి చేయవలసి వచ్చినది.” అని దీక్షిత్ పత్కెను.

“లేకున్నచో నీవే బలియైయుండువు” అని రమాపతి యనెను.

“నేనో, నీవో, తెలిసియుండును. లంచము పట్టినందుకు నేనే బలియైనచో, హత్యచేసినందుకు నీవేమై యుందువో!” అని దీక్షిత్ బింకముగ బదులు చెప్పెను.

ఈ వాగ్వివాద మంతయు నేను చెవులార వింటిని” అని విశ్వాస రాయలు వెలిబుచ్చెను. ఈతని సాక్ష్యము వినినంతనే రమాపతి ముఖము వివర్ణమయ్యెను. ఆవిరి సోకినట్లు ముఖమంతయు ముచ్చె మటలు పోసెను. చెంత నిలచియున్న దీక్షిత్ ఒకసారి రమాపతి వైపుచూచి తిరిగి ముఖము వంచుకొనెను.

సాక్షి విచారణమున తేలిన యంశములనుబట్టి న్యాయాధిపతి రమాపతిపై హత్యానేరమును, ‘దీక్షిత్ పై హంతకునకు సహాయ భూతుడైన నేరమును స్థిరపరచి, అంత్య విచారణమునకు మండల న్యాయస్థానమునకు పంప నాజ్ఞాపించెను. జామీనుపై విడుదల చేయవలసినదని రహీంసాహెబ్ చేసిన ప్రార్థనము నిరాకరింపబడెను. తక్షణమే, ఖైదీ లిద్దరకును బెడీలు వైచి రక్షకభటులు తోడ్కొని పోయిరి.

ఒక స్వప్నమునుండి మేల్కొంచిన వానివలె లేచి హరిహర రాయలు గృహోన్ముఖు డయ్యెను. “కుమారుడు సర్వేంద్రునిపై నిష్కారణముగ దోష మారోపించితివి!” అని యాతని యంతరాత్మ యీతని చెవిలో ఘోషించుచుండెను.

బాలచంద్రదేవ్ బయట నిలచియున్న అమీనావైపు జూచి, నవ్వుచు, “చూచితివా, అమీనా! రమాపతి పెద్దమనిషి యంటివి! సరేంద్రుడే హంతకు డంటివి! సత్యము గ్రహించితివా? గుడ్డనులు కలహించినచో సజ్జనులకు శ్రేయము! వీక్షిత్ రమాపతులు కలహించబట్టి సరేంద్రుని నిర్దోషత్వము ఋజువైనది.” అని పకపక నవ్వుచు పోయెను. రహీంసాహెబ్ ఏవైపునుండి పోయెనో యెవ్వరును చూడలేదు.

అధ్యాయము 25

మంజుల న్యాయస్థానము ప్రేక్షక సమూహముతో క్రిక్కిరిసి యుండెను. నామాన్యమైన యభియోగమా? హత్యానేరమునకు ఉన్నతశ్రేణికి చెందిన యొకానొక భద్రవ్యక్తి విచారణము! సర్వజ్ఞుల వేద్యమైన యీతని యత్యాచార పరంపరకు నేడు ఫలప్రదానము జరుగును. ఒక్క కృష్ణమోహన్ తప్ప తిక్కిన న్యాయవాది సంగమమంతయు ఆనాటి విచారణమునకు సచ్చియుండెను. రమాపతి యొక్క యే ముద్దాయికి నియమింపబడిన స్థలమందు నిలచియుండెను. రెండవ ముద్దాయి వీక్షిత్ దోషస్వీకార మొనర్చి ప్రభుత్వపక్షమున సాక్ష్యమియ సంగీకరించెను.

పదిగంటలు మోగెను. న్యాయాధిపతి న్యాయవీరమధిష్ఠించెను. తక్షణమే విచారణము ప్రారంభమయ్యెను. అంతయు నిశ్శబ్దముగా నుండెను. “సరేంద్రుని రప్పింపుడు” అని న్యాయాధిపతి యాజ్ఞాపించెను. ప్రేక్షక సంఘమంతయు నివ్వెరపడి చూడసాగెను. “సరేంద్రుడు! పూర్వవిచారణమున దోషియని నిర్ణయింపబడిన సరేంద్రుడు! పరారయైపోయిన సరేంద్రుడు! ఇప్పుడెట్లువచ్చును?” అను గుసగుసలు నలుగడలను బయలుదేరెను. గ్రహణదోషము నుండి విముక్తుడై మేఘముల చాటునుండి బయటపడిన పూర్ణచంద్రుని వలె కలకలలాడు ముఖముతో సరేంద్రుడు ప్రవేశించెను. మారు వేసపు విడుదమీసములు లేవు. పొలముకాపు దున్నులు లేవు. భయ విహ్వలములైన యాచూపులులేవు. ప్రాణము లర చేతబట్టుకొని చీకటి చాటులందు సంచరించుచుండిన యా పండ్రెండేండ్ల యజ్ఞతపాసమును

తీరినది. కృష్ణమోహన్ దొక్కల చాటునుండి బొలచంద్రదేవ్ పర్యవేక్షణమున నిర్భయముగ సాక్ష్యమిచ్చుటకు కొనిరాబడెను. ఇద్దఱు రక్షకభటులు వెంటనుండిరి. విచారణము ప్రారంభమయ్యెను. న్యాయా:— ఓయీ! ఆ ముద్దాయివైపు చూడుము. ఆతని నీ వెఱుగుదువా?

సరే:—ఎఱుగుదును. హత్యాకాలమున నీతడు 'గౌరి'యని పిలువబడుచుండెను. ఇప్పు డీతని పేరు రమాపతియని తెలిసినది.

న్యాయా:— హత్యజరిగిననాటి సాయంకాలమున నేమిజరిగినదో నీకు తెలిసినది చెప్పుము.

సరే:—ఆ సాయంకాలము నేను అమీనాయంటికి బోవుటకు ముందే నిర్ణయము చేసుకొని తుపాకి తీసుకొని పోయితిని.

న్యాయా:— తుపాకి దేల?

సరే:— తన తుపాకి చెడియుండుటచే నా తుపాకి గొకసారి యెరు విమ్మని అమీన్ జాన్ నన్ను కోరియుండెను. కావున, దాని నాతని కిచ్చుటకు తీసుకొని పోయితిని. నే నా యిల్లు చేరు సరికి అమీనా వీధి యరుగుపై నిలచి, “ఇప్పుడు కాదు. వెడలిపోమ్మ,” అని చెప్పినది. అప్పుడు గౌరి లోపల నున్నాడను సందేహము నాకు కలిగినది. అట్లనేకసార్లు నన్ను పొమ్మనినప్పుడు గౌరి లోపల నుండుట నేను కనిపెట్టితిని.

న్యాయా:— గౌరికిని నీకును అన్యోన్య ద్వేష ముండె ననుకొందును.

సరే:— గౌరి నన్ను ద్వేషించుచుండెనో లేదో నాకు తెలియదు. కాని, నేను మాత్రము గౌరిని ద్వేషించుచుంటిని.

న్యాయా:—సరియే. తరువాత?

సరే:— తరువాత, చేయునది లేక నేను పోయితిని. పోవుటకు పూర్వము నాతుపాకి నామెకిచ్చి తన తండ్రి కందజేయుమని చెప్పితిని. ‘తుపాకియందు తోటా అమర్చబడి యున్నది. సుమా, జగ్రత్త’ అని చెప్పితిని. ఆమె దానిని పుచ్చుకొని లోపల తలుపు వారగోడకు చేరబెట్టెను. నేను వెనుకకు మరలితిని. కాని సరాసరి యింటికిపోవక, గౌరి ఆయింట

నప్పు డున్నాడో లేదో సందేహనివృత్తి చేసికొనగోరి, ఆ సమీపముందే పొదలచాటున సక్కియుంటిని. ఆ సమయముననే ఆ సనమునందు వేటచేయుచుండిన రామసింగ్ నన్ను జూచి “ఇచ్చు పేల సక్కియున్నావు?” అని ప్రశ్నించెను. నేను మాటాడక అచ్చటనుండి కొంచెము దూరమున నున్న మరొక పొదచాటునకు బోయితిని. పిమ్మట సుమారు అర గంట యైనదో లేదో తుపాకి ప్రేలిన శబ్దము వినబడినది. ఆ ముహూర్తముందే దీక్షిత్ ఆ మార్గమున ఆ యింటివైపు పోవుచుండెను.

న్యాయా:— అయిన, దీక్షిత్ ఆ తుపాకి ప్రేల్చ లేదన్నమాట!

నరే:— లేదు. ప్రేలినప్పటికి ఆతడు నా దృష్టిపథమునందే యుండెను. దీక్షిత్ నా కదృశ్యుడైన మూడు నాల్గు నిమిషములకు ఆ గృహమార్గమున రోజుకొనుచు ఎఱ్ఱగారిని ముఖముతో శారి నా వైపునకు పరుగిడుచు వచ్చి, నా ప్రక్కనుండియే పోయి, చెట్లచాటున అదృశ్యుడయ్యెను. మరి మూడు నిమిషములలో గుఱ్ఱపుడెక్కల చప్పుడు వినవచ్చెను. అశ్వారూఢుడై ఆతడు వాయువేగమున జమాల్ పురాభిముఖుడై పోవుచుండుట మరల నేను చూచితిని. తక్షణమే అమీనా యింటికి నేను వడి వడిగా పోయితిని. ఇంట నడుగు పెట్టితినిో లేదో, అమీన్ జాన్ మృతశరీరము ఒక రక్తపుమడుగులో నా కంటబడెను. ఆ ప్రక్కనే నా తుపాకి పడియుండెను. దిగ్భ్రమచెంది, కొయ్యగారి కొంతవడి యశ్లే నిలచిపోయితిని. గృహమంతయు నిశ్శబ్దముగ నుండెను. ‘అమీనా’ అని బిగ్గఱగ పిలచితిని. ప్రతిశబ్దము రాలేదు. వర్ణింపరాని భయాతిరేకమున నేను నా తుపాకిని గ్రహించి యీవల కొక్క గెంతు గెంతితిని. ఎదుట రామసింగ్ కానవచ్చెను. వానిని జూచి మతిభ్రమ కలిగి వెంటనే ఆ తుపాకిని మరల నింటిలోనికి విసరివైచి పరుగు పెట్టితిని.

న్యాయా:— ఆ తుపాకిని తీసితివేల? మరల పారవైచితివేల?

సరే:- మృత దేహముచెంత నా తుపాకి యున్నచో నేనే హంతకుడనని నన్ను పట్టుకొనెదరేనో యని తుపాకి తీసుకొనిపోదలచితిని. తుపాకితోనున్న నన్ను రామసింగ్ చూచినచో నేరము నామీదపడు నేమో యని దానిని మరల లోనికి విసరివైచితిని. కేవలము భయోత్పాతముచేతనే నే నట్టి యవివేకమునకు గొల్పడితిని.

న్యాయా:- పిమ్మట నేమిజరిగినది?

సరే:- పిమ్మట నేను పరుగిడుచుండ దీక్షిత్ ఎదురుపడెను. రోజు కొనుచు పోవుచున్న గౌరిని ఆ మార్గమున బోవుచుండిన దీక్షిత్ చూచియుండునని భావించి యాతని నడిగితిని. “నే నెవ్వనిని జూడలేదు.” అని బదులుచెప్పి యాతడు తన దారిని పోయెను.

న్యాయా:- ఆపోవుట సరారరి మీయింటికే పోయిపోవా?

సరే:- లేదు. ఆ హత్య నేరము నామీదపడు నేమో యని భయపడి, రెండు మూడు దినము లచ్చటచ్చట దాగియుంటిని. ఇంతలో విచారణము జరిగినది. అన్యాయముగ నేనే హంతకుడనని ఋజువు చేయబడినది. ఇంక నే నా ప్రాంతమున కనబడినచో నా కురిశిక్ష తప్పదని ప్రాణములమీది యాసచే యెట్టెట్లో కలకత్తానగరము చేరుకొని, అచ్చట నజ్ఞాతవాసము చేయసాగితిని. ఇప్పటికి సుమారు పండ్రెండేండ్లు గడచినది. న్యాయమూర్తి! ఇందొక్క యక్షుర మైనను ఘిథ్యలేదు. దైవమే సాక్షి!

అని సరేద్రుడు తన కథ పూర్తి చేసెను. పిమ్మట ప్రతిపక్ష న్యాయవాది యతనిని ప్రశ్నపరంపరలచే కొంత యూపి చూచెను. కాని, యాతడు చలించలేదు. అతని యుదంతసుంతయు పరమ సత్యముగా నచ్చటి ప్రతివానికిని తోచెను.

పిమ్మట అమీనా రావింపబడెను. ఆమె విచారణమునందు సరేద్రుడు చెప్పిన దెల్ల యథార్థమని ఋజువయ్యెను. పిమ్మట దీక్షిత్ విచారణము ప్రారంభమయ్యెను. అతని వాక్యాలము సహితము సరేద్రుడు చెప్పిన నిషయములను సమర్థించెను.

న్యాయా:- అయిన, ఆ తుపాకి ప్రేల్చినది నరేంద్రుడు కాడనియే నీ యభిప్రాయమా ?

దీక్షిత్ :- చిత్తము. ఆ తుపాకి ప్రేలినప్పటికి నరేంద్రుడు ఆ గృహమునకు చాల దూరమునకు దుండెను. ఆతనికంటె నేనే ఆ యింటి కిండుక సమీపమునకు దుండెని.

న్యాయా:- శబ్దము విన్న పిమ్మట నీవేమి చూచితివి ?

దీక్షిత్ :- ఆ యింటివైపు జూచితిని. ఉత్తర దిశమునదే ఆ యింటిలో నుండి శౌరి యీవలకు లంఘించి పటాలోపమున నావైపునకే పరుగెత్తుకొని వచ్చుచుండెను. నా ప్రక్కనుండి యాతడు పోవుసప్పుడు నేనాతని చేయి పట్టుకొని నిలిపి, “ఈ పరుగేమి? ఆ తుపాకి ప్రేల్చినది నీవేనా?” అని ప్రశ్నించితిని.

న్యాయా:- ఆ ప్రశ్న కనకర మేమి కలిగినది ?

దీక్షిత్ :- ఆతని ముఖలక్షణములను బట్టి నాకు ను దేహము కలిగినది.

న్యాయా:- పిమ్మట ?

దీక్షిత్ :- పిమ్మట నన్ను విడలించుకొని యాతడు పోవ యత్నించెను. కాని, ఆతనికన్న నేను బలశాలి నగుటచే ఆతని యత్నము సాగలేదు. అప్పు డతడు మెత్తపడి, “దీక్షిత్ ! నా గుట్టు బయటపెట్టకుము. నన్ను వాడు అనరానిమాటలాడుటచే కోప మాపుకొనజాలక ఆ పని చేసితిని. నాగుట్టు కాపాడుము. ఇదిగో దీనిని వుచ్చుకొనుము” అని జేబులోనుండి యొక నూరు రూప్యముల నోటును తీసి నాచేతిపెట్టెను. నూరుప్రశ్న వేయక నేను దానిని వుచ్చుకొని యాతని విడచిపెట్టితిని. ఆత డేమిపని చేసెనో కూడ ఆ కొందరలో నేనడుగలేదు. ఇంతలో నరేంద్రుడు పరుగిడుచు వచ్చి “ఆ శౌరిని నిపు చూచితివా ?” అని ప్రశ్నించెను. నే నెవ్వరిని చూడలేదని బొంకి నా దారిని పోయితిని.

న్యాయా:- అయిన ఒక ఘోర హత్యను కప్పివుచ్చుటకు నీవు లంచమును గ్రహించితివి !

దీక్షిత్ :- చిత్తము. అపరాధము చేసితిని. ఆ లంచమును గ్రహించి నందుకు తదుపరి నే నెంత పరితపించితినో దైవ మెఱుగును. ఆ సమయమున నేను ఆర్థిక దురవస్థయందుండుటచే ధనము నన్నాకర్షించినది. నన్ను మతిభ్రష్టుని జేసినది. ఈ రహస్య గోపనమునలన నరేంద్రునిపై నేరము పడినందుకు నే నా పాపిష్ఠిధనమును నెంతనిందించితినో దైవ మెఱుగును. లంచము నకు కట్టువడి నే నింత కాలమును హత్యారహస్యమును బయల్పఱుపలేదు. న్యాయమూర్తి! దైవతృప్త్యమైన యీ న్యాయపీఠము సమక్షమున నేను చెప్పినదంతయు సత్యము.

అని దీక్షిత్ తన సాక్ష్యమును పూర్తిచేసెను. తదుపరి ప్రతి పక్ష న్యాయవాది నరేంద్రునివలెనే యీతనిగూడ ప్రశ్నపరంపరచే గుంజిచూచెను. కాని యీతడు చలించలేదు. అంతటితో సాక్షి విచారణము ముగిసెను.

పిమ్మట ఇరుపక్షముల న్యాయవాదులును వారివారి వాదములను న్యాయాధిపతికి వినిపించిరి. ఉభయ వాదములను సానధానముగ విని యాచారము ననుసరించి న్యాయవిచారణమునందు తనకు సహాయులుగా నియమింపబడి, యచ్చట నుపవిష్టులైయున్న భద్ర వ్యక్తులను జూచి, “మీ యభిప్రాయ మేమి?” అని ప్రశ్నించెను. వారు తమలో తాము కొంతవఱకు చర్చించుకొని, “రమాపతి అపరాధి” అని తమ యభిప్రాయమును దెలిపిరి. పిమ్మట న్యాయాధిపతి రమాపతి నుద్దేశించి, “ముద్దాయీ! నీ వేమైన చెప్పుకొన నలచితివా?” అని యడిగెను.

అంత రమాపతి హీనస్వరముతో, “న్యాయమూర్తి! నేను దోషినని స్వీకారము చేయుచున్నాను. నరేంద్రుడు చెప్పినదంతయు వాస్తవము. అమీనా చెప్పినదంతయు వాస్తవము. దీక్షిత్ చెప్పినదంతయు వాస్తవము. నేను అమింజాన్ ప్రాణముల దీసినది వాస్తవమే. కాని, తాత్కాలికమైన ఆగ్రహోన్మాదముచే నే నాపని జేసితిని. నాయుత్తరీయము కొఱకు నే నింటిలోనికి పోయినప్పుడు అమింజానును చంపు నుద్దేశము లేకమాత్రమును నాకు లేదు.

అకస్మికముగ ఆతనికిని నాకును సంభవించిన కలహమునందు కోపాద్రేకమున ముందువెనుకలు యోచింపక ప్రక్క నున్న తుపాకి నీసి యాతని జంపివైచితిని. అపరాధమే చేసితిని. నన్ను తప్పుచు బ్రాధించుచున్నాను.” అని కన్నుల నీరు నింపుకొనెను.

అంత న్యాయాధిపతి, “అపరాధీ! విద్యావిహీనుడైన మూర్ఖుడు ఇట్టి నేరము చేసియుండిన కొంత తుమాయోగ్యుడై యుండునేమో! కాని, విద్యావంతుడనై ఉన్నతశ్రేణికి చెందిన నీయట్టి వ్యక్తి యిట్టి నీచ వ్యవహార మొనర్చి యిట్టి సూతుక కార్యము చేసినచో తుమాయోగ్యుడు కాజాలడు. నీవు హత్యచేయుటయే కాక ఆ హత్యా నేరము నిరపరాధియైన నరేంద్రునిపై మోపి, యాతనికి మహాపకారము చేసితివి. న్యాయసూత్రము లత్యంత కఠోరములు! హత్య దోషమునకు శిక్ష ప్రాణహరణము. ఇంక నది స్వల్పసమయమే నీ యధీనమునం దున్నది. ఇప్పుడు నీకు నేను చేయు ఉపదేశ మేమనగా, ఈ తుణమునుండియు నీ యపరాధమును తీమింపుమని భగవంతుని ప్రార్థింపుము. పశ్చాత్తాపమువలన పాపశాంతియు భగవదనుగ్రహమును లభింపగలవు. న్యాయాధిపతియై అపరాధుల శిక్షింపవలసిన విధి నాపై నుండుటచే నీ యపరాధమునకు నేను నీకు ఉరిశిక్ష విధించుచున్నాను. భగవంతుడు నీ యాత్మకు శాంతి గొనంగుగాక!”

అని పల్కి యానీను డయ్యెను. ప్రపంచమంతయు నొక్కసారిగ రమాపతి నేత్రముల కంఠకార మయ్యెను. శరీర మాపాద మస్తకమును గజగజ వణక సాగెను. రక్షక భంగిలువచ్చి తిరిగి యాతని చేతులకు బేడీలువైచి యీడ్చుకొనిపోయిరి.

తదుపరి, పూర్వవిచారణమునందు అపరాధియని నిర్ణయించబడిన నరేంద్రుని విముక్తునిజేయ న్యాయాధిపతి యాజ్ఞాపించెను. ఆతని విముక్తికి అపరిమితానంద భరితమైన యాతని బంధుమిత్ర వర్గ మంతయు చేతులపై నాతని నెత్తుకొనిపోయి, పశ్చాత్తాప తప్తుడై యుండిన తండ్రి హరిహర రాయల కౌగిలి కప్పించిరి.

ఆ న్యాయవిచారణమునకు ఇచ్చాపూర్వకముగ నే పోవనొల్లక ఫలితమునకై మాత్రము వేయి చెవులతో వేచుకొనియున్న శాంతా

కృష్ణమోహనులు ఈ వార్తదెలిసి సువర్ణదుర్గమునుండి త్రొక్కలు కట్టాకొని యచ్చటకు వచ్చిరి. ఆనందాతిరేకమున కముద్వతీదేవి కుమారుని కాగిలించుకొని యేకధారగా నాతని బాష్పాభిషిక్తుని జేసెను. “శాంతా ! మోహన్ ! మీ యిద్వరి దీక్షాబలమే నన్ను తిరిగి మనుష్యునిజేసి మీ మధ్యకు దెచ్చినది ! ఎన్నిజన్మములకైనను నేను మీ ఋణము తీర్చుకొనజాలను” అని సరేంద్రుడు వారికి బాష్పాంజలి సమర్పించెను.

“నరేంద్రా ! ధర్మత్రాతయగు సర్వేశ్వరుని ప్రశంశింపుము,” అని కృష్ణమోహన్ మందహాసము జేసెను. ఆ దినమంతయు సమాంతరమైన బంధుమిత్ర సంఘముతో హరిహరరాయ లత్యంతా నందమున గడపెను.

ఆ మహోత్సవమునందు కేవల మొక్క వ్యక్తి మాత్రము పాల్గొన జాలక, భయంకర యాతనా గోళమున కొట్టుకొనుచు, ప్రపంచమునే మరచి, సువర్ణ దుర్గమున మిగిలియుండెను. ఆమె పేరు, రోగగ్రస్తుడై తీక్షణతనమును తీణించిపోవుచు మంచము పట్టియున్న పసిబాలుని ధ్యానము తప్ప ఆమె కన్యధానమే లేదు.

అ ధ్యాయము 26

బాలుడు చంద్రమోహన్ తీక్షణతనమును కృష్ణపతిచంద్రునివలె తీణించి పోవుచుండెను. దివారాత్రములు నిద్రాహారములను మరచి పేను యా బాలు నంటిపెట్టుకొని యుండి సంతోషము జేయుచుండెను. దాని మంజరి ఛాయవలె పేను నంటిపెట్టుకొని బాలుని కనిపెట్టుకొని యుండెను. ప్రతిదినమును వైద్యుడు వచ్చి చూచిపోవుచుండెను. యథావిధిగా నొషధ సేవనము జరుగుచునే యుండెను. కాని బాలునియం దణుమాత్రమును సుముఖత్వము గోచరించుటలేదు. ఊపిరి తీయుట కవకాశము నీయని అత్యవసర కార్యకలాపములందు కొట్టుకొనుచుండినను కృష్ణమోహన్ దినము నకు సుమారు పదిసార్లునను బాలుని మంచము చెంతకు వచ్చి పోవుచుండెను. సోదరుని పునరాగమన మహానందమును తల్లి దండ్రు

లతో పాల్గొనుటకు పుట్టింటికి పోయి యుండిన శాంత, తరచు సువర్ణ దుర్గమునకు వచ్చి బాలుని యారోగ్య పరిస్థితి నారయుచుండెను. కృష్ణమోహన్ అక్కగారు తీరిక చేసుకొనుచు తనకు బాలుని మంచముకడకు వచ్చి పోవుచుండెను.

ఒకనాడు యాన్యదృష్టితో కొంతవఱకు చూచి చూచి బాలుడు చెంతనున్న సేమతో, “అమ్మా! యాయమ్మ—ఈయమ్మకాదు— ఆయమ్మ, చచ్చిపోయినది కదా, నేనుకూడ చచ్చిపోయిన తరువాత, ఆమెను నేను కలుసుకొనగలనా?” అని ప్రశ్నించెను. అంత సేమ కన్నుల సీరునింపుకొని, “నాయనా! మీ యమ్మ చచ్చిపోయినను వెయ్యికళ్ళితో ఎల్లప్పుడు నిన్ను కనిపెట్టుకొనియే యున్నది.” అని బదులు చెప్పెను. అంత నా బాలుడు, “అమ్మా! అక్కను, నన్నును, నాన్నగారిని, అందరను విడిచిపెట్టి అప్పుడామె నెళ్ళి పోయినది. మామీద ప్రేమలేకనేకదా?” అని నిట్టూర్పు విడిచెను.

సేమ దుఃఖ మాపుకొనజాలక గద్గదికతో, “నాయనా! ఆమె మహాపరాధము చేసినది. తరువాత తానుచేసిన తప్పిదమున కెంతో పరితపించినది. మిమ్ము విడిచిపోయినది మొదలు పరితాప తప్తముగుచుండిన ఆ నిర్భాగ్యురాలి చిత్తమునకు దుఃఖమాత్రమైన విశ్రాంతితోడు.” అని కన్నీరు తుడుచుకొనెను.

బాలుడు నివ్వెరపడి, అమ్మా! నీ కెల్లు పెట్టినది? యాయమ్మను నీ వెచ్చటనైన చూచి మాటాడి యుంటివా?” అని యాత్రముతో నడిగెను.

“ఎప్పుడో యొకసారి చూచియుంటిని.”

“అట్లైన, ఇంతకాలమును చెప్పకుంటివేల?”

“చెప్పిన ప్రయోజనమేమి నాయనా? దీప మారిపోయినది కాదా?” అని వెక్కివెక్కి యేడువసాగెను.

“అమ్మా! ఏడ్చెదవేమి? నేను చచ్చిపోయెదననియేనా?”

“లేదు నాయనా! నీ వెన్నటికిని చచ్చిపోవు.”

“మరి మా అమ్మను నే నెల్లు చూడగలను?...అమ్మా! నాకు చచ్చిపోవలెననియే యున్నది...నేను...తప్పక చచ్చిపోవుదును... మంచిదే!...అబ్బా!...దాహము...”

అని ప్రక్కకు తిరిగెను. హేమ నడివడిగా లేచి యిండుక
దాక్షిణ్యమును తెచ్చి బాలుని నోట పోసెను. ఇంతలోనే కృష్ణ
మోహన్ ఆ గదికి వచ్చి బాలుని పలుకరించెను. కాని పలుకలేదు.
శరీరము సలసల క్రాగుచుండెను.

“హేమా! ఈ దినము వైద్యుడు రాలేదా?” అని ప్రశ్నిం
చెను. “వచ్చియుండెను. కాని...నిరాశా...భావమునే...ప్రక
టించెను. ఈ రాత్రి...గడచుట...కష్టమని కూడ...చెప్పెను.”
అని గద్దదికతో హేమ ముఖ మెత్తకయే నివేదించెను.

కృష్ణమోహన్ ఒక పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచి, బాలుని ముఖము
వైపు నిదానించి, కంట తడిపెట్టుకొని, “కానిమ్ము. భగవదేచ్ఛ
యెట్లున్నదో యట్లే జరుగును. మనచేత నేమున్నది! నేను పోయి
వైద్యునితో గొకసారి మాటాడి వచ్చెదను.” అని లేచి యావలకు
పోవనున్న సమయమునకు బాలుడు త్రుళ్ళిపడి లేచెను. తటాలున
కృష్ణమోహన్ వచ్చి మంచముపై గూర్చుడి. “మోహన్! ఏమి
నాయనా?” అని యాచిన్ని చెక్కిళ్ళు నిమరుచు నడిగెను.

బాలు:- నాన్నా గారూ!...వాడు...వాడు...

కృష్ణ:- ఎవడు మోహన్ ?

బాలు:- వానికి శిక్ష చెప్పినారా ?

కృష్ణ:- ఎవరికి ?

బాలు:- ఆ రమాపతికి !...శిక్ష — ఉరిశిక్షయేనా ?

కృష్ణ:- అగును. పోనిమ్ము. ఆ విషయము మనకెందుకు మోహన్ ?

బాలు:- పాపము. దేవుడు వానిని ఊమించడా ?

కృష్ణ:- దేవుడు మిక్కిలి దయాళుడు. ఊమించు మన్నవారిని తప్పక
ఊమించును నాయనా !

బాలు:- మా అమ్మ తప్పు చేసినందుకు చాల విచారించినదట !

ఇప్పుడే ఈ అమ్మ చెప్పినది. ఈమె అమ్మను చూచినదట !

కృష్ణమోహన్ విస్మయదృష్టితో హేమవైభావకసారి చూచెను.

హేమ తలవంచుకొని, “తల్లి విషయమై అశాంతి పొందు
చుండుట చూచి యట్లు చెప్పితిని” అని హీనస్వరముతో సమాధాన
మిచ్చెను.

మోహన్ :- నాన్నగారూ! దేవుడు అమ్మను తీమించును కాదా?
 కృష్ణ:- తప్పక తీమించును. నాయనా! విశేషము మాటాడినచో
 సలసిపోవుదువు. ఏమియు నాలోచింపక పండుకొనుము
 తండ్రీ!” అని ముంగురులు సరిదిద్దుచు శాలున కప్పెను.

మోహన్ :- మంజరి యేదీ ?

కృష్ణ:- ఇప్పుడే బయటకు పోయినది. ఏమి కావలెను ?

మోహన్ :- అక్క యేదీ ?

కృష్ణ:- అమ్మతో కలిసి తాతగారింటికి పోయినది. ఇప్పుడే పిలిపించెద
 నుండుమా.

అని బయటకు పోయెను. మరియొక గంటలో శీలను గోడ్డొని
 మంజరి యా గదిలోనికి వచ్చెను. శీలను చూచి మోహన్.
 “అక్కా! నిన్ను జూడకుండ నే నెట్లు పోగలను!” అని ప్రశ్నించెను.
 శీల:- ఎక్కడకు పోయెదవు ?

మోహన్ :- అమ్మయొద్దకు.

శీల కేమియు నర్థము కాక నిస్వేరపడి చూచుచుండెను.
 హేమ యామెను చెంత జేర్చుకొని, “ఏమియు లేదమ్మా! ఎక్కవ
 జ్వరమునల్ల. ఏమేమో యనుచున్నాడు.” అని సమాధాన
 పఱచి యామె నా గదిలోనుండి పంపివైచెను. మరల శాలుడు
 నిద్రాగతు డయ్యెను. తుణతుణమును హేమ వాని యెడలు తాకి
 చూచుచునే యుండెను. అగ్నిహోత్రమువలె చుట్టునుచుండిన శరీరము
 క్రమక్రమముగ చల్లబడెను. జ్వరము తగ్గినదని యామె భావించెను.
 కాని శాలుని ముఖమునందు మాత్రము నుర్లక్షణములు కన్పడు
 చుండెను. క్రమక్రమముగ నుచ్ఛ్వాసనిశ్వాసములు భారముగ గాఢ
 ముగ వినవచ్చుచుండెను. కన్నులు మూతపడియే యుండెను.
 ఉండుండి యులికి పడుచుండెను.

సూర్యాస్తమయమైనది. వైద్యుడు వచ్చి శాలుని పరీక్షించి
 మూతి విటిచెను. “ప్రయోజనము లేదు. ఇంక రెండు మాడు
 గంటలుమాత్రమే. ఇంతకును మనశక్తి యేమాత్రము! భగవదేచ్ఛ!”
 అని మెల్లగా గదివిడచి పోయెను. అది మొదలుకొని యొక భయం

కర దుఃఖసముద్రము హేమ హృదయమునందు ఘూర్ణిల్లసాగెను. “నాయనా! నాయనా! ఒక్కసారి కన్నులు విప్పి చూడుము.” అని యెన్ని నందల సాధ్లు ఆమె ఆ యచేతన శరీరమును నిమరుచు ఘోషించెనో దైవమున కెఱుక! కమ్మరిజిత్తులవలె నుక్రేణీంచు చుండిన యా చిరుప్రక్కలు క్రమక్రమముగ శాంతింప సాగెను. జేవరించి యుండిన నడనమండలము ప్రశాంతము కాజొచ్చెను. ఆ శుక్కునేత్రాంచలముల నుండి వెల్లడి యొక సుశుమార మండహాస గేఖ ముఖమంతయు నావరించెను. “మోహన్! నన్ను పోల్చితివా? నన్ను గుర్తించితివా? నా వైపొక్కసారి చూడుము.” అని హేమ యా ముఖమును రెండు చేతులతో బట్టి నిదానించెను. కాని, మఠే మున్నది! ఆ శిశుదేహమునందలి దివ్యజ్యోతి యారిపోయినది. “అగడ్డీ!” అని యెలుగెత్తి యటచి మూర్ఛాగతయై యామె నేల గూలెను. నిరంతరము శిరోవేష్టముగ ధరించియుండిన నీలివస్త్రము విడిపడినది. రేయింబవళ్ళు నేత్రయుగ్మమును మఱుగు పఱచు చుండిన నీలియద్దములు నేలబడెను. అనాచ్ఛాదిత వదనయై నేల బడియున్న హేమను జూచి మంజరి భయోత్పతిమున శిఖాప్రతిమ వలె నిశ్చేష్టయై “ఎవ్వరీమె! స్వర్ణలత! స్వర్ణలత! ఎంత సాహసము ఎంత సాహసము చేసినది!” అని గజగజ వణకసాగెను. కొంతవడికి దైర్యము వహించి, “అమ్మా! అమ్మా!” అని యామెను తట్టి లేపెను. ధారాపాతముగ ప్రవించుచున్న కన్నీటి శేరనుండి యామె మంజరిని జూచి, “ఎవరు నీవు? మంజరీ!.. మంజరీ!...మంజరీ! నేను నిర్భాగ్యురాలను! నన్ను గుర్తించితివా? నన్ను రక్షింపుము. నా గుడ్డు కాపాడుము. నిన్ను బ్రతిమాలుకొనుచున్నాను. దుర్గుహ మైన మానసికవేదన నన్నీస్థలమున కాకర్షించినది. నా భర్త సన్నిధానమున నా బిడ్డల సంరక్షణ మొనర్చుకొనుచు గోప్యముగ నేనింత కాలమును గడపితిని. ఇంక నా యాశ లంతరించినవి. నేను పరమ పాతకిని. మరణ సమయమందైన నేను నా బిడ్డతో ‘నాయనా! నేను నీతల్లిని!’ అని చెప్పజాలకపోయితిని. ఇంక నే నిచ్చటినుండి పోయెదను. మంజరీ! నేను పోవువఱకు నన్ను గాపాడు భారము నీది” అని యామె రెండు చేతులను బట్టుకొనెను. పొంగి పొరలి వచ్చు

చున్న దుఃఖము నాపుకొనుచు మంజరి, “అమ్మా! ఏమియు భయ పడవలదు. నే నున్నాను. ఇంక త్వరలోనే బాబుగారు రాగలరు. మీరిచ్చట నుండుట ప్రమాదకరము రండు. రండు.” అని బలవంతముగ నామెను తన గదిలోనికి దోడ్కొనిపోయి యందు నిర్బంధించెను.

మరి నాలుగైదు నిమిషములలోనే కృష్ణమోహన్ వచ్చెను. బాలుని మంచముచేత బాష్పకలనేత్రయై నిలచియున్న దాసిని జూచి, “మంజరి! వైద్యుడు వచ్చినాడా? ఎట్లున్నది? అని ప్రశ్నించుచు బాలుని ముఖమువైపు జూచెను. ఇంకేమున్నది? బాలుని ముఖము మృత్యుశీతల మందహాసము జేయుచు, “నాన్నగారూ! నే నమృదగ్గఱకు పోవుచున్నాను” అని చెప్పుచున్నట్లుండెను. దుఃఖాతోరేకము నడచుకొనజాలక, కృష్ణమోహన్ పెద్ద నిట్టూర్పు విడచి బాష్పవర్షము గుఱియుచు బాలుని మృతదేహము నొక్కసారి తన హృదయమునకు హత్తించుకొని, ముద్దిడి “నాయనా! తల్లిలేని లోపము లేకుండ నిన్నింతకాలమును పెంచుకొని వచ్చితిని. ఇంతటితో నీకును నాకును ఋణము తీరినదా? ఈపాడు రోగముతో నెంత బాధ పడితివి తండ్రీ! ఈ విధముగ నీ బాధా విముక్తియైనదా?” అని పరిపరి విధముల విలపించెను.

పిమ్మట మంజరిని జూచి, “మంజరి! హేమ యేదీ? అని యడిగెను. “దుర్భరమైన దుఃఖవేదనతో నిచ్చట నుండజాలక నా గదిలోనికి పోయినది.” అని మంజరి ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

“పాపము.” కన్నతల్లికంటె నధికముగ బిడ్డను కనిచెట్టినది. రాత్రింబగళ్ళు నిద్రాహారములను విస్మరించి బిడ్డకు సేవచేసినది. ఆమె ఋణమును నేను తీర్చుకొనజాలను. మంజరి! అక్క ఇంటియొద్ద లేదు. నేను పోయి శాంతను దోడ్కొని వచ్చెదను. అంతనఱకును హేమకు దుఃఖోపశమన మొనర్చుచు నీ నిచ్చట నుండుము.” అని పల్కి బయటకు పోయెను.

బాలుని మరణవార్త త్వరలోనే అంతటను వ్యాపించెను. బంధు మిత్రవర్గ మంతయు సువర్ణదుర్గమును జేరిరి. యధావిధిగా బాలుని యంత్యక్రియలు నిర్వహింపబడెను.

అప్పటికి గర్భవతియై యుండిన శాంత, పుత్రప్రాయముగ తాను ప్రేమించుచుండిన మోహన్ మరణమునకు అహోరాత్రములు దుఃఖాకులయై కన్నతల్లికంటె నధికముగ బాధపడజొచ్చెను. మరియు నామె యారోగ్యము దిన దినమును క్షీణించుచుండెను. ప్రథమ భార్యయైన స్వర్ణలతా విషయమున తానార్జించిన యనుభవమును బట్టి, సముద్రతీర నివాసము ఆరోగ్యకరమని, శాంత నిచ్చటకు బంపుటకు కృష్ణమోహన్ నిశ్చయించి దానికి నలయు నేర్పాటులన్నియు జేసెను. ఇంక చెండుదినములలో శాంత ప్రయాణమునగా హేమ ఆపాదమస్తకమును గప్పకొని ఆమెయొద్దకు వచ్చి దీపచ్చాయలో నిలచి, “అమ్మా! ఇంక నిచ్చట నాపని తీరినదికదా! నే వింక నుండవలసిన యవసరములేదు. నాకింక సెలవిచ్చినచో ఇంక నెచ్చటికైన బోయెదను. ఇంతికాలమును తాము నాయెడల జూపిన యపార ప్రేమాదరిణములకు నేను మరణపర్యంతము కృతజ్ఞురాలను.” అని మెల్లగ ముఖము వంచుకొని పల్కెను. అంత శాంతి, “హేమా! మా బిడ్డకు నీవు చేసిన సేవకు మేము నీవు శాశ్వతముగ ఋణగ్రస్తులమై యున్నాము. నీవు వేఱు, మేము వేఱుగ మేము భావించుట లేదు. మా కుటుంబమునందు నీ వొక్కఁ జెవు. నీ వింక నెచ్చటికిని బోవలదు. ఇచ్చటనే యుండి యావజ్జీవము మాతో కష్టసుఖముల బాల్సొనగోరుచున్నాను. నా ప్రార్థన నంగీకరింపవా?” అని పల్కెను. అంత హేమ, “అమ్మా! యమం పుడ. ఇంక నిచ్చట నుండిన నాకు దుఃఖమే కాని సుఖముండదు. మీ పడములంటి ప్రార్థించుచున్నాను. నాకు సేలీ వాసంగుడు.” అని దుఃఖవివశయై మారుపల్కెను. శాంత, “హేమా! పోనిమ్ము. నేను తిరిగివచ్చు పర్యంతమైనను నీ విచ్చట నుండగోరుచున్నాను. ఈ మాత్రపు విశ్రాంతి నైనను నీవు మాయంట తీసుకొనక తీరుదు” అని నిర్బంధించెను. మారు పలుకజాలక హేమ యంగీకరించెను. పుత్రుడు మరణించెను గాని, పుత్రిక లేల తన హృదయతంత్రుల వింకను బిగియబట్టి యుండెను. శ్రమించుకొని పోవ యత్నించెను. కాని శాంత యనురోధము పుత్రికా ప్రేమబంధమునకు తోడయ్యెను. శాంతా కృష్ణమోహనులు సంతోషించిరి.

ఆ మూడవనాడే లీలను హేమ కప్పగించి, శాంత ప్రయాణమై సువర్ణదుర్గమును విడచి పోయెను. ఆమె తల్లిదండ్రులు కూడ వారి యారోగ్యముకొఱకు ఆమెతో బోయిరి.

హేమయొక్క రహస్యమును మంజరి యభిధ్రుముగ గా పాడు చుండెను. దినమంతయు నామె తన గదియందే పడియుండిడిది. బాలిక లీల సంరక్షణమంతయు తానే స్వయముగ నిర్వహించు చుండిడిది. తనయొద్దనున్న స్వల్ప విత్తముతో నెన్నో వస్తువులను బొమ్మలను రహస్యముగ కొని తెప్పించి లీలకిచ్చి యానందించు చుండిడిది. దినమంతయు నెట్లో గడచిపోవుచుండెను. కాని, రాత్రి యంతయు నామె యమమూతిన ననుభవించుచుండెను. కంటికి కూర్చు లేకుండెను. కన్నుమూసినచో, లజ్జాకరమైన తన పూర్వ చరిత్రమంతయు తన యంతర్నేత్రములకు గోచరించుచుండెను. కన్నులు విప్పినచో హృదయపుటభేదనమైన పుత్రుని మరణదృశ్యమును, నీచాతిసీచమైన తన ప్రస్తుతావస్థయు నెదుట పొడగట్టు చుండెను. ఇట్టి పరిస్థితియం దామె యారోగ్యము దినదినమును క్షీణింపసాగెను. క్రమముగ జ్వరగ్రస్తయై మంచము బట్టెను.

ఒకనాడు జ్వరతీవ్రతచే కంపించుచు శరీరమంతయు గప్పకొని యామె మంచముపై బరుండి యుండెను. తలుపు కొంచెము తెరచి యుండెను. కృష్ణమోహన్ అచ్చటకు వచ్చి, “హేమా!” అని మెల్లగ బిలచెను. “ఎవరది? లోనికిరండు” అని యామె పల్కెను. కృష్ణమోహన్ తలుపు తెరచుకొని లోనబ్రవేశించెను. ఆతని బూచి, భయోత్పాతముగ దద్దరిల్లి లేచి యామె ముఖము నంచుకొని వణకుచు నిలువబడెను.

కృష్ణ:- హేమా! పండుకొనుము. నీకు జ్వరము వచ్చినదని నీవు చెప్పినది.

హేమ:- స్వల్పము. నే నీ జ్వరమున కలవాటుపడితిని.

కృష్ణ:- నిద్రాహారములు లేక అవిరామముగ శ్రమపడి శాలుసకై నీవు నీ యారోగ్యమును నెచ్చించితివి. వైద్యుని రప్పించెద నుండుము.

పేమ:- వలదు. ప్రయోజనము లేదు.

కృష్ణ:- అదేమి?

పేమ:- నా జ్వరము అస్తిగతమైన యొకానొక వ్యాధి. ఇది వైద్యులకు సాధ్యముకాదు.

కృష్ణ:- గ్రహించితిని. బాలుని మృతి నీ హృదయవీరమున గాఢముగ నాటకొని పోయినది. పేమా! గడచిన దేదియో గడచిపోయినది. భగవత్సంకల్పమునకు మన మేమి చేయగలము? నిరంతర విచారముచే నీ యారోగ్యమును భంగము చేసికొనకము. నిశ్చింతగ నుండము. కమారి లేలను నహితము నేడే ఆమె తల్లియొద్దకు పంపివేసెదను. నీ సంపూర్ణ విశ్రాంతికి ఆమె భంగము కలిగించును.

అని యాతడు పల్కెను. “వలదు. నేనే ఆమె తల్లిని. ఆమె నిమిత్తమే నేనింక నిచ్చట నుంటిని” అని చెప్పుట కామె కథకారముకని, సాహసముకాని లేని తన దీనావస్థను తలంచుకొని, యామె కిన్నుల నీరునింపుకొని “ఆర్యా! నా విషయమై యేమియు చింతింపవలదు. నేనింక నెంతకాలమో జీవింపను. నాకై యెట్టి వ్యయ ప్రయాసములకును తాము లోను కావలదు” అని గద్గదికతో మారుబల్కెను.

“పేమా! విశ్రమింపుము. జ్వరాతిరేకముచే నీ మానసము చలించుచున్నది.” అని పలికి మంజరిని పిలచి, యామెకు సర్వోపచారములను జేయుచు కనిపెట్టుకొని యుండుమని చెప్పి, యచ్చటి నుండి పోయి వైద్యునకు వర్తమానమంపెను. వైద్యుడు నచ్చి పరీక్షించునప్పటికి జ్వర మశ్యంత తీవ్రముగా నుండెను. ఔషధమిచ్చి, యపచారక్రమమును మంజరికి జెప్పి, తీరిగి మరునాడు వచ్చెదనని చెప్పి యాతడు పోయెను.

అ ధ్యాయము 27

సముద్రప్రవాస ప్రభావముచే శాంత యారోగ్యము దినదినమును వృద్ధికాజీచె్చును. హృదయాంతరాళము నదలించుచున్న ప్రళయ పవన ప్రభావమున స్వర్ణలత యారోగ్యము తుణుకుమును

క్షీణించి పోవుచుండెను. ఔషధ మే మాత్రమును గుణమిచ్చుట లేదు. దివారాత్రములు మంజరి యామెను కనిపెట్టుకొని యుండెను. అప్పుడప్పుడు కృష్ణమోహన్ వచ్చి యామెను చూచి పోవుచుండెను. అతని చుక్కగారు సహితము ఆమె పరిస్థితి కాంక్షనము చెబుచుండెను. దినదినమునకు దుర్లక్షణము లధికములు కాజొచ్చెను. ఇంక నెంతయో కాలము జీవింపదను నిరాశ మంజరికి కలెను.

నాడు కృష్ణ చతుర్దశి. అపరాహ్ణముతోఁగాని స్వర్ణలత జీవన స్రవంతి నడివడిగా గడచిపోవుచుండెను. సూర్యాస్తమయము కాజొచ్చెను. మంజరిహృదయము దడదడ కొట్టుకొనసాగెను. “ఈమె కీరాత్రి గడువదు. ఈమె రహస్యము నింతవఱకును కాచుకొని నచ్చితిని. మరణానంతరము ఈ రహస్యము తప్పక బయట పడగలదు. తెలిసియు ఇంతకాలము అందరి కన్ను గప్పియుంచినందున నాపై ఘోరమగు నింద పడగలదు. ఏమి చేయుదును! ఏమి చేయుదును!” అని యామె భ్రమోత్పాతమున చలించి పోవుచుండెను.

ఉదయమునుండియు తెలివి తప్పి పడియుండిన స్వర్ణలత, ఇంచుక చైతన్యము గాంచి కన్నులు విప్పెను. గవాక్షచూర్ణమున గదియందు పడుచున్న అస్తారణ కరణకాంతియందు ఆమె యనాచ్ఛాదితమైన ముఖము సువర్ణప్రభారంతిమై “నన్ను చూడుడు! నేను స్వర్ణలతను!” అని విస్పృష్టముగ చెప్పుచున్నట్లుండెను. ఇంక రహస్యము దాగుట యసాధ్యము! మంజరి యాందోళనమునకు మేర లేదు. ఆమె ముఖమును శాలువతో గప్పుటకు ఆమె ప్రయత్నించెను. కాని, గాఢికొఱకై యా కప్పు నామె వెంటనే తీసివేసెను.

ఇంతలోనే కృష్ణమోహన్ కంఠస్వరము క్రింది వసారాయందు విననచ్చెను. ఆ మధుర కంఠస్వరము చెవిని సోకినంత నే స్వర్ణలత “మంజరి!” అని పిలచెను.

మంజరి:- ఏమమ్మా?

స్వర్ణ:- నే నిప్పుడు మరణింపనున్నాను. ఈ యంత్యముహూర్తమున నా ప్రాణపతి యొక్కసారి నాకంట బడినచో నేను నిర్విఘాతముగ మరణింపగలను.

మంజరి:- (భయముతో) ఆతని నీ యవస్థలో మీరు చూచుటయే !

స్వర్ణ - చూచిన నేమి ? మంజరి ! ఇది నా జీవనమునందలి శేష ఘట్టము ! ఒక్కసారి చూచి, ఒక్కసారి మాటాడి, మరణించెదను. ఈతుదికోరిక నా మరణము నాలస్యముచేయుచున్నది.

మంజరి:- అమ్మా ! అసంభవము ! అసాధ్యము !

స్వర్ణలలో కన్నులనుండి బొటబొట కన్నీరు పాఱజొచ్చెను. “ఏమైనను సరే. ఆతని చూడక నేను మరణింపజాలను.” అని మంజరి చేయి బట్టుకొనెను.

ఇంతలో నొక సేవకుడు వచ్చి “మంజరి ! బాబుగారు పిలచుచున్నారు” అని బయటనుండి కేకవైచెను. భద్రముగ తలుపు చేరవైచి మంజరి పోయెను.

కృష్ణ:- మంజరి ! హేమ కెట్లున్నది ?

మంజరి:- బాబూ ! చాల ప్రమాదస్థితిలోనే యున్నది.

కృష్ణ:- (చకితుడై) వైద్యుడు రాలేదా ?

మంజరి:-వచ్చి చూచెను. ఈ రాత్రిగడచుట కష్టమని చెప్పిపోయెను.

కృష్ణ:- ఏమీ ! ఏమీ ! ఇంతశీఘ్రముగ ఎట్లు ముంచుకొని వచ్చినది ? రమ్మ ఒక్కసారి చూచివచ్చెదను.

అని చేతబట్టియున్న ఫలాహారపాత్రను నేల పారవైచి, వడి వడిగా మేడమెట్లెక్కి హేమ గదివైపు నడువసాగెను. దుర్భరమైన భయోద్రేకముతో మంజరి యాతనికంటె ముందు నడచి గది గుమ్మముకడ నాతని నిలిపి, “బాబూ ! ఊమింపుడు. ఊమింపుడు. తామా గదిలోనికి పోవలదు” అని పత్కెను.

కృష్ణ:- (విస్మితుడై) ఏమి ?

మంజరి:- ఆమె అప్రస్తుత స్థితిలో నున్నది. పది నిమిషము లాగి రండు.

కృష్ణ:- మంచిది.

అని యాతడు మరలిపోవుచు, అక్కను పిలచి, “అక్కా ! హేమ స్థితి ప్రమాదకరముగా నున్నదట ! ఒక్కసారి చూచి రమ్మ” అని చెప్పెను. ఆమె తక్షణమే యున్నపాటున వడివడిగా హేమ

గదియొద్దకు పోయెను. మంజరి యామెను ద్వారముయొద్దనే యాపి, “అమ్మా! ఆగుడు. లోనికి పోనలదు,” అని భయవిహ్వల వదన ముతో బలికెను.

“మంజరి! నీకేమి పిచ్చి యెత్తినదా? దారి విడువుము” అని కసరివైచి లోన బ్రవేశించి మంచముకడకు బోయెను. మంచముపై పడియున్న రోగిని జూచి యామె దిగ్భ్రమ చెందెను. నోట మాట రాలేదు. కనుఱెప్పవేయక అట్లే యామెవైపు తేరిచూచుచు నిలచిపోయెను. “స్వర్ణలత!...స్వర్ణలత!” అను శబ్దములు అస్పష్టముగ నామె కంఠనాళమునుండి వినవచ్చెను. ఒకరి నొకరు ఱెప్పవేయక చూచుకొనసాగిరి. “మరణించిన యామె తిరిగి యెట్లు వచ్చినది?” అని యామె మానసము కలనరపడజొచ్చెను. ఊణ మాత్రమున సహస్రభావము లామె యంతరంగము నుట్టుతలొచ్చెను. “నీవు మరణింపలేదా? మరల నిచ్చటికి వచ్చుటకు నీ వెట్లు సాహసించితివి?” అని ప్రశాంతముగనే ప్రశ్నించెను.

మెల్లగా చేతులు జోడించి స్వర్ణలత, “అమ్మా! కరుణింపుడు! ఊమింపుడు! నేను.. మరణింపలేదు. నా బిడ్డలకొఱకు...నా భర్త కొఱకు...ఇంకను జీవించి యున్నాను. మహాపరాధము...చేసితిని. ఇప్పుడు...మరణింప నున్నాను...భగవంతుడు...నన్ను...శిక్షించును.” అని దీనముగ మారుబల్కెను.

ఈ వాక్యములకు ఆమె తాతిగుండె కఱగిపోయెను. ఆమెపై తనకుండిన ఆగ్రహ ద్వేషభావమంతయు నిశ్చేషముగ సూరించి పోయెను. మరణ శయ్యనుండి వచ్చు శేష వాక్యముల కట్టి యదుభుత శక్తి కలదు.

“బిడ్డా! దుఃఖింపకుము. పశ్చాత్తాపముచేసి పాపము లన్నియు ఊమించబడును.” అని యామె శయ్యపై గూర్చుండినది. స్వర్ణలత యామె చేతులను బట్టుకొని, “అమ్మా! ఊమించితిరా?...ధన్యురాలను! ఈ జీవన్మరణ సంధ్యాసమయమునందు...ఒక్కసారి...కడసారి...నా ప్రియభర్తను చూడగోరుచున్నాను...ఒక్కసారి...చూపరా? మంజరి నెంత ప్రార్థించినను...ఆమె...వినలేదు. ఊణ

మాత్రము...ఆతని నా యెదుట నిలుపుడు!...ఆతని...క్షమాదాన మునుపొంది...నేను నిశ్చింతగ...మరణించెదను.” అని ప్రార్థించెను.

తక్షణమే యామె మంజరిని పిలచి, “మంజరీ! నే నొకసారి రమ్మనుచుంటి నని బాబును పిలచుకొని రమ్ము.” అని పంపెను. ఉత్తరక్షణమే కృష్ణమోహన్ ద్వారముకడకు వచ్చి, “అక్కా! హేను యెట్లున్నది?” అని ప్రశ్నించెను.

“నిన్ను చూడగోరుచున్నది. ఒక్కసారి లోనికిపోయి చూడుము.” అని యాతని లోనికి బంపి, మంజరితో తాను బయటకు వచ్చి తిలుపు వేసెను. కృష్ణమోహన్ నిశ్శబ్దముగ మంచముకడకు బోయి, “హేమా!” అని పిలచి, మంచముపై పడియుండిన వ్యక్తిని గాంచి, దిగ్భ్రాంతుడై నోట మాటరాక, ఒక్క యడుగు వెనుకకు వైచి తదేకదృష్టితో చూడసాగెను. అదే స్వరూపము! అదే సుందర ఫలఫలకము! అదే ప్రశాంత నేత్రయుగ్మము! అదే శిరోజ సంపద! ఈ సౌందర్య మంతయు నింతకాలమును ప్రచ్ఛన్నమై యాతని దృష్టి నాకర్షింపకుండెను. “స్వర్ణా! స్వర్ణా! నేనేమి స్వప్నము గాంచుచుంటినా?” అని యాతడు ప్రశ్నించెను.

“ప్రభూ! ప్రభూ! స్వప్నము కాదు! ఈ యభాగ్యురాలు... తమ...స్వర్ణ! నన్ను క్షమింపుడు!...క్షమించితినని పలుకుడు!... తమ...క్షమాదానము కొఱకే... నే నింతవఱకును... జీవించి యున్నాను.” అని యామె కన్నీటితో చేతులు జోడించెను.

“నీవు ఈ స్వరూపమున నన్ను మోసగించుట లేదు కద?”

“లేదు... లేదు... మోసగించుట లేదు...ఆ మహాపాతకినే నేను! ఆ యభాగ్య జీవినే... నేను! అజ్ఞాన తిమిరమునందు... పడి...చేజేత... తమ హృదయ రాజ్యమును... పోగొట్టుకొని... దైవోపహతనై... ఇప్పుడు... సరకమార్గమున... నడచుచున్న... తమ ప్రాణాధిక స్వర్ణనే... నేను!...నన్ను...క్షమింపుడు ప్రభూ!... నా యంతిమ ప్రార్థనమును... మన్నింపుడు... నిర్విచారముగ... మరణించెదను.”

అప్రయత్నముగ కృష్ణమోహన్ నేత్రములు బాస్పావ ద్ధము లయ్యెను.

“సీవు మరణించటానన్న వార్త....”

“అసత్యము!... నేను మరణించ లేదు... ప్రాణాపాయము... సంభవించినది. చైతన్యము తప్పటకు పూర్వము... తమ కందజేయు మని... ధారానగరమునకు... జాబు వ్రాయించితిని. పిమ్మట... నేను మరణించితి ననియే యెల్లరును భావించి... విడచిపెట్టిరి. నా మహా దుర్భాగ్యముచే ... తిరిగి నాకు చైతన్యము కలిగినది ... కాల క్రమమున ... తిరిగి ... స్వస్థత చెంది ... విశాల ప్రపంచమున... పడితిని. ఈ విషయ మెవ్వరికిని... తెలియదు. నా ప్రియభర్తను ... నా బిడ్డలను ... విడచి ... ఉండజాలక పోయితిని. ... అదృష్ట వశమున ... నాకు మరల ... నా గృహమందు... ఆశ్రయము... లభించినది. కాని... కాని... దాసిని! ఇది నా గృహమని... చెప్పు కొనుట కధికారములేదు! నా భర్త ... నా బిడ్డలు ... అని ... బహిరంగముగ చెప్పుకొనుటకు ... అర్హతలేదు. ఇంతకాల మును ... ఇచ్చట ... నరకాగ్నిగోళమునం దుంటిని. ... నా నికృష్టజీవనము ... పరిసమాప్తి పొందనున్నది. ఈ శేషముహూర్త హిందు ... తమ క్షమాదానము ... నే నర్థించుచున్నాను ... ప్రభు! నన్ను క్షమించితిరా? క్షమించితిరా?” అని వెక్కి వెక్కి యేడువసాగెను.

కృష్ణ:- స్వర్ణా! అప్పుడు నన్నును బిడ్డలను విడచి సీవు పోవుటకు కారణమేమి?

స్వర్ణ:- కారణము ... ప్రభు! తమయందు నాకుండిన అపరిమిత ప్రేమయే ... నన్నట్టి ఘాతుక కార్యమునకు... పురికొల్పినది.

కృష్ణ:- (విస్మితుడై) ప్రేమయే కారణముగ మమ్ము నిరాకరించితివా?

స్వర్ణ:- అగును... ప్రేమయే... ప్రేమయే... అకలంకమైన నా ప్రేమ హృదయము... మీ ప్రేమను శంకించినది. మీ ప్రేమ... అన్యైక్రాంత మగుచుండినట్లు ... నేను పొరపడితిని ... ఆ దుర్భాగ్యుడు నా నిష్కలుష హృదయమునందు ... విషబీజములను నాటినాడు ... మోసపోయితిని ... తాత్కాలికమైన ... రోషావేశమున ... అంధురాలనై ... అపమార్గమునందు బడితిని ... సత్యము ... సత్యము ... నన్ను విశ్వసింపుడు.

కృష్ణ:- స్వర్ణా! త్రికరణశుద్ధిగ నేను నిన్ను ప్రేమించుచుంటిని. నీ హృదయము నన్నెట్లు శంకించినది?

స్వర్ణ:- (నిట్టూర్పుతో) నా కన్నులు...నన్ను మోసగించినవి! రజ్జువును చూచి...సర్పముని భ్రమించితిని!...పిచ్చి యెత్తితిని... శూన్యజ్ఞానినై... సుపవిక్రమైన... సుచర్లదుర్గమునకు... కళంకము పెచ్చితిని! సర్వపుఖాల వాలమైన... సంసారమును... సర్వనాశన మొనర్చితిని!... ఇప్పుడు సత్యమును గ్రహించితిని! మహాపరాధము చేసితిని! నా మహాపరాధమునకు... శిక్ష ననుభవించితిని! ఇంకను... మరణానంతరము... అనుభవింప... సిద్ధముగ నున్నాను... తాము నన్ను తమించితిని పల్కుడు, నిర్విచారముగ... మరణించెదను.

ధారాపాతముగ కన్నీరు ప్రవహించుచునే యుండెను. తుణ తుణమును ఆయాస మధికమై పోవుచుండెను. ఆతని చేతులను బట్టుకొని, “తమించితిరా? తమించితిరా?” అని దీనస్వరముతో నడిగెను.

కృష్ణ:- స్వర్ణా! పశ్చాత్తప్తవైయున్న నిన్ను సర్వేశ్వరుడే తమించును. నేను తమింపనా? చింతింపకుము. పశ్చాత్తాపముచే నీ పాపము లన్నియు నశించినవి!... నే నెన్నడైన నీ యెడ నపరాధము చేసియుండినచో నీవు నన్ను తమింపుము.

స్వర్ణ:- తాము! నాయెడ నపరాధమా? భగవాన్! భగవాన్! నా మూర్ఖమును వేయిఖండములుగ చీల్చివేయుము! గ్రోహిని! పరమ పాతకిని!

అని హృదయాంతర్యూత మగుచున్న యావేదన నడంచుకొన జాలక యేడువజ్రాచ్చెను. కృష్ణమోహన్ ఆమెచేత గూర్చుండి, “స్వర్ణా! దుఃఖంపకుము. కర్మానుభవము ఎంతవారికిని తప్పదు. గడచిన దేదియో గడచిపోయినది! భవిష్యత్ సౌఖ్యమునకై భగవంతుని ప్రార్థింపుము!” అని యోదాగ్నెను.

దుర్భరమైన హృదయవేదనతో ఇక మాట్లాడజాలక నామె కన్నులు మూసికొనెను. కృష్ణమోహన్ చెదిరియున్న యామె ముంగురులను సరిదిద్దుచు, చేదుమూలతో చెమ్మట నొత్తుచు,

“స్వర్ణా! ఆయాసముగ నున్నదా?” అని మెల్లగ నడిగెను. ఆమె యత్యంత ప్రయాసమున కన్నులు విప్పి, “ప్రభూ! ఇప్పుడు నా హృదయ భారము... తగ్గినది! నేను ధన్యనైతిని! మహానందమున తమ చేతులలో... నేను... మరణించుచుంటిని! తమకై... తమకై... కాలవాహినియందు... వేయికండ్లతో... కనిపెట్టుకొని యుందును... సెలవిండు... అనంతకొటి నమస్కారములు!... కుమారి... లీల!... లీల!...”

చైతన్యము తప్పిపోయెను. గాఢ నిద్రాగత యయ్యెను. కృష్ణ మోహన్ బామ్మకుల నేత్రుడై మెల్లగ లేచి తలుపు తెరుచుకొని బయటకు వచ్చి, “అక్కా! నేను నచ్చుపర్యంతము ఇచ్చటనే ఆమెను కనిపెట్టుకొని యుండుము.” అని మేడమెట్లు దిగెను. ఆమెయు మంజరియు మంచముకడకు బోయి, అచేతనయై యున్న రోగి ముఖమువైపు జూచుచు నిశ్శబ్దముగ కూరుచుండిరి. మరి పదునైదు నిమిషములు కాబోలు, ఆమె యూపిరి శబ్దము విననయ్యెను. తదుపరి, ఆ శుష్కశరీరము నిశ్శబ్దమై నిశ్చలమై శీతలమైపోయెను.

“పాపము! నిర్భాగ్యజీవి! పరమేశ్వరు డీమె యాత్మకు శాంతి ప్రసాదించుగాక!” అని పెద్ద నిట్టూర్పు విడచి కన్నీరు తుడుచుకొనుచు ఆ నృధాంగన లేచి బయటకు పోయెను.

నెక్కి వెక్కి యేడ్చుచు మంజరి యూ మృతదేహము చొలి నే నేలపై కూలబడెను.

సేమ మరణించెనన్న విసాదవార్త తక్షణమే సర్వత్ర వ్యాపించెను. సేమయే స్వర్ణలత యను విషయము మాత్రము పరివ్యాప్తము కాలేదు. భారానగరమునందున్న దేవేంద్రరాయలకు కృష్ణమోహన్ సత్యము వివరించుచు ప్రత్యేకముగ వర్తమాన మంపెను. సకుటుంబముగ దేవేంద్రరాయలు సువర్ణదుర్గమునకు వచ్చెను. యథాయోగ్యముగ స్వర్ణలత అంత్యక్రియలు నిర్వర్తింప బడెను.

తదనంతరము కృష్ణమోహన్ సేమ మరణవృత్తాంతము శాంతకు లేఖ వ్రాసెను. ఆ లేఖ నందుకొని శాంత దుఃఖములయై తక్షణమే బయలుదేరి సువర్ణదుర్గమునకు వచ్చెను. కృష్ణమోహన్

హృదయము అశాంతి సంకుల మయ్యెను. స్వర్ణలతా రహస్యమును దెలిసి శాంత యెట్టి మనోవేదనకు లోనగునో యని యాతడు భయపడ జూచెను. ఎట్లైనను ఆ రహస్య మామెకు తెలియకపోదు. అట్టిచో తానే ఆ విషయ మామెకు చెప్పుట యుక్తమని భావించి, యాతడు శాంతకు సమస్తమును తెలియజేసెను. శాంత వదనము నీస్తేజ మయ్యెను.

“శాంతా! దుఃఖభాజనమైన ఆ యభాగిని జీవనయాతన పరిసమాప్త మైనది. తన యపరాధమును తుమింపుమని కొనయాపిరితో నామె నన్ను ప్రార్థించినది.”

శాంత నోట మాటరాక ముఖము వంచుకొని నిలునబడెను. ఆమె హృదయాంతరాళమున నుత్పన్నమగుచున్న భావపరంపర యామె ముఖబింబముపై ప్రతిఫలించుచుండెను.

కృష్ణ:- శాంతా! ఏమాలోచించుచున్నావు? ముఖము వివర్ణమై యున్నదేమి?

శాంత:- (కన్నీటితో) మోహన్! ఈ సంఘటనము ... మీ ప్రేమ హృదయమునుండి ... నన్ను బహిష్కరించుచున్నదా?

కృష్ణ:- శాంతా! అట్టి సందేహము నీకేల కలిగినది? నా హృదయము నీ వెఱుగవా? ఈ సంఘటనము కేవల మొక స్వప్నగత సముద్రమునందలి తరంగము. వాస్తవిక ప్రపంచమునందు దానికి స్థానమేలేదు. శాంతా! నన్ను నీవు శంకించుచుంటివా?

శాంత:- నా యజ్ఞానమును తుమింపుడు. స్వార్థచింత తాత్కాలికముగ నన్ను అంధురాలిని జేసినది. ఇంక నెన్నడును అట్టి వికృత భావములకు నా హృదయమున స్థానము నీయను.

కృష్ణ:- శాంతా! మన మనఃప్రాణ సర్వస్వమునకు ద్వైతభావము లేదు! విశ్లేషము లేదు! ఛాయారహితమైన విశ్వాసమునందే పరమశాంతి యిమిడి యున్నది!

ఆ యేకాంత మందిరమునందు ప్రేమతత్వమును వితర్కించు కొనుచు ఆ ప్రేమ దంపతులు ఎంత కాలము ప్రేమ సుధాఙ్గోలికల మాగులాడుచుండిరో తెలియదు.

